

Näköala
—
Utsikt
1962—2002

Ekumenian sanansaattaja,
sillanrakentaja

Heikki Nuutinen

Näköala
—
Utsikt
1962—2002

Ekumenian sanansaattaja,
sillanrakentaja

Helsinki 2004

© Suomen ekumeeninen neuvosto ry. —
Ekumeniska rådet i Finland rf.

Ulkoasu ja graafiset kuviot Jorma Laakso
Tekstinvalmistus Heikki Nuutinen

Tämä kirja on painettu G-Print 115g/m² painopaperille
ja kansi Invercote 260g/m² kartongille

ISBN 952-91-7052-1

Dark Oy
Vantaa 2004

*Omistettu heille, joiden
usko, toivo ja rakkaus ovat
innostaneet ja innostavat kanta-
maan ekumenian kultaista
soihtua maan ja maailman
ääriin.*

*"Minä rukoilen, että he kaikki
olisivat yhtä, niin kuin sinä, Isä,
olet minussa ja minä sinussa.
Niin tulee heidänkin olla yhtä
meidän kanssamme, jotta maail-
ma uskoisi sinun lähettäneen
minut." (Joh. 17:21).*

Sisältö

Saatteeksi 9

I Johdanto

- Historiikin tarkoitus 11
- Puuttuvat numerot Helsingin yliopiston kirjastoon 11
- Maailman ja Suomen lehdistön esikoiset 11
 - Maailmalla 11
 - Suomessa 12
 - Sanoma- ja aikakauslehdistön synty 12
 - Uskonnollisen lehdistön uranuurtajat 12
 - Muita edelläkävijöitä 12
 - Ei enää eniten, mutta edelleen runsaasti 13
 - Nykylehdistön vanhimmat 13
 - Näköala—Utsikt* myöhäinen tulokas, mutta alansa ensimmäinen 14
 - Ekumeenisia lehtiä kotimaasta, ulkomailta 14
 - Kotimaasta 14
 - Ulkomailta 15
 - Synty 1800-luvun lopulla 15
 - Nuorimmat 1990-luvulta 17
 - Yhteispuhjoismaista 17
 - Pitkin Eurooppaa, Amerikkaa 19
 - Laaja asteikko, internetissäkin 24

II Julkaisijat

- Kristillisen Kulttuurin Liiton jäsenlehestä Näköalaksi* 25
- Jäsenlehestä kulttuurilehdeksi 26
- Suomen ekumeeninen neuvosto myös julkaisijaksi 27
- Kristillisen Kulttuurin Liitto luopuu 29
- Suomen Ekumeeninen Seura mukaan 30
- Ekumeeninen aikakauslehti 32
- Suomen Ekumeenisen Seuran jäsenlehti 34
- Suomen ekumeeninen neuvosto ja Suomen Ekumeeninen Seura jälleen yhdessä julkaisijoiksi 35
- Vakaaseen kauteen —Neuvosto yksin julkaisijaksi 36

- Nimen suojaus 38
- Suomen lisäksi ruotsiksi 38
- Nuoret julkaisijoina 38
 - Kaikki Uudeksi* 38
 - Kirkkolaiva* 40

III Toimitus, toimitustapa—muiden tehtävien ohella

- Toimitus 41
 - Päätoimittajat 41
 - Toimitussihteerit 41
 - Ulkoasu/Taitto 41
 - Toimitus/päätoimittajan ja toimitussihteerin lisäksi 1962—1968 42
 - Toimituskunta 42
- Toimitustapa — muiden tehtävien ohella 43
- Ideoita, aiheita, aineistoja 44
- Perinteisestä kirjapainosta tietokoneaikaan 45
- Saarijärvelle 46
- Vuorotteluvapaata 46
- Lukijakysely 46
- Näköalapaikalla 47
- Kirjoittajat 47

IV Ulkoasu, ilmestymistiheys, sivumäärät, painatus

- Ulkoasu 47
 - Kuvituksen alku 48
 - Rukousviikon ohjelmavihkonen liitteenä 48
 - Monipuolistuva kuvitus 48
 - Erilliset kansisivut 49
 - Värikuvia 49
 - Selkeä linja — harvakkosti värejä 49
 - Poimintoja etukansista ja -sivuista 49
- Ilmestymistiheys useimpina vuosina 4—5 numeroa 51
- Sivumäärissä jyrkkää vaihtelua 51
- Painatus 52
- Ekumenian tunnus 52

V Talous — tilaukset, levikki, ilmoitukset, kannattavuus

- Tilaushinnat 54
- Irtonumerohinta ja elinkeinovapausvirasto 55

Tilaushankinta 56
Levikki 56
Poimintoja levikistä 58
Ilmoitukset 59
Ilmoitushinnat 59
Maksullisia ilmoituksia niukasti 59
Ilmoitushankinta 60
Kannattavuus 60
Alijäämää, valtionavustustakin 61
Vapaaehtois- ja talkoohengessä ekumenian
hyväksi 62

VI Sisällön lukumääräinen ja prosenttinen jakautuma — voi- makasta vaihtelua

Sisällön erittely 63
Ekumenia 63
Teologia ja hengellisyys 64
Kirkot ja maailma 64
Paikallisekumenia 64
Muut 65
Lukumäärissä jyrkkää aaltoilua 65
Ekumeniasta eniten 65
Teologia ja hengellisyys kolmantena 66
Kirkot ja maailma toisena 66
Paikallisekumenia ylivoimaisesti pienin 67
Muut toiseksi pienin 67
Kirjoitusten lukumäärät pituuksienkin ku-
vaajina 68
Prosenttiset osuudet — ylä- ja alamäkeä 68
Ekumenia suurin 69
Teologia ja hengellisyys paljon jäljessä kol-
mantena 69
Kirkot ja maailma tiukasti toisena 70
Paikallisekumenia vähäisin 70
Muut toinen pienimmistä 70
Ekumenia sekä Kirkot ja maailma hallit-
sevana 71

VII Sisällön rikkautta — ekumeniaa ajatuksin, sanoin ja teoin

Ekumenia — avointa mieltä 71
Teologiaa, hengellisyyttä ripistä joulusei-
meen 93
Kirkkojen, yhteisöjen, järjestöjen elämää,
yhteyksiä maailmaan 97

Paikallisekumenia — läheisyyttä yli seura-
kuntarajojen 110
Muuta humanismista Rasmukseen 113

VIII Näköala—Utsiktin maail- mankuva: avarakatseisuutta, suvatsevaisuutta, tietoa, innoitusta

Paikallisesti 119
Kansallisesti 119
Kansainvälisesti 119
Pöytälaatikossakin 119
Sanansaattaja, sillanrakentaja 120

Päätteeksi 120

Liitteet 1—5
Lähteet

Lyhenteet

Kristillisen Kulttuurin Liitto — Liitto
Kristillisen Kulttuurin Liiton arkisto — Kkla
Suomen Ekumeeninen Seura — Seura
Suomen ekumeeninen neuvosto — Neuvosto
Suomen ekumeenisen neuvoston arkisto —
Sena
Ekumeeninen arkisto — Ea
Aimo T. Nikolaisen arkisto — Atn
Toimintakertomus/Vuosikertomus — tk
Pöytäkirja — ptk

Lähdeviitteet

Lähdeviitteet ovat tekstissä ao. kohdassa sul-
keissa. — Lyhyiden vuoksi ovat lähdeviitteet
Näköalaan/Näköala—Utsiktiin sulkeissa
ilman lehden nimeä. Siten esim. (2/1982, 4)
tarkoittaa vuosikerran 1982 numeroa 2 ja
sen sivua 4.

Saatteeksi

Suomen ekumeenisen neuvoston pääsihteeri, Ph.D. *Jaakko Rusama* kävi 8.5.1990 esittelemässä Turussa Suomen Liikemiesten Lähetyksiön edustajille Neuvostoa ja sen toimintaa mainiten mahdollisuuden liittyä tarkkailijajäseneksi.

Jo runsaan kuukauden kuluttua, 13.6.1990 Liitto lähettikin anomuksensa, ja Neuvoston vuosikokouksessa 7.3.1991 se hyväksyttiin tarkkailijajäseneksi (Suomen Liikemiesten Lähetyksiön anomuskirje 13.6.1990 liitteenä 9 Suomen ekumeenisen neuvoston vuosikokouksen 7.3.1991 ptk:ssa. Sena).

Tämän kirjoittaja oli mainitussa tilaisuudessa läsnä ja sai ensikosketuksen Neuvostoon ja sen maailmanlaajaan toimintaan. Mukana myös olleen, nykyisen Turun tuomiorovastin, teol.tri *Rauno Heikolan* ehdotuksesta tulin valituksi Liiton edustajaksi Neuvostoon ja olin tässä luottamustehtävässä vuoteen 1996 (Suomen ekumeenisen neuvoston vuosikokouksen 14.3.1996 ptk. Sena). Tänä aikana tutustuin Neuvoston erinomaisesti toimitettuun aikakauslehteen *Näköala—Utsikt* (vuoteen 1984 *Näköala*), johon katkeamaton yhteyteni jatkuu edelleen.

Päästyäni syksyllä 1984 eläkkeelle saatoin omistautua kokopäiväisesti Helsingin yliopiston kirjastossa lehdistöhistorian harrastukselleni, joka oli toimitustyön ohessa alkanut nyt jo lähes viisi vuosikymmentä sitten.

Kun viimeksi pieni monografia oli valmistunut lokakuulla 2002, heräsi ajatus suppean monografian, historiikin, laatimiseksi *Näköala—Utsiktista* 1962—2002 aikaisempien tapaan täysin yksityisenä, henkilökohtaisena yrityksenäni.

Ilokseni Neuvoston hallitus suhtautui hankkeeseen suopeasti. Pääsihteeri, pasto-

ri *Jan Edström*, toimistosihteeri, ekonomi *Sirpa-Maija Vuorinen* ja vs. toimitussihteeri, teol.yo *Sanna Ylä-Jussila* puolestaan järjestivät toimistossa tarvittavan tilan Neuvoston huolellisesti kootun arkiston käyttämiseksi, mikä suuresti helpotti tältä osin aineiston kokoamista. Jan Edström antoi auliisti tietoja Neuvoston toiminnasta Suomessa ja ulkomailla. Samoin kotimaisen ja kansainvälisen ekumenian erinomainen tuntija *Sirpa-Maija Vuorinen*, alias *Siru*, hankki lähes valon nopeudella täydentäviä tietoja sekä huolehti kahvitarjoiluista kakkuineen ja voileipineen, jotka oikeuttaisivat titteleihin kondiittori h.c. ja kylmäkkö h.c.

Jaakko Rusaman palvelu Suomen ekumeenisen neuvoston hyväksi ei rajoittunut hänen pääsihteerikauteensa 1984—1993, vaan jatkui sen historioitsijana. Hänen kirjoittamansa, vuonna 1999 ilmestynyt *Kohti ykseyttä*. Suomen ekumeenisen neuvoston synty ja toiminta 1917—1997 on ollut korvaamaton lähdeos myös *Näköala—Utsiktin* kohdalla.

Helsingin yliopiston kirjaston virkailijoihin lähes kuuden ja Kansallisarkiston osalta lähes viiden vuosikymmenen ajalta kirjoittajan liittävät kiitolliset muistot asiantuntevasta ja ystävällisestä palvelusta, niin myös tällä kertaa. Nyt kiitettäviin on liitettävä lisäksi lukuisat henkilöt Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan kirjastossa ja tiedekunnan systemaattisen teologian laitoksen Ekumeenisessa arkistossa sekä Studium Catholicumissa. He ovat suureksi avukseni auliisti toteuttaneet vaativaa kehotusta: “Kantakaa toisenne taakkoja, niin te toteutatte Kristuksen lain.” (Gal.6:2).

Helsingin yliopiston kirjastossa
Marian ilmestymispäivän aattona
27.3.2004

Heikki Nuutinen

I Johdanto

Historiikin tarkoitus

Pikku historiikin, monografian, tarkoitus on tehdä selkoa *Näköala—Utsiktin* 1962—2002 eli 40 vuosikerran julkaisijoista, toimituksesta, ulkoasusta, taloudesta ja sisällöstä. Täten ei mukaan ole otettu alkukautta *Kristillisen Kulttuurin Liiton Jäsenlehtenä* 1948—1962. Lähtövuodeksi on kuitenkin tulkittu 1962, jonka lopulla ilmestyi *Näköalan* näyttenumero. Sitä vastoin taulukoidut tiedot numero-/vihko- ja sivumääristä, levikistä sekä sisällön erittelystä alkavat vuodesta 1963.

Päälähteenä on ollut itse *Näköala—Utsikt*. Lisäksi ovat mainitut Suomen ekumeenisen neuvoston arkisto, Jaakko Rusaman kirjoittama Neuvoston historia ja Ekumeeninen arkisto olleet antoisia lähteitä. Niin ikään kirjoittaja on saanut erinomaisina lähde-evästyksinä ekumeniikan professorilta *Risto Saariselta* paitsi Jaakko Rusaman teosta, kaksi muuta: *Mirja Härkönen*, *Antti Raunio*, *Timo Vasko* (toim.), *Lähetystyö ja ekumenia* arkistojen valossa (1999) sekä hänen 1994 ilmestynyt kirjansa *Johdatus ekumeniikkaan* (Saarinen, keskustelu 20.8.2003).

Neuvoston muuta julkaisutoimintaa on sivuttu lyhyesti.

Puuttuvat numerot Helsingin yliopiston kirjastoon

Näköalasta ei vuoden 1962 puolella tullut kuin mainittu näyttenumero. Seuraavasta alkoi lehden edelleen jatkuva katkeamaton ilmestyminen, tosin vuosina 1969—1970 monisteen luonteisena.

Lehden nimi oli vuoteen 1984 *Näköala*, mutta ”pidennettiin” vuodesta 1985 kaksikieliseksi *Näköala—Utsikt*. Edempänä on ensisijaisesti käytetty jälkimmäistä.

Kirjoitustyön aluksi oli edessä Helsingin yliopiston kirjaston Fennica-kokoelmassa olevan *Näköala—Utsiktin* vuosikertojen täydentäminen. Kaikkiaan puuttui 25 numeroa. Sirpa-Maija Vuorinen tavoitti niistä 21 Neuvoston arkistosta. Kaksi puuttuvien numeroiden ”etsintäkuulutus-takin” hän julkaisi lehdessä (4/2002, 15 ja 1/2003, 19).

Kirjastonhoitaja *Liisa Rajamäki* teologisen tiedekunnan kirjastosta hankki valokopiot kahdesta ja professori Antti Raunio yhdestä tiedekunnan systemaattisen teologian laitoksen Ekumeenisesta arkistosta. Etsimisen jännitys laukesi, kun kirjastoassistentti *Markku Koponen* otti valokopion viimeisestä puuttuneesta numerosta Studium Catholicumin kokoelmista.

Näköala—Utsiktin 1962—2002 kaikki numerot oli näin saatu Fennica-kokoelmaan, josta ne ovat kenen tahansa tilattavissa luettavaksi, mutta vain kirjastossa.

Maailman ja Suomen lehdistön esikoiset

Maaillmalla

Jopa maailman tai ainakin Euroopan sanomalehdistön esikoisina pidetään Wolfenbüttelissä, Saksassa vuonna 1609 aloitettua lehteä *Aviso Relation oder Zeitung* sekä tiettävästi myös toista samannimistä saksalaislehteä samalta vuodelta Augsburgissa. Kolmaskin lehti, *Relation Aller Fürnemmen und Gedenckwürdigen Historien* alkoi ilmestyä 1609 Strasbourgissa, silloisessa Saksassa (Tommila 1988a, 38—39).

Maailman ensimmäinen aikakauslehti-kin oli saksalainen, 1663—1668 ilmestynyt oppinut lehti, *Erbauliche Monats-Unterredungen*. Kaksi vuotta sen jälkeen, 1665, syntyi Pariisissa niin ikään oppineille tarkoitettu *Journal des Scavans*, sittemmin *Savants* (Tommila 1992, 12). Lehti ilmestyy edelleen. Sen vuosikertoja ensimmäisestä lähtien ja myös nykyisiä on katsottavissa Helsingin yliopiston kirjaston kokoelmista.

Sanoma- ja aikakauslehdistön synty

Maailman ensimmäisten sanomalehtien perustamisesta ennätti kulua yli 160 vuotta, ennen kuin Suomen sanomalehdistön esikoinen, *Tidningar Utgifne Af et Sällskap i Åbo* alkoi ilmestyä vuonna 1771 Turussa. Siellä aloitettiin 11 vuotta myöhemmin, 1782, myös aikakauslehdistön esikoinen, *Om Konsten att rätta behåga* (Tommila 1988a, 48 ja Tommila 1992, 15–16). Aikaa maailman ensimmäisestä ennätti siten kulua lähes 120 vuotta.

Uskonnollisen lehdistön uranuurtajat

Runsas kuusi vuosikymmentä sanomalehdistön esikoisen jälkeen, vuonna 1836, syntyivät Helsingissä uskonnollisen lehdistön ensimmäiset, kun herännäispaprien yhteistyönä alkoivat kerran viikossa ilmestyä aikakauslehdet *Tidningar i Andeliga* (seuraavasta vuodesta *Andliga*) *Ämnens*, suomenkielisenä *Hengellisiä Sanomia* (Raittila 1991, 15–16 ja Uino 1992, 63). Kaksi vuotta myöhemmin, 1838, aloitettiin Porvoossa uskonnollisten sanomalehtien esikoinen, hiippakuntalehti *Borgå Tidning* (Tommila 1988b, 153–154 ja Raittila 1991, 20–21).

Papistolle tarkoitettuja teologisia sekä kirkkoa koskevia lehtiä oli julkaistu 1830-luvulta lähtien. Kaikki jäivät varsin lyhytikäisiksi. Aikanaan syntyi uusia, joku pitkäikäinenkin. "Puhtaasti teologiseksi foorumiksi" perustettiin vuonna 1896 kaksikielinen *Teologisk Tidskrift*—*Teologinen Aikakauskirja* (Raittila 1991, 49 ja 51).

Muita edelläkävijöitä

Edellä nimeltä mainitut lehdet olivat evankelis-luterilaisia. Oli myös lukuisasti muita uskonnollisen lehdistön, kirkkokuntansa tai yhteisönsä, edelläkävijöitä, kaikki aikakauslehtiä.

The Christian Century

PUBLISHED WEEKLY

The Laws of God: A Physicist's Faith
By Samuel R. Williams (First Article in a Series)

Church and State in Sweden
By Stewart W. Herman

Hope Against Hope
By Otto A. Piper

Central African Federation
An Editorial

FEBRUARY 25, 1953

The Christian Century 8/1953.

Toisen kansankirkon, ortodoksien, piirissä ilmestyi lyhyen aikaa, 1887–1889, vain "kolme lehtistä" käsittänyt *Orthodoxkatholska Blad*. Pyhän Sergein ja Hermanin veljeskunta aloitti vuonna 1897 kuu-kausittain ilmestyvän äänenkannattajan *Aamun Koitto*.

Vuonna 1881 alkoivat ilmestyä vapaa-kirkollinen *Trons Lif* ja sen suomenkielinen rinnakkaislehti *Uskon Elämä*. Ruotsinkielisten metodistien *Finska Evangelisten* syntyi myös 1881. Sitä seurasi vuodesta 1886 *Nya Budbäraren*. Metodistien suomenkielinen *Rauhan Sanoma* aloitettiin vuonna 1894. Pelastusarmeija ryhtyi vuonna 1890 julkaisemaan lehteä *Krigsropet* ja kahta vuotta myöhemmin, 1892, sen suomenkielistä rinnakkaislehteä *Sotahuuto*.

Baptistien *Finska Månadsposten* syntyi vuonna 1892 ja neljä vuotta myöhemmin, 1896, *Totuuden Kaiku*.

Adventisteilla oli Ruotsissa ilmestyneen lehden *Tidens Tecken* Suomessa painettu sisarlehti vuosina 1896–1898. Vuonna

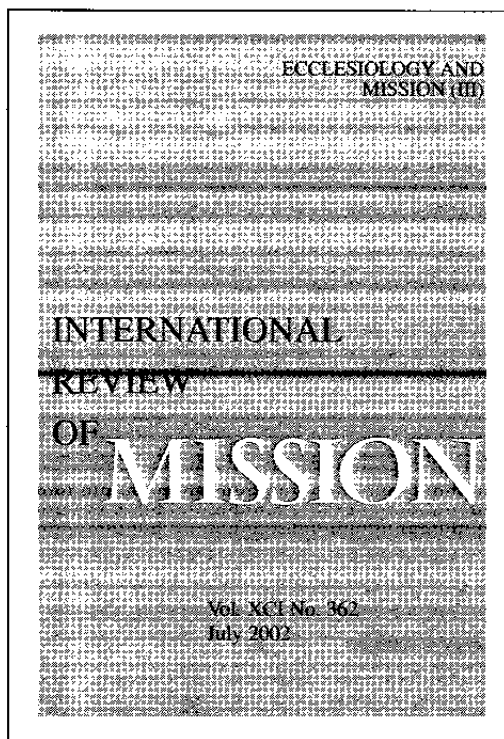
1897 alkoi ilmestyä adventistien *Aikain Vartija*.

Helluntailainen *Toivon Tähti* syntyi vuonna 1910. Kaksi vuotta myöhemmin, 1912, aloitettiin helluntailiikkeen *Korsets Seger* ja sen suomenkielinen rinnakkaislehti *Ristin Voitto*.

Helsingin NMKY (Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys) perusti vuonna 1892 *Kuukauslehdet* ja kuusi vuotta myöhemmin, 1898, sen ruotsinkielisen rinnakkaislehden *Månadsbladet*. Suomen NMKY (Nuorten Naisten Kristillinen Yhdistys) ryhtyi puolestaan vuonna 1901 julkaisemaan lehteä *Kotia Kohti* ja ruotsinkielistä rinnakkaislehteä *Mot Hemmet*.

Roomalaiskatolisen lehdistön esikoinen oli vain vuoden 1924 ilmestynyt *Jeesuksen Sydämen Viesti*. Seuraavana vuonna syntyi *Uskon Sanoma* (Raittila 1991, 39, 42–44, 46, 49 ja 52; Heikkilä 1991, 80 ja 83 sekä Nuutinen 2002, 30–32).

The International Review of Mission 362/2002.

ECUMENICAL PRESS SERVICE	
P.O. Box 7102, CH-1211 Geneva 7, Suisse (CH) 22/79 006/5375 Fax: (41-22) 786 4344. Co-Editors: Brother Brian and Edmund Duggan	
Year/Issue: 161/201	
Month/Date: 12/8/2011	
SPECIAL FINAL ISSUE FOR THE YEAR 1994 - 1994	
Letter from the editors	pa. 219-01
1994: Church reunion discussed in Poland	02
1994: Indian women a voice for peace	03
1994: Orthodox and Protestant bishops call for statement of peace aims	04
1994: Indian nationalism and Indian Christians	06
1994: Relations between the Anglican Church and the Orthodox Churches	06
1994: Women in the Ministry	07
1994: The death of the Archbishop of Canterbury	08
1994: Germany: First Jewish service	09
1994: Germany: Death of Pastor Gerd von Siedow	10
1994: USA: The Federal Council of Churches and the Atomic Bomb	11
1994: World Council officers reach appeal for Hungary	12
1994: The churches face events in the Middle East	13
1994: Turkey: attempt to have Ecumenical Patriarch expelled	14
1994: EC theologian says Vatican Council VIII have 'ecumenical aim'	15
1994: WCC breaks with tradition: elects two women to presidium	16
1994: WCC Assembly sends message on race to South Africa	17
1994: Finnish clergy 'accuse' over dismissal of priest	18
1994: Church parties commit themselves to 'leading responses'	19
1994: Orthodox leaders waste definition in World Council's votes	20
1994: Progress to Ombudsman set by Central Committee	21
1994: World Council receives gift from Russia	22
1994: Church calls for OCA reform	23
1994: Together on religion: ecumenical changing	24
1994: Church union marks major step forward in dismantling of apartheid	25
1994: Ecclesiology in Bible article	26
Note to subscribers:	
This is the final edition of EPS. From 1 September EPS will be expanded by Ecumenical News International. EPS subscribers will receive the ENI Bulletin automatically until December 1994. The changes are explained in detail in the letter from the editors.	
EPS is published by the Ecumenical Press Service, Geneva, Switzerland. It is a non-profit making organization. The editorial board consists of representatives of the Anglican, Catholic, Lutheran, Methodist, Presbyterian, Reformed, and United Methodist Churches. The editorial board meets annually in Geneva to discuss the content and format of the publication.	
Material may be reproduced provided EPS is acknowledged as the source.	

EPS 20/1994.

Ei enää eniten, mutta edelleen runsaasti

Maamme aikakauslehdistössä olivat 1800-luvulla uskonnolliset lehdet suurin ryhmä. Aikaa myöten, vaikka uusia lehtiä syntyi-kin, uskonnollisten lehtien osuus parin vuosikymmenen kuluessa 2. maailmansodan jälkeen supistui ratkaisevasti. Ensimmäisen kerran lehtien luku kääntyi 1970-luvun lopulla hieman laskuun (Heikkilä 1991, 87). Silti uskonnollisia aikakauslehtiä ilmestyy edelleen lukuisasti. Nämä lehdet olivat 1880-luvulle asti yhden henkilön tai pienen ryhmän hankkeita tahi sellaisia, joista taloudellisesti vastasi lehden painava kirjapaino. Yhdistyspohjaisten julkaisijoiden määrä kasvoi kuitenkin jo 1880-luvun lopulla ja eteni seuraavalla kymmenluvulla hallitsevaksi (Heikkilä 1991, 88).

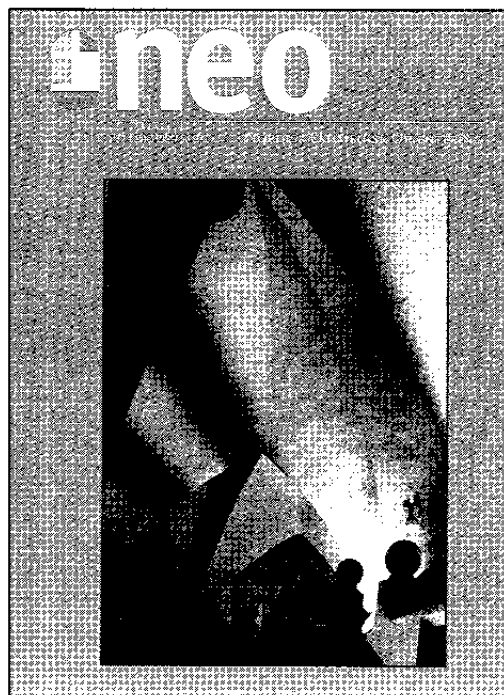
Nykylehdistön vanhimmat

Maamme vanhin edelleen ilmestynvä uskonnollinen sanomalehti on *Kotimaa*. Sen

Ulkomailta

Maailman ekumeenisten lehtien joukossa *Näköala—Utsikt* oli varhaisimpiin verrattuna myöhäinen tulokas. Suppea katsaus tähän otaksuttavasti runsaaseen ja moninaiseen lehdistöön on koottu Ekumeenisen arkiston lehtikokoelmasta, lukuun ottamatta lehtiä *One World*, *O Odigos* ja *Aktuellt från Ekumeniska Centret*, jotka ovat Suomen ekumeenisen neuvoston arkistosta, sekä *Neo* Pohjoismaisesta Ekumeenisesta Neuvostosta (Nordiska Ekumeniska Rådet/Löfgren, kirje 5.2.2003).

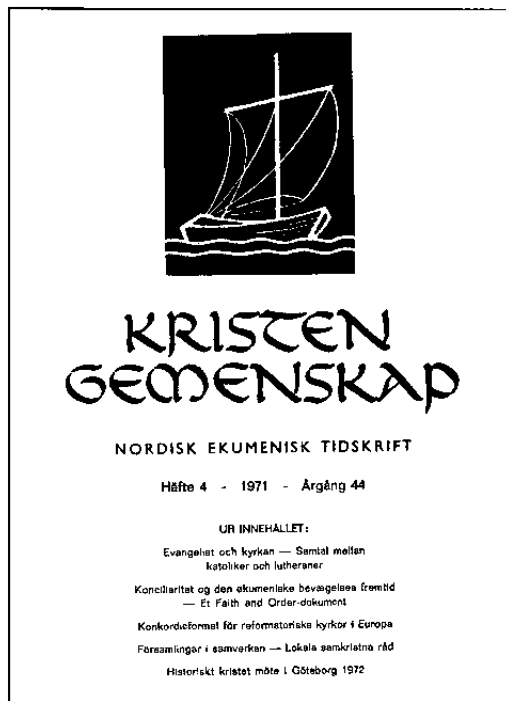
Yhteensä 29 lehdestä esitetyt lyhyet tiedot ovat lähinnä itse lehdistä; niiden etukansista/-sivuista ovat mustavalkoiset valokopiot. Täydentäviä tietoja on saatu Kirkkojen Maailmanneuvoston (World Council of Churches) varsin tuoreesta ekumeenisen liikkeen hakuteoksesta *Dictionary of the Ecumenical Movement* (Geneve 2002). Yksittäisistä, internetissä sähköisessä muodossa olevista lehdistä on kirjas-

Neo 4/2002.

toivirkailija *Pentti Niemimaa* Helsingin yliopiston kirjastossa asiantuntevasti hankkinut lisätietoja.

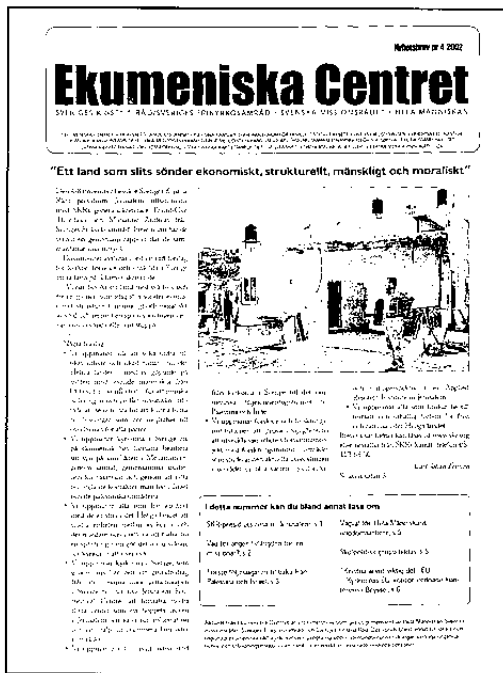
Kristen Gemenskap 4/1971.

Synty 1800-luvun lopulla

Maailman ekumeenisia järjestöjä edelsi 1800-luvulla joukko virtauksia ja liikkeitä, ensimmäisenä Lontoossa 1846 perustettu Evankelinen Allianssi. Kahta vuotta aikaisemmin, 1844, oli Englannissa syntynyt Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys (NMKY); tuli Suomeen ensimmäisenä ekumeenisena järjestönä vuonna 1889 (Saarinen 1994, 66–67 ja Härkönen, Rautio, Vasko (toim.) 1999, 13–14).

Kysymys maailman ekumeenisen lehdistön esikoisesta jää tässä yhteydessä vaille vastausta. Mainitussa hakuteoksessa todetaan, että ekumeeninen journalismi (“ecumenical journalism”) virisi myöhään 1800- ja varhain 1900-luvulla (s. 380). Täten alan uranuurtaja lienee syntynyt 1800-luvun lopulla.

Aktuellt från Ekumeniska Centret 4/2002.

Teos sisältää perustamisvuosineen luettelon (s. 114–115) merkittävistä, nykyisin ilmestyvistä ekumeenisista aikakauslehdistä ja sarjajulkaisuista (“Major current ecumenical journals and serial publications”). Luettelo käsittää 32 nimikettä, enemmistö Euroopan eri maista, toiseksi eniten Yhdysvalloista.

Vanhin luettelon, kenties uranuurtajiin kuuluva, on Chicagossa vuonna 1884 aloitettu viikkolehti *The Christian Oracle*, jonka nimeksi vuodesta 1900 muutettiin *The Christian Century*. Nyt jo 120-vuotias ta lehteä julkaisee Christian Century Foundation. Lehti on luettavissa vuosikerrasta 1985 lähtien myös sähköisessä muodossa internetistä (Niemimaa, haastattelu 8.—9.9.2003).

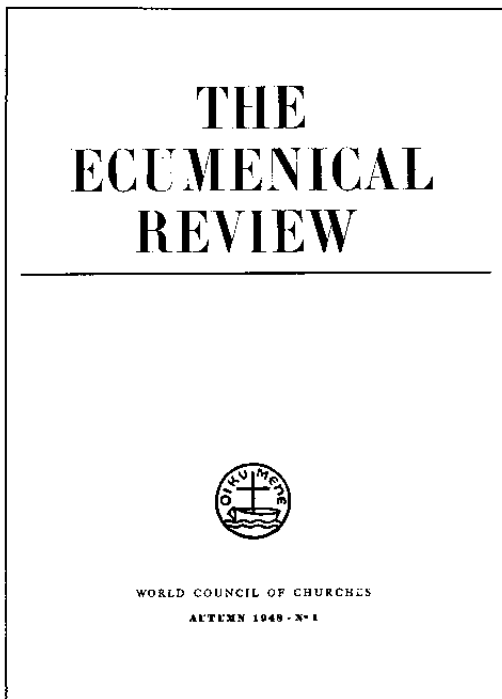
Lehden n:on 8/1953 sivunkoko oli jonkin verran A4:ää suurempi. Etusivulla olivat nimi, päiväys ja tietoja sisällöstä. Sivumäärä oli 32. Aikakauslehdille ominaiseen tapaan numero oli vihkon muotoinen, stiftattu. —Edempänä mainitaan erik-

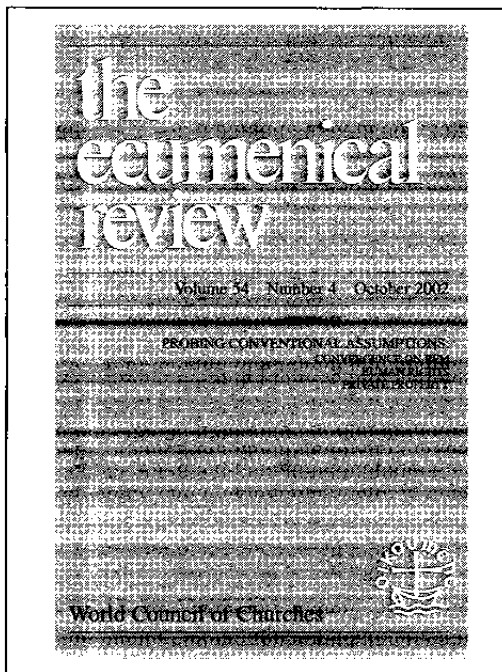
seen vain, jos lehden nidonta poikkeaa tästä yleisimmästä.

Edinburghin vuonna 1910 järjestettyyn maailmanlähetykskongressiin, johon yleensä ajoitetaan varsinaisten ekumeenisten järjestöjen synty, liittyy myös Euroopan vanhimman lehden, *The International Review of Missions*, aloittaminen vuonna 1912. Kokous näet nimesi jatkokomitean, joka ryhtyi lehteä julkaisemaan (Saarinen 1994, 69). Vuonna 1969 erittäin tarkasti perustellen monikkomuoto *Missions* muutettiin yksikköön *Mission* (*The International Review of Mission* 230/1969, 141). Neljästi vuodessa ilmestyvän lehden nykyinen julkaisija on Kirkkojen Maailmanneuvosto. Vuosikerrasta 1993 lehti on luettavissa myös sähköisessä muodossa internetistä (Niemimaa, haastattelu 8.—9.9.2003).

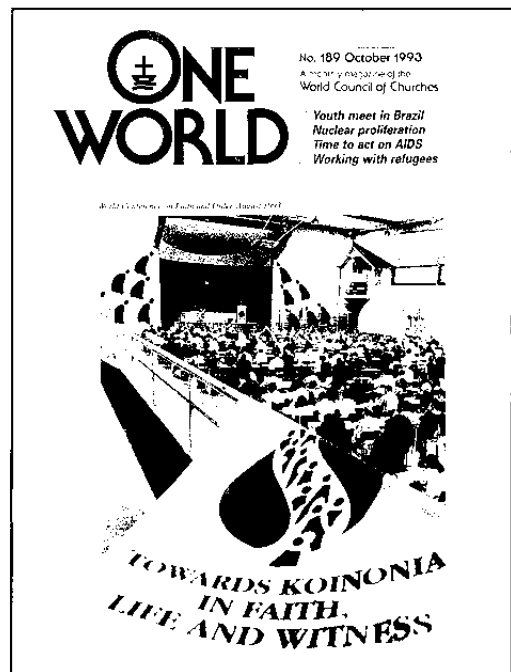
Lehden n:on 362/2002 sivunkoko oli vajaa B5. Kannet oli painettu laadukkaalle, sisäsivuja vankemmalle paperille. Etu- ja takakansi olivat punaiset, nimi etukannel-

The Ecumenical Review 1/1948.

The Ecumenical Review 4/2002.

One World 189/1993.

la negatiivisena, muut tekstit kummallakin kannella mustalla. Sivumäärä oli 164, sidottuselkäinen. —Sivumäärissä ovat kansisivut mukana.

Nuorimmat 1990-luvulta

Mainitun luettelon lehtiä syntyi pitkin 1900-lukua, enemmistö vuoden 1950 jälkeen. Nuorinta edustaa Genevessä vuonna 1992 perustettu *Echoes: Justice, Peace and Creation News*. Tosin sitäkin nuorempi oli kaksi vuotta myöhemmin, 1994, samoin Genevessä, aloitettu *Bulletin ENI*, mutta sen synty juontaa jo 1934 Ecumenical Press Servicen perustamaan lehdistöpalvelutiedotteeseen *EPS* (s. 380–381).

EPS n:o 20/1994 oli joka toinen viikko ilmestyneen tiedotuslehden viimeinen. Sivunkoko oli A4. Etusivulla oli yläosan nimiö ja alareunan teksti vihreällä, muu mustalla. Sivumäärä oli 16; sivut oli vasemmasta reunasta liitetty nitojalla.

Syyskuusta 1994 *EPS:ää* seurasi Ecumenical News Internationalin julkaisema,

mainittu *Bulletin ENI*, joka toinen viikko ilmestyvä lehdistöpalvelutiedote. Se on luettavissa myös sähköisessä muodossa internetistä (*Bulletin ENI* 1/1994, 2).

Lehden n:o 22/2002 sivunkoko oli A4. Etusivun yläosassa oli sana *Bulletin* ja linja vihreällä, muu mustalla. Sivumäärä oli 24.

Näiden maailman ekumeenisten lehtien alkua ja nykyvaiheen yksittäisten toimintojen jälkeen seuraavaksi otteita tämän lehdistön laajasta kirjosta, ensin erikseen yhteispohjoismaista Ruotsista.

Yhteispohjoismaista

Kansainvälisen Ystävyyden Hyväksi Työskentelevän Kirkollisen Maailmanliiton (The World Alliance for Promoting International Friendship through the Churches) Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Suomen kansallistoimikunnat alkoivat vuonna 1928 julkaista Upsalassa yhteistä lehteä, jonka nimessä kaikki olivat edustuneina: *Kristen Gemenskap*, *Kristelig Fellelskap*, *Kristeligt*

ecumenical youth NEWS

10/1968

10/1968

10/1968

10/1968

10/1968

10/1968

10/1968

10/1968

10/1968

10/1968

Ecumenical Youth News 10/1968.

CATHOLICA

VIERTELJAHRES

SCHRIFT

FÜR

ÖKUMENISCHE

THEOLOGIE

4

1999

DREIUNDFÜNZIGSTER JAHRGANG

Catholica 4/1999

Faellesskab, Kristittytjen Yhteys. Lehden tarkoitus oli harjoittaa pohjoismaista yhteistyötä ajankohtaisissa ekumeenisissa kysymyksissä. Toimituskunnassa oli edustaja jokaisesta mainituista maista, Suomes- ta teol.tri (sittemmin arkkipiispa) *Aleksi Lehtonen* (Rusama 1999, 91–92).

Vuonna 1933 lehden alaotsikoksi tuli Nordisk tidskrift för de ekumeniska strävandena. Vuodesta 1954 nimi lyheni muotoon *Kristen Gemenskap*; mainittujen neljän kielen lisäksi oli 2. kannella nyt nimi myös islanniksi *Kristid Samfélag*. Samalla lehti sanoi edustavansa Pohjois- maiden yhteiselintä ekumenian kysymyk- sissä, erityisesti suhteessa Kirkkojen Maa- ilmanneuvostoon.

Suomessa tilaajien määrä jäi vähiin. Niinpä vuonna 1931 kansallistoimikunta oli luvannut hankkia 75 tilausta, mutta onnistui saamaan vain 31 ja joutui siksi maksamaan erotuksen määrärahoistaan. Samoissa määrissä liikkui- vat tilaukset myös lehden loppuvuosina (Rusama 1999, 92–93).

Koko ajan korkeatasoinen *Kristen Ge- menskap* oli merkittävä tekijä niin Suomen kuin muiden Pohjoismaiden ekumeenis- sa pyrynnöissä.

Kristen Gemenskap oli alusta lähtien luonteeltaan lähinnä laadukas aikakaus- kirja. Se ilmestyi neljästi vuodessa, sivun- kooltaan vähän A5:ttä suurempina, run- sassivuisina, sidottuselkäisinä numeroina, joissa olivat vankemmalle paperille paine- tut kannet. N:ossa 1/1928 olivat kannet ruskeahkot, tekstit mustalla. Sivumäärä oli 60.

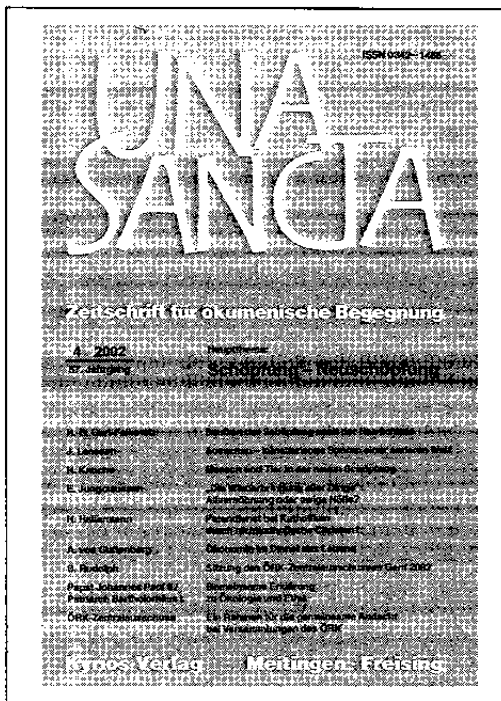
Kristen Gemenskap ”laski purjeensa” 44. vuosikerran päättyessä Nordiska Ekume- niska Institutenin ollessa sen julkaisija. Myös viimeinen numero 4/1971 oli edus- tava. Kannet olivat keltaiset, laivatu- nnu- s vihreällä ja tekstit mustalla. Sivumäärä oli 72.

Kristen Gemenskapin seuraajaksi perus- tettiin Nordisk Ekumenisk Årsbok (*Kris- ten Gemenskap* 4/1971, 165).

Nordiska Ekumeniska Institutet alkoi vuonna 1965 julkaista aikakauslehteä

Sundbybergissä sijaitseva Ekumeniska Centret on neljän yhteisön: Hela Människan, Svenska Missionsrådet, Sveriges Fri-

Una Sancta 4/2002.

Ökumenische Rundschau

Juli 2001 • 50. Jahrgang • Heft 3

D 21 472 F

GERECHTER FRIEDE - VERSÖHNTE NATUR

und weitere Beiträge zu verschiedenen ökumenischen Themen
von Hans-Richard Reuter, Larry Rasmussen, Jutta Koslowski,
Lukas Vischer, Paolo Ricca, Karl Heinz Voigt, Peter Schreiner,
Niels Logemann

Verlag Otto Lensbeck · Frankfurt am Main

Ökumenische Rundschau 3/2001.

kyrkosamråd ja Sveriges Kristna Råd yhteenliittymä. Se on vuodesta 1995 julkaissut neljästi vuodessa ilmestyvää uutiskirjettä (nyhetsbrev) *Aktuellt från Ekumeniska Centret*. Levikki vuonna 2002 oli 1 800 vsk. sekä lisäksi noin 150 sähköisessä muodossa olevan tilaajaa (Friman, kirje 23.1.2003).

Vuonna 2002 uutiskirjeen sivunkoko oli A4. N:ossa 4/2002 oli kahdeksan sivua.

Myös Tanskassa oli vuonna 2002 neljästi vuodessa ilmestynyt uutiskirje (nyhedsbrev), jota julkaisi Det Økumeniske Faellesråd i Danmark Kööpenhaminassa (Vuorinen, haastattelu 5.9.2003).

Pitkin Eurooppaa, Amerikkaa

Kirkkojen Maailmanneuvosto syntyi ja pääsihteeriksi nimitettiin hollantilainen *W. A. Visser't Hooft* jo vuonna 1938, mutta 2. maailmansodan vuoksi itse perustaminen lykkääntyi vuoteen 1948 (Saarinen 1994, 72). Maailmanneuvosto alkoi jo perustamisvuonnaan julkaista Genevessä neljästi

takakansi olivat keltaiset, tekstit punaisella. Sivumäärä oli 96, sidottuselkäinen.

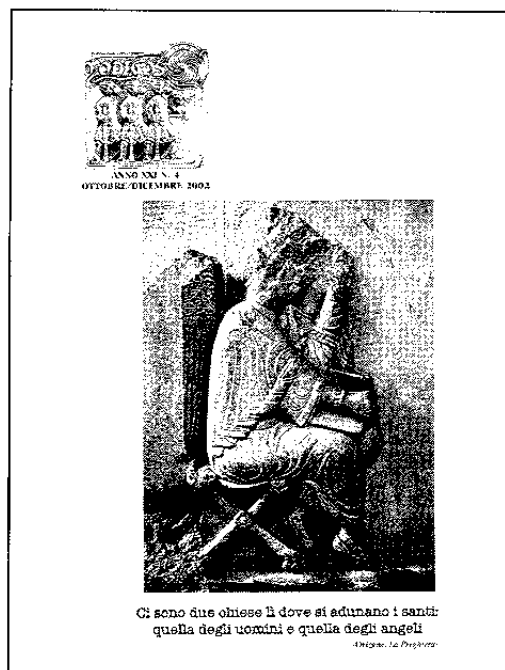
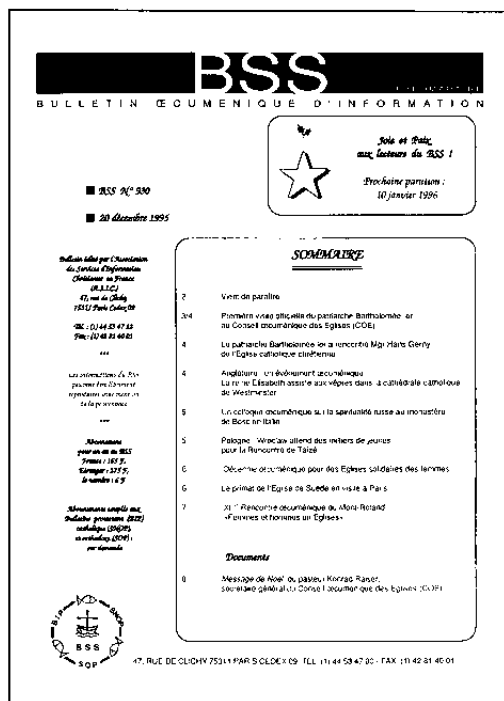
Meitingenissä, Saksassa Kyrios-Verlag GmbH kustansi vuonna 1947 aloitettua, neljästi vuodessa ilmestyvää lehteä *Una Sancta*.

N:on 4/2002 sivunkoko oli vähän A5:tä suurempi. Kannot olivat vankempaa paperia. Etukansi oli punainen, nimi negatiivisena, osa tekstistä negatiivisena, osa mustalla. Sivumäärä oli 84, sidottuselkäinen.

Samoin Saksassa, Frankfurt am Mainissa, Verlag Otto Lembeck kustansi vuonna 1952 aloitettua, neljästi vuodessa ilmestyvää lehteä *Ökumenische Rundschau*.

N:on 3/2001 sivunkoko oli A5, kannot vankempaa paperia. Etukansi oli sininen, nimi tummemmalla sinisellä, samoin osa tekstistä, tunnus ja kustantaja negatiivisina. Sivumäärä oli 140, sidottuselkäinen.

BSS Bulletin Oecumenique d'Information
930/1995.

O Odigos 4/2002.

Bonnissa julkaisi Church Development Service neljästi vuodessa ilmestyvää lehteä *Ecumenical Dialogue*.

N:on 4/2001 sivunkoko oli vajaa A4. Kahdeksansivuinen numero oli painettu vihreälle paperille.

Lehdestä sai tietoja internetistä (*Ecumenical Dialogue* 4/2001, 8). Niihin perustuu maininta ilmestymistiheydestä.

KNA Katholische Nachrichten-Agentur GmbH julkaisi Bonnissa viikottain ilmestyvää lehteä *Ökumenische Information*.

N:on 52—53/2002 sivunkoko oli A4. Kaikki 16 sivua olivat keltaista paperia. Etusivun nimiöosa ja muutakin oli ruskealla, jota oli myös takasivulla.

Lehti oli luettavissa sähköisessä muodossa internetistä (*Ökumenische Information* 52—53/2002, 1).

L'Association des Services d'Information Chrétienne en France julkaisi Pariisissa neljästi vuodessa ilmestyvää lehteä *BSS Bulletin Oecumenique d'Information*.

DIÁLOGO ECUMÉNICO

CENTRO DE ESTUDIOS ORIENTALES Y ECUMÉNICOS "JUAN XXIII"
UNIVERSIDAD PONTIFICIA - SALAMANCA

ARTÍCULO

LA DETERMINACIÓN TRINITARIA Y CRISTOLÓGICA DE LA ANTROPOLOGÍA DE WOLFHART PANNENBERG

JOSÉ RAMÓN MATTO FERNÁNDEZ

CRÓNICA

NOTA NECROLÓGICA

JOSÉ JOAQUÍN ALEMANY BRIZ

DOCUMENTACIÓN

DECIR LA VERDAD EN EL AMOR: LA AUTORIDAD DE ENSEÑANZA EN LOS CATÓLICOS Y LOS METODISTAS

COMISIÓN MIXTA INTERNACIONAL IGLESIA CATÓLICA-CONSEJO METODISTA MUNDIAL

EL SUCESOR DE PEDRO

IGLESIA PRESBITERIANA DE ESTADOS UNIDOS

TOMO XXXVII • AÑO 2002 • NÚMERO 117

Diálogo Ecuménico 117/2002.

Renovación Ecuménica

ASOCIACIÓN ECUMÉNICA JUAN XXIII. Año XXXIII. N.º 134. Septiembre-Diciembre 2001. Salamanca

EDITORIAL

- Ecumenismo en Armenia

DOCUMENTOS

I.- Vuestra fe es nuestra fe

II.- La extraordinaria apertura de espíritu de la Iglesia armenia

III.- La gran tribulación del pueblo armenio

IV.- Avanzar sin demora por el camino de la unidad

V.- No haremos nada contra el amor

VI.- Una respuesta religiosa al terrorismo

COLABORACIONES

I.- El Espíritu Santo en San Pablo

II.- 40 años de la Iglesia maronita

III.- El ecumenismo en Siria y Líbano

CRÓNICA ECUMÉNICA

- El obispo artífice de la unidad - Acaba de celebrarse - El mundo actual. La libertad religiosa conciliada - El Islam y la tolerancia - ¿ley contra libertad religiosa? - Blair y la Reina no elegirán a los obispos anglicanos - El Arzobispo de Canterbury pide que cese la violencia - Putin quiere mejores relaciones entre Iglesias - Monjes ortodoxos "pescan" almas a su manera - Irineo, nuevo Patriarca de Jerusalén - Pastor luterano se hace católico romano

Renovación Ecuménica 134/2001.

N:on 930/1995 sivunkoko oli A4. Etusivulla oli lisävärinä violetti. Sivuja oli kahdeksan, liitetty nitojalla vasemmasta yläkulmastaan.

Barissa, Italiassa Centro Ecumenico "San Nicola" julkaisi neljästi vuodessa ilmestyvää lehteä *O Odigos*. Vuosi 2002 oli 21. vuosikerta.

N:on 4/2002 sivunkoko oli A4. Kannet olivat vankempaa paperia, etukansi nelivärinen. Sivumäärä oli 16.

Salamancassa, Espanjassa Centro de Estudios Orientales y Ecuménicos "Juan XXIII" Universidad Pontificia julkaisi vuonna 1966 aloitettua, neljästi vuodessa ilmestyvää lehteä *Diálogo Ecuménico*.

N:on 117/2002 sivunkoko oli A5. Kannet olivat vankempaa paperia. Etukannella nimi ja linja olivat sinisellä, samoin takakannella merkki. Sivumäärä oli 188, sidottuselkäinen.

Samoin Salamancassa julkaisi Asociación Ecuménica Juan XXIII vuonna 1974 aloitettua, neljästi vuodessa ilmestyvää lehteä *Renovación Ecuménica*.

N:on 134/2001 sivunkoko oli vajaa A4. Kannet olivat vankempaa paperia. Etu- ja takakannella oli lisävärinä oranssi. Etukannella olivat nimi, otsikoita ja osa alalaidasta oranssilla, muu mustalla. Sivumäärä oli 36.

The Foreign and Information Department of the Ecumenical Council of Churches in Czechoslovakia julkaisi Prahassa kuukausittain ilmestynyttä tiedotuslehteä *Ecumenical Information from Czechoslovakia* (myös saksaksi). Vuosi 1966 oli lehden 13. vuosikerta.

N:on 5—6/1966 sivunkoko oli A4. Paperi oli vaatimatonta, teksti konekirjoitettua. Numeron 20 sivua oli vasemmasta yläkulmasta liitetty nitojalla.

Samoin Prahassa Ecumenical Council of Churches in the Czechoslovak Republic julkaisi mahdollisesti vain kahdesti vuodessa ilmestynyttä uutiskirjettä (newsletter) *CEN Czechoslovak Ecumenical News* (myös saksaksi). Vuosi 1990 oli sen 19. vuosikerta.

N: on 4/1948 sivunkoko oli hieman B5:ttä suurempi. Kannot olivat vankem-

Graymoor Ecumenical & Interreligious Institute julkaisi Garrisonissa, myös

[illegible]

Czechoslovak Ecumenical News

cen tön

tschechoslowakische ökumenische Nachrichten

Published by:
Ecumenical Council of Churches
in the Czechoslovak Socialist Republic

Herausgeber:
Ökumenisches Rat der Kirchen
in der Tschechoslowakischen Sozialistischen Republik

186 00 Pícha 8, Viková 13, CSSR

Phone: 22 75 81

Cable: EKUMRADA PRAHA

Index 66 501

Contents of the Newsletter No 2/1990

From the Ecumenical Council of Churches in the CSSR
Information from the Churches:

- The Slovak Evangelical Church A.C. in the CSSR
- The Czechoslovak Hussite Church
- The United Methodist Church
- The Moravian Church
- The Evangelical Church of Czech Brethren
- The Silesian Evangelical Church A.C.

No. 2 - vol. XIX - June 1990

0 10 1990 14

Yhdysvalloissa, vuonna 1972 aloitettua kuukausilehteä *Ecumenical Trends*.

N:on 1/1997 sivunkoko oli A4. Etusivulla oli ylä- ja alaosassa sinisellä taustat, takasivulla merkki sinisellä; myös sisäsivulla oli lisävärinä sinistä. Sivumäärä oli 16.

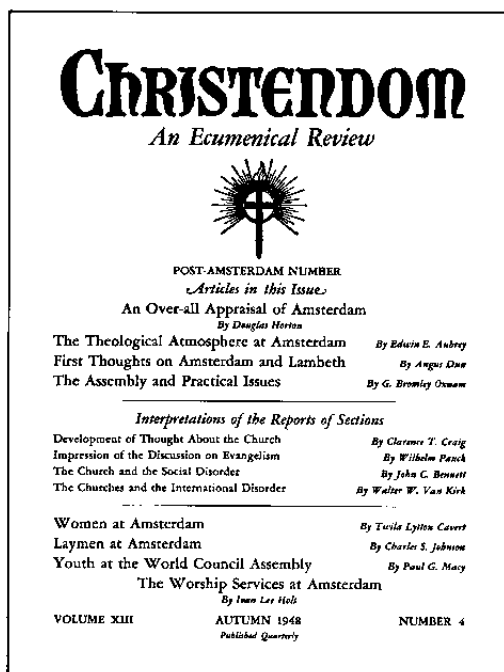
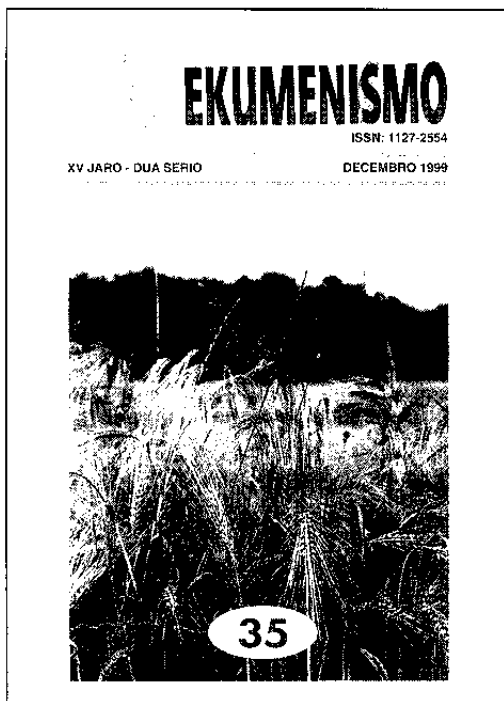
The Canadian Centre for Ecumenism julkaisi Montrealissa vuonna 1965 aloitettua, neljästi vuodessa ilmestynyttä lehteä *Ecumenism*.

N:on 127/1997 sivunkoko oli B5. Etusivulla oli lisäväreinä punaista ja keltaista. Nimi oli negatiivisena, muut tekstit mustalla. Takasivulla oli lisävärinä punaista. Sivumäärä oli 48.

Information Service of the Latin American Council of Churches julkaisi Quitosassa, Ecuadorin pääkaupungissa, kuukausittain ilmestynyttä tiedotuslehteä *Latin American Ecumenical News*.

N:on 10–12/1997 sivunkoko oli A4. Etusivulla olivat nimi ja julkaisija punaruskealla sekä alareunassa punaruskealla

Ekumenismo 35/1999.

Christendom 4/1948.

pohjalla negatiivisina yhteystiedot. Numeron 18 sivua oli vasemmasta yläkulmasta liitetty nitojalla.

De Accion Ecumenica julkaisi Caracasissa, Venezuelan pääkaupungissa, lehteä *Precencia Ecumenica*.

N:on 34/1995 sivunkoko oli A4:ää vähän pienempi. Kannet olivat vankempaa paperia. Etukannella oli lisävärinä vihreä, jolla lehden nimi sekä taustoja, joilla tekstit mustalla. Myös 2. kannella ja takakannella oli lisävärinä vihreä. Sivumäärä oli 48.

Laaja asteikko, internetissäkin

Jo nämä niukat otteet kuvastavat ekumeenisen lehdistön laajaa asteikkoa muuttaman sivun uutiskirjeistä laadukkaisiin, värikkäisiin aikakauslehtiin ja korkeatasoiin aikakauskirjoihin. Joukossa oli myös sähköisessä muodossa internetistä luettavia.

Ekumeenisen lehdistän kansainvälisessä "perheessä" syrjäisen Suomen *Näköala* —*Utsikt* edustaa enemmistön tavoin 1900-

luvun jälkipuoliskolla syntynyttä, mutta kaksikielisyydessään harvinaista, tasokasta jäsentä, joka kehityksen kulkua valppaasti seuraavana on sähköisessä muodossa luettavissa myös internetistä.

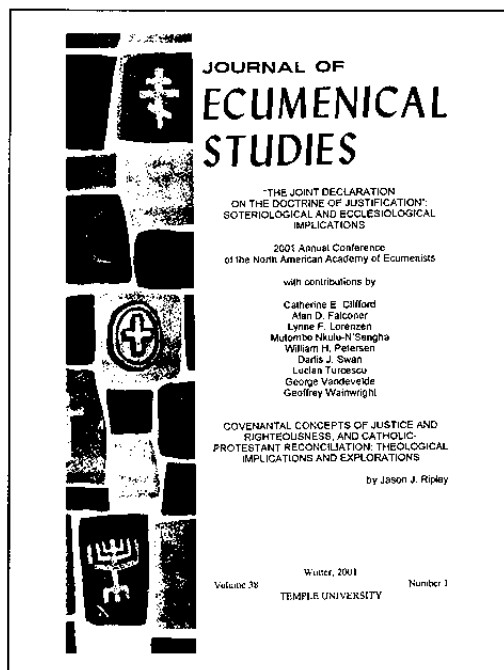
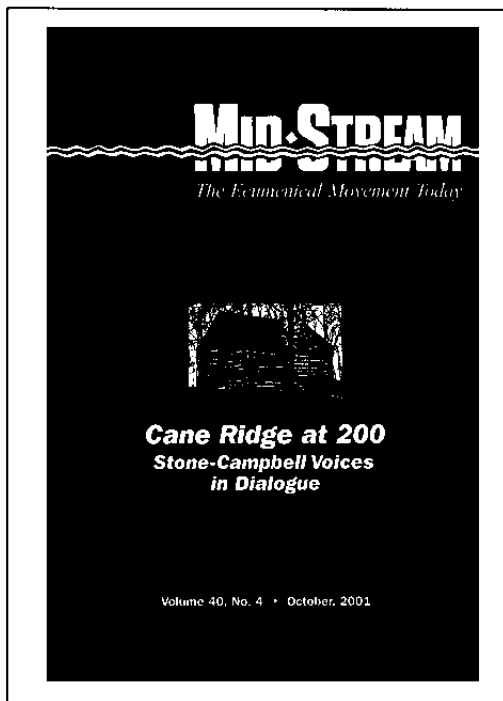
II Julkaisijat

Kristillisen Kulttuurin Liiton Jäsenlehdestä Näköalaksi

Vuonna 1947 Helsingissä perustettu Kristillisen Kulttuurin Liitto (nykynimi Kristillinen Kulttuuriliitto) ryhtyi seuraavana vuonna julkaisemaan *Kristillisen Kulttuurin Liiton Jäsenlehteä*, jonka jäsenet saivat "ilmaiseksi".

Ensimmäisen numeron kirjoituksessa "Lukijalle" Liiton puheenjohtaja, professori V. A. Heiskanen totesi aluksi hallituksen tunteneen tarpeelliseksi "saada aikaan

Mid-Stream 4/2001.

Journal of Ecumenical Studies 1/2001.

yhdyssiteen" sen ja Liiton jäsenistön välille. Sitä varten on aloitettu tämä jäsenlehti. Sen jälkeen hän selosti Liiton tavoitteita mainiten mm. näin: "Kristillisen Kulttuurin Liitto pyrkii toimimaan koetellun kristillisen elämänskatsomuksen pohjalla, jonka ikuisina ja kestävinä kulmakivinä ovat meidän luojamme, persoonallinen Jumala, ja vapahtajamme Jeesus Kristus." (*Kristillisen Kulttuurin Liiton Jäsenlehti* 1/1948, 1–2).

Lehti ilmestyi neljästi vuodessa (vain kolme nelisivuista numeroa 1948). Sivunkoko oli A5. Erillisiä kansisivuja ei ollut. Vuosien mittaan sivumäärä kasvoi ja ulkoasu koheni.

Vuonna 1948 Liitolla oli 542 henkilöjäsentä, minkä perusteella lehden levikki lienee ollut ainakin noin 600 vsk:n tienoilla.

Jäsenlehden vuosikerran 1948 kulut olivat hieman yli 13 000 mk. Summa ei ollut merkittävä verrattuna Liiton saman vuoden kokonaismenoihin, jotka olivat lähes 967 000 mk (Kertomus Kristillisen

The 1993 Ecumenical Directory: Some Initial Responses

By THOMAS J. GEYER

Introductions

[illegible]

Not surprisingly, in the three years since its publication, the directory has prompted various anti-gay resolutions both among Calso-

less¹¹ and members of other churches and ecclesial communities.¹² Such responses have come from theologians, catechists, pastors and church officials. Theologically, such sources are rather conservative in tone while at other times they deal only with specific issues. Relatively few address issues in detail, which must expose a particular topic or several issues only, without fully.

The author has not exhaustively reviewed all the secondary sources on the literature, but has considered a sufficient number of them to be able to offer a critical assessment of the responses to the text. Therefore, this article attempts to highlight some of the sources that significantly contribute to the ongoing empirical research on second culture acquisition in the second language classroom.

The following reflections will first note general responses to the literature as a whole, both positive and negative, and subsequently will generally indicate positive and negative observations on six five-component parts: the notion of contentment, as contrasted with *discontent*, conventional formalism, structuralism, including its poststructuralist developments, and the notion of *communitas*, or the absence of structural and formal constraints on collaboration in different areas.¹³ Given the extensive range of the Dictionary's paragraphs, the complexity of the issues it raises, and space limitations, this article directly offers general observations on the various issues.¹⁴ Specifically, these comments will prompt further theoretical, empirical, and practical reflections on the three

and the other 50% of the sample to the control group.¹⁵

Responses to the Directory as a whole

One notices both positive and negative responses to the *Journal* as a vehicle. While the negative responses generally come from members of other Christian churches and evangelical communities, some Catholic authors also raise legitimate concerns about certain aspects of the document. Yet even the negative responses, so far as they may be moved to, are situated within the broad context of a generally positive response to the text. Some general comments on these positive and negative features should serve our purpose well.

1. Positive conditions¹⁴

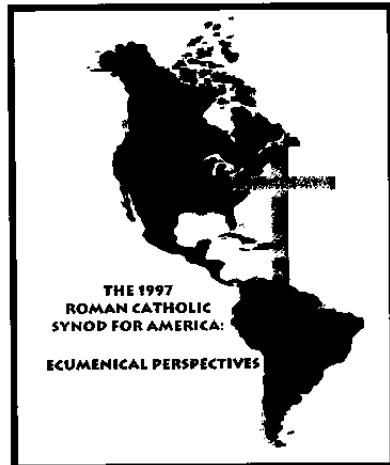
There was a general appreciation of the Internet as a 'open rate' option, especially its convenience of 'local' numerical overflow to Web and searching Web-based Roman

The 1993 Ecumenical Directory: Sensus Initial Responses	1
In MEMORIAM	
Rev. VANDER V. 1923	9
One Earth, Many Religions: Multifaith Dialogue and Global Interdependence	
Issue • REV. NORMAN J. LUTHE	14
World Council of Churches	15

ECUMENISM

37th Year, No. 127

September 1997

Ecumenical Trends 1/1997.

Kulttuurin Liiton ensimmäisestä toimintavuodesta 1947—1948. Kk1a).

Vuoden 1962 alusta ulkoasu parani huomattavasti laadukkaammalle paperille painettujen kansisivujen ansiosta. Etukannelle oli nimi sommiteltu muotoon: *KKL Kristillisen Kulttuurin Liitto Jäsenlehti*. Lehdessä mainittiin: "KKL on hyvin kiitollinen arkkitehti *Olavi Kanteleelle* Jäsenlehden uuden ulkoasun suunnittelusta." (*Kristillisen Kulttuurin Liiton Jäsenlehti* 1/1962, 2.kansi).

Jäsenlehdestä kulttuurilehdeksi

Kristillisen Kulttuurin Liiton hallitus päätti kokouksessaan 21.9.1962 laajentaa *Jäsenlehd*en seuraavan vuoden alusta ”yleiseksi kulttuurilehdeksi”, joka saisi nimen *Näköala*. Päätoimittajaksi oli lupautunut professori *Aimo T. Nikolainen*. Toimitussihteeriksi tulisi Liiton syyskuusta 1962 palvelukseen astunut päätoiminen pääsihteeri, asessori *Maunu Sinnemäki* (3/1962, 2–3).

Ecumenism 127/1997.

Hän on kertonut lehden aloittamisesta (Sinnemäki 1995, 78):

“*Näköala* kirkollisena kulttuurilehtenä, joka alusta asti käsitteli myös ekumeenisia kysymyksiä, syntyi syksyllä 1962. Toimin silloin Kristillisen Kulttuurin Liiton (KKL) pääsihteerinä ja ajattelin, että sen edistämille asioille olisi hyväksi oman lehden perustaminen. Aikaisemmin liitolla oli ollut vain sisäinen jäsenlehti, joka oli samalla tavoin vaatimaton kuin monet vastaavat jäsenille menevät tiedotteet. Asiasta sovittiin KKL:n puheenjohtajan, teol.toht. *T. P. Virkkusen*, ja silloin Suomen ekumeenisen neuvoston (SEN) pääsihteerinä toimineen teol.toht. *Seppo A. Teinosen* kanssa. Teinosen ehdotuksesta keulakuvaksi pyydettiin ja aktiiviseksi päätoimittajaksi saatiin professori Aimo T. Nikolainen. Minun kontolleni tuli jo virankin puolesta toimitussihteerin työ ja kaikista lehden käytännön tehtävistä vastaaminen.”

Vuosikerran 1962 viimeinen, n:o 4, ilmestyi mainitulla *Jäsenlehti*-nimellään sekä lisäksi samansisältöisenä *Näköala*-

nimisenä, seuraavasta vuodesta jatkavan lehden näyttenumerona.

Sen aluksi sanottiin: "Näköala on taval- laan uusi lehti. Selvytyden vuoksi on tässä heti mainittava, että kyseessä ei ole toista- kymmentä vuotta sitten toimintansa lo- pettavaan tämännimisen kirjallisuuslehden come back. Julkisuudelle on lehtemme uusi. Kun edellä mainittiin, että se on taval- laan uusi, tämä merkitsee yli kymmenen vuoden toimintaa Kristillisen Kulttuurin Liiton jäsenlehtenä. Kun mainitun liiton piirissä on ajateltu lehden laajentamista, on sillä nähty olevan tehtäviä Suomen kulttuurielämässä ja myös kirkollisissa piireissä..." Toisaalla todettiin: "Meidän maassamme on kirkon ja kulttuurimaail- man juopa erinäisistä syistä pysynyt ver- rattain syvänä pitkät ajat. Monissa muissa maissa viime vuosisadalla alkanut ns. oppi- sivistysteistön vieraantuminen kirkosta on viime aikoina muuttanut suuntaa. Vähittäistä toistensa etsimistä ja löytämistä on esiintynyt...Kristillisen Kulttuurin Liit-

Latin American Ecumenical News 10—12/1997.

Information Service of the Latin American Council of Churches

No. 10-12—October-December 1997

Editor: Heikki Quilley
Translated from Spanish by Lynell & Michael Healey

SUMMARY

LATIN AMERICA AND THE CARIBBEAN AT A GLANCE

Church and Society
CLAI president declares Latin American will be more penitential in the future 2

Protestantism and most important factor in Protestant growth in Brazil 2

CLAI advocates approval of new religion law in Chile 2

Synod of the Americas
Hemisphere's diversity reflected in Synod of the Americas 3

Foreign church under fire at Synod of the Americas 4

Youth Ministry
YM/YN/CAS discuss vision for the third millennium 4

New direction planned for Youth Ministry in Central America 4

Evangelical Perspective 5

Ecumenical Organizations reaffirm will to accompany peace process in Colombia 5

Human Rights 6

Christian Communication 6

Sevts and New Religious Movements 7

Inter-Church Cooperation 8

Popular Religion 9

REGIONAL PERISCOPE

Andean Region 9

—Bolivia 10

—Chile 10

—Ecuador 10

—Peru 10

Brazilian Region 11

Caribbean and The Great Colombia Region 12

—Colombia 12

—Cuba 13

—Puerto Rico 13

—Venezuela 14

Mexico and Central America Region 14

—Nicaragua 14

—Mexico 15

—Bolivia 15

—Argentina 15

—Uruguay 16

IN BRIEF 16

NEW PUBLICATIONS

—De la Reforma Protestante a la Pentecostalismo de la Iglesia 17

—Signos de Vida No. 5 17

—1998 CLAI Calendar 17

Editorial Office: Av. Páez 105, Bogotá, Ed. Norte Internacional, P.O. Box 11
 Periodic Address: CLAI, Casilla 1508-8972, Quito-Ecuador • Phone: (593) 241-1384 and 171
 Fax: (593) 241-1377 • Email: nman@clai.ec
 Latin American Editors: Contraluz, Inc., Baltimore

CLAI

PRESENCIA ECUMENICA

INTEGRIDAD DE LA CREACION Y LAS CULTURAS INDIGENAS

RELACIONES ENTRE SALUD MENTAL Y SOCIEDAD DESDE EL PUEBLO

LA RELACION DE MARIATZKE CON JOHN A. MACKAY

LA REACCION DEL EPISCOPADO VENEZOLANO ANTE EL DESTIERRO DE MONS. SALVADOR MONTES DE OCA

COMISION EVANGELICA LATINOAMERICANA DE EDUCACION CRISTIANA CELEBRÓ SU X ASAMBLEA GENERAL

COMPROMISO POR LA VIDA

CARTA DEL CLAI A LOS OBISPOS CATOLICOS

DECLARACION DE CONCEPCION

RESPAS

CONTRALUZ, INC.
BALTIMORE, MARYLAND

34

LIBROS RECIBIDOS

Precencia Ecumenica 34/1995.

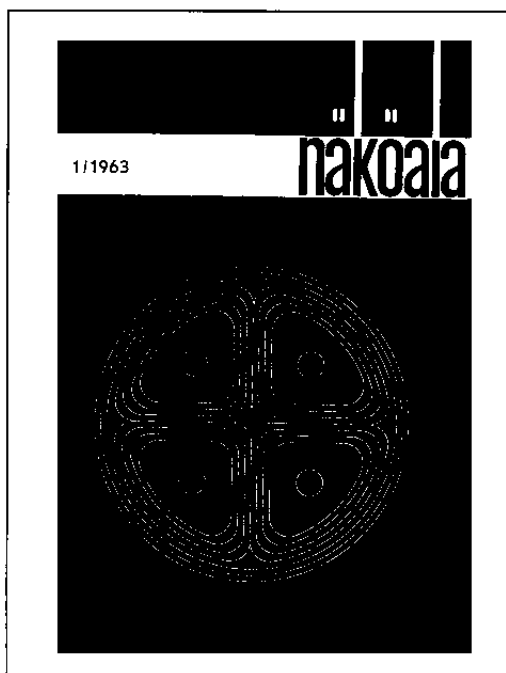
to toivoisi voivansa palvella tätä lähenty- mistä Suomessa sekä kirkon että kulttuu- rielämän hyväksi. Tähän sillan rakentami- seen myöskin *Näköala* pyrkii." (Näyten:o/ 1962, 3 ja 21).

Sittenmin, vuodelta 1964 mainittiin lehden painosmääräksi 1 000—1 100 kpl, josta suurin osa jaettiin jäsenille ilmaiseksi (Anomus 3.4.1964 liikevaihtoverotoimis- tolle vapautukseksi liikevaihtoverosta. Kkla).

Suomen ekumeeninen neuvosto myös julkaisijaksi

Kristillisen Kulttuurin Liiton yksin julkai- seman *Näköalan* kausi kesti vain kaksi vuotta. Jo joulukuussa (päivämäärä puut- tuu) 1964 Liitto ja Neuvosto solmivat yhteistyösopimuksen *Näköalan* julkaise- misesta vuodesta 1965 alkaen (Sopimus. Joulukuu 1964. Kkla).

Seitsenkohtaisessa sopimuksessa sanotiin mm.: "Lehden sisällön tulee olla sellai-

Näköala 1/1963.

nen, että se tyydyttää molempia osapuolia. Sen pääalat ovat ekumeeniset sekä kristillistä kulttuuria koskevat kysymykset. Lehti ei ole luonteeltaan ammatillisteologinen, vaan se on tarkoitettu sekä maallikoita että pappeja varten." Edelleen todettiin: "Lehden kustannuksesta aiheutuva tappio tai voitto jaetaan tasan sopimuspuolten kesken." Lopuksi mainittiin yhteistoiminnan päättymisen varalta, että Liitolla on ensisijainen oikeus lehden julkaisemiseen. Mikäli Liitto ei halua tätä oikeuttaan käyttää, on Neuvosto oikeutettu jatkamaan julkaisemista omissa nimissään.

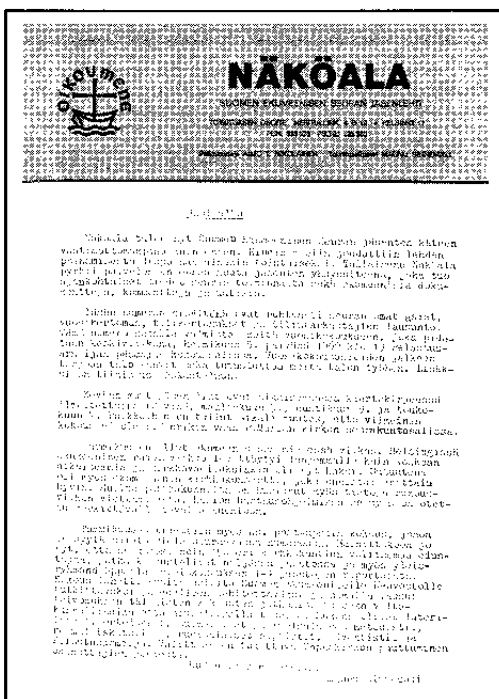
Vuoden 1965 alusta *Näköalan* nimiösi- velle tuli maininta: "Julkaisijat: Kristillisen Kulttuurin Liitto. Suomen ekumeeninen neuvosto." Päätoimittajana jatkoi Aimo T. Nikolainen ja toimitussihteerinä Maunu Sinnemäki. Yhteistoiminnan seurauksena tapahtui toimituksen ja toimituskunnan kohdalla henkilövaihdoksia.

Kirjoituksensa "Ekumeeniset pyrinnot Suomessa" lopuksi Maunu Sinnemäki se-

losti yhteisen lehden tavoitteita ja toiveita (1/1965, 4):

"Eräs maamme ekumenian heikkous on ollut oman äänitorven puute. Viime vuoden lopulla tehtiin Kristillisen Kulttuurin Liiton ja Suomen Ekumeenisen Neuvoston kesken sopimus, jonka mukaan *Näköala* on tämän vuoden alusta lähtien molempien järjestöjen yhteinen julkaisu. Tämä ei merkitse mitään uutta suuntausta lehdessämme. Jo kaksi vuotta sitten mainittiin lehden ohjelmasta mm., että ekumeeniset kysymykset ja kirkolliset ilmiöt muissakin maissa kuuluvat sen piiriin. Tämä suuntaus on nyt vahvistunut, mutta samalla luonnollisesti myös Kristillisen Kulttuurin Liiton erityisesti harrastamat kysymykset saavat edelleen olennaisen sijansa lehdessä. Erityisesti toivomme kuitenkin, että aikamme kirkollisen historian suuri kysymys, kirkkojen lähentyminen ja ykseys, saisi entistä paremman ilmaisun ja löytäisi yhä laajenevaa vastakaikua myös ristiriitoihin taipuvien suomalaisten sydämissä.

Näköala 1/1969.

NAKÖALA

1/1971

SUOMEN KIRKON KOKOUKSEN JÄSENLEHTI
TOIMITUKSEN OSOITE: TEMPELILIN. 21 C 13 HELSINKI 00100
PUHELIN 492 414
PÄÄTOIMITTAJA AIMO T. KIRKOLAINEN
TOIMITUSSIVUSTEERI BEITA NIKKOLA

VIITÄ KIRKKOJEN LAULANNEUVOSTO TOIMII?
KMN:n Adis Ababassa 10-21.1.1971 pidetty
keskustelu kokouksen arvointia

Keskustellessamme Kirkkojen Laulanneuvoston ja kirkonliikkeen merkityksestä omalle kirkkollemme esidso on lähdettävä siitä, että KKM on kirkkojen YK, kirkkojen forum ja työelin, mutta ei sikään ylikirkko. Ne, jotka arvostavat kirkkoamme jäsenyyttä tässä kirkkojen järjestössä, eivät voi esittää mitään muuta vaihtoehtoa. Mitään toista kirkkojen YK:ta ei ole, eikä eristymisestä voi olla millekään kirkolle hyötyä. Jos emme voi toimia oman valtionno johtoa sen johdosta, mitä YK:n muut jäsenmaat tekevät tai niiden edustajat sanovat, emme liiton voi panna omaa kirkkoamme vastaamaan siitä, mitä KKM:n muissa jäsenkirkkoissa tapahtuu, emmekä myöskään voi vaatia, että toiset kristilliset kirkot omakautsivat oman kirkkoamme tai jonkin siinä vaikuttavan ryhmän näkömyst oiksesta kristillisyydestä. Tämä merkitsee, että KKM:n olemassaoloa tarvitaan puolesta, koska se on kaikin puolin välttämättömyys. Mitä kirkkojen YK sitten toimii ja mihin se pyrkii? Näitä kysymyksiä voimme pohtia sen Kirkkojen Laulanneuvoston keskuksellaan kokouksen valossa, joka 10-21.1.1971 pidettiin Stokholmin ja "Koko Afrikan" pääkokoamisessa Adis Ababassa. Siinä perustella, että tässä kokouksessa hyväksyttiin KKM:n uusi organisaatio, esiteltiin Adis Ababassa käsitellyt asiat KKM:n su-

NÄKÖALA

2/1975

JÄSENLEHTI NIKKOLA
PÄÄTOIMITTAJA AIMO T. KIRKOLAINEN CHIEFEDITOR
TOIMITUSSIVUSTEERI BEITA NIKKOLA REDAKTIONSSKRIBETERARE
SUOMEN KIRKON KOKOUKSEN SEURA - EVANGELISKA SÄLLSKAPET I FINLAND Y. Y.
TEMPELILIN 21 C 13 HELSINKI
00100 HELSINKI 10 HELSINGFORS
PUHELIN 492 414 TELEFON
POSTISÄÄNTÖ 4990 45-7 POSTGÅRD

SISÄLLYS

Opetuksemme ja kokemuksemme rukouksesta

Kokouksen alustusta KKM:n kokouksessa kokouksella 1975

Timo Lehmuskoski 2
Yrjö Norppa 9

Suuri kiitosrukous 5

Näköala 1/1971.

Näköala 2/1975.

Näissä merkeissä *Näköala* lähtee uudelle taipaleelle ja kutsuu Suomen kaikkien kirkkojen jäseniä mukaansa."

Lehti tuotti vuonna 1965 tappiota 4 611,74 mk, jonka Liitto ja Neuvosto sopimansa mukaisesti puoliksi maksoivat (*Näköalan* taloudellinen tulos 1965. Kklä).

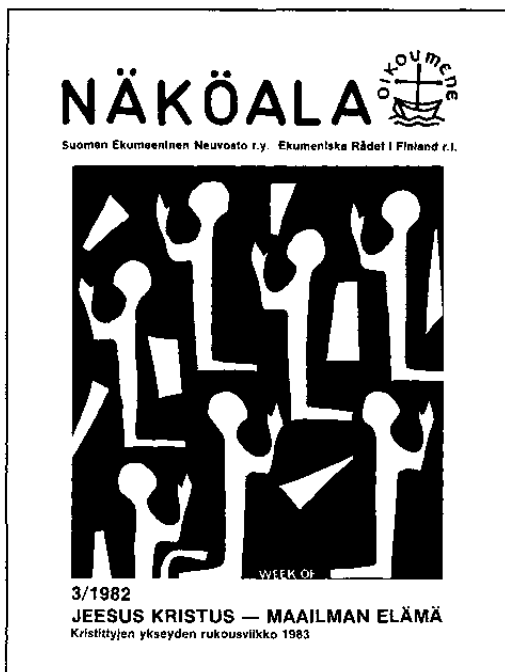
Kristillisen Kulttuurin Liitto luopuu

Kristillisen Kulttuurin Liitto päätti vuonna 1967 luopua seuraavan vuoden alusta *Näköalan* julkaisuyhteistyöstä. Liitolla oli vuonna 1967 yhteensä 416 henkilöjäsentä (Kertomus Kristillisen Kulttuurin Liiton toiminnasta vuonna 1967. Kklä).

Liiton puheenjohtaja T. P. Virkkunen perusteli luopumispäätöstä laajasti jäähyväiskirjoituksessaan "*Näköala* ja KKL" (6/1967, 200):

"*Näköalan* lukijat saattoivat viime numerossa olleesta tilauskehotuksesta todeta, että Kristillisen Kulttuurin Liitto ei

enää ensi vuonna ole mukana lehden julkaisijana. Tehdessään tämän päätöksen Liiton hallitus oli hyvin tietoinen siitä, että lehden sisällitys on ollut varsin korkeatasoista ja että se on ollut yhdyssiteenä Liiton ja sen jäsenten välillä. Päättyessään siitä huolimatta luopua lehden julkaisemisesta hallitus piti silmällä varsinkin kahta näkökohtaa. Ensimmäinen on se, että Liiton toiminnan tavoitteena on ollut selvittää kristinuskoon ja kulttuuriin liittyviä ongelmia ensi sijassa 'ulkopuolisille', niille, joita tavanomainen kirkollinen julistus ei kiinnosta. *Näköalan* julkaisemisella haluttiin kääntä juuri heidän puoleensa. Tässä ei kuitenkaan ole onnistuttu, kuten osoittaa mm. se, että Liiton jäsenten lisäksi lehteä tilanneita on varsin vähän. Toinen näkökohta oli se, että meidän pienissä oloissamme henkiset voimavarat ovat rajoitetut. Kun on useita aikakauslehtiä, joissa käsitellään kulttuurikysymyksiä kristilliseltä pohjalta, ne kaikki jäävät pieniksi eivätkä saa riittävästi ääntään kuuluville. Liiton hallitus on omalta osaltaan

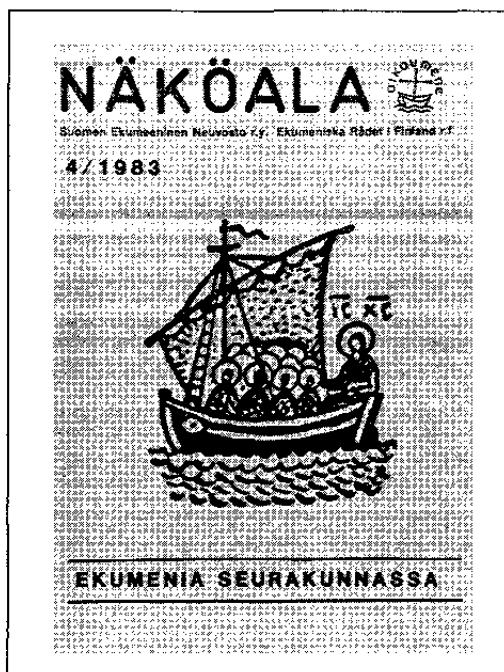
Näköala 3/1982.

halunnut välttää tällaista hajoittavaa kilpailua.

Tämän päätöksen yhteydessä on pohdittu muita keinoja tuoda Liiton edustamia näkökohtia kirjallisessa muodossa esille ja siten myös ylläpitää yhteyttä jäseniin. Tässä tarkoituksessa on suunniteltu vuosikirjaa jossa julkaistavat kirjoitukset ehkä tulisivat paremmin huomatuiksi kuin aikakauslehdessä. Nämä suunnitelmat ovat kuitenkin vasta hahmottumassa.

Kun *Näköala* ensi vuodesta alkaen ilmestyy puhtaasti ekumeenisia kysymyksiä käsittelevänä lehtenä, se merkitsee entistä suurempaa yhtenäisyyttä lehden sisällössä. Kristillisen Kulttuurin Liiton taholta toivotaan lehdelle kaikkea menestystä tässä merkitykseltään yhä kasvavassa tehtävässä.”

Jaakko Rusama toteaa yhteistyön päättymisestä: “Ekumeenisen neuvoston yhteistyö lehden julkaisemisessa Kristillisen Kulttuurin Liiton kanssa jatkui vuoteen 1967 saakka, jolloin KKL taloudellisiin syihin vedoten luopui *Näköalasta*.

Näköala 4/1983.

Aktiivinen kirjoittajakolmikko Nikolainen, Sinnemäki ja Teinonen oli myös tuottanut lehteen niin runsaasti ekumeenista materiaalia, että KKL:n kulttuuriin keskittyvä keskustelu oli jäänyt vähemmälle. Siksi KKL:n hallitus katsoi aiheelliseksi luopua koko lehden kustantamisesta.” (Rusama 1999, 231).

Suomen Ekumeeninen Seura mukaan

Suomen Ekumeeninen Seura perustettiin vuonna 1966 Helsingissä. Puheenjohtajaksi valittiin Aimo T. Nikolainen ja sihteeriksi Maunu Sinnemäki. Päätettiin, että Seura tilaa jäsenmaksuun sisältyen *Näköalan* jäsenilleen, joten se ei ole virallisesti lehden julkaisija. Läheistä yhteyttä osoitti kuitenkin se, että *Näköalan* päätoimittaja oli Aimo T. Nikolainen ja toimitussihtööri Maunu Sinnemäki. Lisäksi toimituksessa ja toimituskunnassa oli Seuran johtokunnan jäseniä viisi, muita jäseniä samoin

viisi. Vuonna 1966 Seuralla oli 213 vuosisijäsentä (Suomen Ekumeenisen Seuran tk 1966. Ea ja *Näköala* 2/1966, 53). — Lehdessä mainittiinkin vuoden 1966 lopussa (5/1966, 2. kansi): “*Näköala* sisältyy edelleen vuonna 1967 Kristillisen Kulttuurin Liiton ja Suomen Ekumeenisen Seuran jäsenmaksuun.”

Kristillisen Kulttuurin Liiton luopumislmoituksen jälkeen oli Maunu Sinnemäki laatinut Seuran johtokunnan 12.9.1967 kokoukseen muistion lehden jatkamisesta (Suomen Ekumeenisen Seuran johtokunnan kokouksen 12.9.1967 ptk ja muistio *Näköalan* julkaisemisesta. Ea).

Maunu Sinnemäki mainitsi muistiossaan *Näköalan* tuottaneen noin 2 000 mk tappiota vuodessa. Kristillisen Kulttuurin Liiton jäsentilausten jäädessä pois tulot vähenisivät noin 2 000 mk:lla. Kun Liiton jäseniä voitaneen saada tilaajiksi, jäisi vuoden 1968 todellinen tappio ehkä 3 000 mk:aan. Seuraavina vuosina olisi toiveita

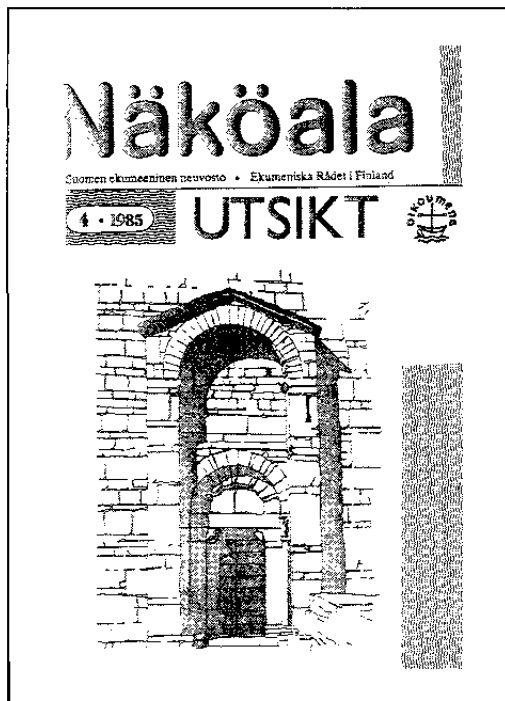
tappion pienentämiseksi. Tilausmaksua voitaisiin korottaa. Säästämisvaihtoehtoja olisivat numeromäärän vähentäminen tai jopa siirtyminen monistettuun jäsenlehteen.

Muistionsa lopuksi Maunu Sinnemäki ehdotti julkaisemisen jatkamista, mikäli mahdollista, yhdessä Suomen ekumeenisen neuvoston tai Missiologian ekumeniikan seuran (MES) kanssa.

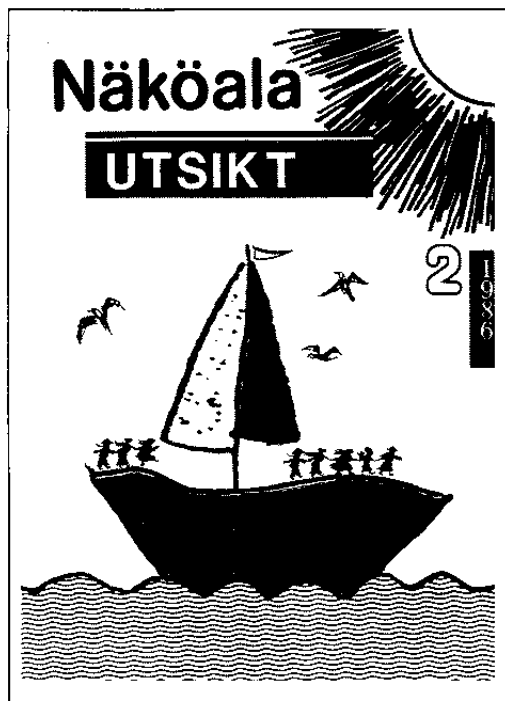
Seuran johtokunta päätti jatkaa *Näköalan* julkaisemista, mikäli Neuvosto on “hankkeessa mukana”. Neuvottelijoiksi nimettiin päätoimittaja Aimo T. Nikolainen, diakoni *Mikko Perola* ja toimittussihteeri Maunu Sinnemäki. He saivat valtuudet sopia lehden tilausmaksusta, sivumääristä, toimituksen jäsenistä ja tarvittavista käytännön toimenpiteistä.

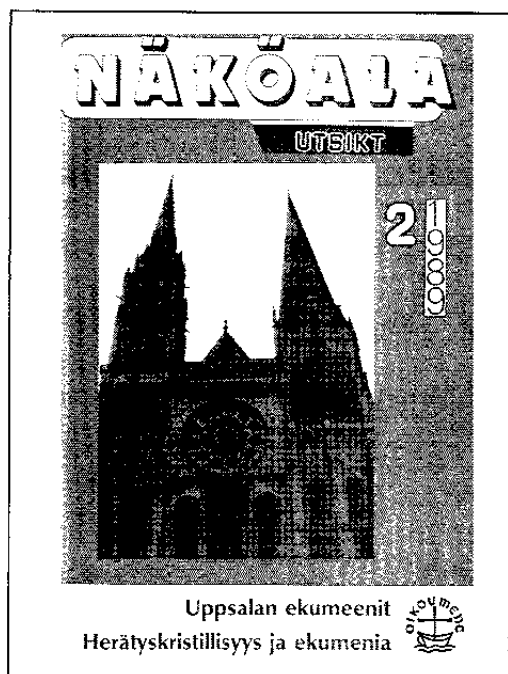
Neuvottelujen tuloksena Seura ja Neuvosto tekivät päätöksen jatkaa yhdessä *Näköalan* julkaisemista seuraavasta vuodesta 1968 alkaen.

Näköala—Utsikt 4/1985.

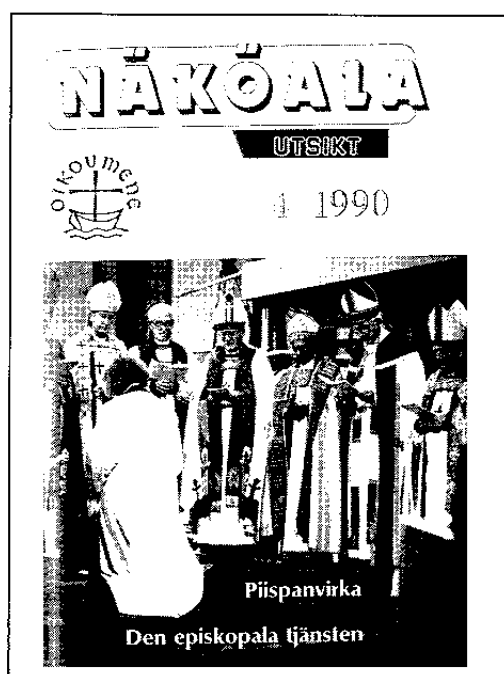

Näköala—Utsikt 2/1986.

Näköala—Utsikt 2/1989.

Näköala—Utsikt 4/1990.

Ekumeeninen aikakauslehti

Näköalan vuoden 1968 nimiöön tuli määre Ekumeeninen aikakauslehti. Julkaisijoina mainittiin — tässä järjestyksessä — Suomen ekumeeninen neuvosto ja Suomen Ekumeeninen Seura. Päätoimittajana jatkoi Aimo T. Nikolainen ja toimitussihteerinä Maunu Sinnemäki.

Kirjoituksessaan ”Uudelle taipaleelle” (1/1968, 1–2) Maunu Sinnemäki viitoitti tulevaisuutta:

”*Näköala* lähtee nyt kuudennelle vuodelleen selkiintynein tavoittein. Alettuaan Kristillisen Kulttuurin Liiton lehtenä *Näköala* myöhemmin siirtyi osittain ekumeeniseksi. Nyt Kristillisen Kulttuurin Liiton päätettyä kokonaan luopua lehden julkaisemisesta *Näköala* ilmestyy puhtaasti ekumeenisena aikakauslehtenä, luonteeltaan ensimmäisenä Suomessa. Tässä mielessä voidaan puhua uudelle taipaleelle lähtemisestä.

Tämä ei kuitenkaan merkitse jyrkkää muutosta lehden sisällössä. Alusta saakka

on ekumenia ollut eräänä keskeisenä linjana, joka on vuosi vuodelta voimistunut. Artikkeliosasto tulee nyt muuttumaan vain sikäli, että ekumeeniset aiheet tulevat olemaan vallitsevina. Uutena osastona tulaaan julkaisemaan ekumeenisia dokumentteja, mihin ei ennen ollut mahdollisuutta. Tarkoitus on valita katkelmia ajankohtaisista asiakirjoista ja julkilausumista, joilla on mielenkiintoa Suomessakin. Ensimmäisinä tulevat tänä keväänä julkaistaviksi eräät keskeiset valmisteluasiakirjat, joita ensi kesänä Uppsalassa kokoontuva Kirkkojen Maailmanneuvoston neljäs yleiskokous käsittelee. Myös ekumeenisten uutisten osastoa on mahdollisuus laajentaa entisestä ’ekumeenisesta kaleidoskoopista’. Lehtemme toivoo voivansa olla myös ekumeeninen keskusteluforum, jossa erilaiset mielipiteet pääsevät esille. Kirjallisuusosastomme tulee olemaan suurin piirtein entisen kaltainen, siis yleisempi kuin pelkästään ekumeenisia kirjoja käsittelevä.

Vähitellen on päästy siihen, ettei maamme ole niin syrjäinen eikä ajastaan jäljessä

kuin ennen. Valitettavasti tämä koskee varsin vähäisessä määrin kirkkojen välistä lähentymistä ja ekumeenisten asiain tunte-
musta. Kun useissa Euroopan maissa ja Amerikassa — Aasiasta ja Afrikasta puhumattakaan, jotka tässä suhteessa jättävät meidät kehitysmaiksi — sekä kirkkojen johto että tavalliset seurakuntalaiset tuntevat ekumeeniset ongelmat itseään koskeviksi elämänkysymyksiksi, meillä on vain kourallinen sellaisia, jotka 'harrastavat' ekumeenisia asioita. Kuitenkaan ekumeniassa ei ole kyse harrastuksesta, vaan kristillisen uskon ytimeen kuuluvasta asiasta, Kristuksen kirkon ykseydestä. Tämä ykseys vaatii kaikilta kristityiltä ja kirkoilta parannusta ja uudistusta. Kaikkien on todellakin lähdettävä liikkeelle. Juuri tämä uudistumisen vaatimus on monille vieras ja vastenmielinen. Ekumeeninen liike kokonaisuudessaan ja niin myös *Näköala* vaatimattomalta osaltaan tahtoo olla kutsussa kristittyjä ja kirkkoja uudelle taipaleelle."

Näköala—Utsikt 4—5/1994.

Näköala—Utsikt 2/1995.

Ulkoasultaan ja sisällöltään tasokas *Näköala* ei kuitenkaan vuonna 1968 saavuttanut riittävää levikkiä. Vuoden lopuksi se todettiin ja kerrottiin muutoksista otsikolla "*Näköala*" (4/1968,129): "*Näköala* on nyt kilvoitellut kuusi vuotta tässä aikakauslehtien epäluvatussa maassa. Se lähti liikkeelle kristillisenä kulttuurilehtenä ja myöhemmin erikoistui ekumeeniseksi aikakauslehdeksi. Tällaisen lehden tarve on yhäkin aivan ilmeinen.

Näköalan tilaajamäärä on kuitenkin pysynyt varsin vaatimattomana. Aikaisemmin se oli sekä Kristillisen Kulttuurin Liiton että Suomen Ekumeenisen Seuran jäsenlehti. Edellisen jäätyä pois tämän vuoden alusta, on jälkimmäinen yhdessä Suomen Ekumeenisen Neuvoston kanssa ylläpitänyt lehteä. Ulkopuolisen tilaajakunnan pysyessä pienenä on lehden talous kuitenkin käynyt julkaisijoille ylivoimaiseksi. Tämän johdosta Suomen Ekumeenisen Seuran johtokunta on joutunut päättämään, että *Näköala* ei ainakaan vuoden 1969 aikana ilmesty painettuna

aikakauslehtenä. Mikäli mahdollisuudet myöhemmin paranevat, on lehteä tarkoitus jatkaa.

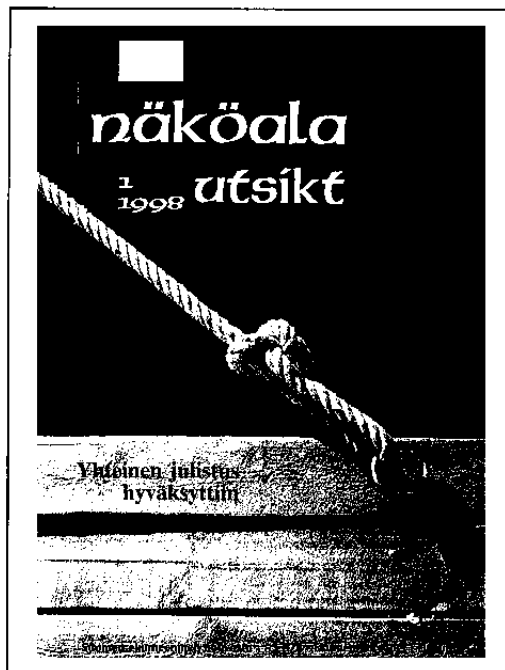
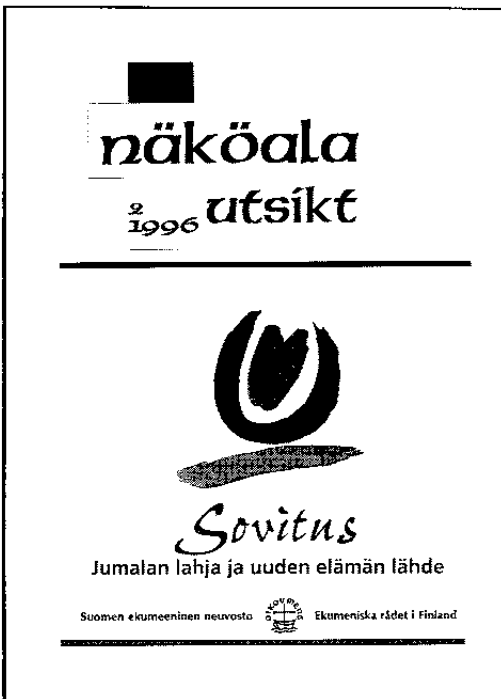
Suomen Ekumeenisen Seuran jäsenlehtenä *Näköala* tulee kuitenkin ilmestymään monistettuna vuoden 1969 alusta. Sen sisältö tulee käsittämään samat pääosastot kuin nykyisinkin, nim. artikkeliosaston, dokumenttiosaston, uutisosaston ja kirjallisuusosaston. Pääpaino tulee entistä enemmän kuitenkin olemaan kommentoidussa dokumenttiosastossa.

Näköala kiittää kaikkia lukijoitaan ja avustajiaan ja toivoo aikaa parempaa, jolloin se taas voisi ilmestyä ekumenian harrastajien käsiin painoasuisena.”

Seuran vuoden 1968 toimintakertomuksessa selostettiin, miten taloudelliset vaikeudet pakottivat luopumaan painetusta lehdestä:

”Seura tuli vuoden 1968 alusta *Näköalan* pääjulkaisijaksi, joskin Suomen Ekumeeninen Neuvosto on ollut mukana toisena julkaisijana. Taloudellinen päävastuu

Näköala—Utsikt 2/1996.

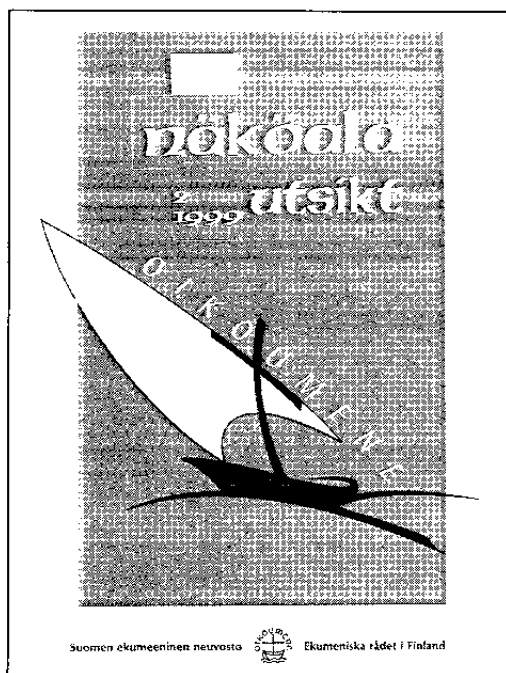

Näköala—Utsikt 1/1998.

on kuitenkin ollut seuran harteilla. Koska lehti on tuottanut taloudellisesti tappiota, on seuran johtokunta joutunut syksyllä tekemään päätöksen, jonka mukaan *Näköalan* julkaisemisesta painettuna luovutaan vuoden 1969 alusta. Julkaisemista jatketaan jäsenmonisteena...Seuran talous on ollut vaatimatonta. Tulojen vähyden vuoksi asetti *Näköalan* julkaiseminen talouden liian kovalle koetukselle, niin että johtokunta joutui ottamaan joulukuussa lainan pankista pääasiassa painatuskulujen peittämiseksi. *Näköalan* muuttaminen monisteeksi keventää kuitenkin seuran taloutta siinä määrin, että tasapainoon päästään jo vuoden 1969 aikana.” (Suomen Ekumeenisen Seuran tk 1968. Ea).

Suomen Ekumeenisen Seuran jäsenlehti

Vuoden 1969 alusta *Näköala* ilmestyi määreenään nimiösivulla Suomen Ekumeenisen Seuran jäsenlehti. Päätoimittaja-

Näköala—Utsikt 2/1999.

na jatkoi Aimo T. Nikolainen ja toimitussihteerinä Maunu Sinnemäki.

Otsikolla "Uusi alku" Maunu Sinnemäki sanoi ensiksi: "Näköala tulee nyt Suomen Ekumeenisen Seuran jäsenten käteen vaatimattomampana kuin ennen. Kipein mielin jouduttiin lehden painamisesta luopumaan ainakin toistaiseksi. Tällaisena *Näköala* pyrkii palvelemaan ennen muuta jäsenten yhdyssiteenä, joka tuo ajankohtaiset tiedot seuran toiminnasta sekä ekumeenisia dokumentteja, kommentteja ja uutisia." (1/1969, 1).

Vuosikertojen 1969—1970 numerot oli kirjoitettu koneella ja vahamonistettu A4-arkeille, vain yhdelle puolen paperia. "Lehdenomaisemmaksi" tapahtui muutos vuodesta 1971, kun siirryttiin A5-kokoon, edelleen koneella kirjoitettuihin, mutta molemmin puolin paperia kopioituihin numeroihin.

Kaikissa vaiheissa *Näköalaa* uskollisesti luotsanneessa kaksikossa: päätoimittaja Aimo T. Nikolainen, toimitussihteerinä Maunu Sinnemäki tapahtui vuodesta 1970

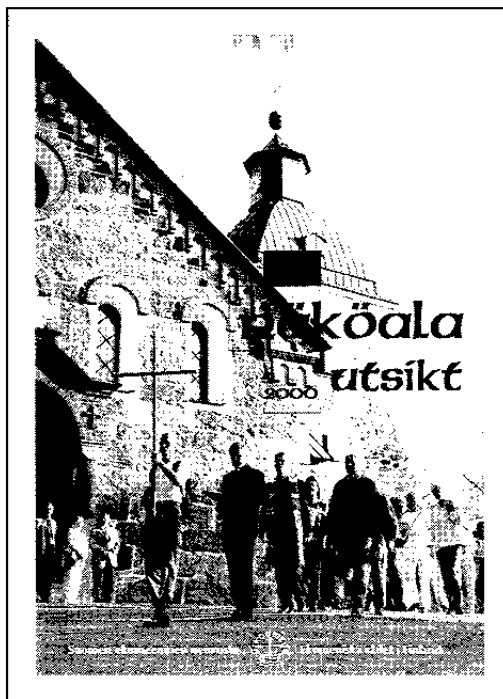
vaihdos, kun Sinnemäkeä seurasi toimitussihteerinä lehtori *Brita Nickels*.

Näköala ilmestyi Seuran jäsenlehtenä vuoteen 1976.

Suomen ekumeeninen neuvosto ja Suomen Ekumeeninen Seura jälleen yhdessä julkaisijoiksi

Vuoden 1976 varrella Neuvostossa pohdittiin ekumeenisen tiedotustoiminnan kehittämistä ja tiedotuslehden perustamista. Neuvoston Nuorisosaasto aloitti samana vuonna *Kirkkolaiva*-nimisen, nuorisotyöntekijöille tarkoitetun tiedotuslehden. Jaosto ei hyväksynyt ajatusta Neuvoston yhteisestä lehdestä, vaan katsoi nuorten tarvitsevan oman, erillisen lehtensä. Seura puolestaan oli vuonna 1976 valmis yhdistämään *Näköalan* lehteen, jonka Neuvosto aloittaisi (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 28.1.1976 ptk ja liite 1; kokouksen

Näköala—Utsikt 2/2000.

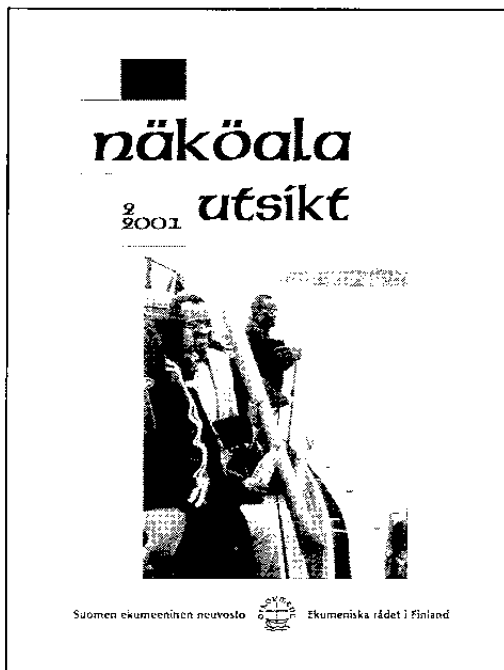
12.2.1976 ptk ja liite 4 sekä kokouksen 7.4.1976 ptk. Sena).

Neuvoston hallituksen kokoukseen 21.12.1976 oli työryhmä laatinut ehdotuksen tiedotuslehden aloittamiseksi vuonna 1977. Ehdotuksen mukaisesti Neuvosto julkaisisi vuonna 1977 Seuran kanssa "tiedotuslehtinen" *Näköalaa*. Se olisi painosultaan Seuran "*Näköala*-monisteen tapainen. Ilmestymistiheys olisi vähintään neljä numeroa vuodessa ja "painos 500 kpl" (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 21.12.1976 ptk sekä liitteet 1 ja 2. Sena sekä Suomen Ekumeenisen Seuran tk 1976. Ea). Neuvoston pääsihteerin *Inga-Brita Castrén* hahmotteli tulevaisuutta vuoden 1977 aluksi mm. näin (1/1977, 3):

"*Näköala* lähetetään aluksi lähinnä Ekumeenisen Seuran ja Ekumeenisen Neuvoston jäsenille. Tulevaisuudessa voitaneen tätä piiriä laajentaa, koska ekumeenista tiedottamista tarvitaan nimenomaan myös tämän piirin ulkopuolella.

Vuosi 1977 on *Näköala*-lehden kohdalla Ekumeenisen Neuvoston ja Ekumeenisen Seuran yhteisenä vaatimattomana, vapaaehtoisin voimin tehtävänä tiedotuslehtisenä koivuosi. Toivomme, että se tällaisena palvelee omalta pieneltä osaltaan ekumeenista työtä maassamme ja toivomme, että kuluva vuosi tulee viitoittamaan *Näköalan* tietä tulevaisuudessa."

Järjestely ei kuitenkaan osoittautunut kestäväksi. Jo vuoden 1977 lopulla lehden tulevaisuus oli jälleen pohdittavana. Neuvoston hallituksen kokouksessa 23.11.1977 käsiteltiin *Näköalan* toimituskunnan muistiota ratkaisuvaihtoehtoista julkaisemisen jatkamiseksi huomioonottaen sen, että Suomen Ekumeeninen Seura todennäköisesti lopettaa toimintansa vuoden 1977 lopussa. Hallitus totesi asian "olevan epäkypsä ratkaistavaksi". Seuran kokouksessa 8.12.1977 keskusteltiin lehden tulevaisuudesta. Metropoliitta *Johannes* Neuvoston hallituksen edustajana kutsuu *Näköalan* ja *Kirkkolaivan* toimi-

Näköala—Utsikt 2/2001.

tuskunnat vielä keskustelemaan yhteisen yhden lehden mahdollisuudesta (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 23.11.1977 ptk ja liite 4. Sena).

Suomen Ekumeeninen Seura päätettiin lopettaa vuonna 1977 (pukamispuätös Seuran vuosikokouksessa 31.3. ja yleiskokouksessa 8.12.1977), mutta itse pukamistoimet siirtyivät pitkälle vuoden 1978 puolelle (Suomen Ekumeenisen Seuran vuosikokouksen 31.3.1977 ja yleiskokouksen 8.12.1978, po. 1977, ptk:t sekä Seuran sihteerin Brita Nickelsin kirje 25.7.1978).

Seuran lopetettua toimintansa siirtyi sen omaisuus, joka käsitti puhelinosaakkeen, 551,20 mk sekä korkotulot 16,70 mk, Neuvostolle (Suomen ekumeenisen neuvoston tk 1978. Sena).

Vakaaseen kauteen — Neuvosto yksin julkaisijaksi

Jo vuonna 1965 Suomen ekumeeninen neuvosto oli ensimmäisen kerran *Näköa-*

lan julkaisuyhteistyössä, ensin Kristillisen Kulttuurin Liiton, sen jälkeen vuonna 1968 Suomen Ekumeenisen Seuran kanssa. Vuosina 1969–1976 Neuvostolla ei ollut julkaisuyhteistyötä, ei liioin omaakaan lehteä, kunnes vuodeksi 1977 virisi vain tämän vuoden mittaiseksi jäänyt yhteistyö Seuran kanssa.

Vakaaseen kauteen siirryttiin vuodesta 1978 Neuvoston ryhtyessä yksin jatkaamaan kaikkiaan kolmen vuosikymmenen perinteitä edustavaa *Näköalaa*.

Neuvoston vuosikokouksessa 14.3. 1978 hyväksyttiin hallituksen ehdotus *Näköalan* julkaisemisesta. Siinä todettiin mm. näin:

Näköala ilmestyy vuonna 1978 vähintään neljä kertaa Neuvoston julkaisemana ekumeenisenä tiedotuslehtenä. Tiedottamisen alueita ovat kotimainen ekumenia (erityisesti myös lähestyvät ekumeeniset kirkkopäivät) ja Kirkkojen Maailmanneuvoston työkenttä. Lehti lähetetään ”ilmaiseksi” kaikille Neuvoston ja

Näköala—Utsikt 4/2002.

Näköala—Utsikt 3–4/2001.

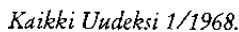

sen jaostojen jäsenille, jäsenkirkkoille ja kirkkojen tiedotuskanaville. Tilattavaksi lehteä tarjotaan Suomen Ekumeenisen Seuran entisille jäsenille sekä muillekin.

Näköalan ”koko ja tyyli” (A5, offsetilla painettu) pidetään entisenä ja samalla lehteä kehitetään.

Lopuksi korostettiin: ”*Näköala* täten edelleen vaatimattomasti, mutta toivotavasti kuitenkin kehitysmahdollisena, jatkaisi ’koekauttaan’ nyt siis kuitenkin kokonaan Neuvoston vastuulla. Suurempiin ja vaativampiin lehtisuunnitteluihin ei Neuvostalla käsityksemme mukaan ole ainakaan tässä vaiheessa mahdollisuuksia.” (Suomen ekumeenisen neuvoston vuosikokouksen 14.3.1978 ptk ja liite 8. Sena).

Koekauteen ei *Näköalan* taival Neuvoston tiedotuslehtenä jäänyt, vaan keskeytyksettä ilmestyen siitä kehittyi rikassisältöinen, arvostettu alansa ainoa aikakauslehti maassamme.

Vuoden 1992 varrella ilmeni, että eräälle lehdelle oltiin antamassa nimeä *Näköala*. Tämän johdosta Neuvoston toimisto otti selvää, olisiko mahdollista suojata nimi *Näköala—Utsikt*. Tuloksena oli, että kymmenen vuoden suojaus maksaisi 1 000 mk, mikä suoritettaisiin patentti- ja rekisterihallitukselle. Suojaus toteutettiin (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 14.10.1992 ptk. Sena).

Suomenkielisen lisäksi alettiin vuodesta 1973 (yksi kirjoitus ruotsiksi jo n:o:ssa 3/1972, 2—5) julkaista myös ruotsinkielistä tekstiä. Edellä ja edempänä on käytetty pelkästään suomenkielisiä nimityksiä, joiden lisäksi vuodesta 1973 tulivat ruotsinkieliset. Ne olivat, puuttumatta vaihteluihin suurissa alkukirjaimissa, seuraavat: Suomen ekumeeninen neuvosto ry/Eku-

Maamme ainoana ekumeenisena lehtenä *Näköala*—*Utsikt* sai muutamaksi vuodeksi rinnalleen mainitut, ensiksi lehden *Kaikki Uudeksi* ja sen jälkeen omasta keskuudestaan toisen, *Kirkkolaivan*.

Kirkkojen Maailmanneuvosto järjesti vuonna 1968 Upsalassa yleiskokouksensa tunnuksenaan "Katso, uudeksi minä teen kaikki". Suomen ekumeenisen neuvoston nuorisosaaston lähettämänä kokoukseen osallistui 24 "nuorta stuerttia". Heidän innostuksensa ansiosta virisi eri puolilla maata nuorten ekumeenista toimintaa.

[illegible]

AJANKOHTAISTA KIRKON NUORISOTYÖSTÄ 1/1980

On muuan laiva matkalla

Hyvä muistutuslehti KIRKKOLAITA on ilmestynyt jo useita vuosia. Sen sisältö on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

Kirkon nuorisotyöstä (KNU) on ollut olemassa jo useita vuosia. Se on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

Kirkon nuorisotyöstä (KNU) on ollut olemassa jo useita vuosia. Se on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

Kirkon nuorisotyöstä (KNU) on ollut olemassa jo useita vuosia. Se on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

Kirkon nuorisotyöstä (KNU) on ollut olemassa jo useita vuosia. Se on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

Kirkon nuorisotyöstä (KNU) on ollut olemassa jo useita vuosia. Se on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

Kirkon nuorisotyöstä (KNU) on ollut olemassa jo useita vuosia. Se on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

Kirkon nuorisotyöstä (KNU) on ollut olemassa jo useita vuosia. Se on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

Kirkon nuorisotyöstä (KNU) on ollut olemassa jo useita vuosia. Se on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

Kirkon nuorisotyöstä (KNU) on ollut olemassa jo useita vuosia. Se on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

Kirkon nuorisotyöstä (KNU) on ollut olemassa jo useita vuosia. Se on erittäin mielenkiintoista. Se on erittäin mielenkiintoista.

tonta informointia pidämme tehtävämme virikkeiden antamista, uusien mielipiteiden esittämistä ja vuorovaikutuksen aikaansaamista eri paikkakunnilla asuvien sekä kirkon hajaannuksesta että nykyisestä maailmantilasta kärsivien välillä...”

Vuonna 1969 ilmestyi yhdeksän 20—28-sivuista numeroa, seuraavana samoin yhdeksän (kaksoisno: 9—10), useimmat 16-sivuisia.

Vuodesta 1971 päätoimittajaksi tuli teol. Anne Jääskeläinen. Jo ensimmäisen vuosikerran loppu oli enteillyt taloudellisia vaikeuksia. Vuoden 1969 päättyessä tilaajamäärä oli vain 638, tappio 652 mk (*Kaikki Uudeksi* 2/1970, 14).

Vuosikerta 1971 jäi lehden viimeiseksi, kuuteen 16-sivuisen numeroon. Vielä n:ossa 5/1971 vedottiin lehden ystäviin tilausten ja myös taloudellisen tuen saamiseksi (s. 16). Se ei auttanut. Seuraavassa n:ossa 6/1971 todettiin: “On tullut aika jolloin *Kaikki Uudeksi* on monien muiden pikku lehtien tavoin joutunut toteamaan taloudellisten ja toimituksellisten vaikeuksien kasvaneen niin, että lehden julkaiseminen joudutaan lopettamaan... Nyt kun toimituskunta on supistunut kahteen ja varat lopussa, sekä taustayhteisö lopullisesti hajonnut, emme näe muuta vaihtoehtoa, kuin kiittää lukijoitamme näistä kolmesta vuodesta ja toivoa että asian eteenpäin vieminen ei lopu tähän.” (s.3).

Lehden alusta lähtien laadukas ulkoasu säilyi loppuun saakka.

Lehtihankkeen “keskeinen taustavaihtaja” oli ollut katolinen isä *Theodor Robner* Myllyjärven Ekumeenisesta Keskuksesta. Suomen ekumeeninen neuvosto oli suhtautunut “varovaisen myönteisesti” lehteen ja ryhmään, joka sitä toteutti. Niinpä Neuvosto pyysi helmikuussa 1969 sen edustajan tarkkailijaksi kokouksiinsa. Osa ryhmän vastuuhenkilöistä osallistui myös Suomen Ekumeenisen Seuran toimintaan (Rusama 1999, 217—218 ja 228—229).

Kirkkolaita 1/1980.

Ryhmä mukanaolleista aloitti vielä vuonna 1968 Helsingissä ekumeenisen aikakauslehden *Kaikki Uudeksi* julkaisijana *Kaikki uudeksi* (ry.) ja päätoimittajana lehtori *Kaarina Viljanen*.

N:on 1/1968 sivunkoko oli A5. Kannet sekä sisäsivut olivat laadukasta paperia. Etukansi oli ruskea, nimi negatiivisena, tekstit mustalla. Lisäksi oli pieni, kaiketi veikeä maapallopierros ja sitä myötäilevä teksti: Pikkuveli valvoo sinua. Sivumäärä oli 24. —Numero oli vuoden ainoa.

Pääkirjoituksessa “Uusi lehti — miksi?” (1/1968, 3) *Kaarina Viljanen* perusteli: “Maassamme ilmestyy n. 150 kristillisiä katsomuksia edustavaa lehteä. Näinollen voidaan oikeutetusti kysyä, onko tarpeen perustaa jälleen yksi lisää. Aloitamallamme julkaisulla on kuitenkin tietty erikois-asema: se on tällä hetkellä *ainoa* kotimaisella kielillä, pääasiassa suomeksi, ilmestyvä *painettu*, ekumeenista informaatiota välittävä lehti. Tarkoitus ei kuitenkaan ole tuottaa kantaa ottamatonta dokumenttijulkaisua, vaan yhtä paljon kuin puoluee-

Neuvoston nuorisajaoston kokouksessa 16.12.1975 oli esillä oman tiedotuslehden perustaminen. Lehtihankkeen muistiossa ehdotettiin aloitettavaksi tiedotuslehti *Kirkkolaiva* ensisijaisena kohderyhmänään kirkkojen nuorisotyöntekijät, mutta sitä tarjottaisiin myös ekumeenisesti aktiiville, varttuneelle nuorisolle ja muille kiinnostuneille (mahdollisesti tilattavaksi). Ensimmäisen vuoden levikiksi arvioitiin 1 000 vsk.

Muistio sisälsi yksityiskohtaiset suunnitelmat ulkoasusta, painatuksesta tai monistuksesta. Ensimmäisen vuoden ilmestymistiheys olisi seitsemän numeroa. Edelleen todettiin toimituksen kokoonpano ja esitettiin aiheita sisällöksi. Niin ikään oli esitys tilaushinnoiksi, koska ilmaisjakelun lisäksi pyritäisiin saamaan maksullisiakin tilauksia. Oli myös ehdotus ilmoitushinnoiksi.

Lehden kustannukset arvioitiin peitettäväksi avustuksin Neuvostolta (jolta myös suoritus postituskuluista), jaostolta itseltään, Neuvoston työleirijaostolta sekä Kirkon Nuorisotyön Keskukselta (KNK).

Neuvoston hallituksen kokouksessa 28.1.1976 nuorisajaoston esitys muistioineen oli käsiteltävänä. Parhaana ratkaisuna pidettiin yhtä, monipuolista ekumeenista tiedotuslehteä. Kysymystä selvittämään nimettiin toimikunta (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 28.1.1976 ptk ja muistio liitteenä 1. Sena).

Neuvoston hallituksen ja nuorisajaoston kesken ei vuoden 1976 varrella päästy yhteisymmärrykseen yhteisestä lehdestä ja niin Neuvosto, kuten mainittu, ryhtyi julkaisemaan Suomen Ekumeenisen Seuran kanssa *Näköalaa* ja nuorisajaosto *Kirkkolaivaa* (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen työkeskustelun 12.2.1976 ptk ja liite 4 sekä hallituksen kokouksen 7.4.1976 ptk).

Neuvoston lehdistä hallituksen kokouksessa 21.12.1976 keskusteltaessa kysyttiin: "...eikö liene energiantuhlausta näin pienessä piirissä kuin Neuvosto edustaa, julkaista kahta lehteä. Päättiin tutkia mahdollisuuksia kenties yhdistää *Näköalaa* ja *Kirkkolaiva* tulevaisuudessa, jos lehdet jatkuvasti ilmestyvät." (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 21.12.1976 ptk ja liitteet 1–2).

Kirkkolaivan ensimmäisestä vuosikerasta 1976 Neuvosto totesi: "Nuorisajaosto on julkaissut kirkon nuorisotyöntekijöille tarkoitettua tiedotuslehteä *Kirkkolaiva*. Lehden painosmäärä on 3 200 kpl. Sen kaksi numeroa on ilmestynyt syksyllä. Ne on lähetetty KNK:n tiedotteen ja Taize-kirjeen mukana sekä nuorisajaoston oman postituslistan mukaan. Lehti on saanut kentällä myönteisen vastaanoton, mutta myös monipuolista kritiikkiä." (Suomen ekumeenisen neuvoston tk 1976).

Kirjoittajan tavoittama *Kirkkolaivan*, mahdollisesti vuosikerran 1977 ensimmäinen numero, koska ilmaisu: !/77, on vaatimaton A5-kokoinen, nelisivuinen lehti. Siinä todetaan, että lehteä julkaisee kuudesti vuodessa Suomen ekumeenisen neuvoston nuorisajaosto yhdessä Neuvoston työleirijaoston ja Kirkon Nuorisotyön Keskuksen kanssa. Päätoimittaja oli *Pentti Laukama* (*Kirkkolaiva* !/77, 1–2).

Vuodesta 1980 tapahtui muutos, kun nimen *Kirkkolaiva* säilyessä julkaisijaksi tuli Kirkon Nuorisotyön Keskus "vakituksena yhteistyövoimana" Poikien Keskus, Tyttöjen Keskus, Nuorten Keskus, Suomen Ev.-lut. Pyhäkouluyhdistys ja Suomen Ekumeenisen Neuvoston nuorisajaosto (*Kirkkolaiva* 1/1980, 1). Jaosto toimitti lehdelle ekumeenista aineistoa. Neuvosto tuki lehteä 500 mk:lla numerolta (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 2.11.1984 ptk).

Kirkkolaivan n:on 1/1980 sivunkoko oli A4. Paperi oli laadukasta. Etusivulla oli ylälaidassa nimi negatiivisena violetilla pohjalla, teksti ja linja sen alla myös viole-

tilla. Myös takasivulla oli violetti lisävärinä. Sivumäärä oli kahdeksan. Vuosikerta käsitti viisi numeroa.

Ilmestyminen jatkui aina n:oon 1/1994 asti. Vuosikerrat sisälsivät neljä, sittemmin viisi tasokasta numeroa runsaine kuvituksineen ja lisäväreineen myös sisäsivuilla. Sivumäärät vaihtelivat; 24–32 sivua, mutta myös sekä enemmän että vähemmän. *Kirkkolaivan* n:oon 1/1994 lehden elämä päättyi, kun se yhdistettiin kahden muun lehden kanssa yhdeksi kirkollisen nuorisotyön tiedotuslehdeksi *Villi*, jonka sisällössä myös ekumenia oli mukana (*Kirkkolaiva* 1/1994, 3–4 ja *Villi* 1994).

III Toimitus, toimitustapa — muiden tehtävien ohella

Toimitus

Näköala—Utsiktin 1962–2002 päätoimittajien, toimitussihteerien sekä toimituksen ja toimituskunnan jäsenten nimet on koottu lähinnä lehden kunkin vuosikerran nimiöstä, paitsi toimituskunnan jäsenet 1970–1976 Suomen Ekumeenisen Seuran vuosikertomuksista.

Vuosikerroissa 1969–1976 mainittiin vain päätoimittaja ja toimitussihteeri.

Vuonna 1969 lehdellä oli ainoastaan päätoimittaja ja toimitussihteeri. Vuonna 1994 päätoimittaja ja toimituskunta suorittivat yhteistuumin toimitussihteerin työt.

Päätoimittajat

Aimo T. Nikolainen, professori, piispa 1962–1977

Martti Parvio, professori 1978–1984
Jaakko Rusama, pääsihteeri, Ph.D. 1985–1992

Antti Saarelma, teol.kand. 1–2/1993
Jan Edström, pääsihteeri, pastori 3–5/1993, 1994–2002

Kaikkiaan lehdellä oli viisi päätoimittajaa, heistä tosin yksi, *Antti Saarelma*, vain kahden numeron verran vuoden 1993 alkupuolella.

Pitkäaikaisin päätoimittaja, 16 vuotta, oli Aimo T. Nikolainen.

Toimitussihteerit

Maunu Sinnemäki, pääsihteeri, teol.lis. 1962–1969

Brita Nickels, lehtori 1970–1976

Leena Haavisto (ent. Hinkkanen), fil.kand. 1977

Terhi Varjoranta/Varjoranta-Korkiakoski, teol.yo 1978–1982, 1–4/1983, 5/1984, 1–4/1985

Tuula Hautaniemi 5/1983, 1–4 1984

Kari M. Ranttilä, teol.kand. 5/1985, 1986–1–4/1988

Sini Hulmi, teol.yo 5/1988, 1–4/1989

Sirpa-Maija Vuorinen, toimistosihteeri, ekonomi 5/1989, 1990–1991, 1–3/1992, 1995–1999, 1–2/2000, 3–4/2001

Anitta Rintala, nuorisohjaaja 4–5/1992, 1993

Pilvipamela/Pudi Kettunen, tradenomi, teol.yo 3–4/2000, 1–2/2001

Sanna Ylä-Jussila, teol.yo 2002

Toimitussihteereitä oli yhteensä 11.

Pitkäaikaisin, kymmenisen vuotta, toimitussihteeri oli Sirpa-Maija Vuorinen. Sanna Ylä-Jussila oli vs. toimitussihteeri.

Ulkoasu/Taitto

Terhi Varjoranta-Korkiakoski, teol.yo 1–2/1985

Kari M. Ranttilä, teol.kand. 3–5/1985, 1986–1–4/1988

Sini Hulmi, teol.yo 5/1988, 1/1989

Pentti Laukama/Tekstiorginaali KATT
1986—2/2001

*Toimitus/päätoimittajan ja
toimitussihteerin lisäksi 1962—1968*

Matti J. Castrén, yliopettaja 1962—1964
Eila Jokela, päätoimittaja 1962—1964
Seppo A. Teinonen, dosentti, teol.tri
1962—1964

Arvo Aho, dipl.ins. 1965—1968
Sergei Dubrovin, pastori 1965—1967
Niilo Karjomaa, pastori 1965—1966
Airi Nortia, hum.kand. 1965—1966
Riitta Virkkunen, lehtori 1966—1968
Heikki Koukkunen, fil.lis. 1967—1968

Jussi Aro, professori 1968
Simo Kiviranta, pastori 1968
Tuomo Mannermaa, teol.lis. 1968
Kauko Pirinen, professori 1968
Tapani Rajamaa, pastori 1968
Martti Voutilainen, dominikaani-isä 1968

Vuosikerroissa 1962—1968 eivät lehden nimiössä päätoimittajan ja toimitussihteerin nimet olleet erikseen, vaan toimituksen nimiluettelon alussa. Vuosikerrassa 1968 oli *Arvo Aho*n kohdalla maininta taloudenhoitaja.

Toimitukseen kuului yhteensä 15 jäsentä.

Pisimpään, neljä vuotta, kuului toimittukseen Arvo Aho.

*Toimituskunta (nimitys toimitus
vuosina 1982—1984)*

Suomen Ekumeenisen Seuran johtokunnan toimiessa vuosina 1970—1976 myös lehden toimituskuntana on nimet koottu Seuran vuosikertomuksista. Vuosikerran 1968 toimituksen nimet olivat samat kuin Seuran vuosikertomuksessa 1968 nimikkeellä toimituskunta (Suomen Ekumeenisen Seuran tk:t 1968—1976). Suomen ekumeenisen neuvoston hallitus toimi vuosina 1985—1988 lisäksi myöskin lehden toi-

mituskuntana, jonka nimet oli mainittu nimiössä.

Arvo Aho, dipl.ins. 1962—1964
Mauri Alasaari, pastori 1962—1964
Jussi Aro, professori 1962—1967
Ritva Heikkilä, dramaturgi, fil.kand.
1962—1967

Joose Hytönen, pastori 1962—1964
Olavi Kares, piispa 1962—1964
Päivi Karjalainen, fil.kand. 1962—1964
Aarne A. Koskinen 1962—1964
Ilkka Kuusisto, säveltäjä 1962—1964
Jorma Louhivuori, pastori 1962—1964
Anna-Liisa Mäenpää, yliopettaja 1962—1967

Anna-Maija Nieminen/Raittila, lehtori,
kirjailija 1962—1967

Matti Ojala, pastori 1962—1964
Aarno Ruusuvuori, professori 1962—1964
PaaVo Seppänen, valtiot.tri 1962—1964
Ilmari Tapiovaara, sisustusarkkitehti 1962—1964

Kain Tapper, kuvanveistäjä 1962—1964
Jussi Tenkku, fil.tri 1962—1964

Olli Auterinen, metsänhoitaja 1965—1967
Matti J. Castrén, yliopettaja 1965—1966

Väinö A. Hyvönen, pastori 1965—1967
Olavi Kantele, arkkitehti 1965—1967

Heikki Koukkunen, fil.lis. 1965—1966
Teppo Siili, pastori 1965—1967, 1970—1974

Seppo A. Teinonen, dosentti, teol.tri
1965—1967

Riitta Virkkunen, lehtori 1965
Niilo Karjomaa, pastori 1967

Kauko Pirinen, professori 1967
Aimo T. Nikolainen, professori, piispa
1970—1976

Thea Aulo, teol.lis. 1970
Mikko Perola, diakoni 1970—1976

Sergei Dubrovin, pastori 1970—1976
Anne Jääskeläinen, teol.yo 1970—1972

Martti Parvio, professori 1970—1972
Kai Selinheimo, kirkkoherra 1970

Jarl Wahlström, ylisihteeri 1970—1971
Heidi Tuorila, hum.kand. 1971—1972

Eero Sepponen, pastori 1971—1976
Hilkka Taskinen, everstiluutnantti/Pel.
arm. 1972—1974

Cor. Deelen, pastori 1973—1974
 Liisa (ent. Iso-Hirvelä) Laamanen, lehtori 1973—1975
 Tauno Sarantola, kirkkoherra 1973—1976
 Timo Lehmuskoski, diakoni, isä 1975—1988
 Reinier Brügemann, pastori 1975
 Antti Virta, brigadööri/Pel.arm. 1975—1976
 Leena Haavisto (ent. Hinkkanen), fil.kand. 1976
 Willem Siegers, kirkkoherra 1976
 Inga-Brita (Inna) Castrén, pääsihteeri, sacri min.kand., fil.maist. 1977—1984
 Björn Elfing, pastori 1977—1984
 Ann-Christine Holmqvist 1977
 Brita Nickels, lehtori 1977
 Rauni Vornanen, toimittaja, fil.maist. 1977—1980, 1982—1984
 Anneli Janhonen, osastopäällikkö, teol.maist. 1978—1984
 Sirkku Nyström, toimittaja, teol.maist. 1978—1984
 Ulf Särns, toimittaja 1978—1984, 1989—1994
 Erik Hellsten, pastori 1985—1988
 Johannes, metropoliitta 1985—1986
 Aili Kemppainen 1985—1986
 Pirkko Lehtiö, teol.tri 1985—1988
 Samuel Lehtonen, piispa 1985—1988
 Pertti Vanne 1985—1988
 John Vikström, arkkipiispa 1985—1988
 Martti Voutilainen, dominikaani-isä 1985—1988
 Leo, metropoliitta 1987—1988
 Hilikka Nieminen, majuri/Pel.arm. 1987—1988
 Sini Hulmi, teol.yo 1—4/1989
 Pentti Laukama, diakoni, teol.maist. 1989—2001
 Merja Merras, fil.lis. 1989—1996
 Jaakko Rusama, pääsihteeri, Ph.D. 1989—1992
 Sirpa-Maija Vuorinen, toimistos sihteeri, ekonomi 5/1989, 1990—1993, 1995—1999, 1—2/2000, 3—4/2001, 2002
 Anitta Rintala, nuorisonohjaaja 4—5/1992, 1993

Antti Saarelma, teol.kand. 1—2/1993
 Jan Edström, pääsihteeri, pastori 3—5/1993, 1994—2002
 Heikki Jääskeläinen, rovasti 1994—2002
 Thorleif Johansson, toimitusjohtaja 1994—2002
 Jan-Erik Andelin, toimittaja 2—5/1994
 Maj Wikström, tiedottaja 1995—1996
 Jyrki Ivars, hiippakuntas sihteeri 1999—2001
 Pilvipamela/Pudi Kettunen, tradenomi, teol.yo 3—4/2000, 1—2/2001

Kaikkiaan kuului toimituskuntaan 79 jäsentä.

Toimituskuntaan kuuluneista pitkäaikaisin oli *Timo Lehmuskoski*, 14 vuotta.

Edellä on rajoitettu suomenkielisiin nimityksiin. Vuodesta 1973 tulivat aikaisemmin jo mainittujen lisäksi ruotsiksi päätoimittaja, chefredaktör, välillä huvudredaktör, edelleen vastaavasti toimitussihteeri, redaktionssekreterare. Vuodesta 1977 tuli toimituskunta myös ruotsiksi ensin redaktion, sen jälkeen redaktionskommitte. Vuosien 1985—1988 suomenkielisten ulkoasu ja taitto lisäksi olivat ruotsiksi ombrytning och layout.

Toimitustapa — muiden tehtävien ohella

Näköala—Utsiktin ilmestymistiheys ja laajuus rajattiin alusta lähtien niin, ettei lehden toimittaminen vaatinut päätoimista toimitusta.

Aimo T. Nikolaiselle ja *Martti Parviolle* päätoimittajuus oli luottamustoimi molemmille tärkeässä ekumeenisessa liikkeessä.

Uusi vaihe alkoi, kun Neuvoston pääsihteeri Jaakko Rusama nimitettiin Martti Parvion ehdotuksesta mainitusta vuodesta 1985 päätoimittajaksi (Rusama 1999, 367; Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 4.12.1984 ptk ja yleiskokouksen 11.12.1984 ptk. Sena).

Pääkirjoituksensa ”Uusia näköaloja” (1/1985, 1—2) lopuksi Jaakko Rusama hahmotteli tulevia tavoitteita:

"*Näköala*-lehti on ilmestynyt vuodesta 1962. Päätoimittajana toimi vuoteen 1977 asti professori, myöhemmin piispa Aimo T. Nikolainen. Vuosina 1978—1984 professori Martti Parvio vastasi päätoimittajana lehtemme linjasta. Vuoden 1985 alusta päätoimittajan tehtävät on uskottu Ekumeenisen neuvoston uudelle pääsihteerille. Tässä yhteydessä haluan esittää lämpimät kiitokset professori Parviolle ansiokkaasta ja näkyvästä toiminnasta kirkon ykseyden hyväksi. Lehtemme korkeasta tasosta emme tingi tulevaisuudessaan.

Jotain uutta kuitenkin. Ajankohtaista ainesta, valokuvia ja lisää ruotsinkielistä materiaalia on luvassa lehdessämme, joka nyt ilmestyy nimellä *Näköala—Utsikt*. Ja lisää uudistuksia on tulossa. Uskon, että nämä ovat niitä nopeasti havaittavia ja toteutettavia edistysaskeleita ekumenian kivikkoisella polulla. Eri asiat sykkivät eri tahtiin, keinot vaihtelevat, mutta päämäärä pysyy samana. Se on ykseys, joka toteutuu, kun Kristus itse tahtoo."

Uusi päätoimittaja piti sanansa. Ruotsin kieli oli tosin tullut mukaan, kuten mainittu, jo vuodesta 1973, mutta nyt lehti nimestään lähtien osoitti edustavansa maan molempia kieliä. —Neuvoston hallitus päätti vuoden 1984 lopussa nimen muutoksen (Rusama 1999, 367). Vuoden 1985 varrella valokuva- ja piirroskuvitus lisääntyi. Ulkoasuun ja taittoon panostettiin; niissä olivat nimetyt henkilönsäkin, mistä edempänä enemmän.

Vuodesta 1986 toteutettiin uudistukset, jotka merkitsivät erityisesti ulkoasun osalta lehden siihenastista ylivoimaista huippua. Sivunkoossa siirryttiin A5:stä, suurempaan, lähes B5:een, kansisivut painettiin laadukkaalle, kiiltävälle paperille, myös sisäsivujen laatua parannettiin ja siirryttiin, nyt tosin tietokonealadonnan ja -taiton keinoin, painettuihin lehden numeroihin.

Pääsihteerin ja päätoimittajan tehtävien yhdistäminen osoittautui onnistuneeksi

ratkaisuksi. Sitä jatkaen Jaakko Rusaman seuraajasta Jan Edströmistä tuli n:osta 3/1993 alkaen myös päätoimittaja; Antti Saarelma n:oiden 1—2/1993.

Lehden toimitussihteerien osalta vakiintui vuosien myötä käytäntö, jossa Neuvoston harvalukuisesta henkilökunnasta jollakulla oli tämä tehtävä suoritettavanaan, näin myös vuosien 1985—1989 erikseen todetun taiton osalta.

Mainitun toimituksen kaikki jäsenet olivat luottamushenkilöitä, mutta toimituskuntaan kuului myös Neuvoston toimihenkilöitä. Niin toimitus kuin toimituskunta koostuivat erittäin pätevistä ja arvovaltaisista eri alojen edustajista.

Ideoita, aiheita, aineistoja

Lehden toimitus oli alusta lähtien kiinteässä yhteydessä julkaisijayhteisön/-yhteisöjen kanssa, mikä jo sinänsä takasi saumattoman yhteistyön. Lisäksi viime 18 vuotta Neuvoston pääsihteerin on myös toiminut päätoimittajana.

Vaikka toimituksen ja toimituskunnan jäsenistö oli varsin lukuisa, lienee kautta aikojen kunkin numeron toimittaminen ideoista, kirjoitusten ja kuvien hankkimisesta aina valmiiseen lehteen asti ollut päätoimittajan ja toimitussihteerin tehtävä.

Kuitenkin Neuvoston hallituksessakin lehden kehittäminen oli ajoittain perusteellisesti käsiteltävänä, myös ennen kuin se vuosina 1985—1988 toimi samalla toimituskuntana. Niinpä vuonna 1982 hallituksen ja sihteerien työneuvottelussa: "Päätettiin suunnitella uudestaan *Näköalan* kansilehti siten, että lehden sisällysluettelo ja tiedot toimituskunnasta siirretään takakanteen ja etukannessa julkaistaan joka numeron aiheeseen liittyvä kuva." (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen ja sihteerien työneuvottelu 4.2.1982. Muistio. Atn). Niin ikään hallitus esitti linjauksia kirjoitusaiheita myöten lehden toimitamiseen.

Toimitus itse kirjoitti, hankki kirjoituksia, käänsi ja käännätti tekstejä, poimi otteita eri lähteistä turvautuen myös etenkin aikakauslehdille ominaiseen keinoon: sisällön saksimiseen muista lehdistä. Niin ikään toimitus myös valokuvasi lehdelleen.

Perinteisestä kirjapainosta tietokoneaikaan

Näköala—Utsiktin neljään vuosikymmeneen sisältyy kirjapainoalan vallankumouksellinen tekninen kehitys, joka perusteellisesti mullisti myös toimitustyön.

Ensimmäisen toimitussihteerin Maunu Sinnemäen mainitessa, että hänen "konttolleen" tulivat toimitussihteerin työt, ne silloin, vuodesta 1962, kirjapainon osalta merkitsivät mm. seuraavaa: Kirjoitus koneella, ehkä käsinkin, kirjoitetut tekstit lähetettiin kirjapainon latomoon, mistä koneladonnan jälkeen toimitus sai oikovedokset ("korrehtuurit") korjauksia varten ja kaksoiskappaleet lehden sivujen taittamista varten. Mahdolliset valokuvat tai piirrookset oli puolestaan lähetetty kuvalaattalaitokselle laatoitettaviksi. Sieltä toimitus sai niistä vedokset. Sakset ja liima sekä kirjapainon otsikkokirjaimistonäyte työvälineinään toimitus taittoi lehden sivut eli laati tarvittavat otsikot sekä liimasi teksipalstat ja kuvavedokset paikoilleen; lyhyesti sanottuna teki "saksitaiton".

Kirjapainon latomossa otsikot ladottiin käsin, tekstilademat ja kuvalaatat asetettiin paikoilleen ja lähetettiin taittovedos toimituksen tarkistettavaksi. Hyväksymisen jälkeen lademat vietiin painoon, jota seurasi sitomo ja viimeksi lähettämö.

Vuosien 1969—1970 A4-konekirjoitus sivujen ja vahamonistuksen jälkeen jatkui konekirjoitusvaihe offsetkopiointina mainittuihin uudistuksiin vuodesta 1986.

Vuosilta 1985—1989 todettiin taiton suorittajat: *Terhi Varjoranta-Korkiakoski,*

Kari M. Rönttilä ja Sini Hulmi. Lähes koko tämän ajan taiton suorittanut Kari M. Rönttilä on kertonut uudistuksesta: (Jaakko Rusaman) "Maininta valokuvista konkretisoituu vuotta myöhemmin toimitussihteerin (Kari M. Rönttilän) suunnittelemassa ja toteuttamassa lehden ulkoasumuutoksessa..." (Rönttilä 1996, 105; Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 12.4.1985 ja kokouksen 13.9.1985 ptk. Sena). Hän jatkaa: "Tässä vaiheessa tietokoneladontaan siirtyminen on kaiken perustekijä: Katolisen tiedotuskeskuksen (KATT) johtajan, Pentti Laukaman, aloitteesta ja hänen kanssaan yhteistyössä toteutettu tietokonepohjainen lehti uudistus on alkuna uudelle *Näköala—Utsiktille*... Niinpä siihen asti luterilaisen kirkon toimitalon konekirjoittamossa puhtaaksi kirjoitetut ja sellaisinaan painetut tekstit siirrettiin nyt levykkeinä Katoliseen tiedotuskeskukseen, jossa lehden perustaitto tapahtui. Samalla myös lehden painopaikka vaihtui." (Rönttilä 1996, 105).

Neuvoston hallituksen kokouksessa 27.1.1986 uudistuksen ollessa perusteellisesti käsiteltävänä todettiin lopuksi: "...Näin lehden ladonta, taitto ja painatus saadaan asianmukaisiksi vastaamaan nykyajan vaatimuksia, ja mikä tärkeintä, lehden kustannukset tulevat huomattavasti laskemaan." (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 27.1.1986 ptk. Sena).

Pentti Laukaman yllättävän kuoleman johdosta 14.7.2001 hänen viimeksi taittamakseen jäi *Näköala—Utsikt* n:o 2/2001. — Lehden nimiössä Pentti Laukaman taitto työn osoitti vuoden 1986 alusta hänen viimeiseensä maininta "Tekstiorginaali KATT". Sirpa-Maija Vuorinen muisteli häntä (3—4/2001, 22) sanoen mm. näin: "Tätä *Näköalaa* on erityisen outoa tehdä nyt kun Pentti Laukama on poissa. Tullessani julkaisusihteeriksi Neuvostoon loppuvuodesta 1989, en ollut milloinkaan toiminut toimitussihteerinä ja sana "tait-

to” toi mieleeni lähinnä paperin viikkaamisen. Tosin olin joskus tehnyt saksitaittoa johonkin parin sivun pikkujulkaisuun, mutta että kaikki tehtiin tietokoneella! Se oli aivan uutta, Pentti oli tietotekniikan omaksumisessa pioneirijoukoissa...”

Muistokirjoituksessa (3–4/2001, 19) lausuttiin:

”Diakoni, teol.maist., päätoimittaja Pentti Laukama oli *Näköala—Utsiktin* kantava voima. Hän taittoi lehteämme vuodesta 1986 aina viime numeroon asti ja Pentti kuului *Näköalan* toimituskuntaan vuodesta 1989, hän kirjoitti *Näköalaan* ja taitavana kääntäjänä suomensi tekstejä englannin-, ruotsin- ja saksankielistä. Vuodesta 1994 alkaen hän suomensi myös Kristittyjen ykseyden rukousviikon aineiston. Hän antoi aikaansa ekumenialle, eikä halunnut koskaan työstään palkkaa...”

Saarijärvelle

Näköala—Utsiktin kaksoisn:osta 3–4/2001 alkaen suoritettiin huomattavat muutokset. Etukannen sommittelu uudistettiin ja kansipaperi vaihdettiin samaksi sisäsivujen kanssa. Niin ikään sisäsivujen sommittelua muutettiin, kaksipalstaisuudesta siirryttiin kolmelle. Myös kirjapainoa vaihdettiin. Helsinkiläisestä Kiriprintti Oy:stä muutettiin kauas Saarijärvelle, Keski-Suomeen, Saarijärven Offset Oy:öön.

Nykytekniikka on kuitenkin vienyt välimatkat lähes olemattomiin. Toimitus lähettää numeron tekstit levykkeiltä, kuvat digitoituina (kuvia myös postitse kirjeinä), sähköpostitse saarijärveläiskirjapainoon, missä ne tulostetaan ja myös taitetaan valmiiksi sivuiksi. Taittovedos lähetetään sähköpostitse toimituksen tarkistettavaksi. Toimitus tulostaa sen, tekee mahdolliset korjaukset, muutokset ja palauttaa postitse kirjeenä vedoksen painettavaksi (Vuorinen, haastattelu 7.5.2003 ja Ylä-Jussila, haastattelu 11.7.2003).

Vuorotteluvapaata

Vuosikymmenien myötä tekniikka on muuttunut ja myös työelämä. Nykyaikaa kuvastaa toimitustyöhönkin tullut ”vuorotteluvapaa”. Sirpa-Maija Vuorinen on kertonut omastaan (3–4/2001, 22):

”Vuoden päivät oli palvelussuhteeni Suomen ekumeeniseen neuvostoon lepoutilassa ja minä myös. Olin vuorotteluvapaalla, mutta syyskuun alusta olen jälleen ollut toimekseni SEN:n toimistossa ja *Näköala—Utsiktin* toimituksessa. *Näköalaa* olen vuoden verran seurannut lukijan silmin ja sekin on ollut vaihteeksi virkistävää. Toimitussihteerinä vapaani ajan toimi *Pudi Kettunen*. Kiitän Pudia hyvin hoidetusta työstä. Missä tahansa Pudi teologisesta valmistuttuaan työskentelee, on siinä yhteisössä ekumenian asia esillä, sillä sydämellä hän ekumenian erikoislehden toimitussihteerin työtä teki...”

Lukijakysely

Toimitus sai Neuvoston hallitukselta, toimituskunnalta sekä muualtakin evästyksiä ja ehdotuksia lehden kehittämiseksi. Vuonna 1994 se laati Neuvoston jäsenten ja lehden muiden lukijoiden vastattavaksi kyselykaavakkeen saadakseen kehittämis- ja parannusehdotuksia (Suomen ekumeenisen neuvoston vuosikokouksen 15.3.1994 ptk ja liite 1. Sena).

Ensiksi kysyttiin, mikä mielestäsi on lehden nykyinen tarkoitus ja mikä sen pitäisi olla? Seuraavaksi tulivat kysymykset lehden sisällöstä: mikä on hyvää, mikä huonoa ja mitä kaipaat lisää? Sen jälkeen pyydettiin alleviivaamaan luettelosta ne kohdat, joita pitäisit tarpeellisina: ”a) Paikallisen yhteyden palsta, b) Haastatteluja ekumeenisista henkilöistä esim. SEN:n hallituksen jäsenistä, c) Seminaariraportteja, d) Kansainvälinen ekumenia, e) Ekumeeninen spiritualiteetti, f) Raportteja Kirkkojen Maailmanneuvostosta ja muista kans.väl. ekumeenisista elimistä, g)

Ekumeenisia uutisia, h) Jaostojen uutisia. Muuta, mitä?”

Vielä kysyttiin: “Voisiko lehti sisältää mainoksia ja kuinka paljon siinä tapauksessa?” Lopuksi pyydettiin muita ehdotuksia lehden parantamiseksi.

Näyttää käyneen, kuten helposti erilaisissa mielipidekyselyissä: kysymykset ja ehdotuspyynnöt ovat erinomaisia, mutta vastaukset jäävät vähiin ja siksi tulokset laihoiksi. Neuvoston syyskokouksessa 1994 Jan Edström kertoi, että vain muutama lomake oli palautettu (Suomen ekumeenisen neuvoston syyskokouksen 24.—25.10.1994 ptk. Sena).

Vaikka vastaukset ja ehdotukset ilmeisesti lähestulkoon jäivät saamatta, kysely sinänsä kuitenkin välillisesti valotti toimituksen pyrkimyksiä lukijoidensa palvelemiseksi.

Näköalapaikalla

Kun *Näköala—Utsiktin* toimitus sijaitsi Neuvoston toimistossa ja niin päätoimittaja kuin toimitussihteerikin olivat Neuvoston toimihenkilöitä, oli toimitus aivan kirjaimellisesti “näköalapaikalla” sekä koti-että ulkomaisen ekumenian osalta. Tätä näköalaa avarsi huomattavasti se, että Neuvosto tilasi tai sai ilmaiskappaleina “suuren määrän” (esim. vuonna 1997 noin 80 kpl) kotimaisia ja ulkomaisia ekumeenisia tai tunnustuksellisia julkaisuja (Suomen ekumeenisen neuvoston tk:t 1997 ja 1998. Sena). Erinomaisessa järjestyksessä koteloissaan ne lisäksi olivat koko ajan käden ulottuvilla, helposti käytettävissä.

Kirjoittajat

Vuosikymmenien mittaan toimitus hankki tai sai lukuisilta henkilöiltä, myös ulkomailta, kirjoituksia, joukossa arvovaltaisia asiantuntijoita, johtohenkilöitä. Niin ikään julkaistiin toimituksen tai muiden tekemiä haastatteluja. Päteviä kirjoittajia saa-

tiin myös toimituksen ulkopuolelta kirjallisuusesittelyjen ja -arostelujen laatijoiksi. Nimiä toivat myös lainaukset muista lehdistä tai kirjallisuudesta.

Kaikkiaan kertyi luetteloon “*Näköala—Utsiktin* kirjoittajat ja muut 1962—2002” yhteensä 621 nimeä (liite 1). Määrä osoittaa osaltaan toimituksen onnistuneen korkeatasoisen ja monipuolisen sisällön hankkimisessa, etenkin kun mukaan ei kaiketi ole saatu kaikkia nimiä.

Näköala—Utsikt oli tekstivaltainen lehti. Vuosien mittaan ilmestyi kuitenkin myös valokuvia, joko toimituksen tai ulkopuolisten ottamia, sekä piirroksia. Niiden kuvaajista/tekijöistä (ei yrityksiä) kertyi 52 henkilönimeä (liite 1).

IV Ulkoasu, ilmestymistiheys, sivumäärät, painatus

Ulkoasu

Lehden ulkoasusta edellä jo mainittujen yksittäisten poimintojen täydennykseksi tiedot koko ajalta 1962—2002.

Sivunkoko oli A5 vuoteen 1968, sen jälkeen suurempi, A4 vuosina 1969—1970, mistä palattiin A5:een vuosiksi 1971—1985. Suurempaan, lähes B5 sivunkokoon siirryttiin vuodesta 1986 ja viimeksi n:osta 4/1990 lähtien B5:een.

Tekstit ja otsikot oli alusta lähtien painettu antiikvalla. Pitkin vuosia oli yksi- ja kaksipalstaisia viimeksi yksi- ja kolmipalstaisia sivuja.

Sivut olivat tavallista aikakauslehtipaperia, kunnes vuosina 1969—1970 koneella kirjoitetut numerot oli vahamonistettu

A4-kokoiselle, vaatimattomalle monistuspaperille, vain arkin toiselle puolelle.

Vuodesta 1971 palattaessa A5-kokoon siirryttiin laadukkaammalle paperille koneella arkin molemmille puolille kirjoitettuihin, kopioituihin numeroihin. N:osta 3/1975 lähtien lehti oli konekirjoitetuista sivuista painettu kirjapainossa. Kuten mainittu, vuodesta 1986 alkaen siirryttiin edellä jo toimituksen kohdalla selostettuun "tietokoneaikaan".

Lehden yksi- ja kaksipalstaisessa otsikoinnissa käytettiin monia kirjaintyyppejä.

Kuvituksen alku

Ensimmäisen kerran julkaistiin kuvia tekstissä (ilmoituksissa jo aikaisemmin) n:ossa 5/1964. Avaus oli arvokas. Arkkitehti Olavi Kanteleen kirjoitus "Suomen kirkkorakennukset maamme arkkitehtuurin kuvastajina" (s. 125—132) käsitti kaksi piirrosta ja kahdeksan valokuvaa neljälle, paremmalle paperille painettuna sivuna. Seuraavan vuoden alussa tuli kuvitusta, kun ilmestyi osasto-otsikko "Ekumeeninen kaleidoskooppi" yläpuolellaan pyöreä piirros erilaisista ristitunnuksista (1/1965, 16). Samasta numerosta lähtien tuli toiseksi kirjallisuusosaston alkuun piirros kirjapinosta (s. 24). Kolmanneksi tuli seuraavassa numerossa osasto-otsikko "Teatteri" ja sen yhteydessä piirros joonilaisen pylvään päästä (2/1965, 49). Näitä kolmea piirrosta käytettiin jatkuvasti, kahta ensimmäintä vielä vuonna 1968.

Rukousviikon ohjelmavihkonen liitteenä

Vuodesta 1969 alkanut monisteen-, sittemmin kopioidunomainen, kuvittamaton vaihe jatkui aina vuoteen 1977; poikkeuksina vuonna 1973 julkaistut muutamat faksimile-nimikirjoitukset, katolilaisaiheinen taulu sekä jokunen koristepiirros.

Maailmanlaajan tammikuulla vietettävän Kristittyjen ykseyden rukousviikon ohjelmavihkonen julkaistiin vuosina 1973—1984 lehden viikkoa edeltäneen vuoden lopun numerona. Korkealaatuiselle paperille painetut, kuvitetut ohjelmat elävöittivät lehteä. Sen jälkeen, ainakin useimpina vuosina, ohjelmavihkonen oli vastaavasti vuoden lopun numeron liitteenä.

Monipuolistuva kuvitus

Vuosien myötä lehden ulkoasu koheni. Teksti oli edelleen konekirjoitettua, mutta numerot offset-kopioituja. Kuvituksen aloitti vuonna 1978 isä *Robert de Caluwén* piirtämä kristittyjen yhteyttä esittävä iloinen juliste "Muistathan 1985", jolle oli omistettu koko sivu (1/1978, 8). Lehteä elävöittivät vaihtelevat otsikoiden kirjaintyytit, piirrokset, valokuvat, kehystykset. Ensimmäinen henkilöaiheinen valokuva ilmestyi vuonna 1979. Siinä pääsihteeri Inga-Brita Castrén keskusteli Kirkkojen Maailmanneuvoston lähetys- ja evankelioimiskomission johtajan, tohtori *Emilio Castron* kanssa (1/1979, 4). Ensimmäinen kasvopiirroskuva tuli myös vuonna 1979. Se esitti Kalkutan *Äiti Tere-saa* (5/1979, 20), seuraavana ensimmäinen kasvovalokuva, aiheena karmeliittaisä *Wilfrid Stinissen* (5/1980, 11).

Kuvituksen aihepiiri laajeni. Ensin ilmestyi vuonna 1981 kaksi valokuvaa ehtoollisen jakamisesta (1/1981, 10) ja myöhemmin samana vuonna valokuva Moskovan ja koko Venäjän patriarkka *Pimenistä* ja hänen seurueestaan tervehtimässä Suomen ekumeenisen neuvoston johtoa sen järjestämällä vastaanotolla (4/1981, 18). Kirjoituksen "Kirkollisia asuja Suomessa" havainnolliset ja herkätkä pukupiirrokset oli tehnyt lehtori *Pirjo Työrinoja* (2/1981, 8—17/sivut 9—12 puuttuvat).

Erilliset kansisivut

Vuosikerran 1982 alusta etusivun nimiötietojen ja sisällysluettelon tilalle muutettiin vaihtuva kuva. Paljon merkittävämpi parannus toteutettiin n:osta 5/1982, vuosikerran viimeisestä, alkaen, kun siirryttiin erillisiin, vaihtelevan väriselle, vankemmalle paperille painettuihin kansisivuihin.

Ensimmäinen valokuva Neuvostosta ilmestyi vuonna 1982. Se oli otettu 23.3.1982 pidetystä vuosikokouksesta Helsingin Lauttasaaren seurakunnan seurakuntasalissa (2/1982, 4). Ensimmäiset lajissaan olivat myös kaksi valokuvaa vuodelta 1985. Niissä Suomen arkkipiispat *John Vikström* ja *Paavali* sekä piispa *Paul Verschuren* ovat paavi *Johannes Paavali II:n* vastaanotolla 7.1.1985 Vatikanissa (1/1985, 30 ja 32).

Vuonna 1985 huumori tuli kuvituksen kahden leikkimielisen (kahdesta lehdestä saksitun) piirroksen muodossa (1/1985, 35–36).

Vuoden 1985 alusta etukannelle painettiin kaksikielinen nimi *Näköala—Utsikt*.

Värikuvia

Mainittuja, vuodesta 1986 suoritettuja uudistuksia korostivat piirros- ja valokuvakuvitus sekä värikuvien käyttö. Ensimmäisen kerran oli kansisivulla mustan ohella värikuva n:ossa 2/1986, etukannen piirroksessa keltaista ja punaista, 2. ja 4. kannella sinistä, sisäsivuilla puolestaan sinistä, punaista ja keltaista. Myös n:ossa 3/1986 oli kansi- ja sisäsivuilla lisävärejä. Sitä vastoin n:on 1/1986 tapaan n:ot 4 ja 5/1986 oli painettu vain mustalla.

Yksivärisyys jatkui, mutta lehti oli tasokas, kansi- ja sisäsivujen hyvän paperin, linjakkaan taiton sekä monipuolisen valokuva- ja piirroskuvituksen ansiosta. ”Tuulen tuomaa Toimitussihteeriltä” oli Kari M. Rantilän vuonna 1987 aloittama, piirrosotsikolla varustama katsaus (1/1987, 7). Vuonna 1990 alkoi vastaavanlainen

Sirpa-Maija Vuorisen ”Siruja” (4/1990, 21) ja seuraavana vuonna Jaakko Rusaman piirroksella varustettu ”Kirjoja pöydälläni” (1/1991, 19).

Selkeä linja — harvakkosti värejä

Sivunkoon kasvua n:osta 4/1990 lähtien B5:een juhlisti historiallinen kansikuva: ensimmäisen naispuolisen anglikaanisen hiippakuntapiispan, tohtori *Penelope Jamiesonin* vihkiminen virkaansa.

Pitkin vuosia lehden ulkoasussa jatkui joidenkin muutosten myötä selkeä, vakaa linja. Yksivärisyys, musta, oli hallitseva. Kuvitus koostui eriaiheisista valokuvista. Kaikki sisäsivut oli painettu mustalla. Etukansista vain n:on 2/1995 oli nelivärinen, n:ossa 1/1996 etu- ja takakannella oli lisävärinä keltainen, n:oissa 2 ja 3/1996 sekä etu- että takakansi nelivärisiä, n:ossa 1/1997 etukansi neli-, takakansi kolmivärinen, n:ossa 2/1997 etu- ja takakansi neliväriset, kaksoisn:ossa 3—4/1998 etukansi neli- ja takakansi kaksivärinen, n:ossa 2/1999 etukansi kolmi- ja takakansi kaksivärinen sekä n:ossa 3/1999 etukansi kolmi- ja takakansi nelivärinen.

Vuosikerran 2001 viimeisestä, kaksoisnumerosta 3—4 lähtien suoritettut huomattavat muutokset on jo edellä selostettu.

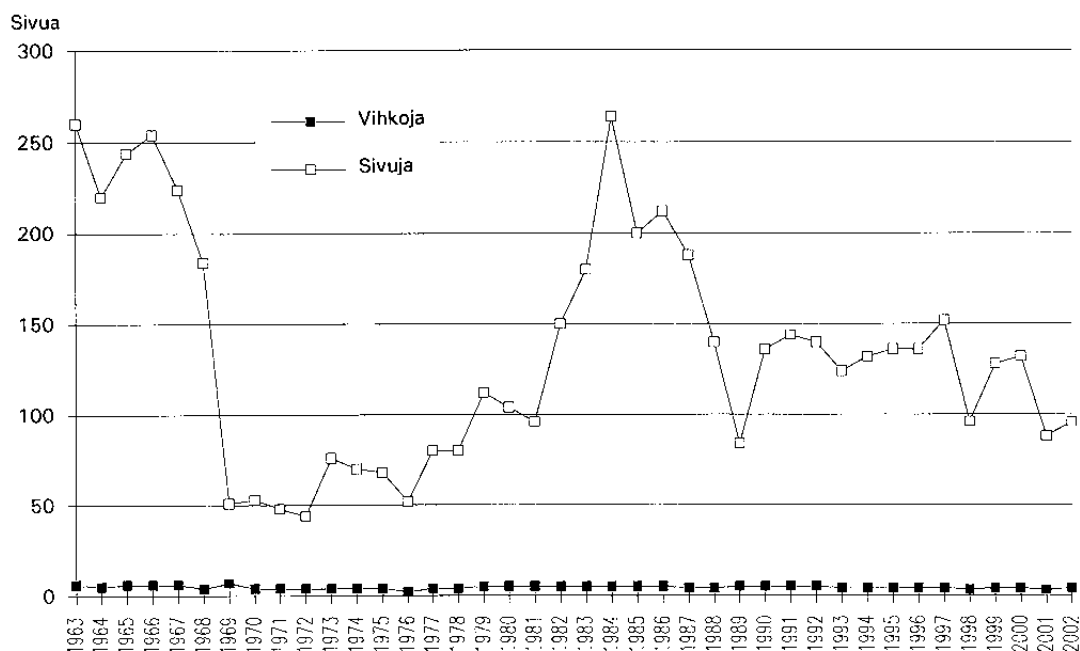
Poimintoja etukansista ja -sivuista

Neljältä vuosikymmeneltä poimittuja etukansia ja -sivuja havainnollistavat edellä ulkomaisten jälkeen samoin vain mustavalkoiset valokopiot.

Lähtövuosikerran 1963 sivunkoko oli A5. N:on 1/1963 kannet olivat vankempaa paperia, etu- ja myös takakansi sinisellä.

Vuosikerran 1969 sivunkoko oli A4. Erillisiä kansisivuja ei ollut. N:on 1/1969 etusivun yläosa oli punainen. Nimi, teksti ja sama tunnus kuin Kirkkojen Maailmanneuvostolla olivat mustalla.

Kuvio 1. Näköala—Utsiktin 1963–2002 vihkomäärät ja sivumäärät (kansisivut mukana) ilman liitteitä. —Liite 2.

Vuosikerran 1971 sivunkoko oli A5. Erillisiä kansisivuja ei ollut. N:on 1/1971 etusivulla nimi ja tekstit olivat mustalla. Myös vuosikerran 1975 sivunkoko oli A5 eikä erillisiä kansisivuja ollut. N:on 2/1975 etusivulle on nimen viereen tullut mainittu tunnus.

Vuosikerran 1982 sivunkoko oli A5. Kristittyjen ykseyden rukousviikon 1983 ohjelmavihkonen ilmestyi *Näköalan* n:ona 3/1982. Sen kansi- ja sisäsivut olivat samaa laadukasta paperia. Etukannesta lähtien kaikki oli painettu vihreällä.

Vuosikerran 1983 sivunkoko oli edelleen A5. Kannet n:ossa 2/1983 olivat vankempaa, sinistä paperia. Etukannella olivat mustalla nimi, tunnus, piirros ja kaikki tekstit.

Myös vuosikerran 1985 sivunkoko oli A5. Kannet n:ossa 4/1985 olivat vankempaa, punaista paperia. Etukannella olivat mustalla nimi, tunnus, piirros ja kaikki tekstit.

Vuosikerran 1986 sivunkoko oli lähes B5. Kannet n:ossa 2/1986 olivat vankem-

paa paperia. Etukannella olivat kelta-, puna- ja mustavärinen purjelaivapiirros sekä aurinko keltaisella, nimi, tunnus ja kaikki tekstit mustalla. Tunnus oli 2. kannella.

Myös vuosikerran 1989 sivunkoko oli lähes B5. Kannet n:ossa 2/1989 olivat vankempaa paperia. Etukansi oli yksivärinen, kaikki mustalla.

N:osta 4/1990 sivunkoko kasvoi B5:een. Kannet olivat vankempaa paperia. Etukansi oli yksivärinen, kaikki mustalla.

Sivunkoko pysyi samana, B5, joten sitä ei seuraavassa enää erikseen mainita.

N:on 4–5/1994 kannet olivat vankempaa paperia. Etukansi oli yksivärinen, kaikki mustalla.

N:on 2/1995 kannet olivat vankempaa paperia. Etukannella oli nelivärinen ikoni, lisäksi sinistä, nimi, tunnus ja tekstit mustalla.

N:on 2/1996 kannet olivat vankempaa paperia. Etukannella oli nelivärinen piirros, nimi, tunnus ja tekstit mustalla.

N:on 1/1998 kannet olivat vankempaa paperia. Etukannen täytti mustavalkoinen

valokuva, jonka yläosassa olivat negatiivisina nimi, numero ja vuosi sekä alaosassa tunnus ja tekstit mustalla.

N:on 2/1999 kannet olivat vankempaa paperia. Etukansi oli kolmivärinen. Sini-sellä pohjalla nimi, numero ja vuosi negatiivisina, piirros mustalla ja ruskealla sekä tunnus ja tekstit mustalla.

N:on 2/2000 kannet olivat vankempaa paperia. Etukannen täytti mustavalkoinen valokuva, jonka yläosassa nimi, numero ja vuosi olivat mustalla, alaosassa tunnus ja teksti negatiivisina.

N:on 2/2001 kannet olivat vankempaa paperia. Etukansi oli yksivärinen, kaikki mustalla.

N:osta 3—4/2001 lähtien kansipaperiksi tuli sisäsivujen kanssa sama paperi. Etukannen täytti mustavalkoinen valokuva, jonka alaosassa olivat nimi negatiivisena, numero ja vuosi mustalla. Tunnus oli 2. kannella.

Päätös vuosikerran viimeisen, n:on 4/2002, jossa myös kansi- ja sisäsivut olivat samaa paperia, etukannen sommittelu seurasi edellistä, lukuun ottamatta numeroa ja vuotta, jotka olivat negatiivisina. Tunnus oli samoin 2. kannella.

Ilmestymistiheys useimpina vuosina 4—5 numeroa

Lehden ilmestymistiheys oli vuosina 1963—1967 kuusi numeroa/vihkoa vuodessa. Vain vuonna 1964 vihkomäärä jäi viiteen yhden kaksoisn:on 3—4 vuoksi. Vuonna 1968 ilmestymistiheys oli neljä, mutta seuraavana koko ajanjakson korkein, seitsemän numeroa. Vuosien 1970—1975 numeromäärä oli neljä. Alimmilleen painuttiin 1976; nimellismäärä oli kolme, mutta yhden kaksoisn:on 2—3 takia vihkoja tuli vain kaksi (kuvio 1 ja liite 2).

Vuosien 1977—1978 ilmestymistiheys oli neljä numeroa, mistä se vuosiksi 1979—1995 nousi viiteen, joista vihkomäärä jäi neljään kaksoisnumeroiden vuoksi 1987

—1988 (kumpanakin n:o 3—4) sekä 1993—1995 (kunakin n:o 4—5).

Loppuvuosina 1996—2002 ilmestymistiheys laski neljään. Vuosien 1998 ja 2001 kummankin kaksoisn:on 3—4 takia vihkomäärä jäi kolmeen.

Kokonaisuudessaan *Näköala—Utsikt* aikojen ja vaikeuksien vaihteluissa selvisi hyvin. Vain kolmena vuotena ilmestymistiheys jäi aikakauslehtisäännösten edellyttämän neljän numeron vähimmäismäärän alle.

Ajanjakson 1963—2002 numeroiden nimellismäärä oli kaikkiaan 189 ja vihkomäärä 180, joten kaksoisnumeroita oli vain yhdeksän (liite 2).

Sivumäärissä jyrkkää vaihtelua

Lähtövuosikerran 1963 sivumäärä 260 edusti nimellismäärältään koko ajanjakson huippua. Sen ylitti vain hieman vuoden 1984 määrä, 264 sivua. Vuodesta 1964 seurasi vaihdellen laskua, vuonna 1969 peräti 51 sivuun ja 1972 kaikkein alimmilleen, 44 sivuun. Luku pysyi alle 100 sivun aina vuoteen 1978, kunnes seuraavana nousi 112 ja vuonna 1983 jo 180 sivuun. Vuoden 1984 huipusta alkoi vaihdellen lasku, 1989 vain 84 sivuun, mistä jälleen käänne nousuun, vuonna 1991 jo 144 sivuun. Lievähköstä laskusta tapahtui kasvu loppuvuosien huippuun, 152 sivuun vuonna 1997. Seuraavana vuonna luku laski jyrkästi vain 96 sivuun noustakseen 1999 jo 128:aan ja vuonna 2000 siirtäkin hieman, 132 sivuun. Päätteeksi määrä jälleen laski ja oli vuonna 2001 vain 88 ja 2002 hieman korkeampi, 96 sivua (kuvio 1 ja liite 2). Kaikissa sivumääräluvuissa ovat kansisivut mukana.

Numeroitten sivumäärät vaihtelivat suuresti, pienimmillään yleensä 12 ja suurimmillaan, vain kahdesti, 68 sivua. Useimmiten luku liikkui 12—36 sivun vaiheilla.

Luvut ovat nimellissivumääriä joissa ei ole otettu huomioon sivunkoon kasvua

A5:stä B5:een; jälkimmäinen oli vähän yli kolmanneksen suurempi (34,8 %). Muunnettaessa B5 koon korkein, vuoden 1986, sivumäärä 212 koon A5 mukaiseksi nousi se koko ajanjakson korkeimmaksi, lähes 286 sivuun. Vastaavasti päätösvoosikerran 2002 sivuluku 96 oli vähän yli 129 sivua.

Koko ajanjakson 1963–2002 nimellissivumäärä oli 5 378.

Painatus

Lehden painajat/kopioijat 1962–2002 olivat:

Forssan Kirjapaino Oy, Forssa 1962–1963

Kirjapaino Tarmo, Helsinki 1964–1966

Kirjapaino Aa oy, Helsinki 1967–1968

Vahamonistuksena 1969–1970

Kristuskirkko/offsetkopiointi, Helsinki 1971, 1/1972

Multiprint, Helsinki 2/1972–2/1975

Liikekirjapaino Oy, Helsinki 3/1975–3/1982, 3/1983, 3/1984

Kirkkohallituksen Offset-Monistamo, Helsinki 4/1982–1/1983, 1–2, 4–5/1984
Offset-Koppinen Oy, Helsinki 2, 4, 5/1983

Kyriiri Oy, Helsinki 1985

Offsetpaino R. Muurinen, Loppi 1986

Ilves-Paino Ky, Hämeenlinna 1/1987

Sälekärin Kirjapaino Oy, Somero 2–5/1987–3/1989

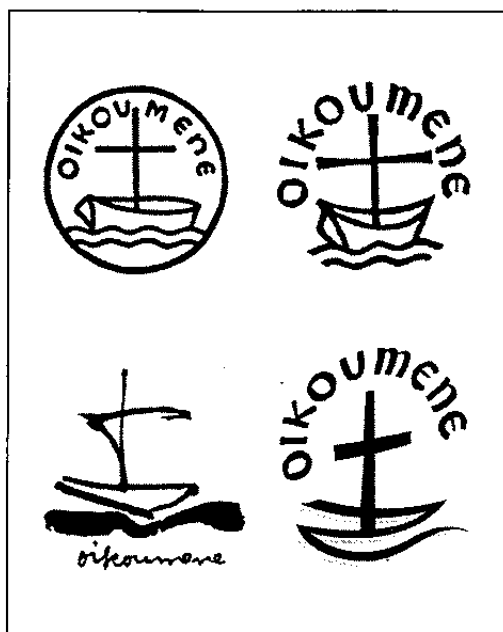
Kirjapaino Oy Länsi-Suomi, Rauma 4–5/1989

Hakapaino Oy, Helsinki 1990–1994

Helsingin Yrityspaino Oy, Helsinki 1995–1999

Kiriprintti Oy, Helsinki 2000, 1–2/2001
Saarijärven Offset Oy, Saarijärvi 3–4/2001, 2002

Lehden painajia/kopioijia kertyi kaikkiaan peräti 17. Joukossa oli lyhyitä, jopa vajaan vuoteen jääneitä painoyhteyksiä. Ylivoimaisesti pitkäaikaisin painaja, lähes kymmenen vuotta, oli helsinkiläinen Liikekirjapaino Oy.

Yllä vasemmalla ensimmäinen ekumenia-tunnus.

Ekumenian tunnus

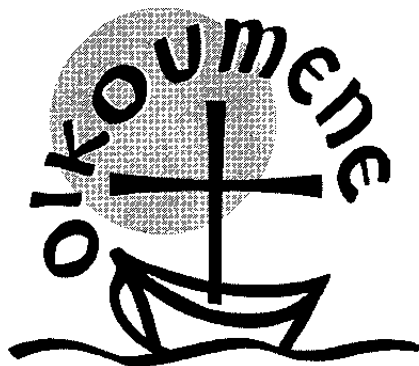
Kirjan takakannella on selostuksineen Kirkkojen Maailmanneuvoston vuoden 2002 lopulla käyttöön ottama uudistettu tunnus, johon myös Suomen ekumeeninen neuvosto siirtyi.

Sirpa-Maija Vuorinen on selostanut tunnuksen vaiheita oheisten kuvien myötä mainiten (4/2003, 21–22):

“Tässä ne ovat. Ensimmäisenä on tunnus, joka on painettu vuonna 1946 ilmentyneen Kirkkojen Maailmanneuvoston perustamista koskevan raportin kanteen, The WCC — the Process of Formation. Vuodesta 1960 alkaen on ollut käytössä tunnus, joka on kaikkien ekumeniasta harrastuneiden ja muidenkin tuttu, olihan se käytössä yli 40 vuotta. Tämän embleemin rinnalla Maailmanneuvoston julkaisuissa oli toisinaan taiteellisempi tunnus, jolla ei kuitenkaan ollut virallista asemaa. Uusimman tunnuksen on suunnitellut hollantilainen taiteilija *Rob Lucas*, jonka kädentaitoja saamme ihaila monissa Maailmanneuvoston julkaisujen kansissa. Lucas kutsuttiin uuden tunnuksen suunnitte-

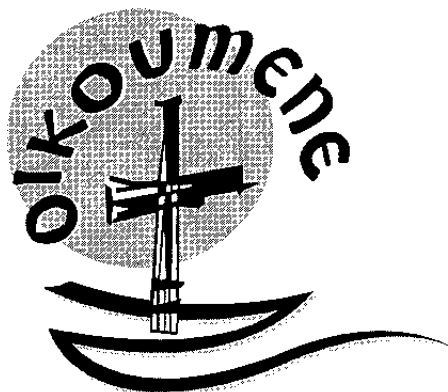
1

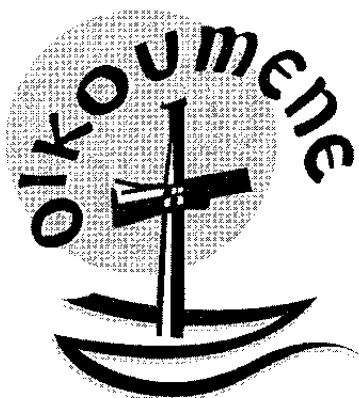
2

3

4

5

6

Taiteilija Rob Lucas laati myös neljä auringolla varustettua ehdotusta ekumenia-tunnukseksi.

nittelijaksi ja hän kertoi tehtäväksiannon miellyttäneen, mutta lopulta oli vaikea päästä kaikkia tyydyttävään lopputulokseen, koska toimeksiantajalla oli niin monta henkilöä, jotka halusivat sanoa sanansa ehdotuksista. Makuasiat ovat suuria tunteita herättäviä. Hauska olisi nähdä se oikoumene-tunnus, johon Rob Lucas on suunnitellut auringon laivan taakse.

Laiva on tunnettu vertauskuva seurakunnasta eli kirkosta, jossa Kristus on kapteeni. Jo vanhan ajan kirkollisiin opetajiin kuulunut *Hippolytos* käytti tätä vertausta todeten: 'Maailma on meri, jolla kirkko purjehtii kuin laiva, mutta aallot eivät voi sitä tuhota.' Laivan mastona on risti, koska pelastus on Jeesuksen ristin varassa, mutta samalla ilmaistaan, että Kristus on mukana kirkkonsa elämässä ja ohjaa sen taivaaseen.

Laiva-symbolin juuret löytyvät jo antiikin ajan lentävästä lauseesta *Fluctuat nec mergitur*, vaikka huojuu, ei huku. Lause on muun muassa Pariisin kaupungin vaakunassa. Tulvat kun ovat olleet Pariisin riesa iät ja ajat. Alkuajan kristityt saivat aiheita laiva-symboliikkaan luonnollisesti myös Vanhan testamentin kertomuksesta Nooan arkista ja Psalmien kuvauksista myrskyyn joutuneista merenkulkijoista, jotka hädässään turvautuivat Herraan ja jotka hän vei kaivattuun satamaan. Uudesta testamentista muistetaan kertomukset Jeesuksesta ja opetuslapsista myrskyssä Gennesaretin järvellä.

Laiva-symboliin kirkollisessa elämässä liittyy meidän aikanamme erityisesti ekumeeninen arvolataus... Kristillisen symboliikan juurista on meillä Suomessa jokaisen helppoa olla perillä, kun professori *Pentti Lempiäinen* on kaiken meille valmiiksi tutkinut. Hänen kirjansa *Kuvien kieli. Vertauskuvat uskossa ja elämässä* (2002) on verraton ja kiehtova julkaisu, jota lukiessa silmät avautuvat ymmärtämään ilmiöiden syy-yhteyksiä...

Täällä Neuvoston toimistossa me ensin vähän vierastimme uutta ekumenian tun-

nusta, mutta kyllä se nyt tuntuu mainiolta. Se kuvaa hyvin ekumenian laivan eteenpäinmenoa, jopa vauhtia. Tunnus on on trendikäs ja dynaaminen. Mutta omalle mielleyhtymälleni Zorron signeeraukseen en voi mitään!"

Kirjoittajan pyynnöstä Sirpa-Maija Vuorinen tiedusteli taiteilija Rob Lucasilta, voisiko hän lähettää nähtäväksi mainitun, auringon käsittävän tunnuksensa. Häneltä tulikin kuuden piirroksen sarja, jossa ensimmäisenä on aikaisempi tunnus, viimeisenä uusi tunnus sekä neljä hänen auringolla varustettua vaihtoehtoaan. Rob Lucas ystävällisesti suostui piirrosten julkaisemiseen tässä yhteydessä (Vuorinen, kirje 15.1.2004 sekä hänen ja Jan Edströmin haastattelu 21.1.2004).

Piirrokset ovat ohessa mustavalkoisina kopioina. Värillisinä ne likimääräisesti sanottuina olivat: 1. sininen, 2. ruskea, aurinko keltainen, 3. ruskea, aurinko okra, 4. musta, aurinko lila, 5. sininen, aurinko keltainen ja 6. punainen.

V Talous — tilaukset, levikki, ilmoitukset, kannattavuus

Tilaushinnat

Tilaushinnat, samoin kaikki muut edempänä mainitut rahamäärät, ovat ao. vuoden rahana eli nimellismääräisinä.

Näköala—Utsiktin 1963—2002 1/1-vsk:n tilaushinnat on koottu lähinnä lehden nimiöstä. Vuosikertojen 1969—1976 tilaushinnaksi on tulkittu Suomen Ekumeenisen Seuran jäsenmaksu, koska lehti jäsenmaksuun sisällytettynä lähetettiin jäsenille.

Lähtövuosikerran 1963 tilaushinta oli 5 mk. Seuraavasta vuodesta se nousi 6 mk:aan, vuodeksi 1968 puolestaan 8 mk:aan. Mainituksi vuosikertojen 1969—1976 tilaushinnaksi tulkittu Seuran jäsenmaksu oli 10 mk, joksi se on päätelty myös vuosikertojen 1977—1978 osalta (Suomen Ekumeenisen Seuran tk:t 1969—1976. Ea ja Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 21.12.1976 ptk ja liite 1 sekä kokouksen 25.1.1978 ptk. Sena).

Vuosikerrasta 1979 tilaushinta nousi 15 mk:aan, vuodesta 1982 lisää, 20 mk:aan sekä vuosikerraksi 1984 melkoisesti, 30 mk:aan. Vuosikerran 1985 korotuksesta 45 mk:aan vei aina vuosikertaan 1992, jolloin hinta nostettiin 55 mk:aan. Vuosikerran 1995 hinta korotettiin 60 mk:aan, sen jälkeen vuosikerrasta 2001 puolestaan 70 mk:aan. Päätösvuosikerran 2002 tilaushinta oli 12 euroa (pyöristäen 71 mk).

Lähtövuosikertaan 1963 verrattuna oli tilaushinta — nimellishinnoin — päätösvuosikertaan 2002 verrattuna noussut vähän yli 14-kertaiseksi.

Irtonumerohinta ja elinkeinovapausvirasto

Irtonumerohinta mainittiin lehden 4. kannella vuosikerroissa 1963—1968. Ensimmäisenä se oli 1 mk, nousi seuraavana 1,30 mk:aan ja viimeksi 1968 lähes kaksinkertaiseksi, 2,50 mk:aan.

Vuonna 1968 irtonumerohinta oli mainitulle 4. kannelle painettuna: "Irtonumero 2,50". Ilmaisuu oli taloudellisen kilpailun edistämisestä 3.1.1964 annetun lain 18 §:ssä säädetyn määrähintakiellon vastainen. Siitä seurasi, että elinkeinovapausvirasto lähetti Seuralle, kuitenkin vasta 29.4.1968 vakavan kirjeen, jossa viitattiin tähän 1.7.1964 voimaan tulleeseen lakiin:

"... lain 18 §:ssä kielletään elinkeinonharjoittajaa ilman elinkeinovapausneuvoston em. lain 20 §:n perusteella antamaa

lupaa asettamasta seuraavalle myyntipor-
taalle hinnoitteluohjeeksi tiettyä hintaa,
ellei samalla selvästi ilmene, että tämän
hinnan saa alittaa. Tämän takia kustantaja
ei saa asettaa julkaisemalleen tuotteelle
kiinteää irtonumerohintaa, vaan kustanta-
jan on käytettävä antamastaan hinnasta
merkintää 'ohjehinta', jotta sekä jälleen-
myyjät että kuluttajat tietävät ko. hinnan
olevan vain hinnoitteluohje, jonka kukin
jälleenmyyjä saa vapaasti oman harkintan-
sa perusteella alittaa.

Koska Te olette velvollinen noudatta-
maan mainittua kieltoa, ettekä ole elinkei-
novapausviraston tietämän mukaan hake-
nut lupaa määrähintojen käyttämiseen,
elinkeinovapausvirasto kehottaa Teitä,
ellette ryhdy käyttämään ohjehintoja leh-
tienne irtonumeromyyntissä, viipymättä
hakemaan tällaisen luvan elinkeinovapaus-
neuvostolta, osoite Patentti- ja rekisteri-
hallitus, Elinkeinovapausneuvosto, Bule-
vardi 21 Helsinki 18." (Elinkeinovapausvi-
raston kirje 29.4.1968 Suomen Ekumeeni-
selle Seuralle. Ea).

Kirjettä seurasi toinen 18.11.1968, jossa
viitattiin edelliseen ja sanottiin:

"Elinkeinovapausvirasto on lähettänyt
Teille taloudellisen kilpailun edistämisestä
3 päivänä tammikuuta 1964 annetun lain
18 §:ssä säädettyä määrähintakieltoa kos-
kevan kirjeen. Koska Te ette kuitenkaan
ole hakeneet elinkeinovapausneuvostolta
lupaa määrähintojen käyttämiseen, elin-
keinovapausvirasto varmistuakseen siitä,
että Te olette ryhtyneet käyttämään ohje-
hintoja, kehottaa Teitä ilmoittamaan asia-
ta virastolle ja lähettämään yhden kappa-
leen julkaisuanne. Mikäli ette kuitenkaan
aio siirtyä ohjehintojen käyttämiseen, elin-
keinovapausvirasto kehottaa Teitä vii-
pymättä ryhtymään toimenpiteisiin kysei-
sen luvan saamiseksi. Samalla elinkeinova-
pousvirasto huomauttaa, että määrähinta-
kiellon rikkominen on mainitun lain 30
§:n mukaan rangaistava teko." (Elinkeino-
vapausviraston kirje 18.11.1968 Suomen
Ekumeeniselle Seuralle. Ea).

Kirjeen alareunassa on käsin kirjoitettu merkintä: "Vast. 23.11.", joka viittanee Seuran lähettämään vastaukseen mukana *Näköala* n:o 2, kenties myös n:ot 3 ja 4/1968, joiden kaikkien 4. kannella oli lakisääteinen ilmaisu: "Irtonumeron ohjehinta 2,50". Sen jälkeen ei lehdessä enää lainkaan ilmoitettu irtonumerohintaa; irtonumeroiden myynnistäkin on luovuttu.

Kilpailulainsäädännön kannalta oli kysymys tärkeästä asiasta, *Näköalasta* käsin perin pienestä. Niinpä vuonna 1963 oli Rautatiekirjakauppa Oy:lle lähetetty irtonumeromyyntiä varten kutakin numeroa 300 kpl, mutta myyty vain noin 50 kpl numerolta. Siksi vuonna 1964 lähetettävä määrä vähennettiin 100 kpl:seen (Kristillisen Kulttuurin Liiton anomukset 20.1. ja 3.4.1964 liikevaihtoverotoimistolle *Näköalan* vapauttamiseksi liikevaihtoverosta. Kkla).

Tilaushankinta

Näköala—Utsiktin tilaushankinta lienee kautta aikojen keskittynyt lehdessä julkaistuihin tilauskehotuksiin ja -lomakkeisiin sekä mukaan liitettyihin tilisiirtolomakkeisiin tilausmaksun suorittamiseksi.

Vuodelta 1967 mainitaan, että mm. Rautatiekirjakauppa Oy ja Kirjavälitys Oy vastaanottavat *Näköalan* tilauksia perien 20—25 %:n hankintapalkkion tilaushinnasta (Ehdotus *Näköalan* talousarvioksi v. 1967. Kkla).

Tilaushankintaan saatiin myös ilmaista tukea, kun esim. vuonna 1980 *Teologinen Aikakauskirja*, *Uskon Viesti*, *Fides* ja *Kirkkomme Lähetys* lupasivat julkaista *Näköalan* tilausilmoituksen maksutta (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen ja sihteerien työneuvottelun 9.1.1980 ptk. Sena). Työneuvottelussa esitettiin myös, että Suomen Kirkon Seurakuntatyön (sittemmin Seurakuntatoiminnan) Keskusliiton postituksissa luterilaisille seurakunnille olisi hyödyllistä tiedottaa *Näköalasta*.

Edempänä mainittu Neuvoston hallituksen päätös vuoden 1989 alussa ryhtyä koeluonteisesti lähettämään lehti luterilaisille, ortodoksisille ja katolisille seurakunnille sekä Neuvoston muiden jäsenyhteisöjen seurakunnille tai osastoille kartutti levikkiä, mutta tuki samalla tilaushankintatyötä.

Neuvoston hallitus kiinnitti pitkin vuosia huomiota maksullisten tilausten hankintaan (esim. Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 25.10.1988 ptk; Neuvoston tk 1995 ja Neuvoston syyskokouksen 26.—27.10.1997 ptk. Sena sekä Rusama 1999, 368).

Myös yksittäisiä hankkeita tilausten saamiseksi suoritettiin. Niinpä vuonna 1981 päätettiin poikkeuksellisesti lehden n:osta 2 ottaa 500 kpl:een lisäpainos ajatellen erityisesti lehden levittämistä esim. uskonnonopettajille (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 1.6.1981 ptk. Sena).

Edellä ja edempänä mainittu Kristittyjen ykseyden tammikuun rukousviikon ohjelmavihkonen, joka vuosina 1973—1984 ilmestyi *Näköalan* edellisvuoden lopun numerona ja sittemmin lehden liitteenä, palveli välillisesti myös tilaushankintaa.

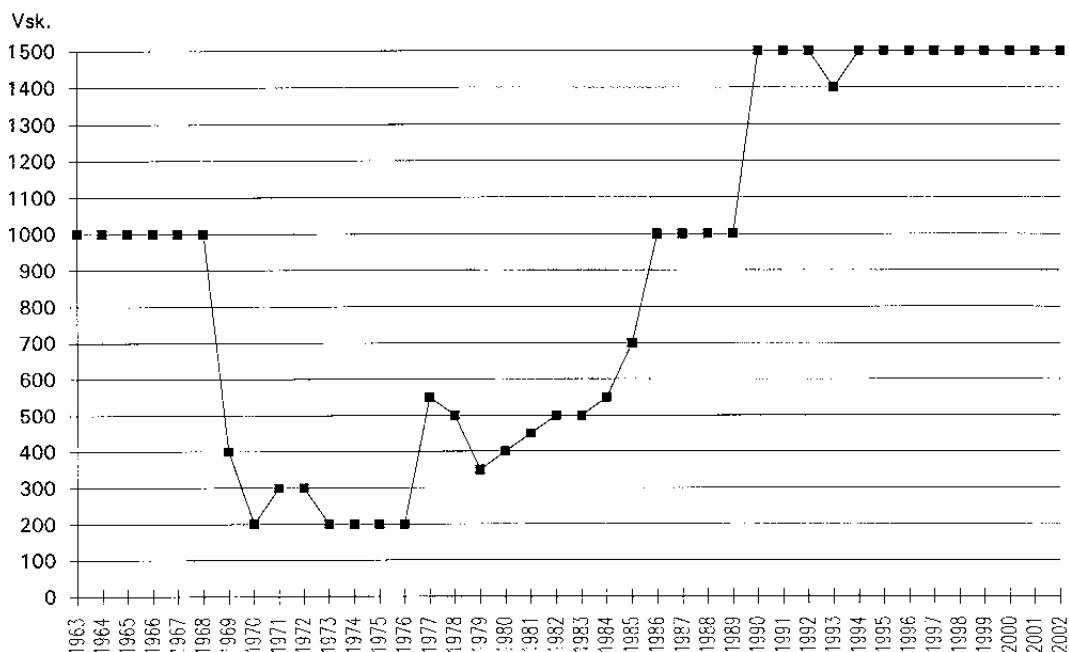
Levikki

Näköala—Utsiktin 1963—2002 levikistä ei ole yhtenäisiä tietoja. Joiltakin vuosilta ovat tiedossa osoitteellisen jakelun ja maksettujen tilausten määrät sekä lisäksi painos, joiltakin vain jompikumpi, muutamilta ei kumpakaan.

Saman vuosikerran kahdesta luvusta on otettu suurempi. Yhden numeron muita isompaa painosta ei ole otettu huomioon.

Puuttuvien tietojen asemesta on käytetty arviolukuja jäsenmäärien tai lähivuosisikertojen lukujen perusteella. Täten *Näköala—Utsiktin* 1963—2002 tiedot kuvastavat paljolti vain likimääräisesti levi-

Kuvio 2. Näköala—Utsiktin 1963–2002 likimääräinen levikki/vsk. — Liite 3.

kin kehitystä vuodesta toiseen, lisäksi ensisijaisesti kokonaislevikkiä, bruttolevikkiä, joksi painosluvut on tulkittu (kuvio 2 ja liite 3). Joiltakin vuosilta on nettolevikiksi katsottu osoitteellisten jakelujen ynnä maksettujen tilausten määrät. Levikkitaulukon tietojen täydennykseksi on esitetty lukuja yksittäisiltä vuosilta.

Summittaisuudestaan huolimatta *Näköala—Utsiktin* 1963–2002 levikkimäärät havainnollistavat sitä kokoluokkaa, jota lehti edusti levikkinsä osalta maamme uskonnollisessa aikakauslehdistössä.

Vuosikertojen 1963–1968 levikiksi on tulkittu 1 000 vsk. (”Alkuvuosina tuhanen molemmin puolin.” Rusama 1999, 231). Vuonna 1964 mainittiin painokseksi 1 000–1 100 kpl (Kristillisen Kulttuurin Liiton anomus 3.4.1964 liikevaihtoverotoimistolle *Näköalan* vapauttamiseksi liikevaihtoverosta. Kklä). *Näköalan* ollessa 1969–1976 Suomen Ekumeenisen Seuran jäsenlehti on levikiksi katsottu Seuran kunkin vuoden jäsenmäärä ylöspäin lähimpään 100:aan pyöristettynä (paitsi vuosikerran 1970 määrä 203 alaspäin

200:ksi). Vuosien 1969 ja 1972 jäsenluvut, 375 ja 275, mainittiin Seuran vuosikertomuksissa. Vuosikerran 1971 levikki 300 vsk. ilmenee Seuran anomuksesta sanomalehtipostikonttorille *Näköalan* hyväksymisestä ”toistuvaksi joukkoristisiteeksi” (Anomus sanomalehtipostikonttorille 20.12.1971 ja konttorin 12.1.1972 päätös hyväksyä lehti jaettavaksi ”toistuvasti ilmestyvänä osoitteellisenä julkaisuna”. Ea). Muiden vuosien jäsenmäärät on päätelty jäsenmaksun ja jäsenmaksutulojen perusteella (Suomen Ekumeenisen Seuran tk:t 1969–1976. Ea).

Vuosikertojen 1977–1987 määrät on koottu Suomen ekumeenisen neuvoston toimintakertomuksista. Pienimmillään, 350 vsk., levikki oli vuonna 1979. Sen jälkeen seurasi kasvu vuonna 1986 aina 1 000 vsk:aan, joka se oli myös 1987 (Suomen ekumeenisen neuvoston tk:t 1977–1987. Sena). Myös vuosina 1988–1989 levikki oli 1 000 vsk. (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 25.10.1988 ja kokouksen 13.2.1989 ptk:t. ”Hie-man alle 1 000 vsk.” Rusama 1999, 368).

Myös vuosikertojen 1991–1993, 1999 ja 2001–2002 levikit on koottu Neuvoston toimintakertomuksista. Vuosikertojen 1991–1992 levikki oli 1 500 vsk., vuosikerran 1993 vähän pienempi, 1 400 vsk. (Suomen ekumeenisen neuvoston tk:t 1991–1993. Sena).

Vuosikertojen 1990, 1994–1996 ja 2000 levikit olivat myös 1 500 vsk. (Vuorinen, haastattelu 29.8.2003).

Neuvoston toimintasuunnitelmasta vuodelle 1997 ja vuodelle 1998 on kummastakin saatu ao. vuosikerran levikiksi 1 500 vsk. (Suomen ekumeenisen neuvoston syyskokouksen 7.–8.10.1996 ptk/Toimintasuunnitelma vuodelle 1997 ja syyskokouksen 26.–27.10.1997 ptk/Toimintasuunnitelma vuodelle 1998. Sena).

Loppuvuosikertojen 2001 ja 2002 levikki oli myös 1 500 vsk. (Suomen ekumeenisen neuvoston tk:t 2001 ja 2002. Sena).

Poimintoja levikistä

Näköalan vuosikerran lopun numerona ilmestyneiden, mainittujen Kristittyjen ykseyden tammikuun rukousviikon ohjelmavihkosten ansiosta ao. numeroiden painokset olivat suuria, esim. n:on 3/1979 painos 3 000 kpl, n:on 3/1980 vielä korkeampi, 3 500 kpl (Suomen ekumeenisen neuvoston tk:t 1979 ja 1980. Sena).

Vuonna 1988 ”lehteä lähetettiin suomalaisten tilaajien ja eri intressiryhmien lisäksi mm. kaikkiin Pohjoismaihin sekä Eestin luterilaisen kirkon arkkipiispalle ja eräille papeille” (Suomen ekumeenisen neuvoston tk 1988. Sena).

Seuraavana vuonna, 13.2.1989, Neuvoston hallitus päätti lähettää *Näköala-Utsiktin* ”koeluonteisesti” kaikkiin luterilaisiin seurakuntiin (600 kpl), ortodoksiin seurakuntiin (25 kpl), katolisiin seurakuntiin (5 kpl) sekä Neuvoston muiden jäsenyhteisöjen seurakuntiin tai osastoihin niiden esittämien toivomusten mukaisesti (Suomen ekumeenisen neuvoston vuo-

sikokouksen 7.3.1989 ptk ja liite 1. Sena). Tämä laaja jakelu ei jäänyt kokeiluksi, vaan siitä tuli jatkuva (esim. Suomen ekumeenisen neuvoston tk:t 1990–1993). Päättövuonna 2002 mainittiin: ”Lehteä jaettiin myös seminaareissa ja tapahtumissa” (Suomen ekumeenisen neuvoston tk 2002. Sena).

Nettolevikkiä havainnollistavat yksittäiset tiedot. Niinpä *Näköalan* ensimmäisen vuosikerran 1963 tilaajamäärä oli 400 sekä irtonumeromyynti noin 50 kpl/numero (Kristillisen Kulttuurin Liiton anomus 20.1.1964 liikevaihtoverotoimistolle *Näköalan* vapauttamiseksi liikevaihtoverosta. Kkla). Nettolevikki oli siten noin 450 vsk. Vuosikerran 1967 maksettujen tilausten määräksi ennakoitiin 250 vsk., Kristillisen Kulttuurin Liiton jäsentilauksiksi 450 vsk. ja Suomen ekumeenisen neuvoston vastaavasti 400 vsk., yhteensä 1 100 vsk. (Ehdotus *Näköalan* talousarvioiksi v. 1967. Kkla).

”Maksavien tilaajien” määrä pysyi kehotuksista ja yrityksistä huolimatta vähäisenä. Esim. vuonna 1979 oli noin 150 maksavaa tilaajaa (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 7.11.1979 ptk. Sena), vuonna 1984 puolestaan 300 (Suomen ekumeenisen neuvoston tk 1984), mutta vuonna 1988 vain 100 (Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 25.10.1988 ptk. Sena).

Vuonna 1987 käsitti tilaajien ja ilmaiseksi lähetettävien osoiteluettelo 800 nimeä (Suomen ekumeenisen neuvoston tk 1987. Sena). Sitten määrä nousi ja oli vuosiksi 1997 ja 1998 arvioitu 1 200 vsk:ksi (Suomen ekumeenisen neuvoston syyskokouksen 7.–8.10.1996 ptk/Toimintasuunnitelma vuodelle 1997 sekä syyskokouksen 26.–27.10.1997 ptk/Toimintasuunnitelma vuodelle 1998. Sena). Myös vuoden 2002 määrä oli 1 200 vsk. (Suomen ekumeenisen neuvoston tk 2002. Sena).

Vaikka *Näköala-Utsikt* oli pienehkö lehti, edustivat sen 40 vuosikertaa kunnioitettavia lukuja. Koko ajanjakson levikit

olivat yhteensä 35 900 vsk. Numerokappaleiden määrä (kunkin vuosikerran vihkomäärä kerrottuna levikillä) oli kaikkiaan 160 350 ja kokonaissivumäärä (kunkin vuosikerran sivuluku kerrottuna levikillä) peräti yli 5,23 miljoonaa.

Kun maksettujen tilausten osuus jäi perin pieneksi, vaativat nämä määrät erityisesti Suomen ekumeeniselta neuvostolta, mutta osaltaan myös Suomen Ekumeeniselta Seuralta ihailtavaa, pitkäjännitteistä ponnistusta ekumenian edistämiseksi oman aikakauslehden välityksellä.

Ilmoitukset

Ilmoitushinnat

Näköalan alkuaikojen ilmoitushinnoista on tietoja vain vuosilta 1964 ja 1967. Edellisenä 1/1 sivun hinta oli 250 mk, 1/2 sivun 150 mk, 1/4 sivun 90 mk ja 1/8 sivun 50 mk. Ilmoitukset julkaistiin tekstin jälkeen ja 3. kannella, poikkeuksellisesti tekstissä. Väri-ilmoituskorotus oli 20 %. Käteisalennuksia ei myönnetty. Ilmoitussopimuksista vuodelta 1967 ilmenee, että ainakin 1/1 sivun, 1/2 sivun ja 1/8 sivun ilmoitushinnat olivat pysyneet samoina, otaksuttavasti myös 1/4 sivun hinta (Tietoja *Näköalan* mainontaa varten vuodelle 1964. Kolme ilmoitussopimusta vuodelta 1967. Kkla).

Vuodesta 1985 lähtien 1/1 sivun, 1/2 sivun ja vuodesta 1990 alkaen 1/4 sivun ilmoitusten hinnat julkaistiin lehden nimissä. Vuonna 1985 oli 1/1 sivun hinta 300 mk, 1/2 sivun 175 mk, vuodesta 1990 vastaavasti 600 mk ja 300 mk sekä 1/4 sivun hinta 150 mk. Vuosina 1992–1994 maksoi 1/1 sivu 700 mk, 1/2 sivua 400 mk ja 1/4 sivua; n:ön 4–5/1994 osalta oli 1/1 sivun hinta 1 000 mk. Vuodesta 1995 korotettiin 1/1 sivun hinta 1 200 mk:aan, 1/2 sivun 800 mk:aan ja 1/4 sivun 500 mk:aan. Hinnat pysyivät samoina aina vuoteen 2002, jolloin ne muuttuivat euromääräisiksi ja olivat vastaavasti 200 euroa, 135

euroa ja 85 euroa (pyöristäen 1 189 mk, 802 mk ja 505 mk).

Maksullisia ilmoituksia niukasti

Maksullisten ilmoitusten määrä jäi *Näköala-Utsiktissa* erittäin vähiin. Tosin niitä alkuvaiheessa 1963–1968 ilmestyi joka vuosi, mutta sen jälkeen vasta vuosina 1978, 1980–1982, 1990–1992 ja 1994–1997 eli 17 vuotena, joten 23 vuotena ei lainkaan.

Lukumääräisesti ilmoitukset keskittyivät alkuvuosiin; 1963 ilmestyi 23 kpl, joka oli koko ajanjakson suurin määrä. Lähes yhtä paljon, 21 kpl, oli 1964. Vuonna 1965 tapahtui lasku yhdeksään, mutta 1966 nousu jo aikaisempaan 21 ilmoitukseen. Vuonna 1967 ilmoituksia oli 14 kpl, mutta seuraavana vain kolme.

Vuonna 1978 ilmestyi ainoastaan yksi ilmoitus, 1980 kolme, vuosina 1981–1982 ja 1990 kunakin kaksi. Vuonna 1991 tuli kuusi, seuraavana ja myös vuonna 1994 seitsemän ilmoitusta. Vuosina 1995–1996 määrä jäi kumpanakin kolmeen ja viimeisen kerran, 1997, vain yhteen ilmoitukseen.

Myös sivumääräisesti ilmoituksia oli alkuvuosina eniten. Vuonna 1963 ilmestyi hieman yli yhdeksän, seuraavana vähän yli kuusi ja 1965 vajaa kuusi sivua ilmoituksia. Koko ajanjakson huippu oli vuoden 1966 hieman yli kymmenen sivua. Seuraavana vuonna määrä laski vähän yli seitsemään ja 1968 vain puoleentoista ja 1978 ainoastaan puoleen sivuun. Vuonna 1980 ilmoituksia tuli vähän yli yhden sivun, seuraavana vajaan sivun ja 1982 kolmeneljännessivun verran.

Vuonna 1990 ilmoituksia oli kaksi sivua, seuraavana hieman yli kolme ja vuonna 1992 hieman yli neljä sivua.

Vuonna 1994 ilmestyi ilmoituksia vähän yli kolme, 1995 vajaa kaksi, seuraavana puolitoista sivua ja viimeisen kerran, vuonna 1997, vain yhden sivun verran.

Koko ajanjaksona 1963–2002 ilmestyi yhteensä vain 128 ilmoitusta, jotka käsittivät kaikkiaan hieman yli 61 sivua.

Useimmat ilmoitukset olivat uskonnollisen kirjallisuuden, harvat pankki-, vakuutus- tai hotelli-(hospiz-) toiminnan alalta.

Ilmoitushankinta

Alkuvuosina pyrittiin aktiiviseen ilmoitushankintaan, ilmoitustilan myyntiin. Kirjallisessa sopimuksessa vuonna 1967 *Näköalan* ja naispuolisen hankkijan kesken sovittiin (Ilmoitushankintasopimus 2.2.1967. Kkla):

“1. Hankintapalkkio on 30 % hankinnan perusteella julkaistujen ilmoitusten nettosummasta. Palkkio maksetaan viikottain lehden konttoriin tehtyjen raporttien mukaan. Mahdolliset peruutukset otetaan myöhemmin vähennyksinä huomioon.

2. Hankkija on oikeutettu suorittamaan hankintatyötä lehden konttorista ja sen puhelinta käyttäen. Puhelinhankinta-alueena toimistosta käsin tulee lähinnä kysymykseen Helsinki ympäristöineen.

3. Vain ilmoitussopimuksella vahvistetut ilmoitukset julkaistaan lehdessä. Poikkeuksen tekevät rivi-ilmoitukset ja useista pienistä lahjoituksista koostuvat ilmoitukset, jotka voidaan julkaista ilman vahvistussopimustakin, mikäli katsotaan aiheelliseksi.

4. Ilmoittajat maksavat ilmoitusmaksut lehden konttoriin lehden ilmestymisen jälkeen heille lähetettävän laskun mukaisesti.

5. Ilmoitushankkija huolehtii siitä, että ilmoitusmateriaali on ajoissa lehden konttorissa tai kirjapainossa.

6. Tämä sopimus jatkuu numero kerrallaan, ellei jommalta kummalta puolelta tapahdu irtisanomista viikon kuluessa numeron todellisesta ilmestymispäivästä.”

Kun hankintapalkkio oli 30 % ja ilmoitusaineiston tullessa mainostoimiston kautta, sen alennus 15 %, meni lähes puolet

ilmoitushinnasta pelkästään näihin kuluihin.

Aikaa myöten ei ilmoitushankintaa otaksuttavasti juurikaan harjoitettu. Kun 1990-luvun alussa siihen kehoitettiin ja harkittiin hankinnan suorittajaksi alan yritystä, todettiin menettely kuitenkin kokonaisuuden kannalta epätarkoituksenmukaiseksi. Niin ikään katsottiin, ettei Neuvoston toimistolla ollut mahdollisuuksia ryhtyä hankintatyöhön (Vuorinen, haastattelut 30.4. ja 7.5.2003).

Kun ilmoitushankintaa ei harjoitettu, jäivät oletettavasti perin vähäiset ilmoitustulot saamatta tiukan talouden keventämiseksi. Toisaalta ilmoitusten viemä tila säästyi näin lehden sisällölle.

Kannattavuus

Tiedot *Näköala*—*Utsiktin* 1963–2002 kuluista, tuloista ja kannattavuudesta ovat puutteelliset. Yleiskäsityksen ne kuitenkin antavat neljän vuosikymmenen rakasta taipaleesta.

Näköalan vuoden 1965 kulut olivat (täysin markoin) 8 687 mk ja tulot 4 075 mk, joten alijäämää syntyi 4 612 mk, minkä Kristillisen Kulttuurin Liitto ja Suomen ekumeeninen neuvosto puoliksi maksoivat (*Näköalan* taloudellinen tulos 1965. Kkla).

Koko ajanjakson ilmeisesti kovimmasa taloudellisessa ahdingossa lehti oli vuonna 1968. Sitä osaltaan osoittaa Seuran 5.4.1968 Kirkkohallitukselta anoma 1 500 mk:n avustus *Näköalan* tappion peittämiseen “kuluvana vuonna”. Kirkkohallitus myönsi jo 11.6.1968 tarkoitukseen 750 mk:n avustuksen (Avustusanomus 5.4.1968 Kirkkohallitukselle ja sen myönteinen päätös 11.6.1968. Ea).

Avustus ei riittänyt, vaan oli, kuten mainittu, turvaututtava lainaan “pääasiasa painatuskuluja” kattamiseksi. Seuran johtokunnan kokouksessa 10.12.1968 taloudenhoitaja Arvo Aho ja sihteeri Maunu

Sinnemäki valtuutettiin anomaan ja "myönteisessä tapauksessa nostamaan 2 500 mk:n lainan lyhyellä kuoletusajalla Helsingin seurakunnilta, Hautainhoitorahastolta, Kirkkohallitukselta tai Kirkon Perhe-eläkekassalta". Jos mikään niistä ei lainaa myöntäisi, valtuutettiin anojat anomaan ja myönteisessä tapauksessa nostamaan 2 500 mk lyhytaikaisena lainana tai vekselinä joltakin pankilta tai rahalaitokselta (Suomen Ekumeenisen Seuran johtokunnan kokouksen 10.12.1968 ptk. Ea).

Seuraavana vuonna todettiin, että painetusta *Näköalasta* oli luovuttava taloudellisista syistä. Lehti ei vähäisen tilaajamäärän vuoksi kannattanut itseään, eikä Seuran talous kestänyt tappiollista julkaisemista. Vuoden 1969 aikana oli Seuran talous kuitenkin saatu sikäli tasapainoon, että edellisvuoden "pankkilaina" oli maksettu kokonaan (Suomen Ekumeenisen Seuran tk 1969. Ea). Ilmaisu pankkilaina viittaa siihen, ettei mainituista "kirkollisista" laitoksista saatu tukea, vaan oli turvauduttava pankkiin.

Koska *Näköala* rajautui vuodesta 1969 Seuran monistetuksi jäsenlehdeksi eikä ilmestynyt "painettuna lehtenä", palautettaisiin saapuneet vuosikerran 1969 tilauslistat, samoin tilausmaksut. Sitä varten lähetettiin tiedotus tilauksia mahdollisesti vastaanottaneille (Kirjeet 11.2.1969 Rautatiekirjakauppa Oy:lle, Akateemiselle Kirjakaupalle ja Tieteelliselle Kirjakaupalle sekä 12.2.1969 keskusasiainmies Lauri Moisanderille. Ea).

Vuosina 1969–1976, jolloin *Näköala* ilmestyi Seuran jäsenlehtenä, sen kulut veivät suuren osan jäsenmaksuista, jopa ne ylittivätkin. Niinpä vuonna 1969 kulut olivat (täysin markoin) 1 849 mk, Seuran jäsenmaksutulot 2 239 mk, vuonna 1970 vastaavasti 1 650 mk ja 2 030 mk, vuonna 1971 puolestaan 1 072 mk ja 1 420 mk, vuonna 1972 taas 1 191 mk ja 1 407 mk, vuonna 1973 peräti 2 068 mk ja 1 530 mk. Vuonna 1974 lehden kulut jäivät 971 mk:aan jäsenmaksutulojen ollessa 1 350

mk, mutta jo seuraavana vuonna kulut 2 701 mk ylittivät huomattavasti jäsenmaksutulot, jotka olivat 1 495 mk. Vuonna 1976 kulut 1 320 mk jäivät vähän alle jäsenmaksutulojen, jotka olivat 1 495 mk (Suomen Ekumeenisen Seuran tk:t 1969–1976. Ea).

Seura anoi 24.11.1971 Kirkkohallitukselta 600 mk:n avustusta "*Näköala*-monisteen" 3/1971 (1 000 kpl) toimitus- ja jakelukustannusten peittämiseksi. Kirkkohallituksen vastaus 2.2.1972 oli kielteinen.

Seura täydensi 21.2.1972 avustusanomustaan Kirkkohallitukselle: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ulkomaan-asioitten toimikunnan pyynnöstä oli *Näköalassa* 3/1971 julkaistu Euroopan kirkkojen konferenssin Nyborgin VI:n yleiskokouksen raportteja ja lehti lähetettiin toimikunnan toivomuksesta 1–2 kappaleena kaikkiin Suomen kirkon suomenkielisiin seurakuntiin. Seuran anomus koski toimitus- ja jakelukustannusten kattamista.

Sittemmin Seura vielä 3.3.1972 lähetti Kirkkohallitukselle erittelyn *Näköalan* 3/1971 kustannuksista: 1 000 kpl:een painatus 380 mk, 500 kpl postimerkkejä 25 penniä/kpl 125 mk, kirjekuoret 25 mk ja toimituspalkkio Nyborgin raporttien käännöstöineen 70 mk, yhteensä 600 mk (Anomukset Kirkkohallitukselle 24.11.1971, 21.2. ja 3.3.1972 sekä Kirkkohallituksen kielteinen päätös 2.2.1972. Ea). Tiedossa ei ole, muuttiko Kirkkohallitus kantansa.

Alijäämää, valtionavustustakin

Näköala—*Uusikin* 1985–2002 kulut ja tulot (täysin markoin) sekä "valtionavustus" (opetusministeriön uskonnollisille, sittemmin kulttuurilehdille myöntämästä tuesta) vuodesta 1988 ynnä kunkin vuoden alijäämä olivat (Rusama 1999, 366 ja Suomen ekumeenisen neuvoston tk:t 1985–2002. Sena):

Vuosi	Kulut Mk	Tulot Mk	Valtion- avustus Mk	Ali- jäämä Mk
1985	21 656	6 226	-	15 430
1986	29 219	3 755	-	25 464
1987	36 707	3 595	-	33 112
1988	22 735	4 750	3 000	14 985
1989	36 32	5 070	9 000	22 257
1990	44 905	5 335	8 000	31 570
1991	38 991	6 655	9 000	23 336
1992	34 480	9 815	11 000	13 665
1993	39 765	2 695	11 000	26 070
1994	41 517	3 550	10 000	27 967
1995	48 180	5 410	10 000	32 770
1996	42 140	4 630	10 000	27 510
1997	58 670	4 880	10 000	43 790
1998	43 714	3 590	10 000	30 124
1999	61 810	4 070	10 000	47 740
2000	61 973	4 075	10 000	47 898
2001	40 488	5 685	10 000	24 803
2002	5 516 e	395 e	1 700 e	3 421 e

Vuosikerran 2002 euromääräiset summat olivat markkoiksi pyöristettyinä vastaavasti 32 796 mk, 2 348 mk, 10 108 mk ja 20 340 mk.

Ajanjakson 1985—2002 kulut (kaikki summat pyöristettyinä markkoiksi) mainittiin vuosina 1985—1994 yhtenä summana. Vuonna 1985 ne olivat 21 656 mk, samalla alimmillaan, vuonna 2000 korkeimmillaan, 61 973 mk ja päätösvuonna 2002 markkoina 32 796.

Vuosilta 1995—2002 ovat erittelyt. Vuonna 1995 olivat ”lehden kulut” (ilmeisesti painatus) 33 232 mk, postituskulut 12 198 mk, muut kulut 2 750 mk, seuraavana vuonna painatuskulut 31 000 mk, postituskulut 8 929 mk, muut kulut 2 211 mk. Vastaavasti vuonna 1997 kulut olivat 42 875 mk, 13 372 mk ja 2 423 mk, vuonna 1998 puolestaan 25 020 mk, 17 112 mk ja 1 582 mk, vuonna 1999 huomattavasti korkeammat, 40 232 mk, 17 399 mk ja 4 179 mk, vuonna 2000 taas 39 300 mk, 21 289 mk ja 1 384 mk, vuonna 2001 melkoisesti pienemmät, 24 523 mk, 14 425 mk ja 1 540 mk. Päätösvuonna 2002 olivat painatusku-

lut 3 600 euroa (21 405 mk), postituskulut 1 559 euroa (9 269 mk) ja muut kulut 357 euroa (2 122 mk).

Lehden kuluihin on sisällytetty lähinnä vain painatus ja postitus sekä osuudeltaan vähäiset ”muut kulut”. Vuodesta toiseen kokonaiskulut vaihtelivat varsin voimakkaasti painatuksesta riippuen.

Vuosien 1985—2002 vähäiset tulot koostuivat lähes kokonaan tilausmaksuista. Vuonna 1985 ne olivat 6 226 mk, vuonna 1992 suurimmillaan, 9 815 mk ja vuonna 2002 pienimmillään, markkoina 2 348. Vuodelta 1994 mainittiin ilmoitustuloja 1 400 mk, seuraavalta 2 150 mk sekä vuosilta 1996 ja 1997, molemmilta 1 000 mk.

Vuodesta 1988 lähtien lehden taloutta kevensi jonkin verran mainittu valtionavustus, joka ensimmäisenä vuonna oli 3 000 mk, mutta nousi 1989 kolminkertaiseksi, 9 000 mk:aan, laskeakseen seuraavana 8 000 mk:aan, mistä 1991 palasi 9 000 mk:aan. Vuosina 1992—1993 avustus oli 11 000 mk. Vuodesta 1994 lähtien avustus pysyi samana, 10 000 mk, päätösvuonna 2002 lähes sama, 1 700 euroa (10 108 mk).

Vapaaehtois- ja talkoohengessä ekumenian hyväksi

Koko ajanjakson 1963—2002 *Näköala—Utsiktin* kulut ylittivät tulot. Kaikki vuodet olivat suuresti alijäämäisiä. Talouden keventämiseksi Neuvoston hallitus kehotti pyrkimään maksavien tilaajien määrän lisäämiseen (esim. Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokouksen 25.10. 1988 ptk, Neuvoston tk:t 1981 ja 1995. Sena. Rusama 1999, 368). Keskustellessaan vuonna 1996 tilausmaksutuottojen vähäisyydestä hallitus toivoi, että lehden vapaa-kappaleena saavat ”tukemismielessä” suorittaisivat tilausmaksun (Suomen ekumeenisen neuvoston tk 1996. Sena).

Näköala—Utsiktin talouden alijäämä olisi ollut vallan toista suuruusluokkaa,

jollei lehteä olisi julkaistu ja toimitettu uhrautuvassa vapaaehtois- ja talkoohengessä. Mainittujen muiden kulujen pienuus sitä vakuuttavasti todistaa. Niinpä ei yleensä maksettu kirjoituspalkkioita ja ani harvoin erilaisia kulukorvauksiakaan.

Saksalaistutkija *Richard Papen* mielestä järjestölehdille on ominaista, että ne ovat tilaamatta, ehkä ilmaiseksi, lähetettäviä ja taloudellisesti kannattamattomia jäsenlehtiä (*Pape 1926, 10*). Professori *Eino Suova* on todennut Papen jättäneen vaille huomiota sen, että tilausmaksu tavallisesti kyllä on, mutta jäsenmaksuun sisällytettynä. Kun järjestön säännöt lisäksi usein edellyttävät äänenkannattajan julkaisemista, voidaan lehdelle jäsenmaksusta tulevan osuuden mahdollisesti ylittäviä kuluja pitää esim. järjestön tiedotus- ja propagandakustannuksina eikä suinkaan lehden tappioidena (*Nuutinen 1966, 237*).

Vaikka *Näköala—Utsikt* ei edustakaan tyypillistä järjestölehteä, pätee edellä sanottu pohjimmaltaan siihenkin. Sen alijäämä oli yksi kuluerä muiden joukossa ekumenian viljelyn paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä, usein karulla vai- niolla.

VI Sisällön lukumääräi- nen ja prosenttinen jakautuma — voimakasta vaihtelua

Sisällön erittely

Näköala—Utsiktin 40 vuosikerran runsaan ja monipuolisen sisällön esittelemiseksi on suoritettu hyvin likimääräinen ja summittainen, vain viisi aihe ryhmää käsittävä erit-

tely; jokaisessa ryhmässä jako kotimaisiin ja ulkomaisiin.

Ekumenia

Kotimaiset

Ulkomaiset

Teologia ja hengellisyys

Kotimaiset

Ulkomaiset

Kirkot ja maailma

Kotimaiset

Ulkomaiset

Paikallisekumenia

Kotimaiset

Ulkomaiset

Muut

Kotimaiset

Ulkomaiset

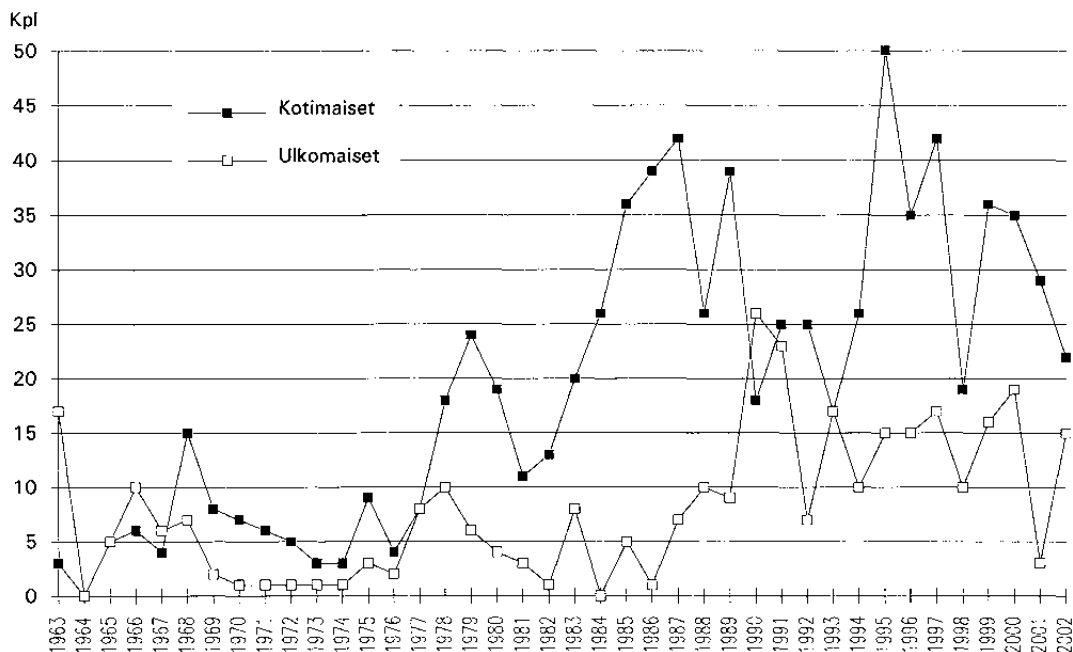
Erittely käsittää vain kirjoitusten lukumäärät niiden pituuksia mittaamatta. Erilaisten kirjoitusten, artikkelien, katsaus- ten, selostusten, haastattelujen, merkkipäiväselostusten, muistokirjoitusten, kirjaesittelyjen, runojen, yksittäisten valokuvien ja piirrosten lisäksi on erittelyyn sisällytetty myös Suomen Ekumeenisen Seuran ja Suomen ekumeenisen neuvoston sisällön ohella myös niiden luonteeltaan tiedotukset ja ilmoitukset.

Mikäli samassa kirjoituksessa on käsitelty, lyhyttä mainintaa enemmän, useampia aiheita, on kukin eritelty omaan ryhmäänsä. Siksi erittelyn lukumäärät ovat jonkin verran itse kirjoitusten määriä suurempia; näin myös siksi, että valokuvat, piirrokset, sisältyvät käsitteeseen kirjoitus.

Ekumenia

Syventymättä enempää laajan, monitahoi- sen ekumenia-käsitteen historiaan ja määrittelyyn on se tässä yhteydessä tulkittu lyhyesti kristillisten kirkkojen ja yhteisöjen sekä järjestöjen yhteyspyrkimyksiksi. Eri- seen erittelemättä on tähän aihe ryhmään Ekumenia otettu ekumeeninen liike, yh-

Kuvio 3. Näköala—Utsiktin 1963–2002 sisällön aiheryhmän Ekumenia lukumääräinen jakautuma kotimaisiin ja ulkomaisiin. —Liite 4.

teistyön toteuttaminen eri muodoissaan, sekä ekumenian tutkimus, ekumeniikka (Saarinen 1994, 9, 11–15 ja 43; Rusama 1999, 4 ja Härkönen, Raunio, Vasko (toim.) 1999, 13).

Aiheryhmään sisältyvät ekumenia-aiheiset koti- ja ulkomaiset kirjoitukset, samoin Suomen Ekumeenista Seuraa ja Suomen ekumeenista neuvostoa käsittelevä sisältö.

Järjestöjä, joiden tavoitteisiin kuuluu ekumenia, on lukuisasti alkaen Kirkkojen Maailmanneuvostosta ja Luterilaisesta Maailmanliitosta erilaisiin kansainvälisiin, kansallisiin ja paikallisiin yhteisöihin, yhdistyksiin.

Laajasti tulkiten tähän aiheryhmään sisältyisi ekumeniaa harjoittavien niin kirkkojen kuin järjestöjen koko kirjoittelu. Tässä kohdin on kuitenkin tehty rajausten, että näiden kirjoitusten sisältäessä olennaisesti muuta kuin suoranaisesti ekumeniaa, ne on viety aiheryhmään Kirkot ja maailma.

Teologia ja hengellisyys

Aiheryhmä Teologia ja hengellisyys (spiritualiteetti) käsittää yleisesti ottaen kaikki muut koti- ja ulkomaiset, paitsi ekumeniapainotteiset, teologiset kirjoitukset. Niin ikään aiheryhmään on viety hengelliset (esim. hartaus, rukous) kirjoitukset.

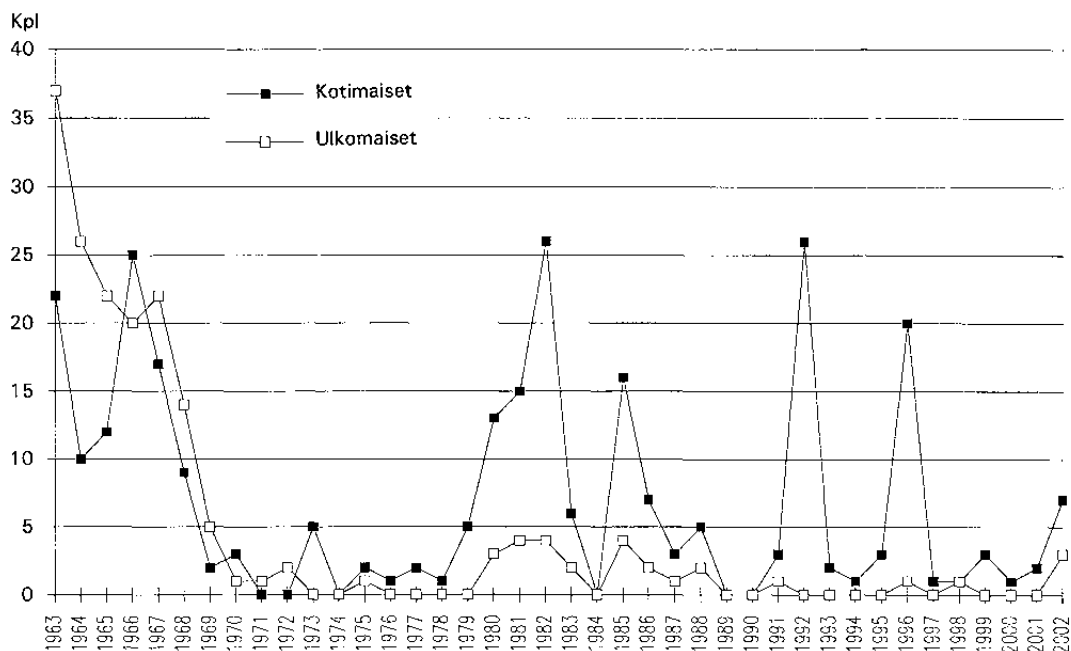
Kirkot ja maailma

Aiheryhmä Kirkot ja maailma koostuu monipuolisesta sisällöstä. Siihen on viety koti- ja ulkomaiset kirjoitukset kirkkoista, kirkkokunnista, kristillisistä yhteisöistä, järjestöistä (milloin ei Ekumeniaan), kirkkojen toiminnasta (esim. lähetys), kirkkojen suhteista yhteiskuntaan, valtioon.

Paikallisekumenia

Aiheryhmä Paikallisekumenia rajoittuu ekumenian harjoittamiseen kotimaassa ja ulkomailla paikallisella tasolla yksittäisissä

Kuvio 4. Näköala—Utsiktin 1963–2002 sisällön aiheryhmän Teologia ja hengellisyys lukumääräinen jakautuma kotimaisiin ja ulkomaisiin. Liite 4.

seurakunnissa tai eri kirkkokuntiin, yhteisöihin kuuluvien seurakuntien kesken.

Muut

Aiheryhmä Muut käsittää mainittujen neljän ulkopuolelle jäävät koti- ja ulkomaiset kirjoitukset. Niitä kertyi eri aloilta varsin vähän, runsaammin vuosilta 1963–1967, jolloin *Näköalaa* 1963–1964 julkaisi Kristillisen Kulttuurin Liitto yksin ja 1965–1967 Suomen ekumeenisen neuvoston kanssa.

Tarkasti ottaen muut-aiheista sisältöä edustivat lehden toistuvat nimiötiedot: toimitus, sisällysluettelo, tilaus- ja ilmoitushinnat, jotka pitkin vuosia veivät numeroa kohden sivun verran. Niitä ei ole sisällytetty erittelyyn.

Lukumäärissä jyrkkää aaltoilua

Lähtövuoden 1963 kirjoitusten määrä oli 195, koko ajanjakson ylivoimaisesti kor-

kein. Kahtena seuraavana se laski 121:een. Vuonna 1966 luku nousi ensin 154:ään ja seuraavana 163:een, joka puolestaan oli toiseksi korkein. Sittenmin alkoi alamäki, jolloin määrä vuonna 1969 jäi 31:een ja 1976 koko ajanjakson alimpaan, yhdeksään kirjoitukseen. Jo seuraavana vuonna tapahtui kasvu 46:een.

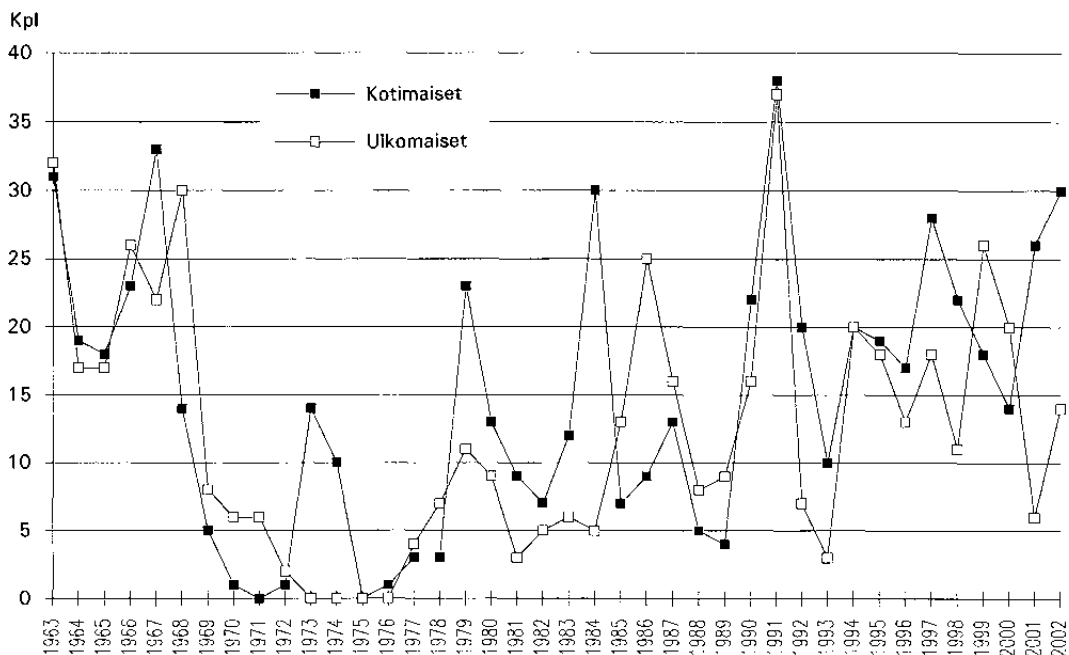
Vuodesta toiseen vaihdellen luku vuonna 1991 nousi 132:een, johon seuraavat vuodet eivät enää yltäneet. Vuoden 2001 määrä oli vain 69, päätösvuoden 2002 puolestaan 104 eli vähän yli puolet lähtövuodesta (kuvio 7 ja liite 4).

Kaikkiaan ilmestyi 3 138 kirjoitusta, joista ulkomaisia oli 1 128 (liite 4).

Ekumeniasta eniten

Vuonna 1963 ilmestyi aiheryhmästä Ekumenia vain kolme kotimaista kirjoitusta, seuraavana ei yhtään. Vuosien 1973 ja 1974 kanssa, kumpanakin samoin kolme, vuoden 1963 oli ajanjakson pienin määrä. Vuoden 1968 luku 15 oli poikkeuksellisen

Kuvio 5. Näköala—Utsiktin 1963–2002 sisällön aiheryhmän Kirkot ja maailma lukumääräinen jakautuma kotimaisiin ja ulkomaisiin. — Liite 4.

korkea. Muuten ilmestyi 4–9 kirjoitusta, kunnes 1978 tapahtui kasvu 18 kirjoitukseen. Sitten määrät voimakkaastikin vaihdellen liikkuiivat 20–40 kirjoituksessa. Koko ajanjakson huippu oli 50 vuonna 1995. Vuoden 2002 luku jäi 22:een (kuvio 3 ja liite 4).

Kaikkiaan ilmestyi 778 kotimaista kirjoitusta (liite 4).

Ulkomaisia kirjoituksia ilmestyi vuonna 1963 kotimaisia huomattavasti enemmän, 17, seuraavana, kuten kotimaisiakaan, ei yhtään, ei liioin vuonna 1984. Huippu oli vuoden 1990 määrä 26. Vuonna 2002 luku oli 15 (kuvio 3 ja liite 4).

Yhteensä ilmestyi 322 ulkomaista kirjoitusta (liite 4).

Aiheryhmä Ekumenia käsitti kaikkiaan 1 100 kirjoitusta.

määrä oli 22. Sitten määrä vaihteli jyrkästi, vuosina 1971, 1972, 1974, 1984 ja 1990 ei yhtään, useina vuosina 1–3 kirjoitusta. Huippua edustivat vuosien 1982 ja 1992 määrät, 26. Vuoden 2002 luku oli seitsemän (kuvio 4 ja liite 4).

Kaikkiaan kertyi 278 kotimaista kirjoitusta (liite 4).

Ulkomaisten kirjoitusten vuoden 1963 määrä 37 oli koko ajanjakson ylivoimainen huippu. Sitten luvut laskivat jyrkästi, useina vuosina 1–2, useina ei yhtään kirjoitusta. Vuoden 2002 määrä oli vain kolme (kuvio 4 ja liite 4).

Yhteensä ilmestyi 179 ulkomaista kirjoitusta (liite 4).

Aiheryhmä Teologia ja hengellisyys käsitti yhteensä 457 kirjoitusta (liite 4).

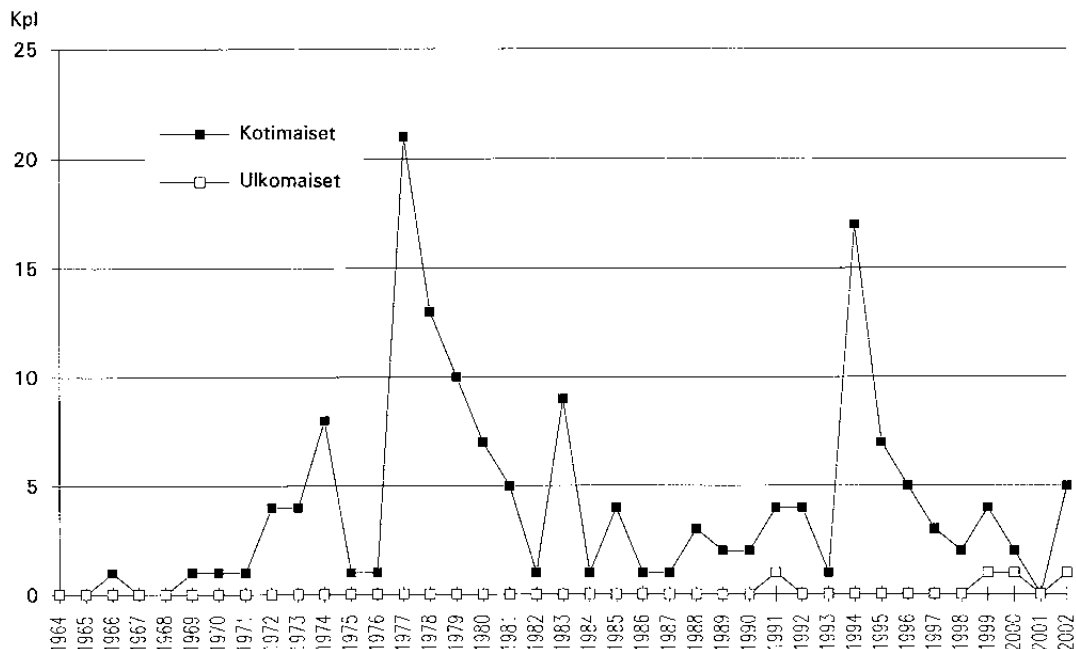
Kirkot ja maailma toisena

Aiheryhmän Kirkot ja maailma vuoden 1963 kotimaisia kirjoituksia ilmestyi 31, jota seurasi jyrkkiä laskuja ja nousuja. Vuo-

Teologia ja hengellisyys kolmantena

Aiheryhmän Teologia ja hengellisyys vuoden 1963 kotimaisten kirjoitusten

Kuvio 6. Näköala—Utsiktin 1963–2002 sisällön aiheryhmän Paikallisekumenia lukumääräinen jakautuma kotimaisiin ja ulkomaisiin. —Liite 4.

sina 1971 ja 1975 ei tullut yhtään kirjoitusta, huippuvuonna 1991 puolestaan 38. Vuoden 2002 luku oli 30 (kuvio 5 ja liite 4).

Kotimaisia kirjoituksia oli kaikkiaan 592 (liite 4).

Ulkomaisten kirjoitusten vuoden 1963 määrä oli yhden verran kotimaisia suurempi, 32. Myös se vaihteli voimakkaasti, vuosina 1973–1976 ei yhtään, huippuvuotena, kuten kotimaisten kohdalla, 1991, lähes sama määrä, 37. Vuonna 2002 luku oli 14 (kuvio 5 ja liite 4).

Yhteensä oli 496 ulkomaista kirjoitusta (liite 4).

Kaikkiaan aiheryhmään Kirkot ja maailma kertyi 1 088 kirjoitusta (liite 4), Ekumenian kanssa jotakuinkin sama määrä.

Paikallisekumenia ylivoimaisesti pienin

Aiheryhmä Paikallisekumenia jäi pienimmäksi. Kolmena alkuvuonna ei ilmestynyt

yhtään kotimaista kirjoitusta, vuonna 1966 yksi, kahtena seuraavana ei yhtään, ei myöskään vuonna 2001. Määrät olivat pitkin vuosia pieniä, usein 1–5, nousut ja laskut jyrkkiä, huippuna vuoden 1977 luku 21 kirjoitusta. Vuonna 2002 määrä jäi viiteen (kuvio 6 ja liite 4).

Kaikkiaan ilmestyi 156 kotimaista kirjoitusta (liite 4).

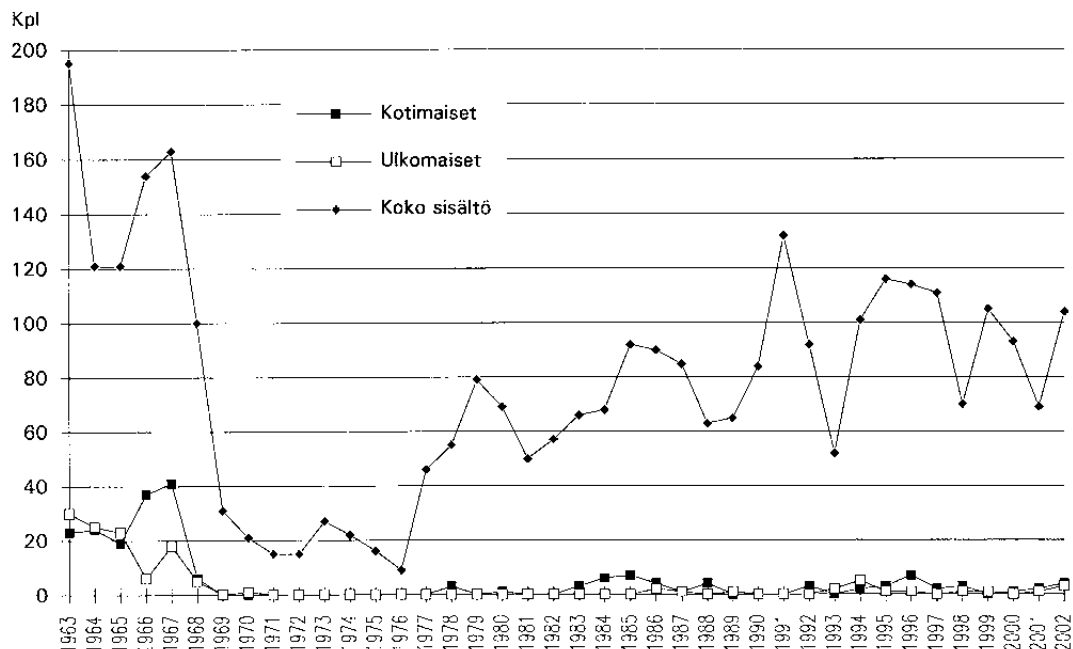
Vasta vuonna 1991 tuli ensimmäinen ulkomainen kirjoitus, sen jälkeen vuosina 1999, 2000 ja 2002, samoin kunakin yksi, eli yhteensä neljä (kuvio 6 ja liite 4).

Kaikkiaan kertyi aiheryhmään Paikallisekumenia vain 160 kirjoitusta (liite 4).

Muut toiseksi pienin

Aiheryhmän Muut runsaus vuosina 1963–1967 johtui mainitusta Kristillisen Kulttuurin Liiton osuudesta. Vuoden 1963 kotimaisten kirjoitusten määrä oli 23, koko ajanjakson korkein, 41, vuonna 1967.

Kuvio 7. Näköala—Utsiktin 1963–2002 sisällön aiheryhmän Muut lukumääräinen jakautuma kotimaisiin ja ulkomaisiin sekä koko sisällön vuosittaismäärät. — Liite 4.

Seuraavasta vuodesta 1968 rajauduttaessa vain ekumenian lehdeksi kirjoitusten luku laski jyrkästi. Vuonna 1968 niitä oli vain kuusi, vuosina 1969–1977 ei yhtään. Sen jälkeen ei seitsemänä vuotena ilmestynyt yhtään kirjoitusta, seuraavaksi 11 vuotena vain 1–3. Huippua edustivat vuosien 1985 ja 1996 seitsemän kirjoitusta. Vuonna 2002 luku jäi neljään (kuvio 7 ja liite 4).

Yhteensä oli 206 kotimaista kirjoitusta (liite 4).

Ulkomaisten kirjoitusten vuoden 1963 määrä 30 oli ajanjakson korkein. Kuten kotimaisten, samasta syystä ulkomaistenkin, luku laski vuodesta 1968 voimakkaasti, vain viisi kirjoitusta, seuraavana ei yhtään, 1970 yksi. Vuosina 1971–1985 ei ilmestynyt yhtään kirjoitusta, myöhemminkään useana vuonna ei yhtään tai 1–2; poikkeuksina vuosien 1994 viisi ja 2002 kolme (kuvio 7 ja liite 4).

Kaikkiaan kertyi 127 ulkomaista kirjoitusta (liite 4).

Aiheryhmän Muut kirjoitusten määrä oli yhteensä 333 (liite 4).

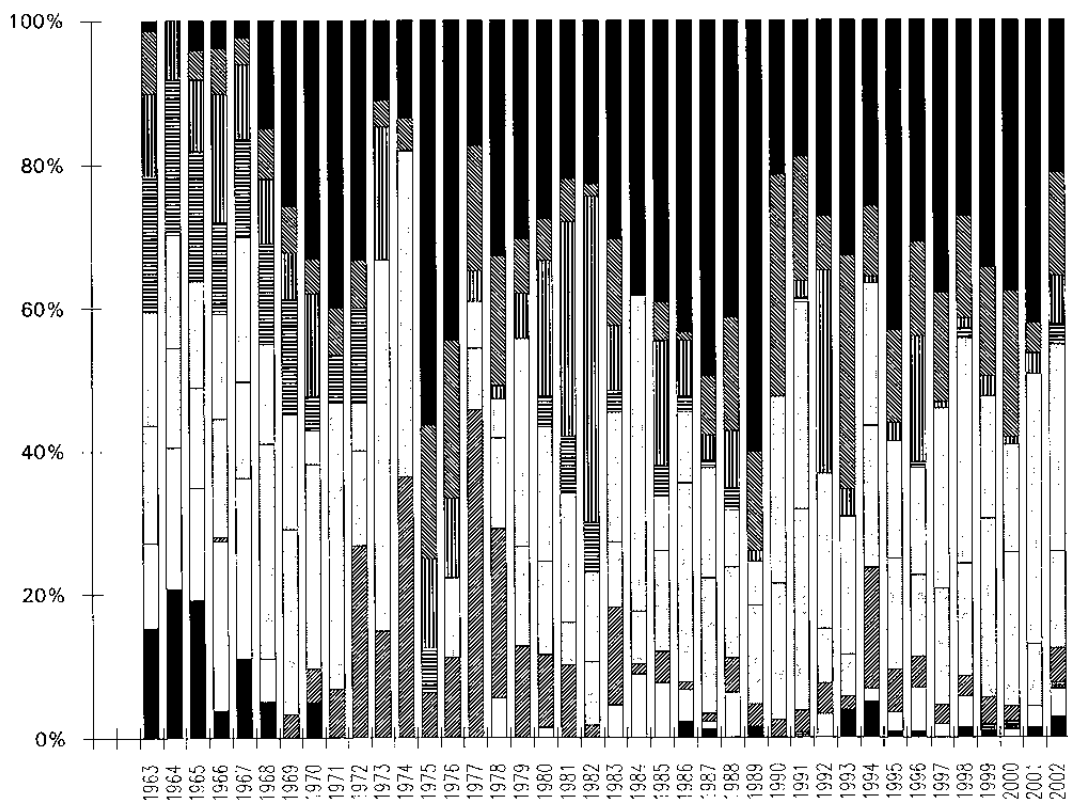
Kirjoitusten lukumäärät pituuksienkin kuvaajina

Kuten mainittu, sisällön erittely on käsittänyt aiheryhmittäin vain kirjoitusten lukumäärät niiden pituuksia mittaamatta. Tästä huolimatta voitaneen erittelyn katsoa likimääräisesti kuvastavan myös kirjoitusten 1963–2002 saaman ”palstatilan” kehitystä (Nuutinen 1999, 85).

Prosenttiset osuudet — ylä- ja alamäkeä

Kun aiheryhmien kirjoitusmäärät vaihtelivat voimakkaasti vuodesta toiseen, oli näin tietysti myös prosenttisten osuuksien laita.

Kuvio 8. Näköala—Utsiktin 1963–2002 sisällön prosenttinen jakautuma aiheoryhmittäin kotimaisiin ja ulkomaisiin. —Liite 5.

- Ekumenia. Kotimaiset
- ▨ Ulkomaiset
- ▤ Teologia ja Hengellisyys. Kotimaiset
- ▤ Ulkomaiset
- Kirkot ja maailma. Kotimaiset
- Ulkomaiset
- ▨ Paikallisekumenia. Kotimaiset
- ▨ Ulkomaiset
- Muut. Kotimaiset
- Ulkomaiset

Ekumenia suurin

Vuonna 1963 oli aiheoryhmän Ekumenia kirjoitusten osuus vähän yli 1 %, seuraavana ei lainkaan ja vuonna 1965 hieman yli 4 %. Sen jälkeen osuus voimakkaasti vaihdellen nousi 1970 hieman yli 40 %:iin. Huippu oli vuoden 1989 hieman yli 60 %. Sitten osuus liikkui 20–40 %:n tienoilla ja oli vuonna 2002 hieman yli 21 % (kuvio 8 ja liite 5).

Kaikkiaan oli kotimaisten kirjoitusten osuus lähes 25 % (liite 5).

Ulkomaisten kirjoitusten osuus oli 1963 runsas 8 %, seuraavana ei lainkaan ja 1965 hieman yli 4 %. Huomattava kasvu tapahtui 1975, runsaaseen 18 %:iin. Osuus vaihteli suuresti vuodesta toiseen, vuonna 1984 ei lainkaan. Koko ajanjakson korkein oli vuoden 1993 runsas 32 %. Vuoden 2002

osuus jäi vähän yli 14 %:iin (kuvio 8 ja liite 5).

Ulkomaisten kirjoitusten osuus oli kaikkiaan hieman yli 10 % (liite 5).

Kokonaisuudessaan oli aiheryhmän Ekumenia kirjoitusten osuus hieman yli 35 % (liite 5).

Teologia ja hengellisyys paljon jäljessä kolmantena

Vuonna 1963 oli aiheryhmän Teologia ja hengellisyys kotimaisten kirjoitusten osuus hieman yli 11 %. Seurasi jyrkkää nousua ja laskua; vuosina 1971, 1972, 1974, 1984 ja 1990 ei lainkaan. Ylivoimaisesti korkeimmillaan osuus oli 1982, runsas 45 %. Vuoden 2002 runsas 6 % ylitti huomattavasti sitä edeltäneet viisi vuotta (kuvio 8 ja liite 5).

Kotimaisten kirjoitusten osuus oli kaikkiaan lähes 9 % (liite 5).

Ulkomaisten kirjoitusten osuus vuonna 1963 oli 19 % ja ylitti huomattavasti kotimaiset. Koko ajanjakson huippu oli vuoden 1964 vähän yli 21 %. Sitten seurasi laskua, vuonna 1973 ei lainkaan. Niin ikään ei sen jälkeen 16 vuotena ollut lainkaan ja useana vuonna vain 1–7 %:n verran. Vuoden 2002 osuus oli lähes 3 % (kuvio 8 ja liite 5).

Yhteensä oli ulkomaisten kirjoitusten osuus runsas 5 % (liite 5).

Aiheryhmän Teologia ja hengellisyys kirjoitusten osuus oli kaikkiaan runsas 14 % (liite 5).

Kirkot ja maailma tiukasti toisena

Aiheryhmän Kirkot ja maailma kotimaisten kirjoitusten osuus oli vuonna 1963 lähes 16 %. Seurasi voimakasta vaihtelua, vuosina 1971 ja 1975 ei mitään. Korkeimmilleen, lähes 52 %:iin, osuus nousi 1973. Useina vuosina se liikkui 10–30 %:n tienoilla. Vuoden 2002 osuus oli lähes 29 % (kuvio 8 ja liite 5).

Kotimaisten kirjoitusten osuus oli kaikkiaan lähes 19 % (liite 5).

Ulkomaisten kirjoitusten osuus oli 1963 vähän yli 16 %. Vaihdellessa se 1971 nousi huippuunsa, 40 %:iin, mutta vuosina 1973–1976 ei ollut lainkaan. Sitten osuus liikkui 8–28 %:n vaiheilla ja oli vuonna 2002 vähän yli 13 % (kuvio 8 ja liite 5).

Ulkomaisten kirjoitusten osuus oli yhteensä lähes 16 % (liite 5).

Kokonaisuudessaan oli aiheryhmän Kirkot ja maailma kirjoitusten osuus runsas 34 % (liite 5).

Paikallisekumenia vähäisin

Aiheryhmän Paikallisekumenia kotimaisten kirjoitusten kohdalla rajoittui osuus vuosina 1963–1968 pelkästään vuoden 1966 vain 0,6 %:iin; myöskään 2001 ei ollut lainkaan. Ylivoimaisesti korkeimmilleen, runsaaseen 45 %:iin, osuus nousi vuonna 1977. Useimpina vuosina osuus oli 1–4 %:n tienoilla, vuonna 2002 lähes 5 % (kuvio 8 ja liite 5).

Kaikkiaan jäi kotimaisten kirjoitusten osuus vajaan 5 %:iin (liite 5).

Ulkomaisten kirjoitusten osuus rajoittui vain neljään vuoteen. Vuonna 1991 se oli 0,7 %, vuonna 1999 puolestaan 0,9 %, seuraavana 1,1 % ja 2002 jälleen 0,9 % (kuvio 8 ja liite 5).

Yhteensä oli ulkomaisten kirjoitusten osuus ainoastaan 0,1 % (liite 5).

Kokonaisuudessaan jäi aiheryhmän Paikallisekumenia kirjoitusten osuus vain 5 %:iin (liite 5).

Muut toinen pienimmistä

Aiheryhmän Muut kotimaisten kirjoitusten osuus oli vuonna 1963 runsas 11 %, mistä se 1967 nousi korkeimmilleen, hieman yli 25 %:iin. Seuraavana vuonna se oli vain 6 % ja sen jälkeen vuosina 1969–1977 ei lainkaan. Senkään jälkeen ei kahdeksana vuotena ollut lainkaan. Useimpien vuosien osuudet liikkuivat 1–6 %:n vaiheilla.

Vuonna 2002 se oli runsas 3 % (kuvio 8 ja liite 5).

Kaikkiaan oli kotimaisten kirjoitusten osuus runsas 6 % (liite 5).

Ulkomaisten kirjoitusten osuus oli 1963 vähän yli 15 % ja seuraavana koko ajanjakson huippu, runsas 20 %. Sen jälkeen seurasi 1968 lasku 5 %:iin. Vuosina 1969, 1971–1985 ja sittemmin vielä kuutena vuotena ei ollut lainkaan. Useimpien vuosien osuudet olivat 1–4 %:n tienoilla, vuonna 2002 lähes 3 % (kuvio 8 ja liite 5).

Yhteensä oli ulkomaisten kirjoitusten osuus 4 % (liite 5).

Kokonaisuudessaan oli aiheryhmän Muut osuus runsas 10 % (liite 5).

Ekumenia sekä Kirkot ja maailma hallitsevina

Näköala—Utsiktin 1963–2002 sisältöä hallitsivat aiheryhvät Ekumenia sekä Kirkot ja maailma. Niiden osuus oli yhteensä vähän yli 70 %. Ylivoimaisesti suppeimmaksi jäi Paikallisekumenia, vain 5 %, joka koostui lähes kokonaan (ulkomaisia 0,1 %) kotimaaisista kirjoituksista. Se heijastelee osaltaan Risto Saarisen toteamusta: ”Maassa, jossa noin 90 % asukkaista kuuluu yhteen kirkkoon ei välttämättä itsestään synny ekumeenista hengellisyyttä, vaan sitä on erikseen järjestettävä.” (Saari-
nen 1994, 200).

Onnistuneesta keskittymisestä tehtäväänsä ekumenian erkoislehtenä todistaa aiheryhmän Muut suppeus, runsas 10 %. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä, kun siihen sisältyy mainittu Kristillisen Kulttuurin Liiton osuus 1963–1967 ja kun lisäksi sisällön erittely käsitti vain neljä eri aiheryhmiä.

Valpasta kansainvälistä avoimuutta osoitti ulkomaisen sisällön lähes 36 %:n osuus (liite 5).

VII Sisällön rikkautta — ekumeniaa ajatuksin, sanoin ja teoin

Näköala—Utsiktin runsaasta ja monipuolisesta sisällöstä on poimittu vain välähdyksiä mainitun sisällön erittelyn aiheryhmitelyn puitteissa. Poikkeustapauksia lukuun ottamatta ei ole erikseen mainittu ruotsiksi julkaistuista kirjoituksista, joita tuli, kuten mainittu, vuodesta 1973 lähtien. Aikaa myöten, etenkin pääkirjoitus ilmestyi myös ruotsiksi, samoin myös jotkut muut kirjoitukset, niin ikään jotkut vain ruotsiksi, jokunen englanniksikin.

Ekumenia — avointa mieltä

Eristäytyminen mahdottomuus

Ensimmäisenä ilmestyi Aimo T. Nikolaisen kirjoitus ”Eristäytyminen on mahdoton” (1/1963, 1–3). Siinä hän korosti: ”Ekumeeninen liike edellyttää ensiksi, että kukin jäsenkirkko tunnustukselleen uskollisena osallistuu kirkkojen väliseen yhteistyöhön. Ekumeeninen asennoituminen merkitsee tietenkin avointa mieltä toisia kristillisiä kirkkoja kohtaan, mutta vuorovaikutus on mahdollinen vain silloin, kun on tietoinen omasta — meidän tapauksessamme — luterilaisesta tunnustuksesta... Ekumeenisen liikkeen toisena pyrkimyksenä on yhteinen raamatuntutkimus, ts. sellainen paluu apostoliseen alkukristillisyyteen, joka osoittaisi nykyisille (aivan toisenlaisissa oloissa eläville) kirkkoille, mistä opin, elämän ja toiminnan kysymyksissä on yhteisesti pidettävä kiinni.” Hän päätti kirjoituksensa toistaen otsikon: ”Eristäytyminen on mahdoton” sekä todeten sen sopivan kirkolliseksi tunnukseksi ”sen vuoden alussa, jonka aikana maailmanlaajan luterilaisuuden edustajat kokoontuvat yhteiseen neuvonpitoon omassa maassamme”.

Pastori *Simo Talvitien* synodaalikirjoitusta "Kirkko ja valtio ekumeenisessa keskustelussa 1925—1961" esitteli ja arvioi vuonna 1963 laajasti *Pentti Kurkela* todeten, että se "oli luonteeltaan historiallinen, ts. vv. 1925—1961 pidettyjä ekumeenisia konferensseja ja niissä käsiteltyjä kysymyksiä selostava" (1/1963, 21—22).

Universaalia etsimässä

W. A. Visser't Hooftin kaksiosaisen, syvällisen kirjoituksen "Universaalia uskoa etsimässä" (1/1963, 12—18 ja 2/1963, 45—53) oli suomentanut professori *Jussi Aro*. Kirjoittaja käsitteli ensin synkretismia ja siirtyi sitten kristosentriseen universalismiin tähdentäen lopuksi, "että kaikki lausumamme kristosentrisestä universalismista ovat vailla mielekkyyttä ja synkretismin hylkäämisestämme ei ole suurtakaan hyötyä, jollemme pane kirkon elämässä käytäntöön tätä universalismia... Ekumeeninen liike on tie tämän ongelman ratkaisuun, mutta ei itse ratkaisu. Vain ykseyden teoilla ja erotustemme voittamisella voimme näkyvästi osoittaa todella uskovamme, että Kristuksessa on vertaansa vailla oleva ykseys".

Valtiot.tri *Matti Luoma* polemisoi Visser't Hooftin ajatuksia kirjoituksen ensimmäisen osan perusteella sanoen lopuksi: "Aikamme on voimakasta henkistä murrokautta. Varmimmin jäävät murrosaikana henkiseen umpioon vain menneisyyteen tai yhteen ainoaan mahdolliseen ratkaisuun tähyävät." (2/1963, 53—55).

Toimitus puolestaan huomautti *Matti Luoman* kirjoituksen johdosta, ettei Visser't Hooft ole synkretismillä tarkoittanut mitään ns. suurista maailmanuskonnoista. "Artikkelin pääasiallisena tarkoituksena on osoittaa, että kristillisten kirkkojen keskinäiset lähentymispyrkimykset on rakennettava keskeisesti kristillisille eikä synkretistisille periaatteille." (2/1964, 55).

Esitellyn kirjallisuuden joukossa oli 1963 *Hans Jochen Margullin* teos *Zur Sendung der Kirche. Material der ökumenischen Bewegung*. Nimimerkki M.S. sanoi arviointinsa lopuksi: "Eräänlaisena helppolukuisena ekumeenisen liikkeen lähetysajattelun kompendiumina voi teosta lämpimästi suositella myös suomalaiselle lukijakunnalle." (3/1963, 106—107).

Nimimerkki M.S. on Maunu Sinnemäen. Mikäli edempänä ei erikseen mainita, on tiedot nimimerkkien henkilöistä saatu häneltä (Sinnemäki, kirje 4.4.2003).

Vähemmän ja perusteellisempaa

Varsin kielteisesti arvosteli Seppo A. Teinonen 1963 *R. J. W. Bevanin* toimittaman teoksen *The Churches and Christian Unity*, jonka tavoitteena oli selostaa eri kirkkojen periaatteellista suhdetta ekumeniaan. Hän päätti arvostelunsa: "Ekumenia on tullut muotiasiaksi, josta nykyään kirjoitetaan tuhattomasti. Parempi olisi, jos kirjoitettaisiin vähemmän ja perusteellisempaa." (4/1963, 153).

Myönteistä Bosseystä

Sveitsissä sijaitsevan Bosseyn Ekumeenisen Instituutin apulaisjohtaja *Hans-Ruedi Weber* esitteli (toimitus suomentanut) 1963 myönteisesti Seppo A. Teinosen teoksen *Missio politica ecumenica. A Contribution to the Study of The Theology of Ecumenical Work in International Politics* (6/1963, 221—223).

Ei oikein alkuunkaan

Kirjoituksessaan "Ekumeeniset pyrinnot Suomessa" Maunu Sinnemäki loi vuonna 1965 katsauksen ekumeenisen liikkeen syntyvaiheisiin sekä Suomessa että maailmalla. Hän mm. totesi: "Vaikka voidaan

sanoa Suomen siis olleen mukana alusta asti ja vaikka suomalaisten panos ekumeenisessa liikkeessä kokonaisuudessaan onkin yleensä tunnustettu, on kuitenkin todettava, että itse asiassa ei ekumenia meidän maassamme ole päässyt vielä oikein alkuunkaan.” (1/1965, 1—4).

Ekumeeninen kaleidoskooppi

Mainittu “Ekumeeninen kaleidoskooppi” (kirjoittajana yleensä Maunu Sinnemäki) alkoi ilmestyä n:osta 1/1965 lähtien. Siinä kerrottiin mm. Rooman kirkon pyrkimyksistä yhteistoimintaan ja keskusteluihin yli kirkkokunnallisten rajojen, Neuvostoliiton vapaammasta kirkkopoliitikasta, kirkon ja valtion välisestä taistelusta Itä-Saksassa ja kansainvälisen ekumeenisen diakonian voimakkaasta kasvusta (s. 16—18).

Konferenssiekumeniasta kotoisiin yhteyksiin

Vuonna 1965 kiinnitettiin huomiota siihen, miten Kirkkojen Maailmanneuvoston yleiskokoukset ja useat pienemmät ekumeeniset kokoukset osoittavat kirkkokuntien kanssakäymisen mahdolliseksi. Rajoittuuko yhteys toistaiseksi vain “hetkittäisiin suurkokouksiin ja harvoin asioihin vihkiytyneisiin?” Näin kysyttiin ja jatkettiin: “Onko Suomessa kotoista, käytännöllistä ekumeniaa?”

Maailmanneuvoston New Delhin 1961 yleiskokouksen kirkkojen paikallista yhteyttä käsittelevien asiakirjojen otteiden jälkeen tulivat fil.lis. *Heikki Koukkusen* kirjoitus “Suomalaisten luterilais-ortodoksisen suhteiden taustasta”, pastori *Väinö A. Hyvösen* “Vähemmistökirkot ja ekumenia” ja fil.maist. *Elsa Könösen* “Pelastusarmeijan yhteistyö kirkon ja muiden kristittyjen kanssa” (3/1965, 65—76).

Ekumeniaa Intiasta

Piispa *Lesslie Newbiginin* kirjoittama kirja Mestarin askelten tuntumassa osoittaa, miten ekumenia on lähetysalueiden pienille kirkkokunnille “elämänkysymys”. Vuonna 1947 syntyi Etelä-Intian kirkko, kun alueen anglikaanit, presbyteerit, metodistit ja kongregationalistit liittyivät toisiinsa ja “loivat siten kuin uuden kirkkohistoriallisen ajanjakson alun”. Rehtori *Vesa Nikunen* totesi myönteisessä esitellyssään kirjan avaavan näkymiä yllättävän monelle suunnalle (5/1965, 175).

Ainutlaatuinen konferenssi

Selostuksensa “Ainutlaatuinen ekumeeninen konferenssi” aluksi teollis. *Tuomo Mannermaa* totesi: “Historiallinen tunnelma vallitsi Järvenpään Seurakuntaopistossa 27.—28.9.1965. Kysymyksessä oli tietävästi koko maailmassa ainutlaatuinen ekumeeninen konferenssi, jossa ortodoksisen ja luterilaisen kirkon edustajat keskustelivat parhaillaan meneillään olevan Vatikaanin kirkolliskokouksen herättämistä ongelmista. Tämän Suomen Ekumeenisen Neuvoston järjestämän kokouksen osanottajajoukko oli myös aivan tavallisuudesta poikkeavan arvovaltainen.” Kotimaisten lisäksi oli ulkomaisia osanottajia. Selostus päättyi toteamukseen: “Järvenpään kokous ei tule jäämään ainoaksi kokoukseksi, jossa uudistuneen Rooman haasteita pohditaan.” (6/1965, 191—193). —Professori Seppo A. Teinonen piti kokouksessa alustuksen: “Luterilainen käsitys yleisestä kirkolliskokouksesta” (s. 194—197). Julkaistussa muodossaan se ei vastannut esittäjän tekstiä (1/1966, 20).

Vilkasta julkaisurintamalla

“Ekumeenisessa kaleidoskoopissa” todettiin vuoden 1966 aluksi: “Ekumeenisella julkaisurintamalla oli varsin vilkasta viime

vuonna. Vaikka tässä yhteydessä sivuutamme Vatikaanin konsiilin ympärillä syntyneen jättiläis­mäisen kirjallisuuden, jää kirjallisuutta ja lehdistöä varsin runsaasti...” (1/1966, 17).

Vatikaanin konsiili

Kirjoituksessaan “Vatikaanin konsiili ja me” Seppo A. Teinonen sanoi vuonna 1966 aluksi: “Viime joulukuun 8. päivänä päätty­nyt Vatikaanin toinen ekumeeninen kirkolliskokous on epäilemättä kulu­van vuosisadan huomattavin tapahtuma roomalaiskatolisessa kirkossa. Evankelises­sa ja ortodoksisessa kristikunnassa sille muodostaa yhtä merkittävän paralleelin vain ekumeeninen liike, joka on johtanut Kirkkojen Maailmanneuvoston syntymi­seen...” (2/1966, 33).

Suomen Ekumeeninen Seura perustettu

“Ekumeenisen kaleidoskoopin” kan­sainvälisessä katsauksessa kerrottiin (2/1966, 53) myös kotimaasta: Suomen Eku­meeninen Seura on perustettu 15.3.1966 Helsingissä. Perustamispäivänä seuraan liittyi “viitisenkymmentä jäsentä, jotka edustavat useimpia maassamme toimivia kirkkoja. Mm. roomalaiskatolisen kirkon jäseniä on mukana”.

Ekumeenisen kentän nykytilanne

Seuran ensimmäisessä esitelmätilaisuudes­sa 21.4.1966 Helsingin yliopiston pienessä juhlasalissa neljän kirkon edustajat esiti­vät katsauksen nykytilanteesta ekumee­nisellä kentällä kirkkonsa näkökulmasta. Luterilaisia edusti Aimo T. Nikolainen, ortodokseja kirkkoherra *Niilo Karjomaa*, dominikaaneja isä *Martti Voutilainen* ja vapaakirkkollisia pastori *Juho Lehto* (4/1966, 111–127). Esityksissä tarkasteltiin syvälli­sesti ja rakentavasti nykyvaihetta. Niilo Karjomaa sanoi esityksensä lopuksi:

“Kenties olemme vasta ykseyteen johta­vien kapeiden ja pitkien polkujen päässä itse tien ollessa vielä näkymättömissä. Meitä lohduttaa kuitenkin apostoli Paavalin sana, että itse Herra on myös pitkämielinen.”

Ekumeeninen rauhantyö

Otsikolla “Katkelmia ekumeenisesta rau­hantyöstä” julkaistiin vuonna 1966 kolme ulkomaista asiakirjaa, joista yksi oli Kirk­kojen Maailmanneuvoston julkilausuma aseriisuntakysymyksestä. Lisäksi julkais­tiin uudelleen Seppo A. Teinosen kirjoitus “Ydinaseet ja kirkot”, joka oli ilmestynyt 1963 *Näköalassa* (5/1966, 155–165).

Toimintaehdotuksia

Seuran johtokunnan 24.5.1966 kokouk­sestaan asettama toimikunta oli laatinut seikkaperäisen esityksen Seuran toiminta­muodoiksi. Se sisälsi toteutettavaksi lukui­sia ehdotuksia (5/1966, 173–175).

Pääsihteerin vaihdos

Vuonna 1966 kerrottiin Kirkkojen Maail­manneuvoston pääsihteerin vaihdoksesta: “Tri W. A. Visser’t Hooft on suorittanut päivätyön, joka on vertaansa vailla uudem­massa kirkkohistoriassa. Oltuaan ensin NMKY:n ja sitten Kristillisen ylioppilas­liiton maailmanjärjestöjen pääsihteerinä hänet 38 vuoden ikäisenä kutsuttiin perus­teilla olevan KMN:n pääsihteeriksi. Hänen taitava toimintansa on varsin suuressa määrin tehnyt tämän järjestön siksi, mitä se nyt on ...”

“Uusi pääsihteeriksi tri *Eugene Carson Blake* Yhdysvaltain presbyteeriläisestä kirkos­ta on eräässä mielessä ylimenokauden mies, sillä hänellä on vain noin viiden vuoden työkausi edessään ennen eläkeikää...” Bla­ken avuja korostaen todettiin: “Hän ei missään tapauksessa tule olemaan vain edeltäjänsä varjo.” (6/1966, 206).

Ekumeeninen rukousviikko

Ekumeenista rukousviikkoa vietetään 18.—25.1.1967. Suomen Ekumeeninen Seura kehottaa ryhmiä ja yksityisiä kokoon-tumaan yksinkertaisiin rukoushetkiin tai mahdollisuuksiensa rajoissa toimeenpane-maan rukousiltoja laajemmillekin piireil-le. Seura on toimittanut viikkoa varten ohjelmavihkon, jota jaetaan eri kirkkojen välityksellä. Lisäksi se oli postimaksua vastaan tilattavissa teol.yo *Mika Viljaselta* (6/1966, 208).

Ekumenia — matkakumppanuutta

Maunu Sinnemäki pohti perusteellisesti kirkkojen välisiä suhteita pyrittäessä yhteyteen, ottaen vertauskohtia avioliitosta ja sen solmimisesta. Hän totesi: "Ekume-nia ei lakkaa kirkkojen liittyessä yhteen, vaan se syvenee monella tavalla. Ekumenia on matkakumppanuutta, tehtävien yhteisyyttä, lopullisen päämäärän yhteyttä. Mutta tällaisena se on myös matkakumppanien keskinäistä osajakoa kunkin omien armolahjojen mukaisesti. Siksi se sallii uskon, jumalanpalveluksen ja kirkkojärjes-tyksen erilaisia ilmenemismuotoja eikä tukahduta niitä yhdenmuotoisuuteen." (2/1967, 37—40).

Ekumeeninen sihteeristö

Suomen roomalaiskatolinen hiippakunta perusti vuonna 1967 ekumeenisen sihtee-ristön, jonka johtajaksi on määrätty domi-nikaani-isä Martti Voutilainen. "Sihteeristö pyrkii hankkimaan yleiskuvan ekumeeni-sesta tilanteesta Suomessa sekä levittämään ekumenian harrastusta kaikkiin katolisiin seurakuntiin." (2/1967, 50).

Ekumeenisen liikkeen perusta

Otsikolla "Ekumenian näköaloja" Eugene Carson Blake tarkasteli vuonna 1968 laa-jasti liikkeen perusteita sanoen mm.:

"Kuitenkaan ei ekumeeninen liike sen klassisessa ja modernissa mielessä ole synk-retistinen liike vaan perustuu siihen us-koon, joka syntyy vastauksena Jumalan itseilmoitukseen Jeesus Nasaretilaissa, jonka hän teki sekä Herraksi että Kristuk-seksi." (1/1968, 3—10).

Dokumentteja

Vuoden 1968 alussa luvattiin, että *Näköala* julkaisee tästä lähtien dokumenttiosastoa, jossa ilmestyy lähinnä käännöksiä ja ly-hennyksiä sellaisista ekumeenisista asia-kirjoista, joiden sisältö kiinnostaa suoma-laisia. Tällä hetkellä ajankohtaisimpia ovat ensi kesänä Upsalassa järjestettävän Kirk-kojen Maailmanneuvoston neljännen yleis-kokouksen valmisteluasiakirjat (1/1968, 27).

Seura toimii

Suomen Ekumeenisen Seuran tiedotteet vuoden 1968 alussa kertoivat itse Seurasta, tulevasta vuosikokouksesta sekä loma- ja opintomatka Libanoniin (1/1968, 40 ja 3. kansi).

Upsala 1968

Mainittua Maailmanneuvoston tulevaa, neljättä yleiskokousta Upsalassa kesällä 1968 esiteltiin laajasti ja julkaistiin kom-mentteja siellä käsiteltävistä asiakirjoista (2/1968, 41—84).

Historiallinen tapahtuma

Suomen roomalaiskatolinen kirkko hyväksyttiin vuonna 1968 Suomen eku-meenisen neuvoston jäseneksi. "Tiedos-samme ei ole muuta vastaavanlaista liitty-mistä, joten tapahtumaa on pidettävä his-toriallisesti merkittävänä." Evankelis-lute-rilaisen kirkon ja Pelastusarmeijan taholla iloittiin tapahtumasta, mutta Suomen Vapaakirkko asetti toimikunnan tutki-maan ekumeenisia suhteita ja laatimaan

lausunnon tulevasta suhtautumisesta Neuvostoon, jonka jäsen Vapaakirkko on (2/1968, 85—87).

Nuoret mukana

Maailmanliiton Upsalan yleiskokouksen jaostojen toiminnan selostusten ohella julkaistiin teoltri *Juhani Forsbergin* seikkaperäinen kirjoitus "Upsalan kokous ja nuoret", jossa hän kertoi nuorisoedustajien osuudesta (3/1968, 113—117).

Toimintakertomus

Seuran jäsenlehtenä 1969—1976 *Näköalas*sa korostui järjestöaiheinen sisältö. Niinpä heti vuoden 1969 aluksi julkaistiin Seuran vuoden 1968 toimintakertomustietoineen myös taloudesta. Lopuksi sanottiin: "Voimien kokoaminen ja yhteistoiminta ekumeenisella rintamalla onkin lähitulevaisuuden kiireellisimpiä tavoitteita. Olemassa olevan, mutta usein piilevän harrastuksen kanavointi on seuran lähiaikojen tehtäviä." (1/1969, 2—7). Toimintakertomus julkaistiin myös seuraavina vuosina. Vakiosisältöä edustivat lisäksi kokous-, matka-, ekumeeninen rukousviikko-ym. tiedotukset.

Selostusta, arviointia

Maailmanliiton Upsalan yleiskokousta selostettiin ja arvioitiin monipuolisesti vielä vuoden 1969 alussa. Ekumeenisen liikkeen todettiin vahvistuneen kokouksen ansios-
ta.

Helsingissä järjestettiin 18.—19.1.1969 arkkipiispa *Martti Simojoen* aloitteesta post-upsala-kokous, jossa käsiteltiin yleiskokouksessa esillä olleita kysymyksiä (2/1969, 1—8).

Ero

Suomen Vapaakirkko erosi vuonna 1969 Suomen ekumeenisesta neuvostosta. Piis-

pa Paul Verschuren ilmoitti, että katolinen kirkko voisi erota Neuvostosta, jotta Vapaakirkko pysyisi jäsenenä. Hän ei menetellyt näin, koska hänen käsityksensä mukaan katolisen kirkon jäsenyys ei ollut eron "painavin peruste" (3/1969, 5—6).

Pohjoismainen ekumenia

Sigtunassa, Ruotsissa toimiva Pohjoismainen Ekumeeninen Instituutti asetti vuonna 1969 komitean tutkimaan pohjoismaisen ekumeenisen yhteistyön lisäämismahdollisuuksia. Instituutin taloudelliset voimavarat oli käytetty. Ehdotuksiin parannuksiksi sisältyi Pohjoismaisen Ekumeenisen Neuvoston perustaminen (6/1969, 5—6).

Kirkkojuhla

Helsingin Tuomiokirkkoseurakunta ja Seura järjestivät yhdessä palmusunnuntaina 22.3.1970 kirkkojuhlan, jossa olivat puhujina Unkarin luterilaisen kirkon piispa *Erno Ottlyk* ja Venäjän ortodoksisen kirkon piispa *Mihail* (2/1970, 9—10).

Tarpeen vaatiessa saunassa

Aimo T. Nikolainen selosti seikkaperäisesti Kirkkojen Maailmanneuvoston keskuskomitean kokouksessa 10.—21.1.1971 Addis Abebassa hyväksyttyä Maailmanneuvoston uutta organisaatiota. Otsikolla "Miten Kirkkojen Maailmanneuvosto toimii?" hän korosti aluksi:

"Keskustellessamme Kirkkojen maailmanneuvostosta ja ekumeenisen liikkeen merkityksestä omalle kirkollemme meidän on lähdettävä siitä, että KMN on kirkkojen YK, kirkkojen forum ja työelin, mutta ei mikään ylikirkko. Ne, jotka arvostelevat kirkkonsa jäsenyyttä tässä kirkkojen järjestössä, eivät voi esittää mitään muuta mielekästä vaihtoehtoa. Mitään toista kirkkojen Yk:a ei ole, eikä eristyneisyydestä voi olla millekään kirkolle hyötyä. Jos em-

me voi moittia oman valtiomme johtoa sen johdosta, mitä YK:n muut jäsenmaat tekevät tai niiden edustajat sanovat, emme liioin voi panna omaa kirkkoamme vastaamaan siitä, mitä KMN:n muissa jäsenkirkoissa tapahtuu, emme myöskään voi vaatia, että toiset kristilliset kirkot omaksuisivat oman kirkkomme tai jonkin siinä vaikuttavan ryhmän näkemykset oikeasta kristillisyydestä. Tämä merkitsee, ettei KMN:n olemassaoloa tarvitse puolustaa, koska se on kaikkine puutteineenkin välttämättömyys. Miten kirkkojen YK sitten toimii ja mihin se pyrkii? Näitä kysymyksiä voimme pohtia sen Kirkkojen Maailmanneuvoston keskustoimikunnan kokouksen valossa, joka 10.—21.1.1971 pidettiin Etiopian ja 'koko Afrikan' pääkaupungissa Addis Abebassa. Sillä perusteella, että tässä kokouksessa hyväksyttiin KMN:n uusi organisaatio, esittelemme Addis Abebassa käsitellyt asiat KMN:n uuden rakenteen edellyttämässä järjestyksessä.”

Perusteellisen selostuksensa lopuksi Aimo T. Nikolainen lupasi suomalaisen saunankin olevan tarpeen vaatiessa käytettävissä (1/1971, 1—9):

“Eräs keskustoimikunnan jäsen lausui keskustelujen eräässä vaiheessa: ‘More light, less heat.’ Tämä toivomus pitikin paikkansa. Kirkkojen edustajat käsitelivät yhteisiä kysymyksiään asiallisesti ja maltillisesti toistensa mielipiteitä veljellisesti arvostaen. Huumori kirvoitti usein turhan jäykkiä asenteita. Kun keskustoimikunta päätti kokoontua Helsingissä elokuussa 1973 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kutsun hyväksyen, rohkaisin päätöksen tekijöitä sillä lisänäkökohdalla, että jos sinä vuonna ilmaantuisi uusia ekumeenisiä ongelmia, ne selvitettäisiin suomalaisessa saunassa.”

Dialogi on koulu

Seuran kuukausikokouksessa 1.12.1971 katolisen Pyhän Henrikin kirkossa, Helsingissä isä *Jac Reijnders* piti alustuksen

aiheesta “Dialogi vai proselytismi”. Monipuolisen alustuksensa lopuksi hän sanoi (4/1971, 1—6): “Dialogi on koulu, jossa opitaan molemminpuolista huomaavaisuutta ja kunnioitusta. Siinä ihmiset kohtaavat henkisesti ja sen vuoksi se on ekumenian tärkeimpiä työvälineitä.”

Suurkokous Ruotsissa

Göteborgissa järjestettiin 9.—13.8.1972 ekumeeninen suurtapahtuma “det kristna riksmötet”, johon osallistui eri sukupolvien, eri perinteiden, eri yhteisöjen, liikkeiden ja kirkkojen edustajia keskustelemaan ongelmista, jotka koskivat niin kirkkoja kuin ihmisiä. Ruotsinkielisessä kirjoituksessaan pastori *Sergei Dubrovin* selosti kokouspäiviä (3/1972, 2—5).

Ekumenia koskee jokaista

Kirjoituksessaan “Miltä ekumenian tulevaisuus näyttää?” W. A. Visser’t Hooft käsitteli vuonna 1975 laajasti ekumenian näköaloja. Lopussa hän sanoi mm.: “Kukaan ei voi siis sanoa: Ekumenia on muiden asia, se ei koske minua. Ekumenian tulevaisuus ei riipu vain suurista kokouksista tai kirkkojen virallisten edustajien puheista. Jokaisella meistä on ekumeeninen tehtävä. Ja tämä tehtävä on: ‘Ora et labora.’ —Rukoile ja tee työtä. Meidän tulee rukoilla, että meistä tulisi Hänen todellisia palvelijoitaan, Hänen, joka kulkee edellä johdattaakseen meidät yhteen...” (4/1975, 3—11).

Ekumenian pelko

Pääsihteeri Inga-Brita Castrén kiinnitti vuoden 1977 alussa huomiota ekumeniaa kohtaan tunnettuun pelkoon. Hän totesi: “Henkilökohtainen käsitykseni on, että muiden tekijöiden ohella ekumenian pelkoon maassamme vaikuttaa varsin paljon oikean tiedon puute. Ekumeniaa pelätään, koska se on niin tuntematonta, koska siitä

tiedetään perin vähän ja myös koska siitä on virheellisiä, vääristyneitä tietoja. Kirkkojen tiedottajat — mainittakoon erityisesti esim. kirkon tiedotuskeskus ja KATT — lehdet, radio ja TV tekevät suuriarvoista työtä oikean ekumeenisen tiedon levittämiseksi. Silti tietoa on liian vähän ja ekumeenista tiedottamista pitäisi olla paljon enemmän.” (1/1977, 2).

Ekumeeninen neuvosto Norjaan

Aikaisemman ekumeenisen piirin tilalle perustettiin vuonna 1977 Norjan Ekumeeninen Neuvosto. Siihen kuuluvat maan luterilainen kirkko, vapaakirkko, metodistikirkko, baptistiyhdyskunta, helluntai-seurakunta, Norjan Lähetyshdistys ja Pelastusarmeija. Roomalaiskatolista kirkkoa ei voitu hyväksyä jäseneksi helluntailaisten ja Lähetyshdistyksen vastustuksen vuoksi (3/1977, 10—11).

Tuulta purjeisiin ja ristiaallokkoa

Neuvoston vuosikokouksessa 1973 pitämässään alustuksessa Seppo A. Teinonen oli mm. sanonut (1/1978, 11):

“Tähän mennessä Neuvosto ja maamme kirkot ovat tyytyneet varsin passiiviseen ja pidättyvään rooliin, jossa on pysähtynyt lähinnä kirkkojen väliseen kohteliaaseen sovinnollisuuteen, perin rajoitettuun yhteistyöhön ja dialogin ensi askeliin. Sen yleisen konsensuksen pohjalta, joka on jo saavutettu koko kristikunnassa, ei tällaista pidättyvyyttä ja hitautta voitane enää pitää hyväksyttävänä. Tavoitteeksi on sen vuoksi asetettava kirkollisen sovinnon ja yhteyden toteuttaminen yhteisesti päätettävän määräajan kuluessa. Esitän sen vuoksi kiireellisesti harkittavaksi, että Neuvosto valmistuttaisi vuoteen 1980 mennessä selvityksen kirkollisen yhteyden edellytyksistä eli niistä teologisista ja ei-teologisista tekijöistä, joiden pohjalta Neuvoston jäsenkirkot voivat tunnustaa toistensa kirkollisuuden ja edetä

näkyvään ykseyteen. Kun otetaan huomioon, että tämä selvitys voi olennaisilta kohdin rakentua ulkomailla joko aikaisemmin suoritettuihin tai samanaikaisesti tapahtuviin tutkimuksiin ja keskusteluihin, aikaa on ilmeisen riittävästi myös kirkkokunnalliseen päätöksentekoon, jotta kirkollinen yhteys voisi toteutua maassamme viimeistään vuonna 1985.”

Samassa *Näköalan* n:ossa 1/1978 ilmestyi Seppo A. Teinosen haastattelu (haastattelijana Terhi Varjoranta) “Olisiko jo aika?” (s. 9—11):

“Opissa kirkosta ja sen ykseydestä on saavutettu niin merkittävä yksimielisyys, että aika on kypsä ratkaisevien päätösten tekemiselle. Kirkon oppia ja konstituutiota koskevissa kohdissa on täten jo nyt päästy niin laajaan ja syvään konsensukseen, että on olemassa olennaisia edellytyksiä kirkon näkyvän ykseyden toteuttamiselle.

Tavoitteeksi on sen vuoksi asetettava kirkollisen sovinnon ja yhteyden toteuttaminen yhteisesti päätettävän määräajan kuluessa.”

“Näin sanoi professori Seppo A. Teinonen vuonna 1973 Neuvoston vuosikokouksessa pitämässään alustuksessa ‘On tullut aika’.

Siitä on nyt viisi vuotta — vielä kahdeksan on jäljellä tuohon määräaikaan 1985. Minkälaisena professori Teinonen näkee ekumeenisen tilanteen maassamme nyt. Oliko tuolloin joitain erityisiä syitä toiveikkuuteen? Olemmeko edistyneet yhtään, vai menneet kenties taaksepäin? Mitä esteitä on matkallamme kohti ykseyttä? Näitä asioita toimitus päätti kysyä professori Teinoselta.”

“Erityisestä toiveikkuudesta ei voi puhua. Ei alustukseni tuolloin lähtenyt liikkeelle mistään optimismista vaan kristillisistä tosiasioista käsin. Tosin tilanteeseen vaikutti silloin se, että Vatikaanin 2. konsiili oli päättynyt onnellisesti ja roomalaiskatolinen kirkko oli näin luonut lujan pohjan roomalaiskatolisen ja luteri-

laisen kirkon suhteiden kehittymiselle. Tämä määräaika asetettiin silloin vain sen vuoksi, jotta voitaisiin osoittaa, että kysymys on aivan konkreettisesta asiasta — ei mistään ylimalkaisesta toiveesta.

Asian taustanahan on se tosiasia, että kristillinen kirkko on tuhat vuotta ollut yksi kokonaisuus, aina vuoteen 1054 asti, jolloin idän ja lännen kirkot erosivat toisistaan. Lännen kirkko säilyi suurin piirtein yhtenäisenä reformaatioon asti. Siitä alkaen siitä ovat eronneet erilaiset protestanttiset lahkot, jotka ovat sen jälkeen jakautuneet tuhansiksi uusiksi protestanttisiksi lahkoiksi. Tuohon alustukseeni mennessä oli käynyt ilmi, että maailman johtavat teologit olivat yhtä mieltä siitä, ettei kirkkojen yhdistämiselle ole olemassa teologisia esteitä. Ainoat todelliset esteet ovat institutionaalisia, toisin sanoen: kirkkokuntain traditionaalinen jähmeys — siis denominationalisimi, kirkkokunnallisuus; ajatellaan, että näillä kirkkokunnilla ja lahkoilla olisi jonkinlainen oikeus olla itsenäisiä. Tätä niillä ei tietenkään teologisesti ole. Tästä syystä kirkon pitäisi olla yksi kokonaisuus, niinkuin se on ollutkin. Jos väitetään ettei tämä ole tarpeellista, tehdään vääryyttä koko kristikunnan dogmalle; samoin jos sanotaan, ettei se käytännössä käy, tehdään myöskin vääryyttä dogmalle ja dogman sovellutukselle. Täytyyhän meidän pitää kiinni esimerkiksi siitä, ettei saa varastaa, vaikka varkaita jatkuvasti esiintyy.

Kirkolla ei ole mitään oikeutta olla jakautunut — ja nimenomaan luterilaisuudella ei ole mitään oikeutta olla mikään erityinen luterilainen kirkko. Luterilaisuus ei ole syntynyt miksikään erityiseksi lahkoksi eikä kirkkokunnaksi. Se oli protestiliike lännen kirkon sisällä, ja sekä lähtökohdaltaan että taustaltaan luterilainen kirkko kuuluu tähän lännen kirkkoon. Sen tulee lakkaamatta kysyä itseltään, milloin se voi jälleen palata Rooman yhteyteen.

Suomessa tilanne on se, että Suomen ev.lut. kirkko jatkuvasti yhä leikkii eku-

menialla. Se luulee ekumenian olevan, että tiettyjä henkilöitä lähetetään ulkomaanmatkoille osallistumaan erilaisiin kokouksiin ja tekemään safarimatkoja eri puolille maailmaa. Tämä ei ole mitään ekumeniaa — tämä on vain jonkinlaista 'dolce vitaa'. Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ekumenia alkaa siitä, että se vakavasti kysyy itseltään, onko sillä oikeutta olla erillinen kirkkokunta. Varsinainen elinkysymys on tietysti historiallisissa puitteissa sen suhde Roomaan. Odotan, että arkkipiispa menee keskustelemaan paavin kanssa.

Toinen käytännöllinen toimenpide on, että kirkkokansaa ruvetaan vähitellen opettamaan konkreettisesti näissä asioissa — mutta tästä kirkko on johdonmukaisesti kieltäytynyt. Esimerkiksi uskontunnustuksen uutta sanamuotoa formuloitaessa kirkko kieltäytyi yhtymästä vanhaan uskontunnustukseen, jonka mukaan 'me uskomme yhteen pyhään katoliseen ja apostoliseen kirkkoon'. Näin ollen Suomen ev.lut. kirkko sanoutui irti kirkon katolisuudesta. Katolisuudesta irti sanoutuminen merkitsee hereettisuutta.

Jottei ekumenia jäisi vain 'kattotason peliksi', tarvitaan määrätietoista koulutusta ja opetustoimintaa. Se ei ole mahdollista, elleivät piispat avoimesti ryhdy tätä asiaa esittämään sekä julkaisutoiminnalla että esimerkiksi oppikirjoilla. Paimenkirjeillään, julistuksellaan ja opetuksellaan heidän on jatkuvasti selvitettävä, mitä ekumenia on, mitä se konkreettisesti merkitsee. Ekumeniassa on kysymys siitä, että kirkon ykseys palautetaan historiassa empiirisesti. Kaikki muu ekumenia on lasten leikkiä ja asiain väistämistä. Ellei tähän lähdetä, piispat ovat arkoja ja pelokkaita, nöyräniskaisia, defaultisteja.

Osittain ekumeeninen liike on kyllä ollut taantumassa: kysymyksenasettelu on siirtynyt varsinaisesta keskeisestä kysymyksestä toisiin seikkoihin, jotka tietysti ovat tarpeellisia, mutta eivät niin keskeisiä. On erittäin hyvä, että sosiaali-eettiset ja muut vastaavat asiat ovat esillä, mutta

ekumeeninen liike on syntynyt ajamaan nimenomaan kirkon ykseyttä ja missiota.

Ekumeenisesta Neuvostosta sanoisin, ettei siltä tällä hetkellä puutu mitään muuta kuin tarpeellista rohkeutta. Se on yhä hyvin paljon sisäänlämpiävä elin. Tosin voidaan sanoa, että sillä ei siinä asiassa olekaan kovin suurta liikkumavaraa, koska se on jäsenkirkkojensa yhteistoimintaelin. Mutta koska luterilainen kirkko nyt on sen laajin jäsen, niin sen edustajat voisivat ryhtyä aktiivisempaan toimintaan juuri tässä ykseyden kysymyksessä. Muitten jäsenkirkkojen varsinainen suuri puute on, että ne ovat liian pieniä: niiden mahdollisuudet tässä mielessä ovat tuntuvasti heikommat.

Eräässä asiassa on toki kuitenkin men-ty eteenpäin: Ekumeenisen Neuvoston talous on kehittynyt ilahduttavaan suuntaan viimeisten kymmenen vuoden kulu-essa ja toimihenkilöstö kasvanut — mukan-na on siis varsin paljon aktiivisia ja eteviä henkilöitä.”

Haastattelun viereisellä sivulla (s. 8) oli kuva isä Robert de Caluwén yhteyttä esittävästä iloisesta julisteesta ”Muistathan 1985”.

Saman numeron alussa (s. 4—5) oli päätoimittaja Martti Parvion kirjoitus ”Kuljemmeko kohti ykseyttä?” Siinä hän ensin viittasi mainittuun Seppo A. Teinosen alustukseen vuonna 1973 sekä selvitte-li sen jälkeen ykseyden rajoituksia. Hänestä oli ”vaikeata vastata myönteisesti otsikossa esitettyyn kysymykseen. Ainoa mahdollisuus sisältyy Jumalan kaikki uudeksi luovaan tekoon. Tähän liittyvät ekumeenisessa työssä hellittämätön rukous sekä jokaisen ajatuksen vangitseminen kuuliaisiksi Kristukselle (2. Kor.10:5).”

Seuraavassa numerossa (2/1978, 5—6) toimitus totesi, että edellisessä numerossa julkaistun professori Seppo A. Teinosen haastattelun tarkoitus oli aloittaa keskustelu kirkkojen tiestä kohti ykseyttä. Jo siinä vaiheessa oli toimitus päättänyt pyytää seuraavaan numeroon eri kirkkojen ja

yhteisöjen aihetta käsittelevät puheenvuorot. Nyt julkaistaan ensin Neuvoston jäsenkirkkoihin kuuluvien ja sitten helluntai-seurakunnan ja baptistikirkon jäsenten puheenvuorot. Toimitus tähdensi, että kukin kirjoittaja ”vastaa luonnollisesti omista mielipiteistään — samoin kuin prof. Teinonen omistaan”. Samalla todettiin, että *Näköala* on myös vastaisuudessa ”aina valmis avoimeen keskusteluun ekumenian keskeisistä kysymyksistä”.

Seuraavaksi ilmestyivät puheenvuorot: Sergei Dubrovin, Metodistkyrkan i Finland, ”Mäste vi tillbaka?”, metropoliitta Johannes, ”Ehkäpä keskustelu saa jatkoa”, teol.tri *Martti Lindqvist*, Suomen ev.lut. kirkko, ”Ekumenia — uskollisuuden ja uskottavuuden hedelmä”, Aimo T. Nikolainen, ”Näin käsitan ekumenian”, isä Martti Voutilainen, Katolinen kirkko Suomessa, ”Mikä hetki on käsillä” ja viimeisenä seurakunnan johtaja *Kai Antturi*, Saalemseurakunta, ”Väärä johtopäätös” (2/1978, 5—14).

Puheenvuoroissa kosketeltiin Seppo A. Teinosen ajatuksia ja ekumeniaa monelta kannalta. Metropoliitta Johannes sanoi mm.: ”Teinosen puheenvuoro on saatu ja luettu. Sille odottaisi nyt jatkoa, vastinetta, kritiikkiä tai puoltoa juuri *Näköalan* omissa puitteissa ja myös Neuvoston kokousten yhteydessä...” Aimo T. Nikolainen korosti: ”Suomen evankelis-luterilaisen kirkon on kehitettävä ja etsittävä yhteyksiä kahteen suuntaan, vanhoihin kirkkoihin, so. roomalaiskatoliseen kirkkoon ja ortodoksisiin kirkkoihin, mutta myös reformoituun kristikuntaan, joka enemmän tai vähemmän rakentuu uskonpuhdistukselle...” Martti Voutilainen totesi Teinosen ehdotuksia arvioidessaan: ”Vahinko, että hänen yrityksensä keskustelun herättämiseksi on tuottanut tulokseksi enemmän suuttumusta ja närkästystä kuin pohtimista...” Kai Antturi kärjisti: ”Jos prof. Teinosen tekee mieli mennä roomalaiskatoliseen kirkkoon, hänellä on siihen kai täysi vapaus. Se olisi myös rehel-

listä. Ellei hän tähän tuollaisen kirjoittelun jälkeen lähde, hän on arka ja pelokas, nöyräniskainen defaitisti.”

(Loppuilmaisun sanat, tosin yksikössä, ovat samat kuin edellä Teinosella ja ohessa lainauksena *Kotimaan* pääkirjoituksessa. Kirjoittajan huom.).

Kotimaa arvosteli kovin sanoin Teinosen haastattelua pääkirjoituksessaan “Aikoihin on eletty” (n:o 37/19.5.1978, 2):

“Suomen luterilaisen kirkon on tehtävä parannus, pyydettyä anteeksi olemassaoloon ja palattava Rooman kirkon yhteyteen. Sillä ei teologisesti ole oikeutta itsenäisyyteen. Elleivät meidän piispamme ymmärrä ekumeniaa tällä tavoin, he ovat arkoja ja pelokkaita, nöyräniskaisia defaitisteja eli tappiomielialan vallassa olevia.

Näin on kiteytettävissä Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan dekaani, professori Seppo A. Teinosen käsitys Suomen kirkosta, protestanttisista kirkoista yleensä ja ekumeniasta. Ajatukset sisältyvät Suomen Ekumeenisen Neuvoston äänenkannattajassa *Näköalassa* julkaistuu haastatteluun, ja niille antaa sivustatukea julkaisun päätoimittaja omassa kirjoituksessaan.

Alustuksessaan 1973 Ekumeenisen Neuvoston vuosikokouksessa professori Seppo A. Teinonen asetti määräajaksi yhtymiselle vuoden 1985 todeten, että ‘on olemassa olennaisia edellytyksiä kirkon näkyvän ykseyden toteutumiselle’. Haastattelussaan dekaani nyt toteaa, että kulu-neet vuodet eivät anna aihetta toiveikkudelle aikataulun toteutumisesta. Mutta ratkaisumalli on selvä: paluu Rooman kirkon yhteyteen. Luterilaisuuden ‘tulee lakkaamatta kysyä itseltään, milloin se voi jälleen palata Rooman yhteyteen’. Dekaanin luultavasti ei empisi vastauksessaan, jos tätä kysyttäisiin häneltä.

Kristikunnan hajaannus on kipeä tosiaasia. Samalla on kuitenkin pakko todeta, että hajanaisuuden syyt eivät ole epäolennaisissa. Kohti yhteisymmärrystä on kuitenkin kaiken aikaa kamppailtu — Kirk-

köjen maailmanneuvosto on sentään vasta 30-vuotias — ja kirkkojen vuorovaikutus ekumenian hengessä on varttunut ja vahvistunut. Pidättyvimpiä osapuolia tässä on ollut roomalaiskatolinen kirkko. Se ei ole liittynyt Kirkkojen maailmanneuvoston jäseneksi. Maissa, joissa se on enemmistökirkkona, ekumenian edistysaskeleet ovat olleet erityisen vähäisiä.

Sellainen oikotie ykseyteen, jota dekaani Teinonen nyt ilmeisen vakavissaan ja vakaumuksensa pohjalta suositaa, ei mahdu ekumenian karttaan. Siksi tuntuu myös oudolta, että se on saanut sijan nimenomaan Ekumeenisen Neuvoston julkaisussa vieläpä näkyvästi lavastettuna.

Luterilaisuus ei tietenkään menetä olemassaolon oikeuttaan yhden dekaanin haastattelun perusteella, mutta dekaani on tärkeä herra tiedekunnassaan. Hänen ajattelunsa määrää paljolti opetuksen ja tutkimuksen suuntaa. Ristiriitatilanne on siten kaksinkertainen: ekumeeninen julkaisu suo tilaa haastattelulle, jossa ekumeeniset periaatteet turhennetaan ja henkilökohtaisen roomalaiskatolisuutta suorittavan (p.o. suositavan. Kirjoittajan huom.) mielipiteensä ilmaisee dekaani, joka johtaa luterilaisessa maassa teologista tiedekuntaa.

Tähän ei sovi muu kuin: aikoihin on eletty.”

Päätoimittaja Martti Parvion vastine ilmestyi myös *Näköalassa* kursivoituina kohdat, joita *Kotimaa* ei ollut julkaissut (2/1978, 14—15):

“*Kotimaa* on erittäin näyttävästi 19.5. puuttunut erään vähäisen kristillisen lehden *Näköalan* haastatteluun. Tämän pienen lehden päätoimittajana pyydän esittää seuraavan.

1. Kun näin vahva pääkirjoitus lehdessänne julkaistaan, sen tulisi olla tarkka ja totuudenmukainen. Kirjoituksen ensimmäinen virke ei ollut totuudenmukainen. Professori Teinonen ei vaatinut luterilaiselta kirkolta ‘anteeksi pyyntöä’, vaan hän puhui sisäisestä kyselemisestä, joka liittyy kirkkojen yhteyspyrkimyksiin:

‘tulee lakkaamatta kysyä’, se vakavasti kysyy itseltään’. *Kirjoitus johtaa tietoisesti lukijan harhaan, kun Teinosen suuhun pannaan väitteitä, joita hän ei ole esittänyt.*

2. *Kotimaa* puuttuu sananvapauteen, kun se oudostelee sitä, että Suomen Ekuumeenisen Neuvoston entistä pääsihteeriä, sittemmin ekumeniikan professoria on haastateltu *Näköalassa* tärkeästä asiasta. Eikö sitä olisi saanut tehdä? Haastattelun tarkoituksena oli nimenomaan keskustelun herättäminen. Siinä esitetään teinosemaiseen tapaan eräs käytännön ehdotus kirkollisen yhtymisen malliksi. Odotan, että jatkossa esitetään muitakin konkreettisia ehdotuksia. Keskustelu jatkokoon.

3. *Näköalan* haastattelussa ei missään mainita teologista tiedekuntaamme eikä puhuttu prof. Teinosesta sen dekaanina. *Lehtenne on nykyisen päätoimittajan aikana ennenkin ottanut esille tiedekuntamme asioita myös leimaamalla niitä negatiivisesti.* Kun tiedekunnassamme on lähes 100 teologia erilaisissa opettajatehtävissä, ja monet heistä ovat sangen itsenäisiä ja edustavat myös erilaisia teologisia koulukuntia, vaikuttaa *Kotimaan* väite, että yhden opettajan ajattelu määrää ‘paljolti opetuksen ja tutkimuksen suuntaa’ yliampuvalta. Lehdellänne ei voi olla yksityiskohtaista tietoa, mitä kaikilla sektoreilla tiedekunnassamme opetetaan, kun sitä ei ole aina edes naapurilaitoksen opettajilla. Tiedekunnan yhdistäminen pääkirjoitukseenne oli asiattonta. Tiedekuntamme tehtävänä on palvella maamme kaikkia kirkkokuntia. Itse olen tässä työssä myös pyrkinyt olemaan uskollinen luterilaisen kirkon pappi, mutta en ymmärrä ‘napitettua’ luterilaisuutta, joka ei ole valmis keskusteluun.

4. Oma artikkelini *Näköalassa* ei ollut ‘sivistustukea’, vaan itsenäinen kirjoitus, laadittu ennen kuin kuulin kollegani haastattelupuheenvuoron nauhalta. Kirjoitukseni olisi myös luettava huolella, ja siitäkin voidaan keskustella.

Kotimaan pääkirjoitus ei ollut keskus-

telupuheenvuoro, vaan ylhäältä ampuva purkaus. Vaikutti miltei siltä, että lehtenne pyrkii olemaan luterilaisen kirkon virallinen ääni, mitä oikeutta sillä ei voi olla. Kysymys kirkkojen ykseyspyrkimyksistä on niin merkittävä ja vakava asia, että puolin ja toisin tarvitaan avoimuutta, rehellisyyttä ja aimo annos kristillistä rakautta. On myös edellytettävä, että vältetään tunteenomaisuutta ja pysytään asiassa.”

Seppo A. Teinosen haastattelusta oli myös “toimituksellinen” seuraamuksensa. Jaakko Rusama mainitsee (Rusama 1999, 366): “Päätoimittajaksi tultuaan Parvio joutui heti vaikeuksiin lehdessä (1/1978) julkaistun Seppo A. Teinosen haastattelun johdosta. Siinä Teinonen kritisoi kärkekkäästi luterilaista kirkkoa, joka yhä ‘leikkii ekumenialla’. Teinosen väitteen mukaan luterilainen kirkko luuli ekumenian olevan sitä, että ‘tiettyjä henkilöitä lähetetään ulkomaanmatkoille osallistumaan erilaisiin kokouksiin ja tekemään safarimatkoja eri puolilla maailmaa’. Näiden vihjausten kohteet olivat ekumeenisen toiminnan suppeassa piirissä hyvin tiedossa. Lehden päätoimittajana Parvio oli päästänyt Teinosen ajatukset julkisuuteen, mitä hän joutui myöhemmin selittelemään. Sen jälkeen Parvio luki jokaisen numeron artikkelit ja kirjoitukset etukäteen ennen lehden painamista.”

(Seppo A. Teinonen toimi viimeksi Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan dogmatiikan professorina. Siirryttyään eläkkeelle 1988 hän muutti Espanjaan. Sitä ennen hän oli Helsingissä liittynyt roomalaiskatoliseen kirkkoon. Hän kuoli vuonna 1995 Espanjassa.).

Jamaikan helteessä

“Pääsihteerin palstalla” Inga-Brita Castrén kertoi vuoden 1979 alussa (1/1979, 3–5) Kirkkojen Maailmanneuvoston keskustoimikunnan kokouksesta todeten ensin: “Osallistuin KMN:n keskustoimikunnan

kokoukseen neuvonantajana (advisor); KMN:n keskustoimikunnan jäsen Suomes-
ta on kirkkoherra *Samuel Lehtonen*, jonka
kanssa matkustimme yhdessä 25 tunnin
matkan kokoukseen — Suomen -30 asteen
pakkasesta Jamaikan +30 asteen lämpöön.

Kokous pidettiin Jamaikan Kirkkojen
Neuvoston vieraana Kingstonin yliopis-
ton suojissa. Osanottajia oli harvinaisen
runsaasti, yli 500, varsinaisia jäseniä 130,
neuvonantajia ekumeenisista neuvostois-
ta, ekumeenisista maailmanjärjestöistä..”

Ekumenian kasvatus ja opetus

Ekumenian kasvatus ja opetus olivat
monipuolisesti pohdittavina *Näköalan*
n:ossa 4/1979. Kirjoituksissa (s. 2—10 ja
14) selostettiin ekumenian osuutta yliopis-
to-, pappisseminaari- ja kouluopetuksessa,
edelleen kirkon aikuiskasvatuksessa sekä
katolisessa kirkossa ja Pelastusarmeijassa.
Samalla esiteltiin oheisaineistoja ekumeni-
an alalta.

Ekumenian tila

Neuvoston syksyn 1980 yleiskokouksessa
oli pohdittavana kysymys ”Polkeeko suo-
malainen ekumenia paikallaan?” Puheen-
vuoroissa kartoitettiin nykytilannetta eri
kirkkojen kannalta (4/1980, 2—17).

Arkkipiispan neuvo

Haastattelussaan ”On vain yhdenlaista
ekumeniaa” arkkipiispa Martti Simojoki
totesi lopuksi mm. (2/1981, 4—5): ”Jos sai-
sin antaa neuvon Suomen Ekumeeniselle
Neuvostolle, niin sanoisin, että pitäisi
mahdollisimman paljon sieltä mennä toi-
mistosta kentälle. Omaa kirkkoani ajatel-
len pitäisi kaikki piispat saada mukaan,
heitä pitäisi ahdistella, käydä heidän luo-
naan ja selvittää heille tätä asiaa, ja muitten-
kin kirkkojen vaikuttajille. On kysymys
ekumeenisesta kasvatuksesta...”

Tilannearvio

Neuvoston syyskokouksessa 1981 keskus-
teltiin aiheesta ”Onko päästy eteenpäin
kirkkojen yhtymisen tiellä?” Eri kirkko-
jen edustajat alustivat aiheesta (4/1981,
3—14). Teol.tri *Jan Aarts* Katolisesta kir-
kosta Suomessa sanoi alustuksensa lopuk-
si: ”...vastaan siis myönteisesti lisäten sii-
hen, että kirkkojen on rohkeasti jatkettava
aloitetulla tiellä.” Arkkipiispa *Mikko Juva*
päätti perusteellisen alustuksensa: ”Me
emme tällä hetkellä pysty keskustelemaan
kristillisestä antropologiasta. Ilman koko
kysymysryhmän avaamista keskustelta-
vaksi ekumeeninen lähtömyyminen virka-
kysymyksessä polkee väistämättä paikal-
laan.”

Kokouksessa esitelmöi Kirkkojen
Maailmanneuvoston Faith and Order
(Usko ja Kirkkojärjestys) -komission joh-
taja, teol.tri *William Lazareth*. Hän koros-
ti (s. 4): ”Tavoitteena on opin yhteys, joka
nousee ja kehittyy prosessista, jossa totuu-
teen päästään yhteydessä ja yhteyteen
yksimielisyydessä.”

Koulujen uskonnonopetus

Neuvoston vuosikokouksen yhteydessä
23.3.1982 alusti ylitarkastaja *Olavi Aula*
kouluhallituksesta paneelikeskustelussa
aiheesta ”Tunnustuksellisuus ja ekumenia
koulujen uskonnonopetuksessa”. Erittäin
perusteellisessa alustuksessaan hän sanoi
ekumenian osalta mm.: ”Ekumeeninen
lähestymistapa ja asennoituminen on kui-
tenkin lukion kurssien läpäisyaiheena.
Kaikissa kursseissa on keskeisenä ideana
ajatus ihmisestä Jumalan edessä.” (2/1982,
4—11). Eri puheenvuorojen käyttäjät esit-
tivät kirkkonsa käsityskannat (s. 12—23).

Kaste

Neuvoston F&O-jaosto (Faith and Or-
der/Usko ja Kirkkojärjestys) otti vuonna
1984 käsiteltäväkseen BEM-asiakirjat

(Baptism, Eucharist and Ministry/Kaste, ehtoollinen ja virka) ja neljän seminaarin järjestämisen niiden puitteissa. Eri kirkkojen ja yhteisöjen edustajat esittivät kommenttipuheenvuoronsa seminaareissa kasteesta (2/1984), ehtoollisesta (4/1984) ja kirkon virasta (5/1984).

Yhdessä koko maailmaan

Pääsihteeri Inga-Brita Castrén tarkasteli 4.6.1984 päivätyssä seikkaperäisessä katsauksessaan Neuvoston hallituksen pyynnöstä aihetta "Suomen ekumeeninen tilanne — ja miten tästä eteenpäin?" Hän sanoi aluksi: "Aihe aivan tuollaisena on minulle mahdoton ja sanoisinpa melkein 'kielletty'. Työskenneltyäni 10 vuotta Ekumeenisessa Neuvostossa — ja ollessani pian jättämässä sen työn, en katso mahdolliseksi enkä oikeaksikaan ehdottaa tietä eteenpäin — se on uuden neuvoston ja sen uuden työntekijän tehtävä..." Seuranneen laajan tarkastelunsa päätteeksi hän tiivisti: "...teologinen, yhteiskunnallinen, kasvatuksellinen, elämyksellinen, hartaudentilainen, lähetysekumenia jne. ovat osa yhtä kokonaisuutta, yhtä asiaa. Niinkuin usein on toistettu, ekumenia on koko evankeliumin viemistä yhdessä koko maailman kaikille elämänalueille kaikissa elämäntilanteissa." (3/1984, 3, 5—9 ja 11).

Rukouksen hengessä

Professori Martti Parvion päätoimittajakauden päätyttyä (5/1984, 2—3) hän kiitti niin lukijoita kuin toimitusta "erityisesti uhrautuvia toimitussihteereitä" ja korosti lopuksi: "*Näköalaa* olisi luotava sekä kirjoitus- että toimitustyössä rukouksen hengessä, koska rukous, Pyhän Hengen avuksihuutaminen, on ekumeenisen liikkeen tärkeä edellytys ja siunausta mukanaan tuova voima."

Vancouverin suosituks

Kirkkojen Maailmanneuvoston Vancouverissa, Kanadassa vuonna 1983 pidetyn yleiskokouksen raporttikirjan ilmestyttyä teol.tri *Pirkko Lehtiö* loi siihen 1985 laajan katsauksen "Vancouverin suosituks" Suomen ekumeenisen työn valossa" sanoen mm.: "Kirkkojen Maailmanneuvoston työ on haasteellinen Suomen ekumeeniselle neuvostolle. On selvää, että omassa maassamme asiat ovat hiukan toisin kuin maailmanlaajuisesti tarkasteltuna..." (1/1985, 5—10).

Luterilaiset Budapestissa

"Luterilaisen Maailmanliiton yleiskokous Budapestissa ekumeenisesta näkökulmasta" oli otsikkona Maunu Sinnemäen asiarikkaassa selostuksessa vuonna 1985. Hän totesi aluksi, että yleiskokous oli ensimmäinen suurenkokous, joka pidettiin sosialistisessa maassa, "mikä seikka aiheutti myös kuohuntaa kokouksen ympärillä". Lopuksi hän tiivisti: "Luterilaisen Maailmanliiton pyrkimys ekumeenisuuteen kaikessa on erittäin selvä. Liiton piirissä halutaan luoda keskusteluyhteys muiden kristillisten tunnustuskuntien kanssa sekä kehittää yhteistyötä muiden kirkkokuntien kanssa." (1/1985, 12—19).

Nuorille

Pääkirjoituksessaan "Ohjelmaa nuorille" vuonna 1985 Jaakko Rusama korosti lopuksi: "Kirkkojen ekumeenisena yhteisönä me tarvitsemme lisää yhteyttä nuorten, ei vain kirkkojen aktiivisten nuorten jäsenten, kohtaamisessa. Nuorten maailma ei aina kulje kirkkokuntiemme rajojen mukaan." (4/1985, 3—6).

Samassa numerossa käsiteltiin laajasti Neuvoston nuorisosaaston toimintaa, Tampereella järjestettyä IV Euroopan ekumeenista nuorisokonferenssia sekä jaoston Kansainvälisen Ekumeenisen Toimin-

nan Koulutusohjelmaa (KETKO) (s. 7–16, 18–19 ja 27–33).

Poimintoja

Vuonna 1985 tulivat poimintoiheen eri aiheista ja tapahtumista "Ekumeeninen päiväkirja" (4/1985, 37–38) ja Kari M. Rantilan "Tuulen tuomaa Toimitussihteeriltä" katsauksia, poimintoja, pohdintoja (5/1985, 7–8).

Bossey'n instituutti

Pääkirjoituksessaan "Ekumeenisen kasvun pienet askelet" Jaakko Rusama totesi vuonna 1986 mm.: "Ekumeeninen kasvatus on eräs Kirkkojen Maailmanneuvoston keskeisiä tehtäviä. Asiaa ei ole jätetty vain erityisen kasvatuosaston harteille, vaan koko ekumeenisen järjestön palveluluonne korostaa ekumeenisen kasvatuksen merkitystä. Sveitsissä sijaitseva Bossey'n ekumeeninen instituutti on jo vuosikymmeniä harjoittanut koulutusta, joka tähtää kirkkojen kasvuun ykseydessä. Bossey'n instituutin ns. pitkä kurssi (Graduate School), joka kestää viisi kuukautta, on vuosittain kouluttanut myös suomalaisia kirkkojen nuoria jäseniä...Huolimatta siitä suuresta todistajien pilvestä suomalaisia, jotka ovat tälle pitkälle kurssille osallistuneet, emme ole onnistuneet heidänkään avullaan luomaan riittävästi ekumeenisen kasvun ilmapiiriä ja rakenteita Suomeen." (3/1986, 3–6).

Naisten foorumi

Kirjoituksessaan "Euroopan kristittyjen naisten ekumeenisen foorumin (Ecumenical Forum of European Christian Women) tausta ja synty" Inga-Brita Castrén selosti vuonna 1986 foorumin juuria, taustoja ja perustamista 15.–21.5.1982 Gwattissa, Sveitsissä (5/1986, 31–35). Sittemmin, vuonna 1989, kerrottiin foorumin kokouksesta Boldernissa, Sveitsissä (5/1989, 10–11).

Neuvoston julkaisut

"Tuulen tuomaa"-osastossaan Kari M. Rantilä kertoi vuonna 1987 luetteloiheensa Neuvoston laajaa julkaisutoimintaa (1/1987, 7–10). Ensimmäisenä oli luettelo "Suomen Yleiskirkollisen Toimikunnan julkaisuja (1955–1962)", seuraavana "Suomen Ekumeenisen Neuvoston julkaisuja (1962–1979)" ja kolmantena "Ekumeenisiä asiakirjoja (1979–1983)".

Seuraavassa numerossa (2/1987, 8–9) hän esitti luettelon Neuvoston jaostojen raporteista 1975–1984.

Maailmanneuvoston ekumenia

Kirkkojen Maailmanneuvoston pääsihteerin Emilio Castro oli neuvoston keskuskomitealle 16.1.1987 Genevessä esittänyt raportin järjestön ekumeniasta. Seikkaperäisen selvityksen oli suomentanut Jaakko Rusama. Emilio Castro tähdensi mm.: "Vaikka on totta, että kuljemme kohti tunteamatonta tulevaisuutta, Jeesuksen kädet johtavat meitä, ja me kuljemme Hengen johdatuksessa." (1/1987, 13–23).

Aimo ekumeenikko

Emerituspiispa Aimo T. Nikolainen täytti 75 vuotta 10.7.1987. Suuresti ansioitunutta ekumeenikkoa onnittiin ja kiitettiin. Toistettiin arkkipiispa Mikko Juvan toteamus: "Kun Suomen ekumeenisen liikkeen historia, tai paremmin ekumeenisen liikkeen vaiheet Suomessa kirjoitetaan, Aimo T. Nikolaisella epäilemättä tulee olemaan tässä kuvauksessa varsin keskeinen sija..." (3–4/1987, 3–6).

Sosiaalietiikka

Professori Hans-Olof Kvist käsitteli vuonna 1988 syvällisesti eettisiä kysymyksiä otsikolla "Ekumenian sosiaalieettiset ulottuvuudet" (2/1988, 19–23).

Ekumenian käsite

Neuvoston opillisten kysymysten jaosto käsitteli maaliskuussa 1988 ekumenian käsitettä, josta eri kirkkojen edustajat esittivät käsityskantansa (1/1989, 9–13).

Paavin vierailu

Paavi Johannes Paavali II vieraili Suomessa 4.—6.6.1989. Kirjoituksessa "Paavin vierailun ekumeeninen merkitys" seitsemän eri kirkon ja yhteisön jäsentä esitti näkemyksiään vierailusta (3/1989, 10–16).

Nuoret leirillä

Otsikolla "Ekumeniassa on itua!" *Paula Salonen* kertoi osallistumisestaan toukuussa 1989 ekumeeniselle nuorten leirille Baselissa, Sveitsissä "eurooppalaisen ekumeenisen Rauha ja oikeudenmukaisuus-kokouksen yhteydessä" (4/1989, 9–10).

Raamatunkäännös

Neuvoston vuosikokouksessa 12.12. 1989 kuultiin kolme alustuspuheenvuoroa Raamatunkäännöskomitean ehdotuksesta Uuden testamentin suomennokseksi. Teol.lis *Simo Kiviranta*, isä *Matti Sidoroff* ja johtaja *Pauli Karppinen* esittivät perusteelliset käsityskantansa (1/1990, 5–12).

Kaksi eri rukousviikkoa

Perinteisesti tammikuussa järjestettävät, valtakunnalliset Yhteiskristillinen rukousviikko ja Kristittyjen ykseyden rukousviikko eli ekumeeninen rukousviikko olivat esillä Neuvoston opillisten kysymysten jaoston kokouksessa 8.3.1990. Aiheesta "Kaksi rukousviikkoa" alustivat pastori *Juhani Peltonen* edellisen ja Jaakko Rusama jälkimmäisen osalta. Alustajat selostivat viikkojensa synty- ja kehitysvaiheita sekä nykytoimintaa, Rusama lisäksi rukousviikkoa Ruotsissa (2/1990, 19–25).

Kun viikkojen, lähinnä Kristittyjen ykseyden rukousviikkojen, tilaisuuksia järjestettiin eri puolilla maata, edustivat ne samalla paikallistoimintaa.

Maailmanneuvosto ja Suomi

Jaakko Rusama esitti vuonna 1990 seikka-peräisen selvityksen Kirkkojen Maailmanneuvostosta, sen perustamisesta, organisaatiosta, eri elimistä ja toiminnasta sekä mainitsi eri tehtävissä ja luottamustoimissa olevat suomalaisedustajat. Suomen evankelis-luterilainen kirkko oli vuonna 1948 yksi Maailmanneuvoston perustajajäsenistä (5/1990, 7–10).

Teol.lis. *Svante Lundgrenin* Maailmanneuvostoa käsittelevän ruotsinkielisen kirjoituksen yhteydessä samassa numerossa (s. 11–13) oli havainnollinen piirros ekumeenisen liikkeen tärkeimmistä tapahtumista 1900-luvulla.

Naisten tueksi

Neuvoston naisjaosto toimitti vihkosen "Ekumeeninen vuosikymmen — kirkot naisten tueksi 1989–1998", myös ruotsiksi. Kirkkojen Maailmanneuvosto oli tammikuussa 1987 tehnyt päätöksen tästä ohjelmasta (5/1990, 16–17).

Seitsemäs yleiskokous

Kirkkojen Maailmanneuvoston seitsemäs yleiskokous järjestettiin 7.—20.2.1991 Canberrassa, Australiassa päätunnukseksi "Tule Pyhä Henki, uudista koko luomakunta". Suomesta oli runsas osanotto (2/1991, 3–14).

Ekumenian tutkimus

Lundin yliopisto Ruotsissa järjesti 3.—14.6.1991 pohjoismaisten teologisten tiedekuntien aloitteesta tutkijakurssin "Ekumenian tutkimuksen teorioita ja

metodeja”. Ainoa pohjoismainen ekumeeniikan oppituoli on Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa. Dosentti Risto Saarinen selosti kurssia (4/1991, 13–14).

Pyhä Birgitta

Pietarinkirkossa, Roomassa pidettiin 5.10.1991 ekumeeninen jumalanpalvelus pyhän *Birgitan* pyhäksi julistamisen 600-vuotismuiston johdosta. Paavi Johannes Paavali II saarnasi jumalanpalveluksessa, samoin arkkipiispa John Vikström (5/1991, 7–14).

Ekumeeninen arkisto

Helsingin yliopiston systemaattisen teologian laitoksella sijaitsee Ekumeeninen arkisto. Antti Saarelma selosti vuonna 1992 arkiston kokoelmia ja toimintaa. Arkisto on ”julkinen palvelulaitos, jonka kokoelmat ovat avoimia alan kaikille tutkijoille ja harrastajille” (4/1992, 17–20).

Katsauksia kirjallisuuteen

Jaakko Rusaman päätoimittajakauteen 1985–1992 sisältyivät hänen uutterassa ja korkeatasoisessa kirjoittelussaan monipuoliset kirjallisuuskatsaukset niin koti- kuin ulkomaisista teoksista, ei vain yksin ekumenian tai sitä sivuavien alojen kirjoista. ”Kirjoja pöydälläni”-osastossa oli vuonna 1992 viimeinen hänen esittelemänsä Kirkkojen Maailmanneuvoston julkaisema *The Churches in International Affairs* (3/1992, 20–23).

Faith and Order -maailmankonferenssi

Viides Faith and Order (Usko ja Kirkkojärjestys) -maailmankonferenssi pidettiin 3.–14.8.1993 Santiago de Compostelassa, Espanjassa tunnuksenaan ”Kohti koinoniaa uskossa, elämässä ja todistuksessa”.

Konferenssia ja siellä käsiteltyjä kysymyksiä selostettiin erittäin laajasti.

Valmisteluista kirjoittaessaan (2/1993, 12–14) Antti Saarelma mainitsi mm.: ”Konferenssin järjestää Kirkkojen Maailmanneuvoston Faith and Order -komissio, joka on ehkä maailman laajin ekumeeninen keskusteluforum. Komission jäsenistössä näkyy kristittyjen kirjo roomalaiskatolisista ja ortodokseista baptisteihin ja helluntailaisiin asti. Komissio on sikäli merkittävä osa Kirkkojen Maailmanneuvostoa, että katolisen kirkon edustajat ovat mukana varsinaisina jäseninä, vaikka katolinen kirkko osallistuu KMN:n muuhun toimintaan vain tarkkailijana.”

Pirjo Työrinoja esitteli samassa numerossa (s. 16–18) komission valmistaman opintovihkon ykseydestä, *Partakers of the promise — Biblical visions on the koinonia*.

Teol.tri *Juha Pihkala* selvitteli kirjoituksessaan ”Maailmankonferenssin kynnyksellä”, kuinka Faith and Orderin viime vuosikymmenien ohjelmat heijastuivat konferenssin valmisteluasiakirjaan (3/1993, 7–14).

Teol.lis *Jukka Keskitalo* tarkasteli samassa numerossa (s. 15–20) kirjoituksessaan ”Kohti yhteistä käsitystä uskon ja todistuksen suhteesta” tulevan maailmankonferenssin valmisteluasiakirjan neljättä lukuja ”Called to common Witness for a Renewed World”.

Pirjo Työrinoja teki seikkaperäisesti selkoa samassa numerossa (s. 21–29) otsikolla ”Kommuunion ja koinonian käsitteet” näistä käsitteistä ja niiden käsittelystä Maailmanneuvostossa ja mainitussa komissiossa. Hän mainitsi mm.: ”Tällä hetkellä koinonia on vielä enemmän kuvaus ohjelmasta, se voi muodostua ykseyden malliksi vasta kun kirkot yhdessä määrittelevät, mitä koinoniaa tai kommuuniota ne tarkoittavat. Konferenssin pääteema, ykseys (kommuunio, koinonia) on siten ajankohtainen myös sen päätyttyä.”

Maailmankonferenssia käsittelevät vielä

Juha Pihkalan katsaus "Faith and Order -maailmankonferenssin pääesitelmät", Pirjo Työrinon kirjoitus "Tulevaisuuden haasteet" ja *Tuire Valkeakaran* suomentama "Matkalla kohti täydempää koinoni-aa" (4–5/1993, 7–17 ja 19–22). Otsikolla "Lupauksesta osalliset" esitettiin samassa numerossa (s. 23–26) "Raamatun näkemystä koinoniasta" raamatunkohdin Vanhasta ja Uudesta testamentista.

Ekumenia Etelä-Afrikassa

Sekestuksessaan "Ekumenia Etelä-Afrikassa — taistelua rauhan ja oikeudenmukaisuuden puolesta" tiedotussihteeri *Ulf Särskert* kertoi osallistumisestaan tammi–helmikuussa 1993 ekumeeniseen tarkkailuohjelmaan Etelä-Afrikassa. Se on aloitettu Etelä-Afrikan kirkkojen neuvoston ja maan katolisen piispainkokouksen toimesta. Suomen luterilaisen kirkon ulkomaanapu on osallistunut ohjelmaan lähettämällä tähän mennessä neljä tarkkailijaa (3/1993, 36–38).

Ekumenia luottamista

Pääkirjoituksessaan "Ekumenia on luottamuskysymys" Jan Edström sanoi mm.: "Ekumeniassa on kyse myös asenteista, ei vain teologiasta ja perinteistä. Kohteliaisuus ja asianmukaisuus pohjautuu ymmärrykseen siitä, että se, mikä on tärkeää minulle, on samalla tärkeää myös toiselle. Jos tehdään ja sanotaan asioita kunnioittavasti, on todennäköistä, että syntyy myös näkyviä tuloksia." (4–5/1993, 3–6).

Vähemmistöt ekumeniassa

Vähemmistöjen oikeudet -seminaarissa Jan Edström pelkisti 14.2.1994 puheenvuoronsa lopuksi: "Suomessa, jossa ekumeeninen perinne on pitkä, mutta usein kapea, voidaan sanoa, että vähemmistökirkot usein asettavat enemmistökirkon kärsivällisyyden ja ekumeenisen antaumuksen koetuk-

selle. Suomen ekumeenisen neuvoston puolesta haluan vielä korostaa, että Neuvosto tietoisesti yrittää luoda yhä avoimempaa ekumeenista ilmastoa ja taata molemminpuolisen ja yhdenvertaisen kohtaamisen." (1/1994, 19–22).

Naisten ekumeeniset kirkkopäivät

Naisten ekumeeniset kirkkopäivät 30.—31.7.1994 Turussa saivat ennakolta runsaasti tilaa (2/1994, 3–6 ja liite Nekki). Päivien jälkeen kirjoituksessaan "Naisten ekumeenisten kirkkopäivien tulevaisuus?" Pirjo Työrinon sanoi lopussa: "Mielestäni nyt toteutuneessa muodossa naisten ekumeenisiä kirkkopäiviä ei ole välttämättömyyttä toistaa, vaan ne voisivat jäädä vuosikymmenen huipentumaksi Suomessa. Tulevaisuudessa Suomen kirkkoissa ja kristillisissä yhteisöissä voisimme etsiä tietä yhteisiin ekumeenisiin kirkkopäiviin..." (3/1994, 11–12).

Pääsihteeri Suomesta

Pastori *Matti Peiponen* valittiin nelivuotiskaudeksi Euroopan ekumeenisen nuorisoneuvoston (EYCE) pääsihteeriksi 1.8.1994 alkaen. Hän on aikaisemmin toiminut Turussa arkkipiispa John Vikströmin työalasihteerinä. Valinnan myötä neuvoston toimisto siirtyi Belfastista, Irlannista Helsinkiin (3/1994, 20–21).

Kansainvälistä ekumeniaa Järvenpäässä

Pohjoismaiden Ekumeeninen Neuvosto (NER) järjesti Kirkon koulutuskeskuksessa Järvenpäässä 13.—15.1.1995 Kirkkojen Maailmanneuvosto (KMN)—Euroopan Kirkkojen Konferenssi (CEC) -kokouksen, johon oli kutsuttu pohjoismaisten kansankirkkojen ekumeniasta vastaavat, kansallisten ekumeenisten neuvostojen ja muutamien vapaakirkkoneuvostojen edustajat sekä joitakin Kirkkojen Maailman-

neuvoston ja Euroopan Kirkkojen Konferenssin toimintaan osallistuvia. Neuvotte-
luissa pyrittiin avoimesti ja vilpittömästi
esittämään välttämättömät kysymykset
siitä huolimatta, että vastaukset eivät aina
olleet mieluiten toivottuja; näin oli eten-
kin kahden mainitun järjestön talouden
osalta (1/1995, 18–20).

Ryhmämatka Roomaan

Turun seudun ekumeeninen piiri teki
23.—30.4.1995 ryhmämatkan Roomaan.
Onnistunutta matkaa selostettiin laajasti.
Pastori *Martti Hirvonen* kertoi: “Meihin
pohjoisen (enimmäkseen) luterilaisen kir-
kon jäseniin Rooma suhtautui lämpimästi
ja ystävällisesti. Paavi Johanne Paavali II:n
vastaanotto Pietarin kirkon edustalla oli
juhlallinen tilaisuus ja samalla siinä oli
Jumalan perhevään tuntua, vierailusta
birgittalaissarten ruotsalaisen haaran
pääluostariin muodostui kodikas ja välitön
tutustuminen, Kristittyjen yhteyden
edistämisen neuvostossa tapahtunut vuo-
rovaikutus kardinaali *Edward I. Cassidy*n
ja monsignor *Redanon* kanssa jäi pysyvästi
mieleen.” Matkanjohtajana toimi isä *Rys-
zard Mis’* Turusta (2/1995, 29–38 ja 43).

Nuorten perehdyttämistä

Kirkkojen Maailmanneuvoston Faith and
Order (Usko ja Kirkkojärjestys) -komissio
järjesti nuorille teologeille 3.—11.8.1995
Turussa neuvottelupäivät, joiden tarkoi-
tuksena oli antaa nuorille teologeille tieto-
ja liikkeen historiasta, toiminnan tuloksista,
menetelmistä ja menossa olevista hank-
keista. Päiville osallistui noin 60 hengen
joukko nuoria ja vanhempia teologeja
kristillisistä kirkoista kautta maailman.
Noin kolmannes oli naisosanottajia.
Günther Gassmann esitti päivillä laajan
alustuksen aiheesta “Mikä on Faith and
Order?” (4–5/1995, 10–20).

Laboratorio

Sveitsiläisteologi *Hans Ruedi Weber*, joka
on toiminut Kirkkojen Maailmanneuvos-
ton Bosseyn Ekumeenisen Instituutin
apulaisjohtajana kertoi (suomentanut *Tii-
na Hoddy*) vuonna 1996 laajasti otsikolla
“Ekumeenisen elämän laboratorio” insti-
tuutin tavoitteista ja toiminnasta. Hän
kiteytti lopuksi: “Instituutti voi olla pio-
neeri tiellä uskollisempaan ylistykseen ja
uskottavampaan kristilliseen todistukseen
ja palveluun.” (4/1996, 26–30).

Kohti yhteistä ymmärrystä

Neuvoston vuosikokouksessa 12.3.1997
keskusteltiin “maamme ekumeenisen työn
yhteisestä ymmärtämisestä ja näystä”. Ai-
heen valintaan oli vaikuttanut Kirkko-
jen Maailmanneuvoston opintoviikonen
“Kohti yhteistä ymmärrystä Kirkko-
jen Maailmanneuvostosta”. Ortodoksinen
kirkkoherra *Veikko Purmonen*, metodisti-
pastori *Tapani Rajamaa*, arkkipiispa Jo-
hannes, pastori *Mari Kinnunen* ja suunnit-
telija *Gert Rüppel* esittivät aiheesta ajatuk-
siaan (1/1997, 3–13).

Rukousviikko Roomassa

Kristittyjen ykseyden rukousviikosta 19.
—26.1.1997 Roomassa kertoivat vaikutel-
miaan sairaanhoitaja *Pia* ja teol.yo *Ville
Vuolanto*. Mukana oli myös valokuva piis-
pa *Olavi Rimpiläisen* toimittamasta Pyhän
Henrikin messusta Santa Maria sopra
Minervan kirkossa. Valokuva oli myös
kirkkokahveilta Piazza Farnesella birgit-
talaissarten luona, mukana pääabbedissa
Tekla (1/1997, 19–21).

Suurkokous Grazissa

Grazissa, Itävallassa järjestettiin Euroopan
toinen ekumeeninen yleiskokous 23.—
29.6.1997 tunnuksenaan “Sovitus — Juma-
lan lahja ja uuden elämän lähde”. Sirpa-

Maija Vuorinen selosti päiviä eloisin sanoin ja valokuvin (2/1997, 20–31).

Neuvosto 80 vuotta

Pääkirjoituksessaan "Suomen ekumeeninen neuvosto 80 vuotta" Jan Edström toteasi vuonna 1997 aluksi: "World Alliance -liikkeen suomalainen osasto aloitti toimintansa 1917 — samana vuonna, jona Suomi itsenäistyi. Suomalaisen kansallistoimikunnan perustamiseen johti piispa *Nathan Söderblomin* aloite. Hän toivoi, että myös Suomeen muodostettaisiin kansallinen ekumeeninen elin ensi sijassa yhteiskunnallisia kysymyksiä varten. Piispa kävi Suomessa yrittäen innostaa kirkkoja yhteistoimintaan. Pian tämän jälkeen Söderblomin hyvä ystävä, professori *Arthur Hjelt*, teki aloitteen Suomalaisen kansallistoimikunnan perustamiseksi. Hän johti toimikunnan työtä vuoteen 1931. Elinen nimi muuttui 1933 Suomen yleiskirkolliseksi toimikunnaksi ja 1963 Suomen ekumeeniseksi neuvostoksi..." Lopuksi Edström tähdensi: "Aikana, jolloin hengellinen hämmennys lisääntyy ja ihmisiltä puuttuu hengellisiä kiintopisteitä, kirkkojen yhteistä ääntä tarvitaan — ei ehkä niinkään juhlaa julistuksina kuin ihmisläheisenä sitoutumisena elämään lähimmäisestä lähimmäiseen, Ecce homo. Jumala olkoon kanssamme." (3/1997, 3–6).

Samassa numerossa arkkipiispa Johannes kirjoitti ruotsiksi otsikolla "Ekumeniken och jag" (s. 7–9), teol.tri *Risto Cantell* otsikolla "Suomen ekumeeninen neuvosto ja minä" (s. 10–12). Teol.tri *Pirjo Työri*nojan kirjoituksessa "Että he olisivat yhtä" oli myös hänen kolme vuosikymmentä sitten ekumeenisen nuorten tapahtuman innoittamana tekemänsä piirros (s. 13). Arkkipiispa John Vikström kirjoitti ruotsiksi otsikolla "Ekumeniken och jag" (s. 14–15). Toimitusjohtaja *Valtter Luodon* kirjoituksen otsikkona oli "Ekumenia ja minä" (s. 16–18). Pastori *Erik Hellsten* kir-

joitti ruotsiksi otsikolla "Ekumeniken och jag" (s. 19–21). Teol.tri *Juhani Forsbergin* otsikkona oli myös "Ekumenia ja minä" (s. 22–24). "Oma aikani 1984–1993" oli Jaakko Rusaman kirjoituksen otsikkona (s. 25–26). Sirpa-Maija Vuorinen oli haastatellut Inga-Brita Castrénia, "avoimuuteen sidottua löytöretkeilijää" (s. 27–32), toimittaja *Marja Kuparinen* isä Martti Voutilaista otsikolla "Ekumenia on uskoa ja elämää" (s. 33–34).

Juhla ja kivi

Neuvoston 80-vuotisjuhlaumalanpalveluksesta 26.10.1997 Helsingin tuomiokirkossa ja juhla kokouksesta Helsingin NMKY:n juhlasalissa kirjoitti innostuneesti päätoimittaja *Aarno Malin* (4/1997, 36–37).

Samassa numerossa Sirpa-Maija Vuorinen kertoi, miten Pohjoismaiden Ekumeenisen Neuvoston johtaja *Gunnel Borgegård* ojensi Neuvostolle juhluvuoden johdosta todella harvinaisen lahjan: 1200-luvulla ristin muotoon hakatun, Upsalan tuomiokirkon pilariin tarkoitettua kiven, jota ei kuitenkaan siihen tarkoitukseen ollut käytetty. Gunnel Borgegårdin tiedustellessa Upsalan suomalaissyntyiseltä tuomiorovastilta *Tuulikki Koivunen-Bylundilta* lahja-ajatuksesta, vastaus oli myönteinen ja kivi siten lahja myös Upsalan tuomiokirkkoseurakunnalta (s. 40).

Rakkauskirje

Vuoden 1998 alussa Sirpa-Maija Vuorinen selosti kunnallisneuvos *Erik Liljeströmin* Fria Missionsförbundin *En Väg* -lehden helmikuun numerossa julkaistua "rakkauskirjetä" vapaakirkollisille luterilaisille ja uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomille vapaakirkollisille mainiten: "Erik Liljeström on maamme vapaakirkollisuuden henkilöitymä. Erityisen tunnettu hän on ruotsinkielisellä Pohjanmaalla, jossa hän pitkään toimi muun muassa Vöyrin kun-

nanjohtajana. Kirjeensä aluksi hän kertookin jo 25 vuotta kestäneestä taipaleestaan vapaakirkollisuuden edustajana eri yhteyksissä, joissa on ollut kysymys vapaakirkollisuuden aseman puolustamisesta yhteiskuntamme osana.

Erik Liljeström on 'henkeen ja vereen' maamme uskonnollisiksi yhdyskunniksi rekisteröimättömien liikkeiden rekisteröitymisen puolestapuhuja..." (1/1998, 35).

Naisten foorumi koolla

Euroopan kristittyjen naisten foorumi perustettiin vuonna 1982 Gwattissa, Sveitsissä. Teol.maist. *Anne Lagerstedt* kertoi kesäkuun alussa Madridin lähellä, El Escorialissa pidetystä foorumin yleiskokouksesta. Seuraavan nelivuotiskauden teemaksi vahvistettiin kokouspäivillä "Uusi vuosituhat lupauksen varassa" (2/1998, 20–23).

Maailmanneuvosto 50 vuotta

Kirkkojen Maailmanneuvoston kahdeksas yleiskokous ja samalla 50-vuotisjuhla pidettiin Zimbabwen pääkaupungissa Hararessa 3.—14.12.1998. Kirkkojen virallisia edustajia oli 1 000 ja yli 3 000 muuta osanottajaa. Suomen kirkkoa edustivat metropoliitta *Ambrosius* ja pastori *Heikki Huttunen* sekä lisäksi nuorisostuerttina (avustajana) opiskelija *Aino Nenola*.

Kriisikokoukseksikin luonnehdittuja päiviä, joiden tunnus oli "Turvatkaa Jumalaan, iloitkaa toivossa", selostivat Jan Edström, *Ambrosius* ja kasvatustiet.yo *Mirkka Torppa* (1/1999, 3–9 ja 20–21).

Naisten toivomus

Ekumeeninen vuosikymmen "Kirkot naisten tueksi 1988–1998" päättyi juhlakokoukseen 27.—30.11.1998 Hararessa juuri ennen Maailmanneuvoston mainittua yleiskokousta. Kokouspäiville osallistui yli

1 000 naista ja noin 40 miestä ryhmänä, joka pohti esillä olleita kysymyksiä omalta kannaltaan.

Selostuksessaan kokouksesta pastori *Riitta Virkkunen* totesi mm.: "Yleinen arvio ekumeenisesta vuosikymmenestä tuntui olevan, että juuri missään kirkot eivät ole ottaneet sitä tosissaan omakseen, vaikka ne olivatkin hyväksyneet sen KMN:ssa päätöstä tehdessään." (1/1999, 10–12).

Emeritusarkkipiispa Martti Simojoki

Emeritusarkkipiispa Martti Simojoki (17.9.1908–25.9.1999) toimi Suomen ekumeenisen neuvoston puheenjohtajana 1969–1981. Muistokirjoituksessaan "Martti Simojoki, hengellinen isä" Jaakko Rusama kosketteli hänen monitahoista, rikasta elämäntyötään sanoen, että parhaiten Martti Simojoki ehkä opittiin tuntemaan "syvästi hengellisenä opettajana" (2/1999, 10–12).

Vahdinvaihto

Neuvoston vuosikokous pidettiin 12.3.1999 Pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkossa Espoon Tapiolassa. Arkkipiispa Johanneksen yhdeksän vuoden puheenjohtajakauden jälkeen valittiin hänen seuraajakseen arkkipiispa *Jukka Paarma*. Kokouksessa Suomen Vapaakirkko palasi Neuvoston täysjäseneksi (2/1999, 20–24).

Koulutusohjelma 15 vuotta

Kansainvälisen ja ekumeenisen toiminnan koulutusohjelman (KETKO) 15-vuotisjuhla pidettiin 5.3.1999 Hotelli Arthurissa, Helsingissä. Teol.yo *Juhana Sihvo* kirjoitti koulutusohjelman synnystä, toiminnasta ja juhlasta (2/1999, 25–27).

Pyhiinvaellusta

Riemuvuoden 2000 viettoon liittyi eri puolilla Eurooppaa ekumeenisia pyhiinvaelluksia. Sirpa-Maija Vuorinen haastatteli vuoden 1999 lopulla Neuvoston osaaikaista pyhiinvaellussihteeriä, pastori *Kalle Elonheimoa*, joka kertoi pyhiinvaelluksesta ja sen kohteista Euroopassa sekä myös Suomessa. Haastattelun yhteydessä oli valokuva Neuvoston pyhiinvaellustyöryhmästä (4/1999, 28–32).

Teologian tohtori h.c.

Neuvoston emeritapääsihteerille, ekumeenian "Grande Dame" Inga-Brita Castrénille myönsi Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta 19.5.2000 kunniatohtorin arvon tunnustuksena hänen mittavista ansioistaan: "Elämä on kuljettanut Inga-Brita Castrénia merkittävässä tehtävässä ympäri maailmaa." (2/2000, 14).

Muuttoa

Vuoden 2000 lopulla pääsihteeri Jan Edström raportoi (4/2000, 26):

"Suomen ekumeenisen neuvoston toimiston on ollut pakko muuttaa. Luterilaisen kirkkohallituksen tilanpuute on tullut polttavaksi, kun marraskuinen kirkolliskokous antoi kirkkohallitukselle luvan perustaa joukon uusia virkoja. Jo pitkään tilanpuutteen kanssa taistellut kirkkohallitus ei nähnyt muuta ratkaisua kuin monivuotisen vuokralaisensa irtisanomisen. Päätös on luonnollisesti valitettava, sillä muutto merkitsee, että toimisto ei enää sijaitse kirkkohallituksen välittömässä yhteydessä, mistä on ollut monia yhteistyö- ja synergiaetuja.

Sillä, että neuvosto on voinut työskennellä omissa tiloissa, on ollut ratkaiseva merkitys aina siitä lähtien, kun se sai pienen toimistohuoneen kirkkohallituksen tiloista Vuorikadulla. Sitä ennen se oli joutunut sijaitsemaan muun muassa pääsih-

teeri Seppo A. Teinosen kirjoituspöydän laatikossa. Kun kirkkohallitus 1981 sijoittui Katajanokalle, Suomen ekumeeniselle neuvostolle tarjottiin toimistotilaa Luotsikadulta, ja siellä se on toiminut siitä lähtien niin neuvoston kuin kirkkohallituksen iloksi. Muutto on menetys kummallekin osapuolelle, vaikka uusi osoite (Katajanokankatu 7) on vain muutaman korttelin päässä entisestä.

Katuosoitteen muuttumisesta huolimatta toivon, että toimisto tulevaisuudessakin voisi olla eritaustaisten ihmisten, nuorten ja vanhempien, kohtauspaikka ajatusten, ideoiden ja näkyjen vaihtamista varten. Monet projektit, jotka ovat olleet tärkeitä ekumeeniselle työlle, ovat saaneet alkunsa luovissa kahvipöytäkeskusteluissa, arkielämän taukopaikalla. Siellä olemme usein kohdanneet ja kokeneet, kuinka siunatun rikastava ja luova yksinkertainen keskustelu voi olla."

Maailmanneuvoston tulevaisuus

Oulun ortodoksisen hiippakunnan piispa ja Kirkkojen Maailmanneuvoston keskuskomitean jäsen, metropoliitta Ambrosius totesi keskuskomitean kokouksen Potsdamissa, Saksassa päättyneen 6.2.2001 "harvinaisen sovinnollisissa merkeissä. Kokouksessa muotoutui vahva yhteisymmärrys maailmanneuvoston suunnasta 2000-luvun ensimmäiselle vuosikymmenelle." Erytyskomission välimietintöön sisältyi esitys siirtymiseksi konsensuslinjaan päätöksenteossa jatkuvien äänestysten ja enemmistöpäätösten sijasta (1/2001, 20–21).

Riemuvuoden 2000 päätös

"Riemuvuosi 2000 – toivon vuosi" päättyi Suomessa pääsiäiseen 2001. Päätöstapahtuma oli nuorten ekumeeninen pääsiäinen tunnuksenaan "Että he kaikki olisivat yhtä". Se järjestettiin 14.–16.4.2001 Tampereella kaupungin kirkoissa, kristillisten

järjestöjen toimipaikoissa ja Pirkkahallissa. Osanottajia oli 4 000—5 000 nuorta (2/2001, 26—27).

Tasavallan Presidentin tervehdys

Neuvoston Kirkot ja maahanmuuttajat -seminaari 30.1.2001 Vaasassa sai Tasavallan Presidentti *Tarja Haloselta* tervehdyksen, jonka lopuksi hän sanoi: "Esitän parhaan tervehdykseni Kirkot ja maahanmuuttajat -seminaarille ja sen kaikille osanottajille. Toivon, että aktiivinen työnnne kannustaa ihmisiä toimimaan suvaitsevaisuuden puolesta." (3—4/2001, 7).

Euroopan ekumeeniset neuvostot koolle

Euroopan kansallisten ekumeenisten neuvostojen kokous pidettiin 18.—21.4.2002 Versaillesissa, Ranskassa. Neuvostojen pääsihteerien lisäksi oli muita osanottajia, yhteensä noin 30 henkeä. Kokous pidettiin Reuillyn protestanttisen diakonissayhteisön keskuksessa, jota esitteli yhteisön suomalaissyntyinen sisar *Helvi Pulla*. Jan Edström mainitsi selostuksessaan, että neuvostot kokevat vaikeaksi saada kirkkojen yhteinen ääni kuulumaan eri medioissa. Mediaa kiinnostavat enemmän kirkonjohtajien henkilökohtaiset lausunnot kuin kirkkojen yhteiset esiintymiset." (2/2002, 5).

Ilman ekumeniaa ei kristillisyyttä

Kirkkojen Maailmanneuvoston pääsihteerin *Konrad Raiser* vieraili Suomessa kesäkuussa 2002. Toimittaja *Jyrki Härkösen* haastattelemana hän totesi mm.: "Kaikki eivät valitettavasti ymmärrä, että kristittyjen yhteistyö ei ole tahdon kysymys. Ilman ekumeniaa ei ole kristillisyyttä." (2/2002, 6—7).

Ekumeenista joulun odotusta

Osaston "Ekumeeninen kronikka" poimintojen viimeisenä kerrottiin:

Helsingin tuomiokirkossa vietettiin Itsenäisyyspäivänä 6.12.2002 Ekumeeninen juhla jumalanpalvelus, jossa saarnasi arkkipiispa Jukka Paarma, liturgieina kirkkoherra *Olav Johansson* ja pastori *Marja Heltelä* luterilaisesta kirkosta. Jumalanpalveluksessa avustivat Suomen ortodoksisen kirkon arkkipiispa *Leo*, piispa *Józef Wróbel* katolisesta kirkosta ja pastori *Kenneth Grönroos* vapaiden suuntien edustajana. Tekstit luki kulttuuriministeri *Kaarina Dromberg*.

Ennen joulurauhan julistusta Turussa nähdään televisiossa juuri ennen sitä Tuomiokirkossa ennakolta nauhoitettu neljän kirkkokunnan yhteinen rauhanvetoomus (4/2002, 23).

Teologiaa, hengellisyyttä ripistä jouluseimeen

Rippi

Oulun hiippakunnan synodaalikokouksen teologisia keskusteluja varten oli teol.tri *Hannes Leinonen* julkaissut kirjan Keskustelua ripistä Suomen kirkossa. Teosta seikkaperäisesti selostaessaan kirkkoherra *Pauli Linnasaari* luonnehti "paksua kirjaa merkkillisen eläväksi" (Näyten:o/1962, 36—37).

Runo rukouksesta

Vuonna 1963 ilmestyi rouva *Tuuli Honkasalon* kirjoittama nelisäkeistöinen runo "Rukous" (3/1963, 90—91).

Umpikuja

Teol.tri T.P.Virkkunen puuttui 1963 valtiot.tri Matti Luoman monissa artikkeleissa harjoittamaan "innokkaaseen kristinuskon kritiikkiin". Hän totesi, että kristillisen etiikan kohdalla voidaan hyvällä

syllä puhua, kuten tri Luoma tekee, umpikujasta. Kuitenkin esittämiensä perustelujen pohjalla on "lupa väittää, että umpikuja koskee tiettyihin ennakoasenteisiin pohjautuvia tulkintoja, ei itse kristinuskoa", korosti Virkkunen (6/1963, 205—208). Matti Luoman kanssa väiteltiin myöhemminkin.

Kansan sielu

Otsikolla "Suomen kansan sielu" Aimo T. Nikolainen korosti 1964 mm.: "Minkälainen olisikaan kansamme, jos suomalaisia yhdistäisi toisiinsa pyrkimys — seurata Kristusta? Ei siksi, ei ainakaan ensisijaisesti siksi, että niin ovat esi-isät tehneet, vaan siksi, että tämä valinta on — ajankohtainen, nykytilanteen vaatima. Nykyhetki ja tulevaisuus ovat Kristuksen." (1/1964, 1—3).

Antiteologia

Professori *Urpo Harva* tarkasteli vuonna 1964 monipuolisesti antiteologiaa. Hän totesi: "Antiteologia ei ole samaa kuin ateismi. Ateisti on henkilö, joka ei usko Jumalaan. Häntä ehkä ei laisinkaan kiinnosta koko uskonto. Antiteologikin on ateisti, mutta hän ei ole uskonnosta välinpitämätön. Päinvastoin hän on siitä yhtä kiinnostunut kuin teologi, mutta vastakkaisella tavalla..." (2/1964, 48—50).

Kaanaan kieltä

"Kaanaan kieltä ja sanan voimaa" oli professori Jussi Aron kirjoituksen otsikkona hänen pohtiessaan kristillistä kielenkäyttöä. Hän sanoi olevan "Kaanaan kieltä", jollaista ei saisi esiintyä, mutta: "Toisaalta on ehdottomasti todettava, ettei uskonnollista terminologiaa voi ilman muuta heittää yli laidan. Sen oppiminen ja hallitseminen ei voi tuottaa suurempia vaikeuksia kuin esim. auton ja sen ajamisen terminologia...Jos siis joku väittää, ettei

hän ymmärrä uskonnollista kielenkäyttöä, niin syynä on ilmeisesti laiskuus ja kiinnostuksen puute asiaan." (3—4/1964, 81—84).

Usko ja tieto

Dipl.ins. *Pertti Jotuni* kirjoitti vuoden 1966 alussa syvällisesti otsikolla "Usko ja tieto maailmankatsomuksessamme" sanoen mm.: "Uskon ja tiedon ongelmat maailmankatsomusten tekijöinä ovat aikaan ja sen rajoituksiin sidottuja kysymyksiä, ne ovat tänään toisia kuin vuosisata tai kaksi takaperin." (1/1966, 4—8).

Elämän tarkoitus

Saksalainen teologian professori *Helmuth Thielicke* kirjoitti 1966 otsikolla "Elämän tarkoitus" sanoen lopuksi: "Suhde Jumalaan merkitsee, että hän on ikuisen hyvyyden suojeluksessa. Siksi hänen turvansa on vain siellä. Hänen elämänsä tarkoitus ja päämäärä on tuo turva." (3/1966, 67—73).

Neitsyt Maria

Vuoden 1966 lopuksi oli kirjoitusten aiheena Neitsyt Maria (6/1966). Rovasti *Olavi Kaukolan* runon nimi oli "Alhaisuuden ylistysvirsi" (s. 181—182). Seppo A. Teinonen kirjoitti otsikolla "Ave Maria" (s. 183—184), isä *André Bonduelle* otsikolla "Mariologia ja ekumenismi" (s. 185—188), pastori *Heikki Räisänen* otsikolla "Maria Uudessa Testamentissa" (s. 188—192). Lisäksi kolme luterilaista, kaksi ortodoksia, yksi katolilainen ja yksi vapaakirkkolainen pohtivat: "Mikä asema tulisi Neitsyt Marialla olla kristillisyydessämme" (s. 193—199).

Luther

Professori *Kauko Pirinen* kirjoitti vuonna 1967 otsikolla "Luther psykoanalyytikon

potilaana” selostaen ulkomaisten tutkijoiden käsityksiä (1/1967, 24–28).

Uudistus, traditio

Pastori *Mikael Lehtonen* ja katolisesta kirkosta teol.tri *Adrian Borst* kirjoittivat vuonna 1967 otsikolla “Uudistus ja traditio” (4/1967, 101–109). Lehtonen päätti tarkastelunsa: “Kristus — eikä ihminen — on tradition Herra ja uudistaja.” Borst puolestaan korosti: “Yhdyskunta ei voi elää ilman traditioita, mutta jatkuva uudistuminen on yhtä välttämätön kuin traditiot.”

Uskonpuhdistus

Otsikolla “Uusi reformaatio?” pohtivat 1967 Arvo Aho, Jussi Aro, Urpo Harva ja Simo Kiviranta mahdollisen uuden uskonpuhdistuksen tarpeellisuutta todeten uudistuksia tarvittavan (4/1967, 110–116). Samassa numerossa (s. 119–128) Kauko Pirinen kirjoitti syvällisesti otsikolla “Uskonpuhdistus ekumeenisesta näkökulmasta”.

Taloudelliset arvot

Kirjoituksessaan “Kristinusko ja taloudelliset arvot” professori *Lauri Haikola* sanoi vuonna 1967 lopuksi: “Lutherin ‘jokapäiväisen leivän’-määritelmä voi nykyaikaisen nenässä haiskahtaa kenties liian maataiaiselta ja vanhanaikaiselta, mutta pikkuisen muuntelemalla sitä, siitä on luettavissa, mitä kristinoppimme opettaa taloudellisista arvoista.” (6/1967, 182–184).

Teologikokous

Järvenpäässä pidettiin 6.–12.8.1969 anglo-skandinaavinen teologikokous, jonka pääaiheena oli inkarnaatio-oppi Jeesuksen lihaan tulemisesta. Kokouspäiviin osui

sunnuntai, jona kahdeksan ulkomaista osanottajaa saarnasi Helsingin ja sen lähiympäristön seurakunnissa (4/1969, 9–10).

Rukous

Seuran kuukausikokouksessa keväällä 1975 oli aiheena “Opetuksemme ja kokemuksemme rukouksesta”, josta alustivat isä *Timo Lehmuskoski* ortodoksisesta kirkosta ja pääsihteeri *Yrjö Norppa* Saalemseurakunnasta (2/1975, 2–4 ja 9–12).

Kirkko ja rukous

Arkkipiispa Martti Simojoki kirjoitti 1977 otsikolla “Kirkon rukous” mm.: “Kirkko Kristuksen ruumina ja kirkon yhteinen rukouspalvelu muodostavat jakamattoman kokonaisuuden. Jos käytämme tuttua kuvaa rukouksesta, joka on sielun hengitystä, voidaan soveltaen sanoa, Kristuksen ruumis elää, sillä se hengittää. Rukous täyttää sen.” (4/1977, 2).

Rukous, parantuminen

Neuvoston yleiskokouksessa 5.12.1978 oli aiheena “Rukous ja parantuminen”, josta alustivat pastori *Wiljam Aittala* Adventtikirkosta, professori Martti Parvio, kirkkoherra *Erkki Piironen* ortodoksisesta kirkosta, *Mauno Wiinikkala* Saalemseurakunnasta ja isä Martti Voutilainen katolisesta kirkosta (1/1979, 6–16).

Meditaation teitä

Vuonna 1980 ilmestyi karmeliittaisä Wilfrid Stinissenin syvälinen kirjoitus “Kristillisen meditaation teitä”, jossa hän perusteellisesti käsitteli hiljaista rukousta, meditaatiota ja eri meditaatiotapoja (5/1980, 3–11 ja 21).

Samassa numerossa (s. 12–19) kirjoitettiin myös retriiteistä.

Sittemmin, vuonna 1998, pastori *Mar-*

ketta *Pylväskangas* käsitteli monipuolisesti retriittejä (2/1998, 16–19).

Raamattu

Neuvoston yleiskokouksessa 10.–11.12. 1982 Järvenpään Seurakuntaopistolla käsiteltiin perusteellisesti Raamatun auktoriteettia ja käyttöä sekä raamatuntutkimuksen merkitystä ja tehtävää. Alustajat ja puheenvuoronkäyttäjät esittivät kirkkonsa ja yhteisönsä käsitykset (1/1983, 1–36).

Meditaatio

Vuonna 1986 ilmestyi kirjailija *Anna-Maija Raittilan* viisiosainen ”Meditaatio”, joka käsitti otteita hänen suomentamastaan *Ordo Pacis* -sääntökunnan hengellisestä säännöstöstä (1–5/1986).

Seuraavana vuonna ilmestyi vastaavasti kaksiosainen ”Meditaatio”, joka sisälsi otteita Anna-Maija Raittilan suomentamista Pomeyrolin yhteisön perustajan *Antoinette Butten* teksteistä (1/1987, 11–12 ja 3–4/1987, 19–20)

Rukouselämä

Jeesuksen pikkusisar *Lysiennen* Sinapinsiemen ry:n järjestämällä ekumeenisella perheleirillä pitämä esitelmä ”Katolinen rukouselämä” julkaistiin 1986. Tekstin oli toimittanut Kari M. Rantila (2/1986, 22–26).

Karismaattisuuden haaste

Otsikolla ”Alkukirkon hurmoksellisen karismaattisuuden haaste” vs. professori *Lars Aejmelaus* selvitteli syvällisesti karismaattisuutta mainiten mm.: ”Yli-lyönneistään huolimatta nykypäivienkin karsimaattinen liike voidaan varmaankin nähdä myönteisenä tekijänä seurakuntaelämän elävöittämisessä ja laajempien piirien saattamisessa mukaan vastuunkan-

tajiksi jumalanpalveluksiin.” (5/1988, 7–12).

Elävä hengellisyys

Otsikolla ”Mitä on aikamme spiritualiteetti, elävä hengellisyys” ilmestyi 1988 katkelma Kirkkojen Maailmanneuvoston julkaisusta vuodelta 1985, *Spirituality for our times* (5/1988, 13–18).

Maria-seminaari

Neuvoston opillisten kysymysten jaosto järjesti 1.11.1991 Helsingissä Mariankirkossa seminaarin ”Kirkon Maria”, jossa oli käsiteltävänä ”Maria kirkon uskossa, elämässä ja ihmiskunnassa”. Seminaarin alustukset ja kommenttipuheenvuorot julkaistiin (1/1992, 3–17 ja 21–42).

Kuuntelu

Otsikolla ”Kutsu kuuntelemiseen” julkaistiin Yorkin arkkipiispan *David Hopen* saarna Turun tuomiokirkossa 15.3.1998. Hän sanoi mm.: ”Haluaisin kuitenkin painottaa, että jos me (olipa kyse sitten yksilöistä, kirkkoista tai jopa itsestään maailmasta) aiomme pitää kiinni Jumalan sanasta ja totella sitä, meidän on ensin oltava sen äärellä herkkiä ja tarkkaavaisia – kuunneltava sitä ja kuultava se.” (1/1998, 7–10).

Ortodoksiaa

Kirkkoherra *Pentti Hakkarainen* kirjoitti vuonna 2001 otsikolla ”Ortodoksista antropologiaa” sanoen m.: ”Ortodoksisen kirkon teologisen opetuksen mukaan ihminen luotiin Jumalan kuvaksi (1. Moos. 1:27). Näin ihmisellä on muusta luomakunnasta eroava asema. Ihmisen olemassaolo on ymmärrettävissä ja suhteutettavissa ainoastaan Luojan eli Jumalan kanssa. Ihmisen salaisuus kasvaa Jumalan salaisuudesta. Ihmisen asema Jumalan ikonina

eli kuvana sisältää välttämättömänä vapauden tai kuten isät sitä kutsuvat 'itsensä määräämisoikeuden'. Se asettaa ihmisen eettisyyden tilaan ja näin erottaa hänet muista luoduista." (1/2001, 11–14).

Oikeudenmukaisuus

Otsikolla "Oikeudenmukaisen yhteiskunnan raamatullisia juuria" teol.lis. *Kari Kuula* sanoi tarkastelunsa lopuksi: "Vanhatestamentillinen oikeudenmukaisen yhteiskunnan vaatimus nousi Israelin kansan perinteisestä uskosta, jonka mukaan Jumala on erityisesti sorrettujen ja köyhien puolella. Jumala vapautti kerran sorretun kansansa Egyptin orjuudesta. Tästä syystä kansan johtajien ja koko yhteiskunnan tulee tukea heikkoja ja luoda sellaiset olosuhteet, että ketään ei sorreta ja jokaisella on riittävä toimeentulo. Tämä profeetallinen — ja samalla hyvin yleisinhimillinen — ohjelma esittää poliittisen haasteen kaikkien aikojen yhteiskunnille." (3/2002, 16).

Jouluseimi

Pääkirjoituksessaan "Pyhä perhe" Jan Edström kirjoitti joulun 2002 merkeissä mm. näin: "Monia näyteikkunoita koristavat eri kulttuurien jouluseimet, muun muassa Helsingin Aleksanterinkadulla. Ne ovat siellä — keskellä mainosten kimallusta — kuin hienovaraisena muistutuksena siitä, miksi joulua vietetään. Ne muistuttavat meille, että joulu jos mikä on sekä monikulttuurinen että rajat ylittävä... Jouluseimien todistus on selvä ja yksiselitteinen. Jeesus-lapsi on tervetullut kaikkiin kulttuureihin. Jouluseimien tallirakennelmat vaihtelevat, aasit saatetaan tarvittaessa vaihtaa vesipuhveleiksi, mutta lapsi on sama. Lasta ympäröivät hahmot vaihtelevat, mutta on aina on tilaa vielä yhdelle — ehkä sinulle ja minulle." (4/2002, 3–4).

Kirkkojen, yhteisöjen, järjestöjen elämää, yhteyksiä maailmaan

Parannuksen vaatimus kirkolle

"Parannusta tekevä kirkko" oli Aimo T. Nikolaisen kirjoituksen otsikko vuonna 1962. Siinä hän esitti "Näköaloja Ilmestyskirjasta". Hän totesi mm.: "Ilmestyskirja välittää meidän aikamme kristillisille kirkkoille ja seurakunnille erityisesti tämän viestin: kristillisen kirkon on tehtävä parannus." Lopuksi hän korosti: "Se parannuksenteon vaatimus, joka koskee myös meidän kirkkoamme, voidaan ilmaista näinkin: näköalojemme on avaruttava!" (Näyten:o/1962, 5–7).

Lähetystyö

Piispa *Olavi Kares* pohti 1962 kirjoituksessaan "Lähetysten nykyistä problematiikkaa" maailmanlaajasti lähetystilannetta ja sen ongelmia (Näyten:o/1962, 14–17).

Tutkimus

Teol.lis. *Matti Ojala* selosti 1963 otsikolla "Kotokirkon kokokuva" seikkaperäisesti professori *Heikki Wariksen* johdolla toimineen komitean mietintöä "Kirkko muuttuvassa yhteiskunnassa". Hän korosti mietinnön ansiona sitä, "että se ensi kerran johdonmukaisesti pyrkii kartoittamaan kenttää ja tekemään ja johtopäätöksiä käyttämällä apuna yhteiskuntatieteitä" (2/1963, 33–37).

Vatikaanin konsiili

Otsikolla "Vatikaanin konsiili ja ei-katolilaiset" Seppo A. Teinonen totesi paavi *Johannes XXIII:n* ilmoittaneen uuden kirkolliskokouksen tehtävästä ja sanoneen, että konsiilista tulee ei-katolilaisille "suloinen kutsu siihen ykseyteen, jota Kristus

rukoili". Nyt konsiilin ensimmäisen istun-
tokauden jälkeen on syytä kysyä: "Onko
Rooma muuttamassa asennettaan ei-roo-
malaisiin kristittyihin ja kirkkoihin?"
Perusteellisen kirjoituksensa lopuksi hän
sanoi: "Rooma muuttuu näin ollen no-
peasti. Sekä protestantit että katoliset re-
formistit odottavat, että konsiili luo poh-
jan jatkuville lähentymismahdollisuuksil-
le. Vatikaanin kirkolliskokouksen seura-
minen on täten kaikkien kirkkojen velvol-
lisuus. Valitettavaa on, että oma kirkkom-
me on sen melkein täysin laiminlyönyt."
(2/1963, 38—41).

Yhdysvalloista

Otsikolla "Piirteitä USA:n luterilaisuudesta" *Raymond W. Wargelin* valotti Yhdys-
valtain luterilaisuutta todeten lopuksi:
"Luterilaisuus on vahvistunut USA:ssa.
Sillä on omat pulmansa ja vaikeutensa.
Mutta se on samalla ase Herran kädessä."
(3/1963, 82—86).

Muinainen kirkkoherranvaali

Nimimerkki *Ana Kronikka* (Maunu Sin-
nemäki) kuvaili 1963 leikkimielisesti otsi-
kolla "Amisoksen kirkkoherranvaali"
(Amisos, nykyisin Samsun, oli muinainen
kaupunki Pontoksessa, Vähän-Aasian
pohjoisrannalla). Pakina oli kirjoitettu
selostukseksi sanomalehdestä *Oinonen Aa-
mulehti* 1.4.v.89 j.Kr. Monien vaiheiden
jälkeen valituksi tuli pastori *Eufronius* (3/
1963, 87—89).

Näitä *Oinonen Aamulehden* selostuksia
ilmestyi myöhemminkin.

Ydinaseet

Vuonna 1963 Seppo A. Teinonen esitti
otsikolla "Ydinaseet ja kirkot" seitsemän
teesiä kirkkojen suhtautumisesta ydinasei-
siin (3/1963, 92—93).

Vahdinvaihto Vatikaanissa

Paavi Johannes XXIII kuoli 3.6.1963.
Seppo A. Teinonen selosti laajasti hänen
toimintaansa ja merkittävää uudistusohjel-
maansa. Hän otaksui, että seuraaja, paavi
Paavali VI pyrkii toteuttamaan jo aloite-
tun "valtavan uudistusohjelman" (4/1963,
115—122).

Suurkokous

Luterilaisen Maailmanliiton neljäs yleis-
kokous järjestettiin kesällä 1963 Helsin-
gissä. Jälkiarvioinnissaan kokouksesta
11.8.1963 Maunu Sinnemäki sanoi lopuksi
mm.: "Luterilainen Maailmanliitto on vielä
nuori. Siinä ilmenee tyhjäkäyntiä ja hapa-
rintia, epävarmuutta ja etsintää. Mutta
sen merkitys on jo nyt suuri..." (5/1963,
157—159).

Vierailu naapuriin

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon val-
tuuskunta vieraili 12.—27.2.1964 Neuvos-
toliitossa. Aimo T. Nikolainen kertoi mm.:
"Se oli varsinaisesti vastaus Eestin ja Latvi-
an luterilaisten kirkkojen arkkipiispojen
käynteihin maassamme, ja nämä Baltian
kirkot olivatkin vieraanvaraiset isäntämme
koko matkan aikana. Mutta samalla sai
matkamme laajempaakin kantavuutta. Se
oli ekumeeninen, koska kaikkialla kohta-
simme myös Venäjän ortodoksisen kir-
kon edustajia sekä baptisteja. Matkamme
tapahtui valtion viranomaisten myötävai-
kutuksella, ja kokonaisuudessaan se oli
todistus nykyisistä hyvistä naapurisuhteis-
ta." Matkalla tavattiin myös valtion us-
kontoasiain viranomaisia (2/1964, 36—39).

Elävä kosketus tarpeen

Nimimerkki *Alustaja* (Maunu Sinnemäki)
käsittelee eri aiheita otsikolla "Kamarikes-
kustelua". Vuonna 1964 hän tähdensi, "ettei
kirkko voi pelkästään nykyisellä julistuk-

sellaan, ei myöskään erillisillä julkilausumilla, vaikuttaa kylliksi talouselämän ja politiikan ratkaisuihin. Tarvitaan elävä kosketus kirkon ja näissä elämämpiireissä vaikuttavien henkilöiden kesken” (5/1964, 143—146).

Yhdistymismahdollisuuksia

“Voivatko kirkot yhtyä jälleen?” oli 1964 otsikkona ja sen alla “Rooma lähestyy protestantteja” Seppo A. Teinosen kirjoituksella, jossa hän käsitteli Vatikaanin toisen kirkolliskokouksen menossa olevaa istuntokautta korostaen Rooman kirkon pyrkimystä sovintoon muiden kirkkojen kanssa sekä paavin esittämää anteeksipyyntöä. Teinonen totesi lopuksi, että pohja uudelle kehitykselle on laskettu: “Konsiili on tosin yhä kesken...Sekä paavin että konsiilin esittämä anteeksipyyntö saattaa kuitenkin jo nyt protestantit kiusalliseen asemaan: voivatko he vastata yhtä kristillisesti?” (6/1964, 153—155).

Kirje Amerikasta

Pastori *Risto Lehtosen* Maailman Kristillisen Ylioppilasliiton järjestölehdessä *Federation News* oli 1964 lyhentäen suomennettu hänen “Amerikankirjeensä”, jossa hän selosti mm. amerikkalaisten ylioppilaskyliä kristillistä työtä (6/1964, 182—185).

Evangeliset akatemit

Vuoden 1965 alussa kerrottiin Saksassa 2. maailmansodan jälkeen perustetuista Evangelisista akatemioista. “Ne kokosivat kaikilta elämäalueilta ihmisiä, joita Kolmannen valtakunnan moraalinen katastrofi sekä sodassa ja myöhemmin sotavankeina saadut kokemukset olivat syvästi järkyttäneet, ja johdattivat heidät pohtimaan keskenään olemassaolonsa perusteita ja velvollisuuksiaan jokapäiväisessä elämässä.” (1/1965, 19—23).

Pelastusarmeija

Kirjoituksessaan “Pelastusarmeijan yhteistyö kirkon ja muiden kristittyjen kanssa” fil.maist. Elsa Könönen mainitsi 1965 mm.: “Suurenmoisella, kauniilla tavalla Suomen luterilaisen kirkon ymmärtämys Pelastusarmeijan työtä kohtaan tuli näkyviin viime vuonna, Armeijan 75-vuotisriemujuhluvuotena, kun kirkko antoi Armeijalle “syntymäpäivälahjaksi” yhden sunnuntain kolehdin kaikista maan kirkoista.” (3/1965, 74—76).

Kaakkois-Aasia

Otsikolla “Rajumyrskyn jälkeen” Maunu Sinnemäki loi 1965 katsauksen Kaakkois-Aasian kirkkojen elämään 2. maailmansodan jälkeen (3/1965, 85—90).

Amerikkalaista

“Amerikan” numerossa 4/1965 Maunu Sinnemäki kirjoitti “Amerikan kirkoista uuden kauden ovella” (s. 97—101), Raymond W. Wargelin otsikolla “Yhdysvaltain suomalaisten luterilaisten kirkollinen elämä” (s. 102—105), Eugene Carson Blake Maunu Sinnemäen suomentamana “Ajatuksia kirkkojen yhtymisestä” (s. 106—112), johtaja *John C. Bennett* otsikolla “Moraali ja kansakunnan etu” (s. 113—115), lehtori *Kirsti Kena* otsikolla “Tämäkin on Amerikkaa” (s. 118—123). Lisäksi julkaistiin suomennos *Martin Luther Kingin* Alabamassa pitämästä puheesta “Me olemme liikkeellä” (s. 124—128).

Herätysliikkeiden laulut

Kirjailija Anna-Maija Nieminen/Raittila selosti 1965 syvällisesti lukuisin näyttein aihetta “Herätysliikkeidemme laulut yhteyden rakentajina” (5/1965, 142—150). Samassa numerossa pastori Väinö A. Hyvönen puolestaan kirjoitti otsikolla “Läntis-

ten herätysliikkeiden laulu suomalaisella maaperällä” (s. 151—154).

Liturgia, kirkkotaide

Kirkkoherra *Leino Hassinen* totesi 1965 kirjoituksensa ”Liturginen uudistus” lopussa: ”Perusteltu ja tahdikkaasti toteutettu liturginen uudistus on uskollisuutta Herran antamalle tehtävälle auttaa ihmiset elämään uskonkuuliaisuudessa.” (5/1965, 163—168).

Seuraavassa numerossa arkkitehti *Olavi Kantele* kirjoitti otsikolla ”Kirkkotaitteesta” kirkkotaiteen eri aloista ja niiden tehtävistä (6/1965, 186—190).

Painostusryhmä

Vuoden 1966 alussa *Aimo T. Nikolainen* kirjoitti otsikolla ”Kirkko — painostusryhmäkö?” Kysymys on ongelmallinen. Lopuksi hän tiivistä: ”Olemme yksilöinä ja ryhmänä veitsenterällä, vaarassa luiskahdtaa johonkin äärimmäisyyteen, esim. lakihenkiseen moralismiin tai kaikkea suvaitsevaan ’halpaan armoon’” (1/1966, 1—3).

Maallikot

Maallikot ja maallikkous olivat vuoden 1966 alussa pohdittavina. Arkkikiispa *Paavali* kirjoitti maallikoista ortodoksisessa kirkossa (2/1966, 36—38). Samassa numerossa toimittaja *Rauni Vornasen* aiheena olivat maallikot katolisessa kirkossa (s. 39—41). Riitta Virkkunen selvitteli ekuumeenisen liikkeen radikaalien maallikonäkemyksiä (s. 42—46). Arvo Ahon kirjoituksen otsikkona oli ”Maallikkouden nykytilasta ja tulevaisuudesta” (s. 47—51).

Rauha

Rauha oli 1966 monipuolisesti pohdittavana. Piispa *Aarre Lauha* kirjoitti otsikolla ”Raamattu ja rauha” (5/1966, 133—135). Samassa numerossa olivat toimittaja *Pekka*

Peltolan kirjoitus ”Miksi rauhasta on puhuttava” (s. 136—138), *Aimo T. Nikolaisen* ”Kirkkojen rauhantyön raamatulliset perusteet” (s. 139—141), kansanopistonjohtaja *V. J. Malmivaaran* ”Henkinen maanpuolustus ja sotilaspapin tehtävä” (s. 142—144), pastori *Jouko Martikaisen* ”Prahan Kristillinen Rauhanliike” (s. 145—150) ja teol.tri *C. J. Putsin* ”Katolinen kirkko ja rauhanajatus” (s. 150—154).

Kansankulttuuri

Teol.tri *Pentti Laasonen* kirjoitti 1967 otsikolla ”Kirkon ja kansankulttuurin vuorovaikutus” tiivistäen lopuksi: ”Olennaista on, ettei kirkko jäänyt saarekkeeksi. Vuorovaikutusta parepi sana olisikin ehkä monessa tapauksessa sulautuminen.” (5/1967, 142—144):

Uskonnonvapaus

Teol.tri *Eino Murtorinne* korosti 1968 kirjoituksessaan ”Uskonnonvapaudesta Suomessa”, että ”kirkon ja valtion ongelma on aina kirkon omalta kannalta tärkeä elinkysymys, joka vaatii jatkuvaa tarkistamista. Tätä on pidettävä entistäkin tärkeämpänä niiden käsitysten valossa, joiden mukaan kirkko on vain osa tätä yhteiskuntaa ja olisi tästä syystä saatettava myös entistä enemmän yhteiskunnan yleisen kontrollin alaiseksi.” Nämä käsitykset eivät ole uusia, ”mutta kylläkin kirkon kannalta katsottuna erittäin arveluttavia” (1/1968, 11—18).

Samassa numerossa seurakunnan johtaja *Kai Antturi* kirjoitti uskonnonvapaudesta helluntaiherätyksen kannalta. Hän sanoi lopuksi: ”Jumala hallitsee ihmisten yhteiskuntaa. Mutta jokaisella olkoon oikeus etsiä ja palvella häntä omantunnon mukaan...” (s. 19—21).

Rauhankonferenssi

Prahassa pidettiin maalis—huhtikuun vaihteessa 1968 Kristillisen rauhankonferenssin kolmas yleiskokous, johon osallistui 55 maasta 500 osanottajaa, 63 eri järjestöjen huomioitsijaa sekä noin 100 sanomalehti-, radio- ja televisiomiestä. Suomesta Kirkon ulkomaanasioiden toimikunnan lähettiminä huomioitsijoina osallistuivat teol.lis. *Toivo I. Palo* ja pastori Jouko Martikainen sekä omasta aloitteestaan Berliinissä työskentelevä lehtori Pirkko Lehtiö. Martikainen laati selostuksen konferenssista (4/1968, 148—151).

Traditio, liturgia

Professori Martti Parvion virkaanastujais-esitelmästä 26.3.1969 "Kirkon traditio ja jumalanpalveluksen liturginen uudistuminen" julkaistiin lyhennelmä (3/1969, 1—3).

Kirkko, politiikka

"Kirkko ja politiikka eli onko Jumala punainen" oli professori *Kauko Sipposen* selostuksen otsikkona heinäkuussa 1969 Stuttgartissa pidetyiltä Saksan kirkkopäiviltä. Niillä oli lähes 30 000 osanottajaa (4/1969, 1—3).

Venäläis—suomalainen kokous

Sinapin kurssikeskuksessa, Turussa pidettiin 19.—22.3.1970 Venäjän ortodoksisen kirkon ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon teologinen kokous. Valtuuskuntien puheenjohtajina toimivat piispa *Filaret* ja arkkipiispa Martti Simojoki. Kokous oli näiden kirkkojen "ensimmäinen virallinen teologinen kohtaaminen" (2/1970, 1—8).

Elinympäristö

Yhdistyneiden Kansakuntien Tukholmassa vuonna 1972 pidettävää ympäristönsuo-

jelukonferenssia ajatellen Kirkkojen Maailmanneuvoston Kirkko ja yhteiskunta-jaosto oli laatinut raportin "Maapallon elinympäristö, vastuullisen valinnan ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kohde". Siinä sanottiin mm.: "Tulevat vuodet vaativat kirkkoja ja kristittyjä entistä enemmän osallistumaan ihmisten elinympäristöä koskevien kysymysten käsittelyyn ja toimintaan niiden pohjalta." (4/1971, 7—9).

Kristillinen olemassaolo

Seuran kuukausikokouksessa 22.11.1972 isä Jan Aarts piti syvällisen esitelmän aiheesta "Kirkot ja kristillinen olemassaolo". Sen lopuksi hän toivoi, "että esityksessäni on kuultanut läpi ajatus, että kristinuskolla on aina tarpeeksi tarjottavaa — myös nykyihmiselle. Kirkkojen ei tarvitse taistella säilyttääkseen oman rikkautensa..." (4/1972, 1—8).

Joulu

Eri kirkkojen ja yhteisöjen joulu oli esillä 1973. Kirkoherra *Tapani Repo* kertoi otsikolla "Joulu ortodoksiassa", Reinier Brüggemann otsikolla "Katolinen joulu seimen äärellä", Brita Nickels luterilaisesta otsikolla "Sanoma joulutapoihin kätkeytyä", *Tapani Rajamaa* otsikolla "Metodistin joulu" ja *Väinö Kaukiainen* otsikolla "Pelastusarmeijan joulu iloista palvelua" (4/1973, 2—7 ja 10—13).

Raamatun paikka

Pelastusarmeijan V osastossa 21.11.1974 pidetyssä tilaisuudessa oli aiheena "Raamatun paikka kirkossani ja elämässäni". Siitä alustivat everstiluutnantti *Veikko Karppinen* Pelastusarmeijasta, kirkkohera *Veikko Purmonen* ortodoksisesta kirkosta ja pastori *Pertti Luumi* luterilaisesta kirkosta (4/1974, 2—11).

Jeesuksen pikkusisaret

Vuonna 1977 Rauni Vornanen kertoi ot-sikolla "Pikkusisarten trubaduurikiertue" modernista Jeesuksen pikkusisaret -sään-tökunnasta, jonka pääpaikka on Rooman lähetytyillä Trefontanessa. Marraskuussa 1976 pikkusisarten viisihenkinen ryhmä, joukossa yksi suomalainen, *Leila*, aloitti Suomen-kiertueensa Sevettijärveltä, Lapi-sita (1/1977, 13—14).

Nuorisovaihto

Kansainvälinen Kristillinen Nuorisovaihto (ICYE) syntyi 2. maailmansodan jälkeen Yhdysvalloissa tukemaan teini-ikäisten seurakuntanuorten vaihto-oppilastoimin-taa Yhdysvaltain ja Saksan kesken. Järjestö perustettiin 1948. Toiminta laajeni mui-hinkin maihin; Suomen ICYE-toimikunta aloitti vuonna 1958. Kauppat.kand. *Lauri Haavisto* selosti 1977 tämän rekiströi-dyn, Neuvostoon tarkkailijajäsenenä kuu-luvan yhdistyksen toimintaa (2/1977, 17—19).

Uusi paavi

"Pääsihteerin palstalla" Inga-Brita Castrén kirjoitti vuonna 1978 paavi Johannes Paa-vali I:n odottamattoman kuoleman joh-dosta, että se "lienee sitonut maailman kristittyjä, ei vain yhteiseen järkytykseen, vaan myös yhteiseen esirukoukseen: myös Suomessa arkkipiispa Mikko Juva kehotti kristikansaa muistamaan rukouksissa jälleen uuden paavin valintaan kokoontu-nutta konklaavia. Valituksi tuli ei-italialai-nen ensimmäistä kertaa, kardinaali *Karol Wojtyla*, paavina Johannes Paavali II. Tuntui kuin katolinen kirkko valinnas-saan olisi ottanut kaksi askelta samanai-kaisesti kohti todellista universaalisuutta: uusi paavi on ei-italialainen ja lisäksi sosi-alistisesta maasta. Hänkin on ekumeeni-sista näkemyksistään tunnettu." (4/1978, 4—5).

Kirkkopäivät

Turussa pidettiin 14.—17.6.1979 ensimmäi-sen kerran yhteiset eli ekumeeniset kirk-kopäivät. Näin perinteiset kirkkopäivät, nyt 29. kerran, saivat "kokonaan uuden ilmeen". Kirkkopäivät järjestää Suomen Kirkon Seurakuntatoiminnan Keskusliit-to yhteistyössä paikallisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän kanssa.

Neuvoston ehdotus vuonna 1976 johti ekumeenisiin päiviin. Turun päiviä käsi-teltiin laajasti ennakolta (2/1979, 2—20), samoin niiden jälkeen (5/1979, 4—11 ja 20).

Maaailmanlähetys

Kirkkojen Maailmanneuvosto järjesti maailmanlähetyskonferenssin 12.—25.5.1980 Melbournessa, Australiassa tunnuk-senaan "Tulkoon Sinun valtakuntasi". Suomesta osallistuivat luterilaisen kirkon lähetys sihteeri, teol.tri *Raimo Harjula* ja Suomen Lähetysseuran johtaja, rovasti *Alpo Hukka*, joka edusti Suomen ekumee-nista neuvostoa. Harjulan ja Hukan kirjoi-tusten lisäksi eri kirkkoihin ja yhteisöihin kuuluvat esittivät käsityskantojaan konfe-renssin tunnuksesta (2/1980, 3—15).

Ehtoollinen

Neuvoston Faith and Order -jaosto oli toimittanut *Näköalan* n:ön 1/1981 ehtool-lisesta, jota eri kirjoittajat selostivat kirk-konsa tai yhteisönsä osalta (s. 2—13).

Mies ja nainen kirkossa

Vuoden 1981 lopussa eri kirjoittajat te-kivät selkoa miesten ja naisten asemasta ja toiminnasta kirkoissaan otsikoilla "Nai-nen ja mies pelastuksemme valossa", "Kirkko miehen ja naisen yhteisönä", "Nainen ja mies Jumalan kansan jäsenenä", "Miesten ja naisten yhteistyö katolisessa kirkossa", "Metodistkyrkan som kvinnors

och mäns gemenskap” ja “Millaisen naisen kirkko tuntee?” Aihe oli myös “Pääsihteerin palstalla”. (5/1981, 2—15).

Lähetys, dialogi

Neuvoston lähetys- ja evankelioimistyön jaosto järjesti 3.—4.12.1982 seminaarin aiheesta “Lähetys ja dialogi”, jossa olivat käsiteltävinä mm. kysymykset: “Dialogi: onko kysymys lähetystyön asenteesta, lähetystyön metodista vai lähetystyön kieltämisestä?” sekä “Mihin on päästy tähän asti käydyissä dialogeissa ja mitä niistä on opittu?” (4/1982, 27).

Seuraava numero käsitti teol.lis. *Seppo Syrjäsen* ja osan seminaarin eri kirkkojen edustajien puheenvuoroista, joukossa myös pastori *Lloyd Swantz*in ja dosentti *Marja-Liisa Swantz*in englanniksi.

Jumalanpalvelus

Kirkkojen Maailmanneuvoston yleiskokoukseen 1983 Vancouverissa osallistuneiden “ihastuneisiin kokemuksiin” jumalanpalveluksista viitaten piispa Samuel Lehtonen kirjoitti syvällisesti otsikolla “Tarvitsemme huolellista valmistautumista jumalanpalvelukseemme” sanoen mm.: “Viime kädessä jokainen jumalanpalvelus on mysteeri, salaisuus, sillä siinä on kysymys Jumalan läsnäolosta ja hänen kohtaamisestaan, rukouksesta, ylistyksestä ja Jumalan puheen kuulemisesta.” (5/1983, 20—23).

Piispavierailu Roomaan

Arkkipiispa John Vikström, arkkipiispa Paavali ja piispa Paul Verschuren olivat paavi Johannes Paavali II:n vastaanotolla 7.1.1985 Vatikaanissa. Käyntiä selostettiin ja julkaistiin Vikströmin ja Paavalin puheet sekä paavin vastauspuhe (1/1985, 30—33). Lisäksi julkaistiin Mikko Juvan *Kotiliedessä* 4/1985 ilmestynyt kirjoitus “Kolme piispaa Roomassa” (s. 34 ja 36).

Naispappeus

Neuvosto järjesti 19.9.1986 luterilaisen kirkon toimitalossa seminaarin naispappeudesta. Seminaarin avasi teol.tri *Juha Pihkala*, minkä jälkeen seurasivat eri kirkkojen edustajien puheenvuorot sekä keskustelu. Arkkipiispa John Vikström sanoi lopuksi todettuaan osanottajissa olevan sekä miehiä että naisia: “Pelastus on annettu Kristuksessa, ja se on kerran toteutuva koko täyteydessään. Naispappeudessa näkisin jonkinlaista ennakointia tästä tulevasta hyvästä, kun molemmat jo nyt ovat mukana tässä työssä.” (4/1986, 11—42).

Mysteerinä ja merkkinä

Vuonna 1986 julkaistiin Jaakko Rusaman suomennos Kirkkojen Maailmanneuvoston Faith and Order -tutkimusohjelman laajan raportin asiakirjasta “Kirkko mysteerinä ja profeettallisena merkkinä” (5/1986, 15—27).

Seuraavana vuonna 23.4. Neuvoston opillisten kysymysten jaosto järjesti aiheesta kirkkoseminaarin alustuksineen ja puheenvuoroineen (2/1987, 11—33).

Iso-Britannia ja mustat

“Ison-Britannian musta kristillisyyys — hengissä pysymistä vai vapautusta” oli 1987 otsikkona teol.yo *Tuija Kokon* englannista suomentamalla opinto-ohjaaja *John Wilkinsonin* kirjoituksella. Hän sanoi mm.: “Vaikka anglikaanisuudessa onkin alettu tavata mustaa kristillistä perinnettä seurakuntatasolla, mustilla kristityillä on kirkossa edelleenkin voimakkaasti riistetty asema.” (1/1987, 24—31).

Pakolaiset

“Pakolaiset kirkkojen kannalta” oli *Näköala—Utsiktin* 5/1987 aiheena. Eri kirjoitusten joukossa oli Neuvoston kansainvälisten asioitten jaoston puheenjohta-

jan, toimittaja *Eeva Kemppi-Revon* laaja artikkeli "Kirkkojen vastuu pitkäaikaisen pakolaisongelman ratkaisemisessa" (s. 7–10).

Missio Helsinki

Missio Helsinki kesällä 1987 Olympiastadionilla evankelista, tohtori *Billy Grahamin* johdolla oli vuoden 1988 alussa esillä. Missiologian dosentti *Risto A. Ahonen* kirjoitti otsikolla "Billy Grahamin ja amerikkalaisen herätyskristillisyyden teologista arviointia" (1/1988, 12–16).

Myöhemmin samana vuonna selostettiin laajasti Neuvoston 25.5.1988 Saalemsurakunnan tiloissa, Helsingissä järjestämää Post Graham -keskustelutilaisuutta (3–4/1988, 3–28).

Lähetystyö

Otsikolla "Lähetystyö yhdistäjänä" pastori *Tapani Nuutinen* selvitteli 1988 laajasti lähetysyhteistyön alkua ja vaiheita sekä tavoitteita esitelmässä, jonka hän oli pitänyt Valamon kansanopiston 2.–4.2.1987 kursilla "Johdatus ekumeenisiin kysymyksiin" (2/1988, 24–29).

Uutta etsivä maailma

Otsikolla "Orle-asiakirjan synkkä, mutta uutta etsivä maailma" Jaakko Rusama selosti 1989: "Oikeudenmukaisuus, rauha ja luomakunnan eheys (ORLE)-prosessi on tuottanut eri puolilla maailmaa monia asiakirjoja ja vielä useampia käytännön toimintoja. Genevessä Sveitsissä toimiva Kirkkojen maailmanneuvoston ORLE-sihteeristö (englanniksi Justice, Peace and the Integrity of Creation, JPIC) yhdessä ohjelmaa johtavan työryhmän kanssa on kesällä 1989 saanut valmiiksi ensimmäisen ekumeenisen ja teologisen asiakirjan koko prosessista." Edempänä hän jatkoi: "Asiakirja jakaantuu kahteen osaan. Ensimmäi-

nen osa kuvaa synkin värein kaikkea sitä, mikä sotii oikeudenmukaisuutta, rauhaa ja luomakunnan eheyttä vastaan. Jälkimmäinen osa etsii sitä yhteisöllisen liiton muotoa, jossa kirkot voisivat antaa uskonsa pohjalta yhdessä vastauksensa..." (4/1989, 10–12).

Lähetysten näkökulmia

Vuoden 1990 aluksi oli monipuolisesti esillä lähetystyö, jota eri kirjoittajat käsitelivät kirkkonsa näkökulmasta. Luterilaisen kirkon lähetystyön keskuksen lähetysteologi, teol.tri *Timo Vasko* loi laajan katsauksen otsikolla "Maailman lähetys- ja uskontotilanne" (1/1990, 3–16).

Piispanvirka

Piispanvirasta esittivät vuona 1990 käsitöksensä ja perustelunsa eri kirjoittajat kirkkonsa kannalta (4/1990, 3–18).

Baltia

Vuonna 1991 luterilaisen kirkon ulkomaanavun Baltian-työn projektisihteerinä *Aarno Lahtinen* selosti otsikolla "Baltia — lähellä mutta kaukana" historiaa ja erityisesti uskonnollista tilannetta sanoen lopuksi: "Meidän on aika asettua lähikansojemme rinnalle ja unohtaa isonveljen roolimme, ja niin me voimme itsekin rikastua." (1/1991, 14–15).

Etelä-Afrikka

Teol.lis *Jaana Hallamaa* loi vuonna 1991 syvällisen katsauksen Etelä-Afrikan tilanteeseen otsikolla "Valoa näkyvissä? Etelä-Afrikan poliittinen muutos ja kirkot" (2/1991, 17–21).

Islamin vaikutus

Kirjoituksessaan "Islamin vaikutus kasvaa Suomessa" luterilaisen kirkon lähetystyön

keskuksen islam-jaoston projektisihteeri, fil.maist. *Marjatta Kyyhkynen* selvitteli 1991 islamilaisuuden etenemistä sekä Suomessa että muualla Euroopassa (3/1991, 11–12).

Tiedotus

Vuonna 1992 selviteltiin tiedotuskysymyksiä. Pääkirjoituksensa "Kristillinen julkisuus" lopuksi Jaakko Rusama pelkisti: "Ongelmana meillä Suomessakin on, että kirkkojen yhteistä tiedotusstrategiaa ei ole haluttu tai osattu laatia. Niinpä kaikki kukat yrittävät kukkia. Niiden monilukisuus ei kuitenkaan välttämättä merkitse viestin läpi pääsemistä julkisuudessa." (2/1992, 3–6).

Samassa numerossa olivat myös kooste "Kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen lehtiä" (s. 15–17), selostukset "Kristittyjen ykseyden rukousviikko lehtien palstoilla vietettynä", "Kirkolliset tiedotusyksiköt Suomessa" ja "Kirkkojen tiedotusyhteistyö -kokemuksia, mahdollisuuksia, näköaloja" (s. 15–25). Sirpa-Maija Vuorinen "Siruja"-otsikolla esitti otteita sanomalehtien selostuksista Kristittyjen ykseyden rukousviikon vietosta (s. 30–31).

ETYK

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin (ETYK) neljäs seurantakokous pidettiin maaliskuun lopulla 1992 Helsingissä. Suomalaiskirkot olivat valmistaneet osanottajille erilaisia tiedotusaineistoja sekä tilaisuuksia. Niitä selostettiin sekä julkaisiin mm. Suomen ortodoksisen kirkon kirje Suomen ETYKvaltuuskunalle sekä kirjoitus "Pyhän istuimen asema ETY-prosessissa" (3/1992, 3–16).

Lausannen liike

Vuonna 1992 otsikolla "Lausannen liike" tehtiin selkoa 1974 Lausannessa, Sveitsissä muodostetusta Lausannen liikkeestä, maailmanlaajasta lähetys- ja evankelioi-

misjärjestöstä. Kesäkuussa 1992 perustettiin liikkeen suomalainen kansalliskomitea. Neuvoston ruotsinkielinen jaosto järjesti 5.5.1992 evankelointiaiheisen kokouksen, jossa Lausannen liike oli esillä (4/1992, 7–12).

Raamatunkäännös

Ensimmäisenä adventtina 29.11.1992 otettiin juhlallisesti käyttöön evankelis-luterilaisessa kirkossa uusi Kirkkoraamattu. Uuden käännöksen synty- ja käännösvaiheet selostettiin sekä julkaistiin eri kirkkojen ja yhteisöjen edustajien kannanotot (5/1992, 3–6).

Tehtävä itärajan takana

"Suomen kirkkojen tehtävä itärajan takana" oli 1993 otsikkona sekä pääsihteeri Risto Cantellilla että isä *Elias Huurinainen* heidän tehdessään selkoa itärajan taakse suuntautuvasta kirkollisesta ja muusta toiminnasta (1/1993, 5–14).

Islamia tänään

Otsikolla "Islam tänään" teol.lis. *Seppo Rissanen* käsitteli seikkaperäisesti islamia sanoen mm.: "Yhdentyvässä Euroopassa joudumme myös yhä enemmän tekemisiin yleiseurooppalaisten islamiin liittyvien ongelmien kanssa. Suomalaiset kirkot eivät siis voi sivuuttaa islam-kysymystä." (1/1993, 15–22).

Luterilainen maailmanjärjestö

Pastori *Reetta Leskinen* teki vuonna 1993 selkoa Luterilaisesta Maailmanliitosta (LML). Se perustettiin 1947 edistämään luterilaisten kirkkojen välistä yhteyttä ja yhteistyötä. Suomen evankelis-luterilainen kirkko kuuluu perustajajäseniin (4–5/1993, 34–35).

Kristinuskko, länsimainen kulttuuri

Otsikolla "Kirkot ja länsimainen kulttuuri" tiedottaja *Minna Saarema-Maunumaa* selosti Helsingin yliopistossa 9.—10.2.1994 järjestettyä seminaaria "Usko ja kulttuuri", jossa käsiteltiin kristinuskon ja länsimaisen kulttuurin kohtaamista (1/1994, 14—17).

Porvoon yhteinen julistus

Järvenpäässä 9.—13.10.1992 valmistui Porvoon yhteinen julistus, joka ehdottaa lähempää yhteyttä Englannin, Skotlannin, Walesin ja Irlannin anglikaanikirkkojen sekä Pohjoismaiden ja Baltian maiden luterilaisten kirkkojen välille. Teollis Pirjo Työrinöja, joka oli yksi neuvotteluihin osallistuneista, selosti julistuksen sisältöä sekä sen käynnissä olevaa käsittelyä (1/1994, 23—26).

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous hyväksyi julistuksen 8.11.1995.

Seuraavana vuonna pidettiin allekirjoitusten johdosta "kirkkohistorialliset jumalanpalvelukset" Trondheimissa 1.9., Tallinnassa 8.9. ja 28.11.1996 Westminster Abbeyssä Lontoossa (3/1996, 7—8). Arkkipiispa John Vikström saarnasi Westminster Abbeyn juhla jumalanpalveluksessa ja osallistui ehtoollisen jakamiseen. Hän antoi sen kuningatar *Elisabetille*.

Vähemmistöt

Kunnallisneuvos Erik Liljeström piti vähemmistöseminaarissa 14.2.1994 Helsingissä alustuksen aiheesta "Valtio, uskonnonvapaus ja vähemmistöt", jossa hän käsitteli vapaakirkkoihin kuuluvien asemaa ja puutteita omakohtaisin kokemuksin kolmannen polven baptistina (2/1994, 24—27).

Tutkimuskirjasto

Otsikolla "Vapaita suuntia koskeva tietous yhteen paikkaan" teol.kand. *Juhani Makkonen* kertoi vuonna 1995 Helsingissä kaksi vuotta toimineesta Suomen vapaiden kristittyjen tutkimuskirjastosta (1/1995, 14—15).

Uskontolauselma

Vuonna 1995 otsikolla "Kirkot esittävät uskontolauselmaa EU:n perusasiakirjaan" selostettiin kirkkojen aloitetta, joka on osoitettu EU-maiden hallitusten välisen kokouksen valmistelijoille. Siinä kirkot esittävät Euroopan unionin perussopimuksen laajentamista kirkkoja ja uskonnollisia yhteisöjä koskevalla säännöksellä, joka takaisi uskontolainsäädännön kuulumisen edelleen jäsenvaltioiden hoitaman lainsäädännön piiriin. Aloittekirjelmän luovuttivat Tasavallan Presidentti *Martti Ahtisaarelle* luterilaisen ja ortodoksisen kirkon arkkipiispat, katolinen piispa sekä Suomen ekumeenisen neuvoston ja Vapaiden kristittyjen neuvoston pääsihteerit (4—5/1995, 23—27).

Vanhurskauttamisoppi

Neuvoston vuosikokouksessa 14.3.1996 dosentti *Simo Peura* piti alustuksen aiheesta "Vanhurskauttamisoppi ja luterilainen identiteetti", piispa Paul Verschuren vastaa vasti katolisuuden ja pastori *Olavi Rouhe* adventistien kannalta (1/1996, 7—15).

Paaville Sibeliusta

Otsikolla "Paaville Sibeliusta ja kardiinaalille körttivirsiä" kerrottiin Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan kuoron Viva voxin menestyksistä esiintymisistä Roomassa Kristittyjen ykseyden rukousviikolla 18.—25.1.1996: "Kuoro teki suomalaista kirkkomusiikkihistoriaa avustamalla paa-

vi Johannes Paavali II:ta messun toimittamisessa.” Jo edellisenä päivänä kuoro tervehti paavia Vatikaanissa laulamalla *Sibeliuksen* Finlandian. Useissa esiintymisissä oli mukana körttivirsiäkin (1/1996, 18–20).

Vapaakirkollisuus

Pääkirjoituksessaan ”Vapaan kristillisyyden rooli Suomen kirkossa” Jan Edström mainitsi lopussa: ”Sataneljäkymmentävuotias suomalainen vapaakirkollisuus on vahvistanut asemansa tasa-arvoisena keskustelukumppanina niin viranomaisten kuin muiden kirkkojen rinnalla...Työtä tarvitaan kuitenkin vielä, jotta valtio ja viranomaiset antaisivat täyden tunnustuksen vapaakirkoille. Sen edellytyksenä on, että kirkkojen yhteinen ekumeeninen itseymmärrys tulee näkyviin uskonnonvapauslain uudistamisessa ja antaa vapaakirkoille uusia mahdollisuuksia ja lisää vastuuta.” (3/1996, 3–6).

Sapattivuosi

”Juutalaisten ja kristittyjen keskustelu riemuvuodesta” oli otsikkona vuonna 1996 fil.lis. *Marja Merraksen* raportilla, jossa hän selosti Bosseyn Ekumeenisessa Instituutissa 19.–23.5.1996 järjestettyä kurssia, jolla juutalaiset ja kristityt tutkijat sekä teologit pohtivat yhdessä 3. Mooseksen kirjan 25. luvun ”visiota riemuvuodesta, joka oli suunniteltu antamaan joka 50. vuosi viljelymaalle ja ihmisille sapattivuoden sekä vapautuksen velasta ja orjuudesta.” (4/1996, 7–10).

Toronton herätys

Neuvoston opillisten kysymysten jaosto järjesti 24.5.1996 kokouksen, jossa osanottajat esittivät kirkkonsa tai yhteisönsä käsityskantoja Torontossa, Kanadassa virinneeästä herätyksestä (4/1996, 15–18).

Yhteinen julistus

Luterilaisen kirkon toimitalon juhlasalissa järjesti Neuvoston opillisten kysymysten jaosto 20.11.1997 ekumeenisen seminaarin, jonka aiheena oli vanhurskauttamisoppi lähtökohtana katolisen kirkon Kristittyjen yhteyden edistämisen neuvoston ja Luterilaisen Maailmanliiton julkaisu sekä raportti ”Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista”. Seminaarissa tehtiin selkoa käydyistä luterilais-katolisista neuvotteluista. Alustuksissa ja puheenvuoroissa osanottajat esittivät kirkkonsa käsitykset julistuksesta (4/1997, 3–13 ja 19–35).

Yhteinen julistus hyväksyttiin 7.5.1998 evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksessa Turussa (1/1998, 15–18).

Kristillinen lehti

Päätoimittaja *Olav S. Melin* kirjoitti 1998 otsikolla ”Onko kristillistä lehteä?” Hän totesi aluksi: ”Lähtökohtani on, että sanomalehden kriteerit ovat samat, olipa kysymyksessä tavallinen päivälehti tai kristillinen viikkolehti.” Hänen lopputoteamuksensa oli: ”Me toimittajat olemme tämän hetken vankeja, ja meillä on harvoin jos milloinkaan aikaa kirkastusvuorille. Tämä on kuitenkin se, mitä me kipeimmin tarvitsemme.” (1/1998, 13–14).

Suomalais-venäläistä

Otsikolla ”Uskonnonvapaus on kirkkojen ja valtioiden yhteinen intressi” kerrottiin, että ”yhdennettoista suomalais-venäläiset oppikeskustelut käytiin Lappeenrannassa 12.–19.10.1998 aiheista ’Kristityn vapaus, kirkon vapaus, uskonnonvapaus’ sekä ’Kirkon, valtion ja yhteiskunnan suhteet’. Ajankohtaisuutta aiheille antoivat Venäjän uskontotilanne ja Suomessa alkava uskonnonvapauslain uudistus. Kymmenhenkisiä valtuuskuntia johtivat Turun ja Suomen arkkipiispa John

Vikström sekä Pietarin ja Laatokan metropoliitta *Vladimir*.” (3–4/1998, 16–19).

Riemuvuosi 2000

Otsikolla ”Riemuvuosi velvoittaa” Jan Edström totesi pääkirjoituksessa 1999: ”Maamme kristilliset kirkot ja yhteisöt aloittavat yhteisen riemuvuoden vieron 28. marraskuuta otsikolla ’Riemuvuosi 2000 – Toivon vuosi’...Kirkkojen riemuvuosi liittyy selvästi kirkkovuoteen. Se alkaa yhdessä läntisten kirkkojen adventtiajan kanssa. Koko riemuvuoden ajan kirkkoja ja paikallisseurakuntia kehoitetaan tavallista enemmän korostamaan kirkkovuoden juhlien ekumeenisia ulottuvuuksia...” (3/1999, 3–6).

Allekirjoitus Augsburgissa

”Yhteinen todistus ihmisen pelastumisesta” oli otsikkona selostuksessa, jossa kerrottiin: ”Saksan Augsburg on uskonrauhan kaupunki. Melkein puoli vuosituhatta ehti kulua edellisestä merkittävästä kirkkojen sopimuksesta, kunnes kaupunki sai uudelleen kunnian toimia rauhan foorumina. Lokakuun viimeisenä päivänä 1999, uskonpuhdistuksen vuosipäivänä, Augsburgissa allekirjoitettiin yhteinen sopimus vanhurskauttamisesta...” ”Kirkkojen edustajat siirtyivät katolisesta katedraalista juhlallisena kulkueena Pyhän Annan luterilaiseen kirkkoon, jossa Yhteinen julistus vanhurskauttamisesta juhlallisissa jumalanpalveluksessa allekirjoitettiin.” (3/1999, 13–15).

Pyhä Birgitta ja riemuvuosi

Pyhälle Birgitalle omistettuna järjestettiin Roomassa 12.–13.11.1999 merkittävä luterilais-katolilainen tapahtuma, joka käsiteli juhlamessun Pietarinkirkossa ja kansainvälisen tutkijatapaamisen. Ekumeenisen seminaarin aiheena oli ”Pyhä Birgitta ja riemuvuosi 2000”. Suomen evankelis-

luterilaisen kirkon edustajina osallistui-
vat seminaariin emeritusarkkipiispa John Vikström, Naantalın kirkkoherra Rauno Heikola, professori *Päivi Setälä*, teol.tri Pirjo Työrinoja ja Birgittalaissisarten ystävät ry:n sihteeri *Paula Montin*. Jumalanpalvelukseen ottivat osaa arkkipiispa Jukka Paarma ja hänen sihteerinsä *Heikki Jääskeläinen* sekä kirkkoneuvos Risto Cantell. Selostuksen oli kirjoittanut Pirjo Työrinoja (4/1999, 19–22).

Kolmas vuosituhat

Arkkipiispa Jukka Paarma piti Helsingin yliopistossa 16.3.2000 Studia generalia-luennon ”Kristuksen kolmas vuosituhat ekumeenisena haasteena”. Syvällisen luennon lopussa hän tiivisti:

”Kristuksen kolmannen vuosituhannen alkaessa kirkkoilla on edessään monia suuria ja vaikeitakin haasteita mutta samalla innostavia mahdollisuuksia. Porvoo-julistuksen perusteella syntynyt Porvoo-kirkko-yhteisö ja vuosien teologisen työn tuloksena aikaansaatu yhteinen julistus vanhurskauttamisopista katolisen kirkon kanssa ovat lupaavia toivon merkkejä maailmassa...” (1/2000, 7–13).

Juhla Prahassa

Praha kuului Euroopan kulttuurikaupunkeihin 2000. Siksi Praha 2000 -komitea ja Tšekin kirkkojen ekumeeninen neuvosto järjestivät kulttuurivuoden kirkollisen päätapahtuman Pyhän Vituksen katedraalissa 2.7.2000. Tilaisuutta luonnehdittiin Euroopan sydämen ekumeeniseksi juhlaaksi. Neljästä muusta kulttuurikaupungista oli kutsuttu edustajia, Helsingistä rovasti *Seija Molina*, Tuomiokirkkoseurakunnan Johanneksen kirkon piirikappalainen. Hän kertoi juhlasta (3/2000, 15–16).

Uskon vapaus

“Kirkko ja ihmisoikeudet”-seminaarissa 20.11.2000 tiedotuspäällikkö Eeva Kemppi-Repo piti esitelmän “Uskon vapauden historiaa Euroopassa” sanoen mm.: “Jumalan ihmiselle antama vapaus sisältää vapauden ilman pakkoa ja kenenkään estämättä tai ohjailematta vastata hänen kutsuunsa. Tähän perusvapauteen kajoaminen painostuksella, juridisin toimin tai sosiaalisin keinoin on tulkittavissa ihmisen ja Jumalan välisen suhteen loukkaamiseksi. Siihen ei ole oikeutta kenelläkään, ei kirkolla eikä valtiolla.” (4/2000, 16–19).

Komiteamietintö

Komiteamietintö uudeksi uskonnonvapauslaiksi julkaistiin maaliskuussa 2001. Mietintö selostettiin ja julkaistiin eri kirkkojen sekä yhteisöjen edustajien kannanotot (2/2001, 3–23).

Seuraavassa numerossa selviteltiin uuden lain ekumeenisia seurauksia sekä tarkasteltiin “tienviittoja ja välietappeja” uudistuksen varrelta (3–4/2001, 10–15).

Radioasema Marseillessa

Lehtori *Maila Rancken* kertoi vuonna 2002 “Euroopan ainoasta ekumeenisesta radioasemasta”. Tämä Radio Dialogue sijaitsee Marseillen Suuren katedraalin siipirakennuksessa. Toiminnasta vastaavat Ranskan roomalaiskatolinen kirkko, ortodoksinen kirkko, reformoitu kirkko ja Armenian apostolinen kirkko. Vaatimattomissa tiloissa toimivan aseman palveluksessa on kolme päätoimista työntekijää. Lisäksi on vapaaehtoisia, useat eläkkeellä olevia toimittajia. Aseman johtaja *Michel Heriard* sanoo: “Jokainen meistä uskoo ekumeniaan. Siksi olemme tässä mukana.” (1/2002, 8).

Ilon jakoa

Otsikolla “Iloa jaossa” Sanna Ylä-Jussila selosti Tampereella 28.–29.1.2002 järjestettyä lähetystyön ja kansainvälisen diakonian kongressia, jonka tunnuksena oli “Jaettu ilo”. Osanottajia, joukossa eri puolilta maailmaa saapuneita, oli noin 1 300. He pohtivat, mikä on kirkon missio alkaneella vuosituhannella (1/2002, 18–20).

Vaitiolovelvollisuus

Sirpa-Maija Vuorinen esitteli kirkon työntekijöiden vaitiolovelvollisuutta käsittelevän teoksen (Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2002:2). Hän totesi mm.: “Kirja on käyttökelpoinen myös muiden kirkkojen työntekijöille, koskeehan yleinen lainsäädäntö kaikkia ja monien lakiuudistusten viidakossa pulmatilanteita syntyy helposti.” (2/2002, 9).

Naiset keskustelevat

NNKY-liiton tiedotussihteeri *Kaisa Halonen* selosti otsikolla “Naiset käyvät ruohonjuuritason keskustelua uskontojen välillä” Helsingissä 22.–27.4.2002 järjestettyä kansainvälistä seminaaria “Rajattomia kohtaamisia”. Osanottajat, noin 30 naista, edustivat eri kansallisuuksia ja uskontokuntia (2/2002, 14–15).

Oppikeskustelut

Suomen ja Ruotsin evankelis-luterilaisten kirkkojen sekä Helsingin ja Tukholman katolisten hiippakuntien edustajat kokoontuivat 30.–31.10.2002 Karjaalla. Kokouksen luterilaisena puheenjohtajana toimi piispa *Eero Huovinen*, katolisten valtuuskuntaa johti piispa *William Kenney* Tukholmasta. Helsingin katolisen hiippakunnan delegaatio osallistui piispa *Józef Wróbelin* ja Ruotsin luterilaiset *Lindköpingin* piispa *Martin Lindin* johdolla.

Kokous aloitti teologisten, viisivuotiksiksi tarkoitettujen neuvottelujen sarjan tunnuksestaan "Vanhurskauttaminen kirkon elämässä" (4/2002, 22).

Paikallisekumenia — läheisyyttä yli seurakuntarajojen

Seuraavassa on yksittäisiä toteamuksia lukuun ottamatta sivuutettu mainitut tammikuun vuosittaiset valtakunnalliset, Kristittyjen ykseyden rukousviikko sekä Yhteiskristillinen rukousviikko, joita järjestettiin lukuisilla paikkakunnilla.

Kotoisiin yhteyksiin

Vuonna 1965 oli pääkirjoitukseen "Konferenssiekumeniasta kirkkojen kotoisiin yhteyksiin" sisällytetty otteita Kirkkojen Maailmanneuvoston New Delhin 1961 yleiskokouksen asiakirjojen katkelmista. Kirkkojen ykseyden osalta korostettiin mm.: "On välttämätöntä tarjota tilaisuuksia, jotta paikallisseurakunnat kasvaisivat yhdessä yhteisissä jumalanpalveluksissa, raamatuntutkisteluisissa, rukoushetkissä ja antamalla ympäristölleen yhteisen todistuksen..." (3/1965, 65–66).

Seurakuntailta Konalassa

Helsingin Konalan seurakuntakeskuksen salissa oli 28.10.1973 runsaan yleisön koonnut tilaisuus. Konalan taholta oli toivottu illan aiheeksi "Ekumenia Raamatun valossa". Piispa Aimo T. Nikolaisen johdolla keskusteltiin neljän eri kirkon ja kristillisen yhteisön edustajien alustusten pohjalta (3/1973, 13–15).

Paikallista ruotsiksi

Kirjoituksessaan "Ekumenik på lokalplanet" 1977 pastori Björn Elfving selvitteli paikallistason ekumeenisia pyrintöjä ja myös ongelmia. Hän korosti: "För att ekumenik skall fungera, måste den prakti-

seras på lokalplanet, så att de enskilda medlemmarna förstår dess värde och nödvändighet." (1/1977, 8–9)

Lisää yhteyttä

Otsikolla "Paikallinen ekumenia" Aimo T. Nikolainen kirjoitti 1977: "Kristillisten kirkkojen yhteysliikkeessä kehitys kulkee yhä selvemmin kohti paikallista ekumeniaa." Edempänä hän totesi, että Suomen ekumeenisen neuvoston ja Suomen Ekumeenisen Seuran aloitteesta pyritään muodostamaan paikallisia yhteistoimintaelimiä jäseninään "seurakunnat ja vastaavat" (2/1977, 2).

Paikallisen ekumenian esteitä

Kirjoituksessaan "Paikallisen ekumenian ongelmia" Martti Parvio totesi vuonna 1978 aluksi: "Kun eri yhteyksissä on valittaan tiedostettu, että ekumeeninen liike pikeminkin edustaa myös omassa maassamme johtajistoa ilman joukkoja, on selvää, että heikko kohta on kansan pariin iskostuva ekumeeninen elämä ja ajattelu tai pikeminkin niiden puuttuminen." Sen jälkeen hän selvitteli niin historiallisia kuin muita ekumenian esteitä (4/1978, 2–3).

Paikallista yhteyttä

Vuoden 1978 lopulla Brita Nickels teki selkoa keväällä 1975 perustetusta Neuvoston paikallisen yhteyden jaostosta (4/1978, 12–13).

Samassa numerossa mainittiin Neuvoston järjestämästä paikallisen yhteyden työn neuvottelusta, jossa kuultiin selostuksia seitsemältä paikkakunnalta (s. 13–15).

Ekumeniaa seurakunnissa

Kirkkoherra Erkki Piironen vastasi vuonna 1983 kysymykseen "Miten ekumeniaa voidaan edistää seurakunnissa?" Seikkaperäisessä vastauksessaan hän kertoi myön-

teisistä kokemuksistaan lähes 40 vuoden ajalta mainiten mm.: "Sotien jälkeisellä ajalla ovat luterilaisten ja ortodoksien suhteet kasvaneet ystävyYTEEN ja toistensa kunnioittamiseen. Se on tuonut mukanaan monenlaista ekumeenista toimintaa näiden kirkkojen seurakuntiin." (4/1983, 15—18).

Todellista vain paikallinen

Kirkkojen Maailmanneuvoston Vancouverin yleiskokousta 1983 selostaessaan otsikolla "Vain paikallinen on todellista" Inga-Brita Castrén korosti: "Vancouverin kokemusten, näkyjen, löytöjen, suositusten ja päätösten todellisuus 'reaaliarvo' testataan sillä mitä Vancouverin jälkeen tapahtuu kansallisella ja myös paikallisella tasolla...ellei Vancouverin kokous meillä Suomessa lisää maamme kirkkojen yhteistyötä ja auta niitä kohti ykseyttä, ei kokous ole täällä saavuttanut tarkoitustaan." (5/1983, 10—14).

Ystävyysseurakunta

Vuonna 1985 kirjoituksessaan "Ensimmäisen ekumeenisen ystävyysseurakuntasuhteen solmiutuminen" teol. ja fil. tri Yrjö Luojola kertoi, miten 15.12.1985 tulee kuluneeksi 10 vuotta Turun luterilaisen Martin seurakunnan ja Ilomantsin ortodoksien Pyhän Eliaan seurakunnan ystävyystoiminnan aloittamisesta ja sen vaiheista vuoteen 1978, hänen kirkkoherrakautensa loppuun (3/1985, 22—27).

Paikallisesti

Paikallisekumeniaa selvitteli 1985 teol.tri Iris Wikström kirjoituksessaan "Hur långt har vi kommit i lokalekumeniken?" sanoen lopuksi: "Men riktlinjerna — som alltid kan rättas till — och hjälpmöden har vi i dag. Och det är inte så litet det heller. Vi är ju ändå alla på väg åt samma håll." (1/1985, 22—27).

Myöhemmin vuonna 1985 selostettiin Neuvoston paikallisen yhteyden jaoston tekemää kyselyä paikallisesta ekumeenisesta toiminnasta ja saatuja vastauksia (4/1985, 22—26).

Pohjoismaista paikallisekumeniaa

Pohjoismainen paikallisekumenian konferenssi pidettiin 26.—28.4.1990 Åh stiftsgård -kurssikeskuksessa Göteborgin lähellä, Ruotsissa. Pastori Martti Hirvonen kertoi konferenssin valmisteluista, itse konferenssista sekä paikallisekumeniasta muissa Pohjoismaissa. Ohjelmassa oli kaksi laajaa esitelmää. Isä Henrik Roelvinkin aiheena oli "Då skall världens tro" ja pastori Helena Haatajan "Att de alla skulle vara ett". Molemmat julkaistiin, jälkimmäinen suomeksi "Että he kaikki olisivat yhtä" (3/1990, 17—35).

Paikallisekumeniaa Englannista

Sirpa-Maija Vuorinen kertoi vuonna 1991 "Siruja"-otsikollaan Englannista, miten Bar Hillissä, Cambridgen ulkopuolella, kohoaa parhaillaan uusi kirkko, joka on yhteinen anglikaaneille, baptisteille, kveekareille, metodisteille, reformoiduille ja katolilaisille. Lopuksi hän kysyi: "Milloin Suomessa edes harkitaan vastaavaa uutta kirkkorakennusta suunniteltaessa?" (4/1991, 26).

Pohjoismaista Turussa

Turun Kristillisellä Opistolla järjestettiin 24.—26.4.1992 pohjoismainen paikallisekumeniakonferenssi. Teol.maist. Virpi Pakkanen-Viberg selosti konferenssia, jossa oli noin 40 osanottajaa kaikista Pohjoismaista (4/1992, 13—16).

Paikallinen yhteys — haaste

Näköala—Utsikt 4—5/1994 oli omistettu paikallisekumenialle. Aluksi Jan Edström

käsitteli aihetta pääkirjoituksessa "Paikallinen yhteys — haaste ekumenialle" (s. 3—6). Pääteeksi hän totesi: "Turun seudun ekumeeninen piiri, joka tänä vuonna viettää neljäkymmenvuotisjuhlaansa, on tärkeä todistus ykseyden, yhteyden ja ymmärtämyksen kaipuusta. Piirillä ei ole maamme monien muiden paikallisen ekumenian elinten tavoin virallisia suhteita Suomen ekumeeniseen neuvostoon. Sen sijasta se koostuu ihmisistä, jotka ovat sitoutuneet neuvoston työhön. Voimme iloitella todeta, että Suomen ekumeenisella neuvostolla on ollut tilaisuus omistaa yksi *Näköala—Utsiktin* numero paikalliselle ekumenialle. Eniten tilaa saa historiallinen katsaus Turun paikallisen ekumenian 40 vuoteen..."

Turun seudun ekumeenisen piirin puheenjohtaja Martti Hirvonen kertoi, miten paikallisekumeniasta oli hänelle seurakuntatyön ohella tullut kuin "toinen luonto", sekä selosti piirin toimintaa (s. 7—8).

Kirjoituksessaan "Neljä vuosikymmentä ekumeniaa" Yrjö Luojola muisteli nuoruutensa ekumeenisia virikkeitä ja loi laajan katsauksen turkulaispiirin syntyyn ja vaiheisiin (s. 9—17). Hän kertoi, miten piiri syntyi "kahden miehen konferenssinä", katolisen isä Reinier Brügemannin ja hänen aloitteesta. Luojola toimi puheenjohtajana 10.11.1954—17.9.1985.

Piirin sihteeri, pastori *Pentti Kokko* selosti vuosilta 1982—1994 piirin vaiheita (s. 28—33).

Piiri sai juhlavuoden johdosta tervehdyksiä. Julkaistujen joukossa oli ensimmäisenä isä Brügemannilta Hollannista, seuraavina isä *Frans Vossin*, rovasti *Jorma Alasen*, pastori *Risto Nurmelan*, lehtori *Liisa Kaijalan* ja toimittaja *Sirkka Saarivuoren* (s. 18—24).

Piirin osallistumisesta Pyhän Henrikin vaelluksiin teki selkoa teol.tri *Seppo Rissanen*.

Sirpa-Maija Vuorinen selosti tulevaa Kristittyjen ykseyden rukousviikkoa 18.—25.1. 1995. Samalla hän kertoi viikon

historiasta, jonka juuret vievät aina 1800-luvun lopulle. Aloite nykymuotoiseksi viikoksi tehtiin 1935.

Suomessa alettiin viikkoa säännöllisesti järjestää vuodesta 1964. Kaksi vuotta myöhemmin Suomen Ekumeeninen Seura ja Suomen ekumeeninen neuvosto alkoivat julkaista viikon suomenkielistä ohjelma-viikosta. Vuodesta 1988 Neuvosto ryhtyi julkaisemaan sen suomen lisäksi myös ruotsiksi (s. 38—39).

Turku — Ilomantsi

Turun Martin seurakunnan ja Ilomantsin ortodoksisen Pyhän Eliaan seurakunnan ystävyystoiminta täytti 20 vuotta 1996. Koulunjohtaja *Antti Lehtinen* kertoi 20-vuotisjuhlassa 20.1.1996 puheessaan toiminnan synnystä ja vaiheista (1/1996, 26—28).

Kartoitusta

Neuvoston paikallisen yhteyden jaosto aloitti vuonna 1996 paikallisen, ekumeenisen kartoituksen. Pastori *Veijo Koivula* selosti 1997 työn edistymistä, mukana paikkakunta- ja vastuuhenkilöluettelot (1/1997, 29—31).

Kaipuu yhteyteen

Pääkirjoituksensa "Paikallisen ekumenian rakentaminen" lopuksi Jan Edström korosti vuoden 2002 alussa: "Paikallisekumeeninen teologia ja toimiva yhteistyöfoorumi ovat edellytyksiä yhteyden syvenemiselle. On kuitenkin olemassa myös kolmas vähintään yhtä tärkeä edellytys eli ihmiset, joilla on palava kaipuu yhteyteen yli yhteisörajojen. On ilahduttavaa, että näitä 'kaipaajia' tapaa nykyisin yhä useammin..." (1/2002, 3—4).

Kotikenttäekumeniaa

Neuvoston puheenjohtaja, arkkipiispa Jukka Paarma korosti katsauksessaan Neuvoston syyskokouksessa 14.—15.10. 2002 Hämeenlinnassa: “Ekumenia ja ekumeeninen liike nähdään monissa meidän seurakunnissamme edelleen kirkon johtotason ja teologien keskinäisenä puuhailuna ja kanssakäymisenä. Se näyttää liian monen mielestä olevan kaukana tavallisen kristityn ihmisen uskonharjoittamisesta ja käytännön elämästä Silloin on helppo ajatella, että ekumenia ei kuulu meille, eikä se voi olla kovin tärkeätäkään. Tällaiseen asenteeseen törmään aika usein sekä eri kristittyjen kirkkojen tai yhteisöjen seurakunnissa, mutta myös julkisessa keskustelussa, mediassa. Siksi tahtoisin painottaa Suomen ekumeenisen neuvoston työssä kotikenttäekumenian merkitystä.” (4/2002, 14—15).

Muuta humanismista Rasmukseen

Eurooppalaista humanismia

Otsikolla “Eurooppalaisen humanismin arviointia” ranskalainen *Michel Philibert* käsitteli vuonna 1962 syvällisesti *Ulla Sinnenmäen* suomentamana humanismia. Hän mainitsi mm.: “Mikä on oleva kristittyjen eurooppalaiseen humanismiin ottama asenne asiain nykyisellään ollessa? Meidän tulee, mieluummin kuin taistella sen väitteitä vastaan, pyrkiä toivottamaan tervetulleeksi sen aiheet ja olemaan yhteistyössä joka kerta sen yrittäessä tehokkaasti edistää ihmisyyden toteuttamista.” (Näyten:o/1962, 8—13).

Bach

Säveltäjä *Ilkka Kuusisto* kertoi vuonna 1962 otsikolla “Muuttuva Bach-kuva” myös kielteisistä Bachista esitetyistä piirteistä

sanoen lopuksi: “Säveltäjän kiiltokuvaan tulee uusia ulottuvuuksia. Ihmisen piirteet pääsevät näkyviin ja niitä voidaan säikähtää, kunnes muistetaan, että musiikki on silti samaa.” (Näyten:o/1962, 18—19).

Kaaro Bergbom

Vuonna 1963 dramaturgi *Ritva Heikkilä* kirjoitti otsikolla “*Kaarlo Bergbomin* perintö”. Hän totesi, että Kaarlo Bergbom yhdessä sisarensa *Emilien* kanssa loi maalemme kansainvälistäkin kiitosta ja mainetta tuoneen kulttuuriperinteen. Ilman Bergbomeja suomalaisen näyttämötaiteen synty olisi siirtynyt epämääräiseen tulevaisuuteen...” (1/1963, 4—6).

Runoja

Kirjailija *Tarmo Manelius* esitteli 1963 ruotsalaisen runoilijan *Johannes Edfeltin* sekä kääntämiään näytteitä hänen runoistaan (2/1963, 42—44).

Säveltäjä, uskonto

Akateemikko *Joonas Kokkonen* loi 1963 otsikolla “Säveltäjä ja uskonto länsimaisen musiikin vaiheissa” laajan katsauksen kirkkomusiikin ja uskonnollisaiheisen musiikin vaiheisiin sekä säveltäjiin (3/1963, 77—81).

Leo Tolstoi

Yliopettaja *Anna-Liisa Mäenpää* kirjoitti 1963 suuresta venäläisestä kirjailijasta *Leo Tolstoista* otsikolla “Elämän ja kuoleman kertoja” (4/1963, 128—130).

Perhe

Otsikolla “Perhe kriisissä” vikaari *Elisabeth Griesgang* Saksan Liittotasavallasta käsitteli perheen ongelmia sanoen mm.: “Nykyaikainen perhe on paikka, jota ihminen suoritusvimmassaan kolhii, mut-

ta jossa hän voi myös siitä vapautua. Sen, joka omalla kohdallaan on varma Jumalan hyvästä tahdosta, ei tarvitse jatkuvasti itse pitää kiinni kannastaan, ja niin hän oppii suhtautumaan yhä uudelleen myönteisesti toiseen.” (5/1963, 170—175).

Ateistit

Vuonna 1963 pastori *Juhani Simojoki* selosti otsikolla “Ateistit psykologin silmin” ranskalaisen psykologian professorin *Ignace Leppin* ajatuksia ateismista todeten lopuksi: “Lepp ei ole kumonnut ateismia, hän vain kertoo, minkälaisia ovat ateistit. Yhtä ja toista hän sanoo siitäkin, minkälaisia ovat kristityt.” (5/1963, 179—181).

Yhtenäiskoulu

“Yhtenäiskoulu aikamme ongelma” oli otsikkona vuonna 1964, kun opetusalan edustajat esittivät kannanottojaan eduskunnan päätettyä marraskuussa 1963, että yhtenäiskoulun toteuttamista ryhdytään tutkimaan (1/1964, 4—15). Kannanottoja tuli vielä seuraavassakin numerossa (2/1964, 40—47).

Väittelyä

Tohtorit T. P. Virkkunen ja Matti Luoma kävivät 1964 oppinutta väittelyä mm. kristillisestä etiikasta, uskosta, epäuskosta, maailmankatsomuksesta (1/1964, 16—20 ja 2/1964, 52—54). Sitten toimittaja *Olavi Aaltonen* toi väittelyyn käsityskantojaan (3—4/1964, 91—94).

Edellä on jo mainittu “yhteenotosta” vuonna 1963.

YK:n pääsihteerin ajatuksia

Piispa *Karl Erik Forssell* esitteli 1964 YK:n pääsihteerin *Dag Hammarskjöldin* teoksen Tienviittoja, jota tekijä itse nimitti “eräänlaiseksi päiväkirjaksi” (3—4/1964, 69—72).

Isänmaanrakkaus

“Nimetön isänmaanrakkaus” oli 1964 teol.tri *Olavi Castrénin* kirjoituksen otsikona. Hän kiteytti lopuksi: “Isänmaata on rakastettava nimettömästi. Häpäisemättä ja ylistämättä niitä miehiä ja naisia, jotka ovat osoittaneet ‘toisennimistä’ isänmaanrakkautta. Isänmaanrakkaus on jäljittelemätöntä ja nimetöntä.” (3—4/1964, 73—75).

Sosiaalipolitiikka

Ylitarkastaja *Lauri Tarvainen* selvitteli 1964 otsikolla “Sosiaalipolitiikan eettinen tausta” sanoen mm.: “Ihmisarvon tunnustamisesta sosiaalipolitiikan perusteluksi seuraa, että jokaiselle ihmiselle tunnustetaan oikeus ihmisarvoiseen elämään, oikeus, joka on riippumaton hänen henkilökohtaisista ominaisuuksistaan. Siitä johtuu myös, että jokaisella ihmisellä on oikeus apuun pelkästään ihmisarvonsa perusteella hyötyä tai muista laskelmallisista näkökohdista riippumatta. Ja vihdoin siitä seuraa myös, että yhteiskunnalla on velvollisuus antaa apua...” (5/1964, 109—112).

Vaurastuminen

Otsikolla “Tahdommeko vaurastua” professori *Lauri af Heurlin* selvitteli 1964 taloudellisen vaurastumisen edellytyksiä sanoen lopuksi: “Pahimpana esteenä tahdolle vaurastua ovat menneisyyden kahleet. Kun ne saadaan kirpoamaan, on meillä kaikki mahdollisuudet kulkea kohden nykyaikaista hyvinvointivaltiota.” (5/1964, 113—118).

Ruotsin peruskoulu

Vuonna 1964 koulunjohtaja *Birgit Rodhe* Ruotsista selosti *Helinä Kuusiolan* suomentamana otsikolla “Ruotsin peruskoulu tänään” 1962 aloitettua koulu-uudistusta (5/1964, 138—142).

Ihmisenä oleminen

Ylilääkäri *Martti Paloheimo* piti Kristillisen Kulttuurin Liiton syyspäivillä 18.10.1964 alustuksen "Kutsu ihmiseksi", jossa hän sanoi mm.: "...olennaista ihmisenä olemiselle on pyrkimys olla enemmän. Olla enemmän kuin eläin, ei vain enemmän kuin eläimet luonnossa, vaan enemmän kuin eläin meissä itsessämme." (6/1964, 156—161).

Ihmiskunnan viholliset

Vuonna 1965 fil.maist. *Paavo Castrén* kirjoitti *Mika Waltarin* suurteoksesta Ihmiskunnan viholliset ja esitti siihen liittyen taustatietoja (1/1965, 13—15).

Ystävien Tuki

Ekonomi *Vuokko Pesonen* selosti vuonna 1965 Kristillisen Kulttuurin Liiton Ystävien Tuki -toimintaa, jolla välitetään rahallista tukea suuren surun ja taloudellisten huolien kohtaamille (6/1965, 200—201).

Seuraavana vuonna *Maunu Sinnemäki* selosti Ystävien Tuen 15-vuotista toimintaa todeten mm: "Vaikkei Kristillisen Kulttuurin Liitto olisi tehnyt koskaan mitään muuta kuin pannut alulle ja hoitanut Ystävien Tuki -rahastoa, olisi liittoa pidettävä eräänä maamme merkittävimmistä yhdistyksistä. Ystävien Tuen toiminta, itse asiassa lopulta melko yksinkertainen järjestelmä kun se kerran on keksitty ja saatu käyntiin..." (3/1966, 74—75).

Kulttuurikamppailua

Otsikolla "Keskustelua kahdesta kulttuurimuodosta" luonnontiet.kand. *Björn-Erik Mattson* selosti 1966 lääket.tri *Kai Simonin* *Hufvudstadsbladetissa* julkaistua artikkelia laiminlyödyistä kulttuurista. Sen mukaan luonnontieteellinen kulttuuri oli

laiminlyöty. *Simonsin* mielipiteet herättivät lehdistössä voimakasta arvostelua, josta *Mattson* esitti otteita (1/1966, 14—15 ja 18—20).

Kristityt ja kulttuuri

Pastori *Tauno Sarantola* tarkasteli 1966 kirjoituksessaan "Kristityt kulttuurikeskustelussa" kristittyjä keskustelijoina kulttuurielämässä. Hän sanoi: "Kristittyjen vastaus kulttuurikeskusteluun on kirkon vastaus. Ei ole olemassa kristittyjä ilman heidän yhteisöjään. Eikä vastaus voi olla vain jonkun kirkon ääni, vaan yhden Kristuksen kirkon vastaus. Kulttuurikeskustelu edellyttää ekumeenista vastausta." (3/1966, 65—66).

Ryhmätyöskentely

Vuonna 1966 ilmestyi otsikolla "Keskusteluryhmät toimintamuotona" *Riitta Virkusen* Kristillisen Kulttuurin Liiton vuosikokouksessa pitämä alustus ryhmätyöstä (3/1966, 76—78).

Päämajassa

Teol.tri *Jussi Kuoppala* kirjoitti 1966 *Ilmari Turjan* suuren suosion saavuttaneesta näytelmästä "Päämajassa" sitä selostaen ja sen synnyttämiä ajatuksia esitellen (5/1966, 166—167).

Teatteri

Otsikolla "Teatteri tänään" *Ritva Heikkilä* loi 1967 laajan katsauksen teatteritai-teeseen todeten mm.: "Tämän hetken teatterilla, joka sulkee piiriinsä mahtavan määrän näytelmäkirjailijoita, näyttämötaiteilijoita ja yleisöä, on maailmanlaajuisena instituutiona samantapaiset puutteensa ja vajavaisuutensa kuin millä inhimillisen toiminnan alueella tahansa." (1/1967, 1—5). Samassa numerossa käsiteltiin vielä näytelmien kirjoittamista, näyttelijän ammattia,

kirkkonäytelmiä ja musiikkiteatteria (s. 6—19).

Kommunismi

Kirkkoherra Leino Hassinen pohti 1967 kirjoituksessaan "Suhtautumisemme kommunisteihin" syvällisesti syitä "kommunistien diskriminointiin suomalaisessa yhteiskunnassa". Hän kiteytti lopuksi: "En näe muuta mahdollisuutta elää hyvällä omallatunnolla kuin suostumalla solidarisuuteen yhteiskunnassa syrjittyjen kanssa. Ainoastaan näin menetellen voimme korjata oman, suomalaisen yhteiskunnan erehdykset ja myös kommunistien harhaankulkemisen." (6/1967, 173—175).

Islam

Teol.tri Seppo Syrjänen kirjoitti 1968 otsikolla "Islamin suhde kristinuskoon". Hän korosti alussa: "Maailmanhistorian kannalta oli kohtalokas se seikka, että ne kristityt, joiden kanssa Muhammed joutui kosketuksiin, olivat etupäässä skismaattikkoja ja harhaoppisia, ja kaikista heistä voi sanoa, että he olivat hyvin vähän selvillä kristinuskosta." (2/1968, 44—48).

Kasvatus

Kirjoituksessaan "Kasvattajille" fil.lis. Kalevi Tamminen esitteli 1968 Lontoon yliopiston pedagogiikan professorin W. R. Nibletin ajatuksia kristillisestä kasvatuksesta hänen Der Christ als Erzieher in einer weltlichen Welt -teoksensa perusteella. Tamminen totesi kirjan nousevan Englannin olojen pohjalta, mutta: "Kristillisen kasvatuksen ongelmat oman maamme koululaitoksen piirissä ovat kuitenkin paljossa samanlaisia." (3/1968, 128).

Teknologia

Kesällä 1970 Kirkkojen Maailmanneuvosto järjesti Genevessä konferenssin tekni-

kan, ihmisen ja yhteiskunnan tulevaisuudesta. Intialainen kansantaloustieteilijä S. L. Parmar esitelmöi aiheesta "Teknologian vaikutus yhteiskuntaan: Järjestelmien ja ideologioiden tulevaisuus" (4/1970, 2—4).

YK ja ihmisoikeudet

Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeusjulistuksen 30-vuotisjuhlavuoden johdosta Kirkkojen Maailmanneuvoston keskuskomitea kiinnitti vuonna 1978 huomiota korjattaviin epäkohtiin (4/1978, 8).

Runo rauhasta

Vuonna 1983 julkaistiin kokoelmasta Sata ja yksi laulua (1898) Eino Leinon kolmisäkeistöinen runo "Rauha" (2/1983, 9).

Lomaleiri

Sinapinsiemen ry ilmoitti järjestävänsä 16.—22.7.1984 ekumeenisen lomaleirin Honkiniemen leirikeskuksessa Ähtärissä. Leirin tarkoituksena on koota viikoksi yhteen eri kirkkoihin kuuluvia perheitä ja yksityisiä henkilöitä (1/1984, 3. kansi).

Postimerkki

Pyhän Sergein ja Hermanin satavuotispostimerkki laskettiin liikkeeseen 18.2.1985. Sen aiheena oli Petros Sasakin maalaama ikoni Karjalan valistajista Sergei ja Herman Valamolaisista. Merkin oli suunnitellut taiteilija Pentti Rahikainen (1/1985, 11).

Terveystenhoito

Kristillinen lääkintökomissio järjesti 3.—9.9.1986 Budapestissa neuvottelun, jossa pohdittiin terveyteen ja parantamiseen liittyviä kysymyksiä erityisesti kristillisen elämäntähtämyksen ja ihmiskuvan pohjalta. Päivillä oli noin 80 osanottajaa 18 Euroopan maasta, myös Suomesta (5/1986, 28—30).

Pakolaiset

Otsikolla "Suomi ja pakolaiset" toimistopäällikkö *Ilari Rantakari* Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosastolta kirjoitti 1987 maailman pakolaistilanteesta ja selosti Suomen pakolaispolitiikkaa (5/1987, 11–12).

Etiikka

Filtri *Ulla Gripenberg* kirjoituksessaan "Etiikka ja ihmisarvo — ajankohtaisia näkökulmia" sanoi 1988 mm. näin: "Uusi biolääketieteellinen teknologia, jonka avulla pystytään vaikuttamaan elämän ensimmäisiin alkuvaiheisiin ja itse hedelmöitystapahtumaan on luonut monia uusia ongelmia..." (1/1988, 32–35).

Nainen

Vuonna 1989 julkaistiin ruotsinkielisenä tuntemattoman tekijän australialaislehdessä vuonna 1984 ilmestynyt runo "Jag är kvinna" (5/1989, 6).

Seuranta

ETYK-projektisihteeri *Eeva Kemppi-Repo* selosti otsikolla "ETYK rohkaisee kanssakäymiseen" Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen neljännen, Helsingissä 24.3.1992 alkavan seurantakokouksen järjestelyjä sekä ekumeenisia tilaisuuksia. Hän totesi mm.: "Luterilaisen kirkon toimitalon viikottainen tapahtuma on perjantaisin klo 10.30 järjestettävä ajankohtaishearing ETYKistä, johon kaikki ovat tervetulleita... Oman ETYK-kokouksensa muodostavat ekumeeniset jumalanpalvelukset ja meditaatiohartaudet, jotka on laadittu erityisesti vieraita ajatellen. Valmistelu ja toteutus tapahtuvat ekumeenisella pohjalla ja myös niihin kaikki ovat tervetulleita." (2/1992, 13–14).

Muslimit

Otsikolla "Muslimitkin kuolevat — uutta hautausmaata tarvitaan" fil.maist. *Tarja Summa* käsitteli 1994 laajasti pyrkimyksiä uuden islamilaisen hautausmaan perustamiseksi (3/1994, 7–10).

Boikotti

Kirjoituksessaan "Älkää ostako Nestlén tuotteita" *Ulf Sär*s kehotti 1995, sillä "äidinmaidonkorvikkeet tappavat yhä kehityksensä lapsia". Hän selosti sveitsiläisen ylikansallisen Nestlén tuotteita vastaan käynnistettyjä kansainvälisiä sekä Suomen ostoboikotteja. Yritystä boikotoidaan siksi, että se on suurin äidinmaitokorvikkeiden tuottaja (2/1995, 26–27).

Rasismi

Teol.yo *Tero Rantanen* kirjoitti 1996 otsikolla "Mikä ihmeen rasismi?" ja korosti mm.: "Rasismia ei voi hyväksyä. Ensinnäkin sen esittämät väitteet eivät pidä paikkaansa. Toiseksi sitä käytetään motivoimaan ja oikeuttamaan moraalisesti kestäväntöntä toimintaa, syrjintää ja suoraista väkivaltaa." (2/1996, 22–23).

EU-perussopimus

Amsterdamissa 1997 koolla ollut hallitusten välinen konferenssi päätti kirjata Euroopan Unionin uuteen perussopimukseen artiklan kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen asemasta (2/1997, 15).

Profilointia

Sirpa-Maija Vuorinen opiskeli 1998 Helsingin yliopistossa Viestintä ja yhteisöt -opinto-ohjelmassa, jonka lopputyössä hän kartoitti Suomen ekumeenisen neuvoston profiilia. Hän totesi, että "profiloinnissa on tarpeen tutkistella ja lopuksi selkeästi ilmaista muun muassa yhteisön visio..."

Samalla oli esillä myös edellä jo esitelty oikoumene-tunnus, johon niin viestinnän professori *Leif Åbergin* kuin Sirpa-Maija Vuorisen mielestä kuuluisi myös purje (1/1999, 31–32).

(Sirpa-Maija/Siru esitteli tämän työnsä, “Suomen ekumeenisen neuvoston tavoiteprofiili”, Neuvoston syyskokouksessa 20.10.1999 Turussa. Sen johdosta virisi erittäin vilkas keskustelu, jonka kuluessa tekijää kiitettiin, jopa ylistettiin, lämpimin sanoin (ja kättentaputuksin) erinomaisesta, tulevalle toiminnalle herätteitä antavasta työstä (Suomen ekumeenisen neuvoston syyskokouksen 20.10.1999 ptk. Sena).

Monipolaarinen

Otsikolla “Eurooppa monipolaarisessa maailmassa” julkaistiin Tero Rantasen suomennos Euroopan kirkkojen konferenssin Kirkko ja yhteiskunta -komission Järvenpäässä 8.—10.5.1999 pitämän kokouksen asiakirjasta (3/1999, 24–26).

Velkakampanja

Projektisihteeri *Annamari Koistinen* kirjoituksessaan “Velkakampanja jatkaa työtään” pahoitteli: “Maailmanlaajuisen Jubilee 2000 -kampanjan vaatimaa kehitysmaiden velkojen mitätöntämistä, anteeksiantoa tai uudelleenjärjestelyä (riippuen siitä, mitä termiä halutaan käyttää) ei ole yrityksistä ja lupauksista huolimatta saatu vielä kestävällä tavalla ratkaistuksi.” (1/2000, 20–22).

Reilun kaupan banaaneja

Vuonna 2001 kerrottiin otsikolla “Reilun kaupan banaanit vihdoinkin Suomessa”, että maaliskuusta alkaen on kaikkien pääkaupunkiseudun kaupparyhmien liikkeisiin tullut myyntiin Reilun kaupan banaaneja. Niiden viljelijät sitoutuvat noudattamaan ympäristömääräyksiä. Rei-

lun kaupan elefanttimerkki puolestaan takaa viljelijöille sellaisen tuotteen hinnan, että sillä tulee toimeen ja on varaa vaikkapa lähettää lapset kouluun (1/2001, 18).

Rasmus

Otsikolla “Rasmus on syntynyt” todettiin vuonna 2002: “Helmikuun alussa näki päivänvalon Rasmus, rasismien ja muukalaispelon vastainen verkosto, jonka perustamiskokous pidettiin Helsingissä.” Rasmusuksen tehtävänä on edistää eri etnisten ryhmien tasavertaisuutta yhteiskunnassamme ja pitää silmänsä auki rasismien ja syrjinnän suhteen niin kouluissa, työpaikoilla kuin mediassakin. Lukuisat järjestöt ja yhteisöt, joukossa Suomen ekumeeninen neuvosto, sitoutuivat tukemaan Rasmusuksen toimintaa (1/2002, 21).

VIII Näköala—Utsiktin maailmankuva: avarakatoisuutta, suvaitsevaisuutta, tietoa, innoitusta

Näköala—Utsikt 1962–2002 oli neljä vuosikymmentä ennen kaikkea näköalapaikka, jolta avautuivat ekumenian paikalliset, kansalliset ja kansainväliset näkymät. Se välitti — harvasta ilmestymisestään huolimatta — tärkeitä uutisia Helsingin Katajanokalta kaukomaita myöten. Se julkaisi korkeatasoisia ekumeniikan, ekumenian tutkimuksen, artikkeleita niin, että täytti parhaimmillaan tieteellisen aikakauskirjan vaatimukset.

Paikallisesti

Paikallisekumenian osuus sisällöstä oli pieni, mainittu 5 %, mutta tärkeä. Poiminnat onnistuneista, paikallisista ekumeenisista tapahtumista valoivat intoa ja antoivat virikkeitä lähteä liikkeelle siellä, missä ei vielä ollut sytytty ekumerialle.

Kansallisesti

Avoin, rakentava ja tasapuolinen asenne leimasivat lehden kirjoittelua maamme kirkkoista ja kristillisistä yhteisöistä. Vuosikymmenien mittaan ne esiteltiin ja niiden edustajat esittivät eri kysymysten yhteydessä kannanottojaan sekä käsityksiään. Vastakkaistenkin vakaumusten ja mielipiteiden vallitessa hienotunteisuus ja tahdikuus säätelivät sävellajit. Lienee perustellusti otaksuttavissa, että maamme kristillisessä lehdistössä *Näköala—Utsikt* oli tässä kohdin melkein pä vertaansa vailla.

Lehden vaikutusta myös kirkkojen ja yhteisöjen lähentäjänä sekä keskinäisen ymmärtämyksen lisääjänä ei voi yliarvioida. Kokosihan Suomen ekumeeninen neuvosto (aikanaan osaltaan Suomen Ekumeeninen Seura) johtoonsa niin kirkkojen kuin yhteisöjen ylimmän johdon edustajia sekä lukuisiin elimiinsä suuren joukon niiden merkittäviä toimi- ja luottamushekilöitä kokouspöytiensä ääreen ja lehti puolestaan sivuilleen.

Kansainvälisesti

Korkeimman ja avarimman näköalapaikan lehti tarjosi kansainvälisesti. Eri puolilla maailmaa pidettyjen konferenssien, kokousten ja neuvottelujen selostukset, suomalaisosanottajien matkaraportit, merkittävien ulkomaisten johtohenkilöiden kirjoitukset ja haastattelut viestittivät havainnollisesti siitä, missä maailman ekumeniassa mennään. Ansiokkaasta toiminnasta tällä alueella todistaa se, että

ulkomaisten kirjoitusten osuus oli mainittu lähes 36 %.

Ulkomaanmatkat ovat olleet ennen, ehkä jonkin verran edelleenkin, jolleivät vakavan arvostelun, niin ainakin hienoisen leikinlaskun aihe. Edellä on jo kerrottu Seppo A. Teinosen viittauksesta 1978 "safarimatkoihin". Samaan viittaa jo varhempikin maininta: "Ekumaanikko on äskettäisen amerikkalaisen määritelmän mukaan henkilö, joka pitää arvossa kaikkia kristillisiä kirkkoja paitsi omaansa." (4/1967, 118). Teol. tri *Lorenz Grönvik* alustuksessaan Neuvoston kokouksessa 16.5.1974 totesi mm.: "...humoristinen ruotsinmaalainen määritelmä: 'ekumeenikko on henkilö, jolta puuttuu yhteys kirkolliseen elämään omalla paikkakunnalla ja joka matkustaa ulkomailla tavatakseen samantyyppisiä'." (Suomen ekumeenisen neuvoston kevätkokouksen 16.5.1974 ptk. Sena). Niin tehokkaaksi kuin maailmanlaaja, reaaliaikainen sanallinen ja kuvallinen, sähköinen yhteydenpito on kehittynyt, ei se voi korvata henkilökohtaisia tapaamisia, pieniä ja suuria kokouksia. Siksi syrjäisestä Suomesta lähdetään kokoontumisiin, aina matkojen päähän, usein kaukomaille, aikaa ja kustannuksia vaatiin. Kautta vuosikymmenien on osanottajiksi kutsuttu myös nuoria, jotka *Näköala—Utsiktissa* raportoivat kokouksista. Lehden vuosikerroista on luettavissa, miten näiden nuorien joukosta aikaa myöten varttui merkittäviä ekumenian vastuunkantajia ja puolestapuhujia.

Kaukaisesta Suomesta näissä kansainvälisissä yhteyksissä solmitut lämpimät henkilö-, jopa ystävyysuhteet ovat tärkeitä aina; tiedot niistä lehden sivuille talletettuina hyvinkin hyödyllisiä myös tulevaisuudessa.

Pöytälaatikossakin

On vielä lopuksikin korostettava, miten rajoitetuissa oloissa, niukoin voimavaroin *Näköala—Utsiktin* laadukas maailmanku-

va on luotu. Suomen ekumeenisen neuvoston ensimmäinen kokopäiväinen pääsihteeri Risto Cantell on kertonut, että hänen toimiessaan ensin pari vuotta vt. pääsihteerinä Neuvoston toimisto ja arkisto olivat hänen nuoren perheensä kodin makuuhuoneessa. "Vuosisadan alusta alkaen toimisto oli sijainnut jonkun vastuuhenkilön pöytälaatikossa." ((1/1992, 32). Tämä "toimistosta" sanottu kuvaa välillisesti myös lehden toimituksen ulkoisia puitteita.

Kautta vuosikymmenien on lehden kullonkin toimitus almanakkaan ja kelloon katsomatta, aineellisia etuja ajattele-matta, sisällön laadusta tinkimättä taitavasti ja uhrautuvasti osaltaan huolehtinut *Näköala—Utsiktin* neljän vuosikymmenen keskeytymättömästä ilmestymisestä; lehden maailmankuvaan ei ole jäänyt aukkoja. Edellä sanottu koskee samoin heitä, jotka vastasivat muilta osin lehden julkaisemisesta.

Sanansaattaja, sillanrakentaja

Näköala—Utsiktia voi sattuvasti luonnehtia ekumenian ilosanoman sanansaattajaksi ja sillanrakentajaksi. Sen avoin, valoisa tavoite on ollut ja on rakentaa kotoisia ja maailmanlaajoja yhteyksiä, viedä ekumeniaa eteenpäin omassa maassamme ja maailmalla.

"Minkä olemme nähneet ja kuulleet, sen me myös teille julistamme, jotta teilläkin olisi yhteys meihin." (1. Joh.1:3). "Kuinka ihanat ovat ilosanoman tuojan askelet." (Room.10:15).

Päätteeksi

Kirjoittaja on aikaisemmin tehnyt pienen aikakauslehtimonografiat, historiikit, Suomen Sairaanhoidtajain Kristillisen Seuran lehdestä, *Viesti 1948—1997*, Suomen Gideonien lehdestä, *Gideon 1951—1998*, Suomen Valkonauhaliiton lehdestä, *Valkonauha 1909—2000* sekä Birgittalaissisarten ystävien lehdestä, *Birgitan Ystävä 1987—2001* (kirjan nimenä *Augsburger Postzeitung 1687—Birgitan Ystävä 2001*). Kuten niissä, myös *Näköala—Utsiktin* osalta alun aikakauslehdistön historian yleistiedot perustuvat samoihin lähteisiin. Päättösanoksi kirjoittaja ei ole tavoittanut mitään, mikä ylittäisi edesmenneen akateemikko *Matti Kuusen* aikoinaan sanoman; siksi hänen verraton tekstinsä lopuksi myös tässä:

Yli kaksi vuosikymmentä sitten, 11.2.1982, Suomen aikakauslehdistön 200-vuotisjuhlassa Helsingin yliopiston juhlasalissa piti silloinen professori Matti Kuusi verrattoman juhlaesitelmän "Dinosaurislehdet ja mikrobilehdet" eli suuret ja pienet lehdet (Kuusi 1982, 10—11). Sattuvasti, erinomaisin esimerkein elävästä lehtimaailmasta hän perusteli pienten lehtien tärkeyttä. Esitelmänsä alkupuolella hän mainitsi:

"Viistosti allamme, 100 metriä täältä suoraan Havaijin suuntaan, sijaitsee Suomen aikakauslehdistön viimeinen leposija, kolmisen hyllykilometriä Helsingin yliopiston kirjaston katakombeissa. Suositte-len kiertokäyntiä jokaiselle, joka epäilee, tokko hänen elämäntyöstään jää mitään jäljelle. Sinne on tieteellisten, aatteellisten, ammatillisten, uskonnollisten lehtivuosi-kertojen rivistöihin haudattu yhteiskuntamme peili. Se on hautuunmaa ilman kukkia. Siunatkoon kansakunta suurten vainajainsa untal!"

Sittemmin on lehtien määrä tietysti huomattavasti kasvanut ja kirjaston merkittävien laajennusten vuoksi sijaintikin muuttunut. Kuten mainittu, siellä on turvallisesti paikkansa myös *Näköala—Utsiktilla*, tarpeen vaatiessa tilattavissa luettavaksi. Dinosaurislehdistä Matti Kuusi sanoi:

“Nyky-Suomi on täynnä kansalaisia, joiden elämänsäkaarta aikakauslehdet ovat muotoilleet ja jotka ovat muotoilleet aikakauslehtiä. Jos kysyn, mitkä lehdet ovat merkinneet itsekulkeilleen eniten, niin jonon kärkeen tunkeutuvat valtaledet, yleislehdet, dinosaurukset. Minä en ole tästä poikkeus: ensimmäinen runoni ilmestyi *Ilmari Jäämaan Nuoressa Voimassa*, ensimmäiset pitkät juttuni *Antero Mannisen Ylioppilaslehdessä*, *Ilmari Kohtamäen Kansan Kuvalehti* oli kauan tärkeimpänä tulolähteenäni, *Lyytikäisen* veljesten miljoonalahjoitus valjasti minut ja monia muita Suomen kirjallisuusprojektin vetäjiksi. Tuommoisia kiitollisuudenvelkoja meillä jokaisella on hampaankolossa.”

Seuraavaksi hän siirtyi mikrobilehtiin:

“Mutta jos punnitsee aikakauslehtien vaikutusta kvaliteetin kultavaa’alla, voi tulla siihen yllättävään tulokseen, että vahvimmat virikkeet eivät ole lähtöisin dinosaurislehdistä vaan mikrobilehdistä.

Pyydän anteeksi, että joudun perustelemaan teesiä etupäässä yksityisellä kokemusvarastollani. Niin kuin sanottu, mikrobilehtiä ei varsinaisesti ole olemassa. Vain jos karpäsestä kasvaa härkänen, se huomataan dinosaurologisissa yleisesityksissä. Kerron neljästä karpäsestä: perhelehdestä, luokkalehdestä, korsulehdestä ja tieteellisestä pienlehdestä.”

Näiden lehtien kuvauksen jälkeen hän jatkoi:

“Samantapaisia mikrobilehtiä sikiää ja kuolee taiteen, politiikan, uskonnon ja mitä moninaisimpien vähemmistöjen ja vastakulttuurien piirissä. Minä en väheksyisi ruohonjuurilehtien merkitystä. Ne eroavat valtalehdistä, niin kuin käsityö

eroaa teollisuustuotannosta, niin kuin linnunlaulu eroaa kovaäänismusiikista. Jos valtaledillä menee huonosti, se on sen merkki, että teollisuudella menee huonosti. Mikrobilehtien hyvin- ja pahoinvointi kertoo itse kulttuuri-ilmastomme tilasta, vähän samaan tapaan kuin tietyt jäkälälajit ovat ilman puhtauden tai saastepitoisuuden herkimpiä mittareita.”

Lopuksi Matti Kuusi huipensi:

“Vilpittömästi olen sitä mieltä, että Suomessa on tätä nykyä laatusampi aikakauslehdistö kuin useimmilla Euroopan maille, Ruotsi mukaanluettuna. Mikään painoylihallitus ei preparoi tekstejämme niin kuin se preparoi *Saiman* ja *Kirjallisen Kuukauslehden* artikkeleita. Vapauteemme kuuluu sekin, että joka miehellä on mahdollisuus tehdä itse oma lehensä... Dinosaurukset voivat kuolla sukupuuttoon, mutta mikrobit, kirput ja papintappajat ovat luultavasti läsnä vielä aikakauslehdistön 300-vuotisjuhlassa.”

Matti Kuusen esitelmästä on kulunut yli kaksi vuosikymmentä, mutta hänen tulevaisuuden ennusteensa pätee edelleen. Samalla kun tänä aikana monet dinosaurukset ovat vaipuneet “haudan lepoon” mainittuihin kirjaston katakombeihin, mikrobi *Näköala—Utsikt* jatkaa katkeamatonta, yli neljän vuosikymmenen taivaltaan kaukaisen Suomen tuulisella Katajanokalla ja pitää korkealla ekumenian kultaista soihtua maailman muiden ekumeenisten aikakauslehtien rinnalla!

Liite 1

Näköala—Utsiktin 1962—2002

kirjoittajat ja muut

Luetteloon on otettu lehteen kirjoittaneiden, tekstejä kääntäneiden, haastateltujen ja haastattelijoiden nimet, edelleen elämäkerta-, merkkipäivä- ja muistokirjoitusten henkilöiden nimet, samoin kirjallisuusarvosteluja ja -esittelyjä latineiden, muttei ao. teosten tekijöiden nimiä. Myös muualta otettujen tekstien laatijoiden nimet on sisällytetty luetteloon.

Nimen lisäksi on mainittu tiedossa ollut titteli, yleensä vain yksi, ruotsinkieliset suomeksi.

Ulkomaalaisista on mainittu maa, jos tiedossa.

Kunkin kohdalla on mainittu vuosi/vuodet, jolloin hänen tekstiään on lehdessä julkaistu.

Nimimerkkejä, nimikirjaimia ei ole mainittu, mutta kylläkin ao. kirjoittaja, jos tiedossa.

Luetteloon kertyi huomattava määrä, 621 nimeä.

Lehden tekstivaltaisuudesta huolimatta siinä ilmestyi vuosien mittaan myös valokuvia ja piirroksia, osa varta vasten lehdelle kuvattuja/piirrettyjä, osa muualta hankittuja. Tekijöiden nimet (ei yritysnimiä) on koottu ao. valokuvien, piirrosten yhteydestä.

Luettelot, valokuvista omansa ja piirroksista sekä niihin verrattavista omansa, käsittävät yhteensä 52 nimeä; ovat kirjoittajaluettelon jälkeen.

A

Heli Aaltonen, pastori 1996

Olavi Aaltonen, toimittaja 1963—1966

Eira Aaltonen-Serkkola 1988

Jan Aarts, teol.tri 1972, 1981, 1988, 1992, 1997, 2001

Lars Aejmelaeus, vs. professori 1988

Arvo Aho, dipl.ins. 1963—1964, 1966—1968

Juhani Aho, kirjailija 1983

Risto A. Ahonen, dosentti 1988

Erkki Airas, fil.tri 1964, 1966

Kaisa Aitlahti, teol.yo 2000

Wiljam Aittala, pastori 1979, 1981—1982, 1984

Osmo Alaja, piispa 1964

Jorma Alanen, rovasti 1994

Mauri Alasaari, pastori 1962, 1964

Aleksanteri, piispa 1965

Antti Alhonsaari, teol.tri 2001

Eino I. Alitalo, kenttärövästi 1972

Helena Allahwerdi 1983

Ambrosius, metropoliitta 1984, 1999, 2001

Samuel Amirham 1986

Jan-Erik Andelin 1989, 1994

Harald Andersén, dir.musices 1967

Kaj Andersson, pastori 2002

Andreas, arkkimandriitti 1999

Markku Antola, teol.tri 2000

Esa Anttila, kirkkoherra 1979

Arto Antturi, teol.kand. 1991

Kai Antturi, seurakunnan johtaja 1968, 1974, 1978, 1980, 1984, 1988

Jouni Apajalahti, pastori 1963

Kai Arasola, teol.tri 1992

Jussi Aro, professori 1963—1968

Pauliina Arola, teol. ja fil.yo 1999

Irja Askola, lehtori 1985—1986

Olavi Aula, ylitarkastaja 1982

Thea Aulo, teol.tri 1966, 1984

Olli Auterinen, metsänhoitaja 1967

B

John C. Bennett, johtaja, Yhdysvallat 1965

Eugene Carson Blake, teol.tri, Geneve, Sveitsi 1965, 1968

André Bonduelle, dominikaani-isä 1966

Gunnel Borgegård, johtaja, Upsala, Ruotsi 1996

Adrian Borst, teol.tri 1967

Reinier Brügemann, isä 1973, 1994

Eva Burrows, kenraali/Pel.arm., Lontoo, Englanti 1987

Antoinette Butte, sisar, Ranska 1987

Ola Byfält, pastori 1993

C

Risto Cantell, teol.tri, kirkkoneuvos 1972, 1984, 1987, 1989, 1993, 1995, 1997, 2002

Jan Capek, Tšekkoslovakia 1969

George Carey, Canterburyn arkkipiispa, Englanti 1991

Edward Idris Cassidy, kardinaali, Vatikaani 2000

Heikki Castrén, pastori 1964

Inga-Brita (Inna) Castrén, pääsihteeri emerita, sacri min.kand., fil.maist. 1975, 1977—1981, 1983—1984, 1986, 1990, 1997

Matti J. Castrén, yliopettaja 1963

Olavi Castrén, teol.tri 1963—1964

Paavo Castrén, fil.maist. 1965

Emilio Castro, pääsihteeri, Geneve, Sveitsi 1987

John Clement, Geneve, Sveitsi 2000

Keith Clements, sihteeri 1992

Fredric Cleve, apul.professori 1984

Tony Cupitt, johtaja 1995

D

Cor. Deelen 1973

Sergei Dubrovin, pastori 1972—1974, 1978—1979, 1981, 1985

E

Johannes Edfet, kirjailija, Tukholma, Ruotsi 1963
 Jan Edström, pääsihteeri, pastori 1992–2002
 Lennart Ejerfeldt, Ruotsi 1987
 Jaakko Elenius, pastori 1988
 Björn Elfving, pastori 1977, 1980–1982, 1987
 Pekka Elo, ylitarkastaja 1986
 Kalle Elonheimo, pastori 1999–2000
 Kaj Engström, pastori 1989
 Seikko Eskola, valtiot.tri 1966

F

Anneli Fanta, lehtori 1999
 Marina Feodoroff, fil.yo 1966
 Kristina Fernström 1998
 Juhani Forsberg, teol.tri 1967–1968, 1974, 1997, 2002
 Karl Erik Forssell, piispa 1964
 Franciskus Assisilainen 1984

G

Marion Gallis 1972
 Günther Gassmann, johtaja, Geneve, Sveitsi 1987, 1995
 Helmut Gollwitzer, professori, Berliini, Saksan Liittotasavalta 1966
 Olof Göthelid, lähetysohjtaja 1989
 Greta Granbacka 2002
 Riitta Granroth, pastori, Marseille, Ranska 1994, 1998, 2000
 Elisabeth Griesang, vikaari, Hannover, Saksan Liittotasavalta 1963
 Ulla Gripenberg, fil.tri 1965, 1979, 1986, 1988
 Yrsa Grüne-Huomo 1986
 Elina Grönlund, terv.huollon maist. 2001–2002
 Kenneth Grönroos, pastori 1989
 Lorenz Grönvik, vt. professori 1984
 E.G. Gulin, piispa 1968
 Heine Gustafsson 1983

H

Timo Haapala, rehtori 1982
 Ossi Haaramäki, kirkkoherra 1969
 Helena Haataja, pastori 1989–1990
 Lauri Haavisto, kauppat.kand. 1977
 Leena Haavisto, fil.kand. 1977
 Lauri Haikola, professori 1963, 1967
 Jarmo Hakkarainen, pastori 1985
 Matti Hakkarainen, kirkkoherra 1975
 Pentti Hakkarainen, kirkkoherra 1987, 2001
 Anja Hakonen, lähetyssihteeri 1990
 Jaana Hallamaa, teol.lis 1981, 1985, 1991–1992
 Carl P. Hallencreutz, professori, Upsala, Ruotsi 1982

Sulo Halminen, pastori 1980
 Anna-Liisa Halonen 1989
 Kaisa Halonen, tiedotussihteeri 2002
 Tarja Halonen, Tasavallan Presidentti 2001
 Raimo Harjula, teol.tri 1962, 1980, 1986–1987
 Per Harling, kirkkomuusikko 1996
 G. Harms 1999
 Pekka Harné, pastori 1997
 Ilse Hartman 1981
 Urpo Harva, professori 1964, 1966–1967
 Leino Hassinen, kirkkoherra 1965, 1967
 Mikko Heikka, teol.yo 1967
 Ritva Heikkilä, dramaturgi, fil.kand. 1963–1964, 1967
 Harri Heino, teol.tri 1979
 Teppo Heiskanen 1989
 Auvo Helminen, pastori 1980
 Erik Hellsten, pastori 1984–1985, 1991, 1997
 Tom Hellsten, teol.kand. 2001–2002
 Pertti Hemánus, yhteiskuntat.kand. 1963
 Carl-Gustav Henricson, teoll.lis. 1986
 Ulla-Sina Henricson, fil.kand. 1979
 Lauri O. af Heurlin, professori 1964
 Pekka Hietanen, pastori 1983
 Irja Hiironniemi 1981
 Petri Hiltunen, teol.lis. 1998
 Martti Hirvonen, pastori 1990, 1994–1996, 2000
 Andreas Hjertberg, pastori 1985
 Tiina Hoddy, toimistosihteeri 1996–1997
 Walter J. Hollenweger, professori 1986
 Timo Holma, lääninrovasti 1982, 1984, 1986
 Kalle Holmberg, ohjaaja 1965
 Ann-Christine Holmqvist, sos.hoit.opiskelija 1977, 1979
 Leif-Erik Holmqvist, pastori 1986, 1992
 Kaj Holtti, lähetysohjtaja 2002
 Tuuli Honkasalo, rouva 1963–1964
 W. A. Visser't Hooft, pääsihteeri, teol.tri, Geneve, Sveitsi 1963, 1975, 1978, 2000
 David Hope, Yorkin arkkipiispa, Englanti 1998
 Armo Hormia, psykiatri 1962
 Marjatta Hovila, fil.kand. 1966
 Alpo Hukka, lähetysohjtaja 1980
 Sini Hulmi, teol.yo 1989
 Yrsa Huomo 1980
 Voitto Huotari, teol.tri, piispa 1975, 1979–1980, 1998, 2002
 Eero Huovinen, piispa 1998
 Heikki Huttunen, isä 1983, 1985, 1990, 1996
 Elias Huurinainen, isä 1993
 Leena Hyttinen, teol.yo 1967
 Inari Hytönen, lääket.lis. 1980
 Joose Hytönen, pastori 1963–1964
 Väinö A. Hyvönen, pastori, pääsihteeri 1965–1967, 1984, 1986, 1990, 1995, 1997
 Arto Hämäläinen, lähetyssihteeri 1987
 Pentti Hämäläinen, kirkkoherra 1966

Aleksi Härkönen 1979
Jyrki Härkönen, toimittaja 1999, 2002
Anita Höglund 1980

I

Aino Iho, teol.yo 1981
Jaakko Iloniemi, valtiot.maist. 1963
Merja Immonen, fil.maist. 1989
Anna-Kaisa Inkala, pastori 2000
Liisa Iso-Hirvelä (Laamanen) 1973

J

Marjatta Jaanu-Schröder, fil.maist. 1979, 1982, 1986
Annie Jaggie, tuomari, Ghana 1978
Jaakko Jahnukainen, toim.joht. 1967
Anneli Janhonen, tiedotusjohtaja emerita, teol.maist. 1978, 1983, 2002
Hans-Erik Jansson, kasvatust.maist. 2000
Jarl Jergmar, teol.tri 1989
Matti Joensuu, teol.tri 1980
Johannes, metropoliitta, arkkipiispa 1968, 1973, 1978—1981, 1983—1984, 1986—1987, 1991—1992, 1997—1998, 2001
Johannes Paavali II, paavi 1985, 1991
Benita Johanson, pääsihteeri 1978, 1982—1983
Thorleif Johansson, toimitusjohtaja 1996
William G. Johnsson, päätoimittaja 1995
Jari Jolkkonen, pastori 1996
Jonas Jonson, piispa, Strängnäs, Ruotsi 1991
Pertti Jotuni, dipl.ins. 1966
Juha Junttila, teol.tri 1987
Hannu Juntunen, kouluas.s sihteeri 1986
Pauli Juusela, päätoimittaja 1997
Mikko Juva, arkkipiispa 1981, 1985
Riitta Juva, lääket.lis. 1963
Pekka Jyrkinen, kirkkoherra 1985
Lauri Järvi, kansanedustaja 1964
Leena Järvi, rouva 1964
Heikki Jääskeläinen, rovasti 1992, 1995, 1999
Aune Jääskinen, fil.lis. 1967

K

Seppo Kaarna, kirkkoherra 1965
Liisa Kaijala, lehtori 1994
Zoltán Káldy, piispa, Unkari 1968
Erkki Kansanaho, professori 1963—1964
Olavi Kantele, arkkitehti 1963—1965
Pia Kara-Jussila, teol.kand. 1995—1996
Olavi Kares, piispa 1962, 1967
Niilo Karjomaa, pastori 1965—1966
Erik Axel Karlfeldt, kirjailija, Ruotsi 1982
Ralf Karlsson, kirkkoherra 1991
Pauli Karppinen, johtaja 1990, 2000

Veikko Karppinen, everstiluutnantti/Pel.arm. 1974, 1979
M.O. Karttunen, kouluneuvos 1964
Väinö Kaukiainen 1973
Inga Kaukola, rouva 1963
Olavi Kaukola, rovasti 1966
M.J. Kemppainen, opiskelija 1965
Eeva Kemppi-Repo, teol.maist., tiedotuspäällikkö 1987—1988, 1992, 2000
Kirsti Kena, lehtori 1963—1965
Jukka Keskitalo, teol.lis. 1993
Eeva-Liisa Kettunen, teol.yo 1994
Pilvipamela/Pudi Kettunen, tradenomi, teol.yo 2000
Raili Kiianpalo, ekonomi 1992
Sanna Kiiveri, teol.yo 2002
Markku Kilpiö, teol.yo 1967
Martin Luther King, Yhdysvallat 1965
Mari Kinnunen, pastori 1989, 1997, 1999
Juhani Kivelä, pastori, 1982, 1984
Simo Kiviranta, pastori, teol.lis. 1967, 1990
Raija Kjellberg 1967
Heikki Klemola, toimistopäällikkö 1966
Birgit Klockars, fil.tri 1980
Simo Knuuttila, teol.yo 1967
Max Kohnstamm, professori, Brüssel, Belgia 1966
Kaarina Koho, oikolukija 1990
Annamari Koistinen, projektisihteeri 2000
Olavi Koivukoski, fil.maist. 1963
Veijo Koivula, pastori 1997, 1999
Tuulikki Koivunen-Bylund, assistentti, Ruotsi 1982
Eero Kojonen 1968
Pentti Kokko, pastori 1994
Tuija Kokko, teol.yo. 1987
Joonas Kokkonen, akateemikko 1963
Kalevi Kokkonen 1977
Eino Kolari, fil.tri 1963
Christine (Titti) Konno, pankkivirkailija 1979
Rolf Koppe, piispa, Saksan Liittotasavalta 2002
Veikko Korhonen, metsänhoitaja 1966
Werner M. Kortamo, mainostaiteilija 1964
Tarja Koskela, teol.yo 1965
Evi Koski 1979
Lauri Kotkavuori, rehtori 1997
Heikki Koukkunen, fil.lis. 1965, 1967—1968
Jussi Kuoppala, teol.tri 1966—1967
Jorma Kuosmanen, opettaja 1995
Juhani Kuosmanen, päätoimittaja 1997
Marja Kuparinen, toimittaja 1984, 1997
Pentti Kurkela, lainsäädäntöneuvos 1963
Helinä Kuusiola 1964
Ensio Kurki-Suonio, lääket. ja kir.tri 1966
Kari Kuula, teol.lis. 2002
Jorma Kuusinen, kirkkokunnanjohtaja 1991—1992, 1999
Toivo Kuusiola, pastori 1963

Ilkka Kuusisto, säveltäjä 1962—1963
 Aatto Kuusniemi, perheas.neuv.keskuksen johtaja 1975
 Hans-Olof Kvist, professori 1987—1988
 Marjatta Kyyhkynen, fil.maist. 1991
 Thorvald Källstad, rehtori, Göteborg, Ruotsi 1965
 Veli-Matti Kärkkäinen, teol.tri 1996, 1998—1999
 Ritva Kölli, teol.yo 1967
 Elsa Könönen, fil.maist. 1965

L

Pentti Laasonen, teol.tri 1967
 Olof Lagercrantz, kirjailija, Ruotsi 1963
 Anne Lagerstedt, teol.maist. 1998, 2002
 Hans-Christer Lagnäs, pastori 1990
 Aarno Lahtinen, projektisihteeri 1991
 Martti Laitinen, rovasti 1990
 Toivo Laitinen, kenttäpiispa 1964
 Niilo Lampi, rovasti 1964
 Heimo Langinvainio, lääkäri 1982
 Helena Langinvainio, fil.maist. 1979
 Antti Larikka, teol.maist. 1997
 Olli-Pekka Lassila, teol.lis. 1982
 Aarre Lauha, piispa 1966
 Pentti Laukama, diakoni 1988, 1991—1992, 1996—1997, 2001
 Jaakko Launikari, pastori 1983
 Juhani Laurinkari, teol.yo 1967
 William Lazareth, teol.tri 1981
 Tarja Lehmuskoski, opettaja 1979, 2002
 Timo Lehmuskoski, isä 1975, 1980, 1982—1983
 Antti Lehtinen, koulunjohtaja 1983, 1986, 1996
 Tauno A.J. Lehtinen, dipl.ins. 1963
 Eino Lehtisaari, kirkkoherra 1966, 1988
 Pirkko Lehtiö, teol.tri 1981, 1983—1986, 1991
 Mikael Lehtonen, pastori 1967
 Risto Lehtonen, pastori, teol.tri 1964, 1990—1991
 Samuel Lehtonen, piispa, teol.tri h.c. 1962, 1980, 1983
 Ulla Lehtonen, teol.kand. 1995
 Kerttu Leinonen, varanotaari 1983
 André Lemaire, dominikaani-isä 1964, 1967, 1982, 1984
 Pentti Lempiäinen, apul.professori 1982
 Tuula Leppänen, pastori 1981
 Outi Lehtipuu, teol.kand. 1996
 Juho Lehto, pastori 1966, 1968
 Eino Leino, kirjailija 1983
 Leo, metropoliitta, arkkipiispa 1999, 2001
 Lauri Leskinen, kirjailija 1967
 Reetta Leskinen, pastori 1989, 1992—1993
 Arto E. Levanto, dipl.ins. 1964
 Yrjö Levänen, pastori 1977
 Mikael Lidman, pastori 1989
 Viljo Liikkanen, kirkkoherra 1964
 Erik Liljeström, kunnallisneuvos 1994, 1997

Martti Lindqvist, teol.tri 1968, 1978, 1983
 Pauli Linnansaari, kirkkoherra 1962—1963, 1967
 Sylvia Linnansaari, kansakoulunopettaja 1964
 Pirkko Lintula, lehtori 1989
 Hannu Loima, pastori 1977
 Longin, igumeni 1977
 Marjo Lorenz, teol.kand. 1996
 Jorma Louhivuori, pastori 1963—1964
 Jaakko Lounela, fil.kand. 1963
 Svante Lundgren, teol.lis. 1990
 Yrjö Luojola, teol. ja fil.tri 1977, 1985, 1994
 Hilkka Luoma, lehtori 1964
 Matti Luoma, valtiot.tri 1963—1964
 Valtter Luoto, seurakunnanjohtaja 1980, 1982, 1986—1987, 1992, 1997—1998, 2001
 Pertti Luumi, pastori 1974
 Lysienne, Jeesuksen pikkusisar 1986
 Olavi Lähteenmäki, teol.tri 1964
 Raija Lähteinen, majuri/Pel.arm. 1979, 1983, 1985, 1987

M

Hannu Majamäki, teol.yo 1990
 Mirka Majamäki, fil.yo 1990
 Juhani Makkonen, teol.kand. 1995
 Viljo Maksimainen, pappiskand. 1974
 Aarno Malin, päätoimittaja 1997
 Mari Malkavaara, tiedottaja 1997
 Magnus Malm, kirjailija 2002
 V.J. Malmivaara, kansanopistonjohtaja 1966
 Riitta Malve 1978
 Tarmo Manelius, kirjailija 1963—1965
 Tuomo Mannermaa, teol.lis. 1965—1968
 Tuija Mannström, pastori 1995
 Antti Marjanen, teol.tri 1998
 Jouko Martikainen, pastori 1966, 1968
 Yrjö Massa, teol.tri 1963, 1965
 Taru Matikainen, lehtori 1979
 Helena Mattila-Lauriala, terv.huollon maist. 1994
 Björn-Eric Mattsson, luonnont.kand. 1966
 Olav S. Melin, päätoimittaja 1998
 Merja Merras, fil.lis. 1979, 1981, 1986, 1992, 1995—1996
 Olavi Merras, isä 1980—1982, 1984
 Pekka Metso, teol.yo 1997
 Martti E. Miettinen, teol.tri 1964
 José Miguez-Bonino, professori, Argentiina 1978
 Peter Mirollybow 1979—1980
 Ryszard Mis', kirkkoherra 1993, 1995
 Gerald F. Moede 1972
 Seija Molina, rovasti 2000
 Eino Murtorinne, teol.tri 1963, 1968
 Antti Mustonen, pastori 1987
 Anna-Liisa Mäenpää, yliopettaja 1962—1964, 1966—1967
 Heikki Mäkeläinen, kirkkoneuvos 1998

Paula Mäki-Petäys, lehtori 1982
Jussi Mäntymaa, kirkkoherra 1963
Mauno Mäntymaa, kansanopistonjohtaja 1963

N

Elena Nemlander, opettaja 1982, 1985
Jouko Neulander, raamattuopistonjohtaja 1982, 1984
Brita Nickels, lehtori 1972–1978
Anna-Maija Nieminen/Raittila, lehtori, kirjailija 1963–1967, 1977, 1979–1981, 1985–1987
Nikodim, metropoliitta, Neuvostoliitto 1978
Aimo T. Nikolainen, professori, piispa 1962–1971, 1973–1974, 1977–1978, 1981–1983, 1987
Vesa Nikunen, pastori, rehtori 1964–1966, 1979
Yrjö Norppa, pääsihteeri 1975
Airi Nortia, hum.kand. 1963, 1965–1967
Aura Nortomaa, psyk.yo 2002
Aino-Inkeri Notkola, näyttelijä 1967
Seppo Nummi, säveltäjä 1867
Risto Nurmela, pastori 1984–1986, 1994
Tapani Nuutinen, pastori 1984, 1988
Sanna Nygård, opiskelija 2002
Henrik Nymalm, kasvat.maist. 1989
Sirkku Nyström, toimittaja, teol.maist. 1979

O

Matti Ojala, teol.lis. 1963
Ari Ojell, pastori 2002
Saara Ojonen, toimistopäällikkö 1994
Antti Oksanen, pastori 1982
Leif Olin, pastori 1989, 1997
Eino Orpana, pastori 1967

P

Maunu Paajanen, lehtori 1985
Jukka Paarma, arkkipiispa 1999–2002
Matti Paarma, pastori 1963
Paavali, arkkipiispa 1965–1967, 1981, 1984–1985
Hannu Paavola, lähetyssihteeri 1995
Virpi Pakkanen-Wiberg, teol.maist. 1992
Raili Palmunoksa 1981
Martti Paloheimo, ylilääkäri 1964
Simo Palosuo, pääsihteeri 1979
Maria Parttimaa 1983
Martti Parvio, professori 1964, 1969, 1977–1984
Eira Paunu, teol.tri 1977
Pauli Pehko, runoilija 1963
Matti Peiponen, projektisihteeri, pastori 1996–1997, 2002
Pekka Peltola, toimittaja 1966
Juhani Peltonen, pastori 1988, 1990
Outi Pennanen, toimittaja 1964

Kalervo Peltonen 1986
Meeri Peltonen 1980
Erkki Pennanen, pastori 1963
Pirkko Penttilä 1977
Antti-Veikko Perheentupa, laitosjohtaja 1968
Maija Perola 1979
Per Erik Persson, professori 1985
Leo A. Pesonen, fil.maist. 1963
Vuokko Pesonen, ekonomi 1965
Markus Petsalo, pastori 1977
Sam Pettersson, pastori 2002
Esa-Matti Peura, pastori 1996
Simo Peura, dosentti 1996
Michel Philibert, Grenoble, Ranska 1962
Juhani Pietarinen, pastori 1984
Rauno Pietarinen, isä 1984
Juha Pihkala, teol.tri 1984, 1986–1988, 1992–1993, 1996
Anna-Maija Piironen 1979
Erkki Piironen, kirkkoherra 1966, 1977, 1979, 1983
Petri Piironen, diakoni 1989
Kauko Pirinen, professori 1966–1967, 1970, 1972
Merja Pitkänen, päätoimittaja 1995
Michael Pitts, pastori 1982
Pekka Pohjola, pastori 1990, 1995, 2001
Rudolf Pohl, pastori 2000
Patric Prescod 1984
Veikko Purmonen, kirkkoherra 1974, 1995, 1997, 2000–2001
C.J. Puts, teol.tri 1966
Petri Pytkö 1966
Marketta Pylväskangas, pastori 1998
Aarre Pyy, kirkkoherra 1963
Riikka Pyykkö 1989
Kari Pöykkö, pastori 1982

R

Konrad Raiser, pääsihteeri, Geneve, Sveitsi 2002
Laura Maria Raitis, teol.yo 1994
Yrjö Raivio, rovasti 1966
Iris Rajamaa, fil.kand. 1979, 1989–1990, 1994
Tapani Rajamaa, pastori 1966, 1968, 1973, 1981–1982, 1984, 1986–1987, 1991, 1997, 2001
Maila Rancken, lehtori 2002
Birgitta Rantakari, ekonomi 1979
Ilari Rantakari, toimistopäällikkö 1987
Tero Rantanen, teol.yo 1996, 1998–1999
Kersti Rantasalo, lehtori 1980
Onni Rauha, fil.maist. 1994
Veikko Rauhaniemi, teol.yo 1967
Sylvia Raulo, projektisihteeri 1996
Heidi Rautionmaa, teol.yo 2000
Jacobus (Jac) Reijnders, isä 1971
Viljo Remes, teol.lis. 1966
Matti Repo, teol.tri 1999

Tapani Repo, rovasti 1973
 Hannu Riikonen, ylioppilas 1967
 Olavi Rimpiläinen, piispa 1981
 Anitta Rintala, nuorisonohjaaja 1993
 Eetu Rissanen, teol.tri 1963
 Seppo Rissanen, teol.tri 1993—1994, 1998
 Birgit Rodhe, koulunjohtaja, Malmö, Ruotsi 1964
 Henrik Roelvink, isä 1990
 Roger, veli, Taizén ekumeeninen yhteisö, Ranska 1979
 Yrjö Rossi, pastori 1986
 Olavi Rouhe, pastori 1975, 1980, 1987, 1996
 Taina Ruoho, toimittaja 1996
 Jaakko Rusama, pääsihteeri, Ph.D. 1985—1992, 1995, 1997, 1999—2000
 Aaro Rytönen, teol.yo 2000—2001
 Gert Rüppel, suunnittelija 1997
 Heikki Räisänen, pastori 1965—1966
 Kari M. Ranttilä, teol.maist. 1985—1988, 1997
 Riitta Ranttilä 2000

S

Antti Saarelma, teol.kand. 1990, 1992—1993, 1997—1998, 2002
 Minna Saarelma-Maunumaa, tiedottaja 1994, 1999
 Risto Saarinen, dosentti 1988, 1991
 Sirkka Saarivuori, toimittaja 1994
 Aimo Sakari, dosentti 1963, 1965
 Yrjö Salakka, teol.tri 1963—1964
 Kauko Salmenkallio, rehtori 1964
 Riitta Salmenkylä, teol.yo 1967
 Paula Salonen, lääket.yo 1989
 Liisa Salosaari, abitura 1965
 Tiit Salumäe, Viro 1978
 Tomas Sandell, toimittaja 1995
 Håkan Sandström, pastori 1987
 Tapio Saraneva, teol.tri 1981—1982
 Tauno Sarantola, pastori 1963, 1965—1967, 1973
 Yrjö Sariola, teol.lis., piispa 1963—1966, 1992
 Heli Savolainen, lehtori 1979
 Leena Savolainen, teol.yo 1964
 Heinz Schütte, professori, Saksan Liittotasavalta 2000
 Kai Selinheimo, kirkkoherra 1968
 Juha Seppo, professori 2001
 Eero Sepponen, pastori 1973, 1982
 Matti Sidoroff, isä 1982, 1990
 Juhana Sihvo, teol.yo 1999—2000
 Matti Sihvonen, piispa 1984
 Riitta Siikanen 1982
 Pirkko Siili, opintosihteeri 1975, 1986, 1989
 Tea Siili, teol.yo 1990
 Teppo Siili, pastori 1973, 1979—1980, 1986
 Olli-Pekka Silfverhuth, pastori 1997, 1999
 Anna-Maija Silvola, varatuomari 1967
 T.B. Simatupang, tohtori, Indonesia 1978

Juhani Simojoki, pastori 1963—1964, 1966
 Martti Simojoki, arkkipiispa 1977—1978, 1980—1981
 Anssi Sinnemäki, ylioppilas 1966—1967
 Hannu Sinnemäki, hum.kand. 1966, 1968
 Maunu Sinnemäki, pääsihteeri, teol.lis. 1962—1970, 1985
 Ulla Sinnemäki, rouva 1962—1963, 1966
 Teemu Sippo, isä 1983, 1987
 Jussi Sippola, pastori 1962
 Kauko Sipponen, professori 1969
 Aleksej Sjöberg, teol.yo 1995
 Peter Sjöblom, toimittaja 1991
 Henrik Smedjebacka, teol.tri 1992
 Raija Sollamo, apul.professori 1982
 Carlos Spoor 1977
 Carola Stenberg, pastori 1989
 Wilfrid Stinissen, karmeliittaisä, kirjailija, Ruotsi 1980, 1995
 Tor-Erik Store, kirkkoherra 2001—2002
 Peter Storey, piispa, Etelä-Afrikan tasavalta 1994
 Anne Strid, pastori, Itävalta 2000
 Tarja Summa, fil.maist. 1994
 Olof Sundby, arkkipiispa, Ruotsi 1978
 Alfons Sundqvist, teol.tri 1978
 Leena Suutarla, lehtori 1967—1968
 Lloyd Swantz, pastori 1977, 1980, 1982
 Marja-Liisa Swantz, dosentti 1982
 Leonard Swidler, professori, Philadelphia, Yhdysvallat 1985
 Stephen Sykes, piispa, Englanti 1990
 Horst Symanowski 1969
 Seppo Syrjänen, teol.tri 1968, 1980, 1982, 1986
 Anna-Liisa Sysiharju, fil.tri 1966
 Sirkka Syväne 1982
 Eugenia Szwedó, ursuliinisisar 1992
 Gunnar Särs, pastori 1985
 Ulf Särs, toimittaja 1979, 1981, 1989, 1992—1996, 2002
 Nathan Söderblom, arkkipiispa, Ruotsi 199
 Pehr-Erik Söderholm, teol.yo 1983

T

Pentti Taipale, teol.lis. 1963—1964
 Noora Takala, teol.maist. 2002
 Simo Talvitie, pastori 1962
 Päivö Tarjamo, kirkkoherra 1984
 Kalevi Tamminen, fil.lis., pastori 1964, 1968
 Ilmari Tammisto, rehtori 1964
 Markku Tapio, teol.yo 1967
 Pekka Tarkka, toimittaja 1967
 Lauri Tarvainen, ylitarkastaja 1964
 Hilikka Taskinen 1973
 Johanna Tassopoulou, yhteiskuntat.lis. 2001
 Riitta Teinonen, sacri min.kand. 1962—1963
 Seppo A. Teinonen, teol.tri, professori 1962—1968, 1978

Jussi Tenkku, professori 1963
 Yvonne Terlinden, teol.maist. 1995
 Heikki Tervonen, toimittaja 1984, 1994
 Helmut Thielicke, professori, Hampuri, Saksan
 Liittotasavalta 1966
 Jörgen Thomsen, pääsihteeri, Tanska 1994
 Esko Thurén, pastori 1965
 Tiuhon, metropoliitta 1990
 Reima Tillander, rehtori 2001
 Aarne Toivanen, pastori 1966
 Marja-Liisa Toivanen, fil.kand. 1966
 Kalevi Toiviainen, piispa 1990—1991
 Saku Toiviainen, teol.tri 1996
 Heikki Toivola, pastori 1979
 Mirkka Torppa, kasvatust.yo 1999
 Helena Tuomi, valtiot.maist. 1989
 Pekka Tuovinen 1986
 Maija Tuupainen, valtiot.maist. 1968
 Pirjo Työrinoja, lehtori, pastori, teol.tri 1979,
 1983, 1992—1995, 1997, 1999—2000
 Reijo Työrinoja, apul.professori 1994
 Raimo Törnwall, pastori 1966

U

Helge Ukkola, teol.tri 1965—1966

V

Pauli Vaalas, rovasti 1967
 Kirsti Vaattovaara 1977
 Kai Vahtola, pastori 1985
 Kerttu Vainikainen, raamattukoulunjohtaja 1967
 Tuire Valkeakari, teol.maist. 1993
 Alpo Valkeavaara, pastori 1988
 Gunnel Vallquist, professori 1996
 Veikko Vanha-Perttula, rovasti 1977
 Terhi Varjoranta, teol.yo 1978, 1981
 Ulla Varkki, teol.opiskelija 2000
 Timo Vasko, teol.tri 1990
 Juhani Veikkola, teol.tri 1990
 Katri Veltheim, fil.maist. 1967
 Erkki Verkkonen, lähetysjohtaja, asessori 1984,
 1987, 2000
 Paul Verschuren, piispa 1967, 1973, 1981—1982,
 1984, 1986—1987, 1989—1990, 1992, 1996, 2000
 Jaana Viirimäki, tiedottaja 2001
 John Viksröm, arkkipiispa 1968, 1973, 1983—
 1986, 1991, 1996—1997
 Kaarina Viljanen, teol.yo 1966
 Mika Viljanen, teol.yo 1966—1967
 Matti Villikka, seurakunnanjohtaja 1984
 Riitta Virkkunen, lehtori, pastori 1966—1967,
 1979, 1995, 1999
 T.P. Virkkunen, teol.tri 1963—1965, 1967
 Lukas Vischer 1970
 Rauni Vornanen, toimittaja, fil.maist. 1966, 1977,

1980—1981, 1985
 Frans Voss, isä 1980, 1994
 Martti Voutilainen, dominikaani-isä 1966, 1968,
 1974, 1978—1980, 1984, 1997, 2001
 Selja Vuoki, majuri/Pel.arm. 1990
 Pia Vuolanto, sairaanhoitaja 1997, 2001
 Ville Vuolanto, teol.yo 1996—1997
 Kaisu Vuolio 1981
 Tapani Vuorela, pastori 1966—1968
 Sirpa-Maija Vuorinen, toimistos sihteeri, ekonomi
 1990—1992, 1994—2002
 Irma Väisänen 1975
 Kauko Vääntinen, pastori 1965

W

Margot Wahl, virkailija, Geneve, Sveitsi 2002
 Jarl Wahlström, komentaja/Pel.arm. 1968, 1979
 Per-Erik Wahlström, komentaja/Pel.arm. 1989
 Tor Wahlström, komentaja/Pel.arm. 1973—1974
 Raymond W. Wargelin, teol.tri, Minneapolis,
 Yhdysvallat 1963, 1965
 Hans-Ruedi Weber, apul.johtaja, Bossey, Sveitsi
 1963, 1996
 Gunnar Weckström, kirkkoherra 1984
 Gynthia Wedel, tohtori, Yhdysvallat
 Bertil Werkström, arkkipiispa, Ruotsi 1991
 John Wesley 1988
 Johan Westerlund, pastori 2001
 Fritz Westphal, päätoimittaja, Strasbourg, Ranska
 1991
 Thure Widbäck, lehtori 1965
 Mauno Wiinikkala 1979
 Iris Wikström, teol.tri 1985, 1989
 Eino Wilhelms, teol.lis. 1963—1964, 1968
 John Wilkinson, opinto-ohjaaja, Birmingham,
 Englanti 1987
 Mayvor Wörn-Rancken, pastori 1990
 Hans Wäxby, piispa 1979—1981, 1989—1990
 Kaija-Riikka (Kaikka) Wäxby 1979, 1981, 1985

Y

Tauno Yliruusi, kirjailija 1967
 Sanna Ylä-Jussila, teol.yo 2002
 Munib Younan, piispa, Israel 2000

Ö

Egon Östergaard, eversti/Pel.arm. 1985

Valokuvat

A

Kaj Aalto 1997

B

Urpo Berg 1997

E

Jim Peter Elfström, Ruotsi 1996

Esa Erävalo 1997

G

Jukka Granström 1984

H

Riitta Hirvonen 1994, 2002

Timo Hormio 1993

Maija Hurri 1999

Pekka Hänninen 1998

Jyrki Härkönen 2002

J

Esko Jämsä 1997

Kyllikki Krapinoja 1994

L

Magnus Löfving 1998

Britta Lööv 1998

M

Mari Malkavaara 1999

Matti Martikainen 2000

Ann-Christine Martinen 2000

N

Ritva Neuvonen 1984

Mikko Nurmi 1983

Tage V. Nyman 1984

P

Ragnar Persenius 1995

Merja Pitkänen 1999

R

István Rác 1983

Mari Rustanius 1994

S

Minna Saarelma-Maunumaa 1998

Seppo J. Sirkka 1994, 1997

T

Jussi Tapola 1985

Hillebo Toivola 1984

Sofia Torvalds-Renvall 1994

W

Peter Williams 1994, 1997

Piirrokset ja muut

B

Alemayehu Bizunel, Etiopia 1980

C

Robert de Caluvé 1978

Claudius 1988

F

Martin Fogelberg 1984

H

Pekka Halonen (alttaritaulu) 1996

Edwin Hassink (logo/tunnus) 1996

Leena Hautaniemi 1984—1985

K

Andrzej Krauzen 1992

Erkki Kuusanmäki 1985

L

Lysiane 1992

M

Len Munnik 1988, 1993

P

Pertti Poutanen 1994

R

Wolfgang RaHS, Graz, Itävalta (kokoustunnus)
1997

Inga-Lill Rajala 1984

S

Helvi Savolainen 1984

Minna Suokunnas 1985

David Swarnalatha, Intia (maalauS) 1980

T

Pirjo Työrinoja 1981, 1985, 1997

Iiro Törmä (juliste) 2002

V

Annie Valloton 1984

W

Sadao Watanabe 1984

Y

Maria Gerarda Arocha Yanez (risti) 1999

Liite 2. Näköala-Utsiktin
1963-2002 numero-/vihkomaarat
ja sivumäärät (kansisivut
mukana) ilman liitteitä.

Vuosi Numeroita Sivuja
Nimellis- Vihkoja
määrä

1963	6	6	260
1964	6	5	220
1965	6	6	244
1966	6	6	254
1967	6	6	224
1968	4	4	184
1969	7	7	51
1970	4	4	53
1971	4	4	48
1972	4	4	44
1973	4	4	76
1974	4	4	70
1975	4	4	68
1976	3	2	52
1977	4	4	80
1978	4	4	80
1979	5	5	112
1980	5	5	104
1981	5	5	96
1982	5	5	150
1983	5	5	180
1984	5	5	264
1985	5	5	200
1986	5	5	212
1987	5	4	188
1988	5	4	140
1989	5	5	84
1990	5	5	136
1991	5	5	144
1992	5	5	140
1993	5	4	124
1994	5	4	132
1995	5	4	136
1996	4	4	136
1997	4	4	152
1998	4	3	96
1999	4	4	128
2000	4	4	132
2001	4	3	88
2002	4	4	96
Yht.	189	180	5 378

Liite 3. Näköala-
Utsiktin 1963-2002
likimääräinen .
levikki/vsk.

Vuosi Levikki
/vsk.

1963	1 000
1964	1 000
1965	1 000
1966	1 000
1967	1 000
1968	1 000
1969	400
1970	200
1971	300
1972	300
1973	200
1974	200
1975	200
1976	200
1977	550
1978	500
1979	350
1980	400
1981	450
1982	500
1983	500
1984	550
1985	700
1986	1000
1987	1000
1988	1000
1989	1000
1990	1500
1991	1500
1992	1500
1993	1400
1994	1500
1995	1500
1996	1500
1997	1500
1998	1500
1999	1500
2000	1500
2001	1500
2002	1500
Yht.	35 900

Liite 4. Naköala-Utsiktin 1963-2002 sisällön lukumääräinen jakautuma aiheoryhmittäin sekä koti- ja ulkomaiseen.

Vuosi	Ekumenia			Teologia ja hengellisyys			Kirkot ja maailma			Paikallisekumenia			Muut			Yht. kpl
	Kotim.	Ulkom.	Yht.	Kotim.	Ulkom.	Yht.	Kotim.	Ulkom.	Yht.	Kotim.	Ulkom.	Yht.	Kotim.	Ulkom.	Yht.	
1963	3	17	20	22	37	59	31	32	63				23	30	53	195
1964				10	28	38	19	17	36				24	25	49	121
1965	5	5	10	12	22	34	18	17	35				19	23	42	121
1966	6	10	16	25	20	45	23	28	49	1		1	37	6	43	154
1967	4	6	10	17	22	39	33	22	55				41	18	59	163
1968	15	7	22	9	14	23	14	30	44				6	5	11	100
1969	8	2	10	2	5	7	5	8	13	1		1				31
1970	7	1	8	3	1	4	1	6	7	1		1		1	1	21
1971	6	1	7		1	1		6	6	1		1				15
1972	5	1	6		2	2	1	2	3	4		4				15
1973	3	1	4	5		5	14		14	4		4				27
1974	3	1	4				10		10	8		8				22
1975	9	3	12	2	1	3				1		1				16
1976	4	2	6	1		1	1		1	1		1				9
1977	8	8	16	2		2	3	4	7	21		21				46
1978	18	10	28	1		1	3	7	10	13		13	3		3	55
1979	24	6	30	5		5	23	11	34	10		10				79
1980	19	4	23	13	3	18	13	9	22	7		7	1		1	69
1981	11	3	14	15	4	19	9	3	12	5		5				50
1982	13	1	14	26	4	30	7	5	12	1		1				57
1983	20	8	28	6	2	8	12	6	18	9		9	3		3	66
1984	26		26				30	5	35	1		1	6		6	68
1985	36	5	41	16	4	20	7	13	20	4		4	7		7	92
1986	39	1	40	7	2	9	9	25	34	1		1	4	2	6	90
1987	42	7	49	3	1	4	13	16	29	1		1	1	1	2	85
1988	26	10	36	5	2	7	5	8	13	3		3	4		4	63
1989	39	9	48	1		1	4	9	13	2		2		1	1	65
1990	18	26	44				22	16	38	2		2				84
1991	25	23	48	3	1	4	38	37	75	4	1	5				132
1992	25	7	32	26		26	20	7	27	4		4	3		3	92
1993	17	17	34	2		2	10	3	13	1		1		2	2	52
1994	26	10	36	1		1	20	20	40	17		17	2	5	7	101
1995	50	15	65	3		3	19	18	37	7		7	3	1	4	116
1996	35	15	50	20	1	21	17	13	30	5		5	7	1	8	114
1997	42	17	59	1		1	28	18	46	3		3	2		2	111
1998	19	10	29	1	1	2	22	11	33	2		2	3	1	4	70
1999	36	16	52	3		3	18	26	44	4	1	5		1	1	105
2000	35	19	54	1		1	14	20	34	2	1	3	1		1	93
2001	29	3	32	2		2	26	6	32				2	1	3	69
2002	22	15	37	7	3	10	30	14	44	5	1	6	4	3	7	104
Yht.	778	322	1 100	278	179	457	592	496	1 088	156	4	160	206	127	333	3 138

Ulkomaisia kirjoituksia 1 128 kpl

Liite 5. Näköala-Utsiktin 1963-2002 sisällön prosenttinen jakautuma aiheryhmittäin sekä koti- ja ulkomaiseen.

Vuosi	Ekumenia			Teologia ja hengellisyys			Kirkot ja maailma			Paikallisekumenia			Muut			Yht. %
	Kotim.	Ulkom.	Yht.	Kotim.	Ulkom.	Yht.	Kotim.	Ulkom.	Yht.	Kotim.	Ulkom.	Yht.	Kotim.	Ulkom.	Yht.	
1963	1,5	8,7	10,2	11,3	19	30,3	15,9	16,5	32,4				11,8	15,3	27,1	100
1964				8,2	21,5	29,7	15,8	14	29,8				19,8	20,7	40,5	100
1965	4,1	4,1	8,2	9,9	18,1	28	14,9	14,1	29				15,7	19,1	34,8	100
1966	3,9	6,5	10,4	16,2	13	29,2	15	16,9	31,9	0,6		0,6	24	3,9	27,9	100
1967	2,4	3,7	6,1	10,4	13,5	23,9	20,3	13,5	33,8				25,2	11	36,2	100
1968	15	7	22	9	14	23	14	30	44				8	5	11	100
1969	25,8	6,5	32,3	6,5	16,1	22,6	16,1	25,8	41,9	3,2		3,2				100
1970	33,2	4,8	38	14,3	4,8	19,1	4,8	28,5	33,3	4,8		4,8		4,8	4,8	100
1971	40	6,8	46,8		6,7	6,7		40	40	6,7		6,7				100
1972	33,3	6,7	40		13,3	13,3	6,7	13,3	20	26,7		26,7				100
1973	11,1	3,7	14,8	18,5		18,5	51,9		51,9	14,8		14,8				100
1974	13,6	4,5	18,1				45,5		45,5	36,4		36,4				100
1975	56,4	18,7	75,1	12,5	6,2	18,7			6,2	6,2		6,2				100
1976	44,5	22,2	66,7	11,1		11,1	11,1		11,1	11,1		11,1				100
1977	17,4	17,4	34,8	4,3		4,3	6,5	8,7	15,2	45,7		45,7				100
1978	32,7	18,2	50,9	1,8		1,8	5,5	12,7	18,2	23,6		23,6	5,5		5,5	100
1979	30,4	7,6	38	6,3		6,3	29,1	13,9	43	12,7		12,7				100
1980	27,6	5,8	33,4	18,9	4,3	23,2	18,9	13	31,9	10,1		10,1	1,4		1,4	100
1981	22	6	28	30	8	38	18	6	24	10		10				100
1982	22,8	1,7	24,5	45,7	7	52,7	12,3	8,8	21,1	1,7		1,7				100
1983	30,4	12,1	42,5	9,1	3	12,1	18,2	9,1	27,3	13,6		13,6	4,5		4,5	100
1984	38,3		38,3				44,2	7,3	51,5	1,4		1,4	8,8		8,8	100
1985	39,2	5,4	44,6	17,5	4,3	21,8	7,6	14,1	21,7	4,3		4,3	7,6		7,6	100
1986	43,4	1,1	44,5	7,8	2,2	10	10	27,8	37,8	1,1		1,1	4,4	2,2	6,6	100
1987	49,5	8,3	57,8	3,5	1,1	4,6	15,4	18,9	34,3	1,1		1,1	1,1	1,1	2,2	100
1988	41,3	15,9	57,2	8	3,1	11,1	8	12,7	20,7	4,7		4,7	6,3		6,3	100
1989	60,1	13,9	74	1,5		1,5	6,1	13,8	19,9	3,1		3,1		1,5	1,5	100
1990	21,4	31	52,4				26,2	19	45,2	2,4		2,4				100
1991	18,9	17,4	36,3	2,3	0,7	3	28,9	28,1	57	3	0,7	3,7				100
1992	27,2	7,6	34,8	28,4		28,4	21,7	7,6	29,3	4,3		4,3	3,2		3,2	100
1993	32,7	32,7	65,4	3,8		3,8	19,3	5,8	25,1	1,9		1,9		3,8	3,8	100
1994	25,8	9,9	35,7	0,9		0,9	19,9	19,9	39,8	16,8		16,8	1,9	4,9	6,8	100
1995	43,2	12,9	56,1	2,6		2,6	16,4	15,5	31,9	6		6	2,6	0,8	3,4	100
1996	30,8	13,2	44	17,6	0,8	18,4	15	11,4	26,4	4,3		4,3	6,1	0,8	6,9	100
1997	37,9	15,3	53,2	0,9		0,9	25,2	16,2	41,4	2,7		2,7	1,8		1,8	100
1998	27,2	14,3	41,5	1,4	1,4	2,8	31,5	15,7	47,2	2,8		2,8	4,3	1,4	5,7	100
1999	34,4	15,2	49,6	2,8		2,8	17,1	24,9	42	3,8	0,9	4,7		0,9	0,9	100
2000	37,7	20,4	58,1	1,1		1,1	15	21,5	36,5	2,1	1,1	3,2	1,1		1,1	100
2001	42,1	4,3	46,4	2,9		2,9	37,7	8,7	46,4				2,9	1,4	4,3	100
2002	21,2	14,4	35,6	6,7	2,9	9,6	28,9	13,5	42,4	4,8	0,9	5,7	3,8	2,9	6,7	100
Yht	24,9	10,2	35,1	8,9	5,7	14,6	18,9	15,8	34,7	4,9	0,1	5	6,6	4	10,6	100

Ulkomaisia kirjoituksia 35,9%

Lähteet

Painamattomat

Suomen ekumeenisen neuvoston arkisto/Sena

Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen kokousten 1976—1979, 1981, 1984—1986, 1988—1989 ja 1992 pöytäkirjat liitteineen; hallituksen työkeskustelun 12.2.1976 pöytäkirja ja liite 4 sekä hallituksen ja sihteerien työneuvottelun 9.1.1980 pöytäkirja.

Suomen ekumeenisen neuvoston vuosikokousten 1978, 1989, 1994 ja 1996 pöytäkirjat liitteineen; yleiskokouksen 1984 pöytäkirja, kevätkokouksen 1974 ja syyskokousten 1994, 1996—1997 ja 1999 pöytäkirjat liitteineen.

Suomen ekumeenisen neuvoston 1976—2002 toimintakertomukset.

Suomen Liikemiesten Lähetysliiton anomuskirje 13.6.1990. Suomen ekumeenisen neuvoston vuosikokouksen 7.3.1991 pöytäkirja ja liite 9.

Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta Systemaattisen teologian laitos Ekumeeninen arkisto/Ea

Suomen Ekumeeninen Seura. Pöytäkirjat 1966—1978

Seuran johtokunnan kokouksen 12.9.1967 pöytäkirja ja muistio Näköalan julkaisemisesta; johtokunnan kokouksen 10.12.1968 pöytäkirja; vuosikokouksen 31.3.1977 pöytäkirja ja yleiskokouksen 8.12.1978 (po. 1977) pöytäkirja.

Suomen Ekumeenisen Seuran 1966 ja 1967 toimintakertomukset.
Seuran toimintakertomukset 1968—1975 julkaistu Näköalan n:ossa 1 vuosikerroissa 1969—1976. Toimintakertomusnumero liitteenä Seuran vuosikokouspöytäkirjoissa. Vuoden 1976 toimintakertomus Seuran vuosikokouksen 1977 pöytäkirjan liitteenä.

Suomen Ekumeeninen Seura 1966—1972

Elinkeinovapausviraston kirjeet 29.4.1968 ja 18.11.1968 Seuralle irtonumerohinnoista.
Kirjeet Näköalan tilauslistojen ja -maksujen palautuksesta 11.2.1969 Rautatiekirjakauppa Oy:lle, Akateemiselle Kirjakaupalle ja Tieteelliselle Kirjakaupalle sekä 12.2.1969 keskusasiainmies Lauri Moisanderille.

Avustusanomus 5.4.1968 Kirkkohallitukselle ja 11.6.1968 Kirkkohallituksen myönteinen päätös.

Suomen Ekumeenisen Seuran 1966—1977 kirjeet, muistiot, tilaisuudet, matkat, viralliset paperit

Anomus sanomalehtipostikonttorille 20.12.1971, että Suomen Ekumeenisen Seuran jäsenmoniste Näköala, joka ilmestyy vähintään neljä kertaa vuodessa n. 300 kpl:een painoksena, hyväksyttäisiin toistuvaksi joukkoristisiteeksi.

Sanomalehtipostikonttori hyväksyi 12.1.1972 Näköalan jaettavaksi toistuvasti ilmestyvänä osoitteellisena julkaisuna.

Avustusanomukset 24.11.1971 sekä 21.2. ja 3.3.1972 Kirkkohallitukselle sekä 2.2.1972 Kirkkohallituksen kielteinen päätös.

Seuran sihteerin Brita Nickelsin kirje 25.7.1978 johtokunnan jäsenille Seuran purkamistoimenpiteistä.

Kansallisarkisto Kristillisen Kulttuurin Liiton arkisto/Kkela

Kertomus Kristillisen Kulttuurin Liiton ensimmäisestä toimintavuodesta 1947—1948 sekä toimintavuodesta 1967.

Julkaisutoimintaan liittyvää aineistoa. Näköala-lehden aineistoa 1962—1967

Anomukset 20.1. ja 3.4.1964 liikevaihtoverotomistolle Näköalan vapauttamiseksi liikevaihtoverosta.

Sopimus/Joulukuu 1964. Kristillisen Kulttuurin Liiton ja Suomen ekumeenisen neuvoston yhteistyösopimus Näköalan julkaisemisesta vuodesta 1965 alkaen.

Näköalan taloudellinen tulos 1965.

Tietoja Näköalan mainontaa varten vuodelle 1964.

Ehdotus Näköalan talousarvioksi v. 1967
Ilmoitushankintasopimus 2.2.1967.

Kolme ilmoitussopimusta vuodelle 1967.

Kansallisarkisto

Yksityisarkistot

Aimo T. Nikolaisen arkisto/Atn

Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen ja
sihteerien työneuvottelu 4.2.1982. Muistio.

Painetut

Dictionary of the Ecumenical Movement. Geneva
2002.

Heikkilä 1991: Markku Heikkilä, Uskonnolliset
lehdet 1905—1980. Suomen lehdistön historia 9.
Jyväskylä 1991.

Härkönen, Raunio, Vasko 1999: Mirja Härkönen,
Antti Raunio, Timo Vasko (toim.), Lähetystyö ja
ekumenia arkistojen valossa. Jyväskylä 1999.

Kuusi 1982: Matti Kuusi, Dinosauruslehdet ja
mikrobilehdet. Juhlaesitelmä Aikakauslehdistön
200-vuotisjuhlassa 11.2.1982. Aikakauslehti 2/
1982.

Lempiäinen 2002: Pentti Lempiäinen, Kuvien
kieli. Vertauskuvat uskossa ja elämässä. Porvoo
2002.

Nuutinen 2002: Heikki Nuutinen, Augsburg
Postzeitung 1687 — Birgitan Ystävä 2001. Vantaa
2002.

Nuutinen 1966: Heikki Nuutinen, Maakauppia
1907—1920. Acta Universitatis Tamperensis
Ser.A. Vol.7. Helsinki 1966.

Nuutinen 1999: Heikki Nuutinen, Turun
sanomalehdistö ja Suomen taloudellinen kehitys
ennen elinkeinovapautta 1820—1879. Vantaa
1999.

Pape 1926: Richard Pape, Handbuch der Fach-
presse. Berlin 1926.

Raittila 1991: Pekka Raittila, Uskonnollisen
lehdistön valtakausi. Suomen lehdistön historia 9.
Jyväskylä 1991.

Rusama 1999: Jaakko Rusama, Kohti ykseyttä.
Suomen ekumeenisen neuvoston synty ja toiminta
1917—1997. Jyväskylä 1999.

Räntilä 1996: Kari M. Räntilä, Ekumenian
spesiaalit. Näköala—Utsikt -lehti 1977—1992.
Ekumeeninen vuosikirja 1995—1996. Helsinki
1996.

Saarinen 1994: Risto Saarinen, Johdatus ekume-
niikkaan. Pieksämäki 1994.

Sinnemäki 1995: Maunu Sinnemäki, Näköala
1962—1968. Ekumeeninen vuosikirja 1994.
Helsinki 1995.

Tommila 1988a: Päiviö Tommila, Suomen
sanomalehdistön alkuvaiheet. Suomen lehdistön
historia 1. Kuopio 1988.

Tommila 1988b: Päiviö Tommila, Yhdestä
lehdestä sanomalehdistöksi 1809—1859. Suomen
lehdistön historia 1. Kuopio 1988.

Tommila 1992: Päiviö Tommila, Suomen
varhaisimmat aikakauslehdet. Suomen lehdistön
historia 10. Jyväskylä 1992.

Uino 1992: Ari Uino, Aikakauslehdistön vakiin-
tumisen kausi 1830—1880. Suomen lehdistön
historia 10. Jyväskylä 1992.

Haastattelut. Kirjeet

Gunnel Borgegård, päätoimittaja. Neo. Ekumenis-
ka Rådet. Upsala, Ruotsi. Kirje 5.2.2003.

Jan Edström, pääsihteeri. Suomen ekumeeninen
neuvosto. Helsinki. Haastattelut 19. ja 27.11.2002,
tammi-toukokuu 2003 sekä 21.1.2004.

Carl-Johan Friman, päätoimittaja. Aktuellt från
Ekumeniska Centret. Sveriges Kristna Råd.
Sundbyberg, Ruotsi. Kirje 23.1.2003.

Markku Koponen, kirjastoassistentti. Studium
Catholicum. Helsinki. Haastattelu 9.4.2003.

Maria Löfgren, sihteeri. Nordiska Ekumeniska
Rådet. Upsala, Ruotsi. Kirje 5.2.2003, jossa Neo
n:o 1—4/2002.

Pentti Niemimaa, kirjastovirkailija. Helsingin yliopiston kirjasto. Haastattelut 8.—10.9.2003.

Liisa Rajamäki, kirjastonhoitaja. Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan kirjasto. Haastattelut 8. ja 14.1.2003.

Antti Raunio, professori. Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta. Systemaattisen teologian laitos. Ekumeeninen arkisto. Haastattelut 11., 19., 26.—27.2. ja 24.—25.3.2003.

Jaakko Rusama, dosentti, Ph.D., Suomen ekumeenisen neuvoston pääsihteeri 1984—1993. Helsinki. Haastattelu 15.11.2002.

Risto Saarinen, ekumeniikan professori. Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta. Systemaattisen teologian laitos. Keskustelu 20.8.2003.

Maunu Sinnemäki, teol.lis. Joensuu. Kirje 4.4.2003.

Sirpa-Maija Vuorinen, toimistos sihteeri. Suomen ekumeeninen neuvosto. Helsinki. Haastattelut 19.11. ja 12.12.2002, tammi—toukokuu, elokuu—syyskuu 2003 sekä 21.1.2004. Kirje 15.1.2004.

Sanna Ylä-Jussila, vs. toimitussihteeri. Suomen ekumeeninen neuvosto. Helsinki. Haastattelut tammi—toukokuu ja heinäkuu 2003.

Journal of Ecumenical Studies 1/2001

Kaikki Uudeksi 1968—1971

Kirkkolaiva 1/1977, 1/1980, 1/1994

Kotimaa 37/19.5.1978

Kristen Gemenskap 1/1928, 4/1971

Kristillisen Kulttuurin Liiton Jäsenlehti/KKL

Kristillisen Kulttuurin Liiton Jäsenlehti 1948, 1962

Latin American Ecumenical News 10—12/1997

Mid-Stream 4/2001

Neo 4/2002

One World 189/1993

O Odigos 4/2002

Precencia Ecumenica 34/1995

Renovación Ecuénica 134/2001

Una Sancta 4/2002

Villi 1994

Ökumenische Information 52—53/2002

Ökumenische Rundschau 3/2001

Lehdet

Aktuellt från Ekumeniska Centret 4/2002

BSS Bulletin Oecumenique d'Information 930/1995

Bulletin ENI 1/1994, 22/2002

Catholica 4/1999

CEN Czechoslovak Ecumenical News 2/1990

Christendom 4/1948

The Christian Century 8/1953

Diálogo Ecuénico 117/2002

Ecumenical Dialogue 4/2001

Ecumenical Information from Czechoslovakia 5—6/1966

The Ecumenical Review 1/1948, 4/2002

Ecumenical Trends 1/1997

Ecumenical Youth News 10/1968

Ecumenism 127/1997

Ekumenismo 1/1985, 35/1999 sekä internet/kotisivu

EPS 2/1994

The International Review of Mission 230/1969, 362/2002

